GREG. THEOD. BARTHOLDI
MED. DOCTORIS, ET PROFESSORIS
QUONDAM GIESSENI

OPERUM MEDICORUM
PARS SECUNDA

COMPREHENDENS

I. Praxin clinicam generalem naturam morborum, curationem; & cautelas practicas exhibentem.

II. Praxin clinicam exemplarem caſus ſiſtentem illorumque reſolutionem.

LIOTECA NAZ. ROMA

PRA-

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAXIS CLINICA GENERALIS NATURAM MORBORUM, CURATIONEM, ET CAUTELAS PRACTICAS EXHIBENS.

INDEX CAPITUM.

PARS I.

De

Febribus.

CAP. I. De febribus in genere.
II. De febre ephemera, Typhode & lactea.
III. De Synocho ſimplici.
IV. De febre catarrhali.
V. De febre lenta.
VI. De febre hectica.
VII. De febribus malignis.
VIII. De Peſte.
IX. De Febre petechiali & morbo Hungarico.
X. De Variolis.

Digitized by Google

XI. De Morbillis.
XII. De Purpura.
XIII. De febre tertiana continua.
XIV. De febre quotidiana.
XV. De febre tertiana.
XVI. De febre quartana.

PARS II.

De

Morbis ex circulatione ſanguinis impèdita ortis.

SECTIO I.

De

Inflammationibus.

CAP. I. De Phrenitide.
II. De Ophtalmia.
III. De Angina.
IV. De Pleuritide, Peripneumonia & paraphrenitide.
V. De Inflammatione ventriculi & inteſtinorum.
VI. De Inflammatione hepatis atque lienis.
VII. De Inflammatione renum & veſicæ.
VIII. De Inflammatione Uteri.

SE-

SECTIO II.

De

Hæmorrhagiis.

CAP. I. De illis in genere.
II. De Hæmorrhagia narium.
III. De Hæmoptyſi.
IV. De Vomitu ſanguineo.
V. De mictu cruento.
VI. De nimio menſium profluvio.
VII. De menſium ſuppreſſione.
VIII. De nimio ſanguinis Hæmorrhoidalis fluxu.
IX. De Hæmorrhoidibus cœcis atque ſuppreſſis.

PARS III.

De

Morbis ex motu & vitio lymphæ & ſeri ortis.

CAP. I. De Scabie Herpete, Lepra, Varis, Gutta roſacea, ac Tinea capitis.
II. De Rheumatiſmo.
III. De Catarrhis.
IV. De Cachexia, Chloroſi & Ictero.
V. De Hydrope ejusque ſpeciebus.

VI. De Tympanite.
VII. De Atrophia.
VIII. De Phtiſi.
IX. De Diabete.
X. De Ardore urinæ & Stranguria.
XI. De Diſſuria & Iſchuria.
XII. De Pollutione nocturna Gonorrhœa, & fluore albo.
XIII. De Lue Venerea.

PARS IV.

De

Morbis ex vitio & motu ſpirituum ortis.

SECTIO I.

De

Affectibus ſoporoſis.

CAP. I. De Apoplexia.
II. De Paralyſi.
III. De Lypothimia, Syncope & Ecſtaſi.
IV. De affectibus ſoporoſis in ſpecie ſic dictis.
V. De inſomniis turbulentis & Ephialte.

VI. De

VI. De Agripina.
VII. De deliriis eorumque ſpeciebus.

SECTIO II.
De
Doloribus.

CAP. I. De Cephalalgia.
II. De Otalgia.
III. De Odontalgia.
IV. De Cardialgia.
V. De Torminibus ventris Colica & paſſione Iliaca.
VI. De Dolore ex Calculo.
VII. De Dolore Arthritico.

SECTIO III.
De
Affectibus ſpaſmodicis.

CAP. I. De Spaſmo ejusque ſpeciebus.
II. De Malo Hypochondriaco.
III. De Affectu Hyſterico.
IV. De Scorbuto.

Digitized by Google

SECTIO IV.

De

Motibus convulſivis.

CAP. I. De Epilepſia.
II. De Sternutatione.
III. De Singultu.
IV. De palpitatione cordis.
V. De Abortu.

PARS V.

De

Morbis primarum viarum.

CAP. I. De vitiis appetitus.
II. De vitiis digeſtionis.
III. De Nauſea & vomitu.
IV. De Diarrhæa & Dyſenteria.
V. De Lienteria & fluxu Cœliaco.

PRO-

Digitized by Google

PROOEMIUM.

§. I.

PRaxis medicinæ rationalis conſiſtit in *morborum*, *cauſarumque morbificarum*, nec non *ſymptomatum* ſeu circumſtantiarum concurrentium accurata cognitione, ingenioſa *remedii* accommodati *inventione*, *hujusque legitima* ratione temporis, doſeos, ac ordinis *applicatione*.

§. 2. Fundamentum genuinum praxeos rationalis eſt bona ſolidior & accurata theoria,quæ certis gaudet requiſitis. Primo enim debet præcedere *exquiſita morborum hiſtorica cognitio*, ſeu experientia, quæ omnis theoriæ, omnisque medicinæ fundamentum eſt. Hinc perperam faciunt illi, qui hypotheſes theoreticas circa morbos fingunt, & non ſufficientem habent notitiam morborum: ſeu ubi praxis non convenit cum theoria.

Secundo requiritur, ut *ex principiis* ſimpliciſſimis intelligibilibus quæ concipi poſſunt, qualia ſunt ſic dicta *mechanica* materia & motus, theoria medica fluat & derivetur. Ex falſis enim & imaginariis principiis non poſſunt niſi rationes imaginariæ, ſeu potius effictiones effluere: & in hoc conſiſtit theoria ſolidior ſine qua omnis praxis ſeu therapia eſt incerta, periculoſa, infida, atque empirica.

§. 3. In quovis morbo medico rationali ſequentes regulæ fundamentales, atque generales tanquam ſumme neceſſariæ ſemper erunt obſervandæ.

Reg. I. Nullus morbus una eademque methodo ſanari poteſt; ſed variat pro diverſitate cauſæ, temporis, virium, ætatis, ſexus, regionis atque victus: quocirca omnis morbi maxime qui epidemice graſſatur naturam, ortum, cauſasque accuaratiſſime exploratas habere debet medicus.

Digitized by Google

Reg. II. Medicus ad ægrotum accedens ante omnia inquirat quid moleſti patiatur? quo præciſe in loco? ex qua cauſa? quomodo ſeſe geſſerit circa res non naturales præcipue circa victum & animi pathemata? quam diu fuerit affectus? & an excretiones naturales legitime eveniant?

Reg. III. Cum medicinæ leges naturæ legibus ſemper conformes eſſe debeant: hinc medicus prudens primum omnium ipſius individui patientis naturam atque complexionem, naturæ vias atque ductus, evacuationesque conſuetas exploratas habeat; deinde materiam vitioſam corrigat, motus naturæ dirigat, inordinatos ſiſtat, nimis languentes promoveat, materiamque vitioſam per conſueta ac congrua evacuatoria educat, idque certo tempore, menſura, & ordine, & nunquam ſine ratione atque judicio,

Reg. IV. Tempore paroxyſmi in omnibus morbis temperate & blande agendum eſt: hinc etiam in febribus continuis, ubi ſemper unus, idemque paroxyſmus eſt, temperatiſſima conveniunt; extra illum autem fortiora, & cauſæ morbificæ removendæ convenientia magis ſunt adhibenda.

Reg. V. Diaphoretica remedia ſemper ſunt tutiſſima, ſique medicus neſcit cauſam mali, & naturam morbi ſecuriſſime diaphoreticis & quidem mediæ naturæ procedere poteſt: quin in omni morbo id obſervandum, ut diaphoreſis & tranſpiratio legitima ſit.

Reg. VI. Quando natura eſt in criſi, vel evacuatione quadam ſalutari, tunc magis juvanda quam impedienda eſt. Quapropter tunc temporis nunquam per alias vias, quam per illas quas natura eligit ſunt inſtituendæ; nec revocetur vitioſa materia ab emunctoriis a natura jam electis, & quaſi ad centrum reducatur.

Reg.

Digitized by Google

Reg. VII. Quo natura tendit eo ſemper ducenda eſt convenientibus remediis.

Reg. VIII. Medicus nunquam violenter ſiſtat, vel impediat evacuationes, criticas præcipue, ſi a quantitate peccante originem habent. Teſte enim experientia maximum periculum inducitur hæmorrhagiarum cujuscumque generis, Eryſipelatis, catarrhorum, Diarrhææ, Gonorrhææ ſcabiei ſuppreſſione: ſi autem nimiæ ſint, adeoque infenſæ, tunc potius moderandæ, quam plane intercipiendæ ſunt.

Reg. IX. Nunquam ubi vires deficiunt, & corpora imbecillia ſunt, vel defectus humorum laudabilium obſervatur nimiæ evacuationes vel commotiones vehementes moliendæ ſunt. Ita in omnibus febribus malignis, ubi ſumma virium notatur proſtratio abſtinendum eſt a talismodi remediis. Sic etiam porro a ſanguinis & humorum laudabilium defectu natis penitus abſtinendum eſt ab omni ſanguinis miſſione atque evacuatione per alvum, ſudorem, urinam. Quo major enim virium defectus, eo minus conveniunt commotiones.

Reg. X. Quando vires conſtant, & corpora robuſta ſunt cæteris paribus commoventia etiam fortiora ſummo cum fructu exhibere licet ut in lue ♀ea, febribus intermittentibus præſertim quartana, affectu hypochondriaco, hyſterico, Apoplexia, Epilepſia, &c. in quibus morbis non raro conceſſum eſt uti draſticis remediis.

Reg. XI. Quicquid p. n. in corpore noſtro abundat illud eſt removendum; quicquid vero deficit reſtituendum.

Reg. XII. Tutiſſimæ evaucationes ſunt quæ non fiunt confertim & ſemel; ſed ſenſim & repetitis vicibus. Omne enim nimium naturæ eſt inimicum juxta *Hippocratis aphor. 51. ſect. II.*

Reg. XIII. Quæcunque motus ſiſtunt & impediunt cautiſſime vel nunquam propinanda ſunt in virium defectu, & ubi pul-

ſus debilis: hinc in malignis opiata ſunt venena, quoniam motus, qui magis hic deſiderantur plane coercent & impediunt.

Reg. XIV. Medicus prudens ceu peſtem fugiat varietatem, & copiam medicamentorum. Nihil enim magis ſanitatem impedit, quam remediorum crebra mutatio, & varietas, quæ teſte *Verulamio* ignorantiæ filia eſt.

Reg. XV. Medicus ſemper temporis rationem habeat, occaſionemque, quæ juxta *Hippocratem* præceps eſt, & momentoſa probe obſervet. Hæc enim elapſa nunquam revocari poteſt.

Reg. XVI. In ordinanda diæta, ac victus ratione medicus maxime omnium conſiderare debet ægrotantis vires. Hinc ſi ſubjecta debiliora abſtinendum eſt ab alimentis ſolidis, & victu pleno: ſi vero robur naturæ conſtat tunc plenior victus absque incommodo concedendus.

Reg. XVII. Optimum ſæpe remedium eſt ipſo non uti, & abſtinere ab omni medicina maxime cum corpora imbecillia fuerint.

§. 4. In theraphia ſpecialiori obſervabimus ordinem a *Friderico Hoffmanno in ſuis fundamentis* adhibitum, totamque praxin quinque abſolvemus partibus: quarum I. aget *de febribus* II. de morbis *ex circulatione ſanguinis inæquali, & impedita ortis.* III. de morbis *ex vitio & motu lymphæ ac ſeri ortis.* IV. de morbis ex *vitio & motu impedito ſpirituum animalium provenientibus.* V. de morbis ex *vitiis primarum viarum.*

PARS

PARS I.

De *Febribus.*

CAPUT I.

De *Febribus in genere.*

§. 1.

FEbris eſt *turbatus & inæqualis ſanguinis motus*, dependens partim a violenta cordis arteriarumque contractione, partim etiam a tono partium p. n. aucto, *conjunctus cum pulſu frequenti inordinato, & calore p. n. excitatus ad id, quod quantitate, aut qualitate moleſtum eſt vel corrigendum, vel evacuandum.*

§. 2. *Signa omnis febris pathognomonica* & certa, perpetua & inſeparabilia ſunt *calor corporis inordinatus*, ſive a naturali recedens *cum pulſu celeri & frequenti.*

§. 3. Turbatio motus ſanguinis cognoſcitur ex præcedente horrore, frigore, anxietatibus præcordiorum, pulſus frequentia & vehementia, ſanguinis ſtagnatione circa caput, & inde orta cephalalgia, quæ omnia inæqualem atque turbatum ſanguinis circulum deſignant.

§. 4. *Omnis febris incipit a frigore, & deſinit in calorem.* Sub ipſo frigore ſive horrore partium externarum ſanguinis motus a peripheria ad centrum, ſeu ad ipſum cor & vaſa ſanguinea majora, ac interiora contingit: unde partes extremæ refrigerantur, venæ quæ antea tumebant detumeſcunt, & diſparent, ungues li-

veſcunt, cutis pori corrugantur, tranſpiratio & ſudor impeditur. omniaque excrementa per cutim evacuari ſolita ſupprimuntur: hinc ſanguinis motus ad interiora retrogradus anxietates atque anguſtias præcordiorum oppreſſivas excitat, & reſpirationem reddit difficilem, corporisque inquietudinem gignit.

§. 5. Cauſa motus ſanguinis retrogradi in frigore ſolet eſſe *ſpaſmodica contractio pororum cutis, fibrarumque nerveo tendinoſarum quibus cutis, & ſubſtrata integumenta gaudent*: cujus ſpaſmi indicia ſunt dolores tenſivi oſtocopi capitis, dorſi atque artuum, ventriculi atque inteſtinorum everſiones evomitionesque, immenſi corporis rigores: quæ omnia ſub frigoris tempore plerumque contingere ſolent.

§. 6. *Frigus excipit ordinarie calor p. n. auctus.* In ipſo autem calore ſeu æſtu ſanguinis motus impetuoſus contingit a centro ad peripheriam: unde tumor, rubor ac æſtus maximus extremarum partium, vaſa turgent, cutis tactu deprehenditur ſicca & arida, uſque dum poris cutis iterum reſeratis, & ab obſtructione ſive ſpaſmodica contractione liberatis pleniſſime ſuccedat tranſpiratio halituoſa ipſeque ſudor, quo terminari utplurimum ſolet febris vel quoad totum, vel quoad ejus paroxyſmum.

§. 7. Cauſa caloris febrilis ſive æſtus, qui ſubſequi ſolet frigus *eſt ſubtilior æthrea aeris portio in maſſa ſanguinea contenta.* Dum enim partes exteriores ſpaſmodice contrahuntur ſanguis majore impetu ab impulſu cordis ad harum partium poros anguſtatos propellitur, exagitatur, ſicque æſtus propter vehementiſſimum & quaſi attritivum motum auctum hiſce in partibus producitur, usque dum a continuo iſto motu cutis relaxatio contingat & ſubſequatur liberior tranſpiratio cum ſudore critico.

§. 8. Propter exagitationem autem iſtam vehementiſſimam accidunt *dolores in capite*, dum ſanguis propter impeditum ejus liberum per corpus circulum vaſa in membranis capitis exi-

Digitized by Google

exiſtentia premit ac diſtendit. Accidit *difficilis reſpiratio* propter ſanguinis concitatiorem motum per pulmones. Accidunt *vigiliæ & mentis turbationes* propter impetuoſum ſanguinis ac per conſequens ⌒tuum motum. *Sitis* affligit ægrotantes propter defeſtum humidi, quod calore tam forti diſſipatur. *Vrina ſaturate tincta ſuccedit* propter eundem defectum, & propter ⊖ inas 🜄eas ſanguinis particulas motu ejus exagitatas.

§. IX. Dinſtinguuntur febres vel ratione *temporis*, vel ratione *ſymptomatum*. Temporis ratione ſunt vel *continentes*, vel *continuæ* vel *intermittentes*. Continentes ſunt *quæ unico curſu & paroxyſmo abſolvuntur*. Continuæ *quæ nunquam perfecte deſinunt, remittunt tamen & exacerbantur per vices*. Intermittentes quæ *per intervalla recurrunt*, ita ut finito uno paroxyſmo omnia ſeſe rectiſſime habere videantur, ſymptomata remittant, altera vero, vel tertia, aut quarta die regrediantur. Ratione ſymptomatum diſtinguuntur in *benignas & malignas cum vel ſine exanthematibus*.

§. 10. In omnibus febribus circa *Prognoſin* reſpiciendum eſt non tantum ad *excretiones* & illarum ſtatum, verum etiam *ad functiones animales*, quæ conſiſtunt in ratiocinatione, ſomno, vigiliis, exercitio ſenſuum externorum, motibus voluntariis. Idem porro ad *actiones vitales* quæ in reſpiratione, tranſpiratione, & ſanguinis circulatione verſantur, ubi ſimul *pulſus & calor p. n.* conſiderandus. Itaque probe obſervanda hæc regula: *quo magis actiones* tam vitales quam animales *a ſtatu naturali declinant eo periculoſior eſt ſtatus & contra*.

§. 11. In febribus omnibus *quo vegetiores* & promptiores *ſunt excretiones* per evacuatoria ordinaria nempe alvum, urinam, ſudorem eo minus periculi, & *major* eſt *ad reconvaleſcentiam ſpes* & contra.

§. 12. In omnibus febribus periculoſum eſt *quando vires deficiunt*, tunc enim deficit motus qui neceſſarius eſt ad cauſam febri-

brilem vel domandam, vel expellendam. Finis enim omnis febris eſt ut *motu extermineturquicquid machina humanæperniciem intendit.* Hinc videmus ſenes phlegmaticos, V. S. vel excretionem ſanguinis largiſſimam paſſos, vel etiam morbis adhuc debiles, Veneri & affectibus animi præpoſteris obnoxios, nec non tempore autumnali, & hyemali, item tempeſtate imbroſa & humida longe periculoſius decumbere, & difficilius ſanari quam ſi ætas eſt juvenilis & virilis, temperamentum ſanguineum atque cholericum, quando vires adſunt conſtantes, tempus vernum & æſtivum, aeris ſtatus ſerenus, &c.

§. 13. Quod curam concernit, primariæ in omnibus febribus indicationes ſunt, ut *viresproſtratæ erigantur*, *ſufficiens* motus in partes fluidas introducatur, exceſſivus vero quodammodo coerceatur, & conſequenter *circulatio ſanguinis turbida & inæqualis reddita ad ſtatum naturalem reducatur*, & hac ratione etiam evacuationes debito modo promoveantur.

§. 14, In omnibus febribus malignis ante omnia *virium habenda eſt ratio.* Qui enim vires in his conſervat maximum punctum curationis tulit: & contra qui eas negligit extremo periculo ægrotum exponit.

§. 15. *Blandiora ac temperata diaphoretica. cum diluentibus congruis adminiſtrata* præſentiſſima & ſpecifica ſunt febrium præſidia: contra quæ refrigerant corpus, quæ tranſpirationem impediunt, & ſudorem ſupprimunt ſumme ſunt periculoſa.

§. 16. Humorum motum, & excretionem promovent omnia illa quæ *nimiam quantitatem illorum demunt*, *qualitatem vitioſam corrigunt*, *obſtructiones reſerant*, *tonumque* viſcerum & fibrarum motricum reſtituunt.

§. 17. Sudorifera præpoſtere adminiſtrata maxime *cum regimine* ſudorifero natura renitente *admodum pernicioſa ſunt*, & vel calorem p. n., ſitim & vigilias augere ſolent, vel continuum ſudo-

ſudorem movendo vires proſternunt, & ad lentas febres diſponunt.

§. 18. In febribus *quo liberior eſt tranſpiratio eo minus nocent calida*: quo magis autem pori cutis ſunt clauſi eo majorem æſtum inferunt ipſa calida ſ-tuoſa & ſudorifera.

§. 19. In omni febrili æſtu *præſtat concedere potulenta*, & congrua diluentia, quam interdicere ipſa, quoniam egregie *ſanguinem fluidificant*, ad diaphoreſin diſponunt, æſtumque imminuunt.

CAPUT II.

De *Febre ephemera, Typhode & febre lactea.*

§. I.

F*Ebris ephemera eſt febris continens omnium mitiſſima a vehementiore & immoderata ſanguinis exagitatione orta propter concitatiorem ſpirituum fluxum in cor ex levi & tranſitoria occaſionali cauſa.*

§. 2. *Cauſam occaſionalem* huic morbo præbent *fortiores animi commotiones terror, ira*; interdum *nimius radiorum ſolarium æſtus*, vel *improviſa corporis refrigeratio, vigiliæ continuæ, exercitium corporis immodicum, ebrietas, dolor vehemens.*

§. 3. *Subjecta* huic morbo præ aliis obnoxia ſunt *teneriora texturæ ſenſibilioris.* Hinc facile aggreditur cholericos vel ſanguineo cholericos in ætate juvenili, ac virili conſtitutos.

§. 4. *Symptomata in hac febre plerumque ſunt mitiora*, aggreditur enim ſubjecta cum horrore leviore & interdum vix ſenſibili, hunc excipit calor mitior halituoſus, hinc cutis udore magis perfuſa quam arida deprehenditur, interdum accidit ſitis, inappetentia, nauſea dolorque capitis.

§. 5. *Pulſus* in hac febre *p. n. auctus deprehenditur naturali tamen propior* eſt quam in ulla alia febre. *Facies* apparet *tumida & ru-*

& rubicunda, urina *in ſubſtantia, colore, & contentis non multum a naturali recedit* utut interdum coloratior quodammodo fiat.

§. 6. *Abſolvitur hæc febris intra viginti quatuor horarum ſpatium*; ſique ulterius atque diutius protrahatur non amplius meretur nomen ephemeræ, ſed potius dicenda eſt febris continua, mitior & brevior.

§. 7. *Si poſt declinationem vel in pulſu, vel in aliis febris veſtigium relinquitur in aliam febrem permutari indicio eſt.*

§. 8. *Febris ephemera omnis periculi expers eſt, ſi debitam adhibeamus medelam.*

§. 9. *Cura interdum ſolius naturæ beneficio abſolvitur*, vel etiam *diaphoreticis, Bezoardicis, Nitroſis, Febris* profligatur ita ſi ex nimiis vigiliis, ac ſpirituum diſſipatione orta eſt hæc febris locum inveniunt *diaphoretico-anodyno-analeptica*, v. g. emulſio ex ▽ *roſarum, ſcorzoneræ, florum ſambuci, Acaciæ, ſemine papaveris albi, ſeminibus IV. frigidis majoribus, lapidibus cancrorum*, ♃*io diaphoretico, nitro* ac *Syrupo papaveris albi.*

§. 10. Cavendum ne *calida, ſpirituoſa & volatilia adhibeamus* maxime ſi a commotione ſpirituum, vel laſſitudine aut dolore quodam proveniat.

§. 11. Cavendum *ne ephemera degeneret in continuam vel intermittentem tertianam*: quod facile efficitur ſi tranſpiratio per externa conſtipantia frigida impeditur vel ſi cibus in corporibus exhauſtis copioſius aſſumitur.

§. 12. Ad hanc febrium claſſem pertinet *Typhodes ſeu febris inflammationem viſcerum, & partium externarum concomitans adeoque ſymptomatica. Cauſam procatarcticam* huic febri præbere ſolent *refrigerium & animi pathemata*, præſertim *ira, ac terror.* Symptomata interdum ſatis gravia occurrunt apparente autem inflammatione, adhibitisque diaphoreticis, expellentibus, ſenſim remittunt, ac evaneſcunt.

§. 13.

§. 13. Huc etiam referenda eſt *febris lactea* puerperis familiaris, quæ *altera plerumque vel tertia aut quarta a puerperio die*, circa lactis in mammis proventum pleraſque *aggreditur fœminas*. Si mitior eſt febris ultra ſex vel octo horas non extenditur interdum plane non ſentitur ſi cæteroquin ſanæ ſint puerperæ. Interdum percipitur tantummodo horripilatio quædam abſque ſupervenienti notabili calore. Hinc etiam ejus *cura* a pleriſque *ſoli naturæ relinquitur*. Si vero gravius malum eſt tunc omnino medici opem poſtulat, & adhibenda *leniora diaphoretica* cum convenientibus remediis *lactis generationem juvantibus*, & uti ſemper in puerperis, ſic in ſpecie circa hujus febris acceſſionem ratio *diætæ probe habenda & omnis vini potus interdicendus*. Facile enim ex febre continente, & benigna producitur ardens & maligna præſertim ſi corpora fuerint cacochymica.

CAPUT III.

De Synocho ſimplici ſive febre ſanguinea veterum.

§. I.

H*Æc febris dicitur a veteribus Synocha ſine putredine vel etiam inflativa*, quia prohibita tranſpiratio facile in plethoricis hujus febris cauſſa exiſtit. Dicitur *ſanguinea quoniam a ſanguinis copia plerumque oritur*; & eſt ſpecies febrium continentium. Ab Ephemera autem differt ratione *diuturnioris durationis*, & ratione *ſymptomatum*, quæ ſemper vehementiora obſervantur in febre ſanguinea, quam in ephemera.

§. 2. Invadit hæc febris *tempore* potiſſimum *vernali ſubjecta ſanguinea plethorica* ſucci plena, cum ſubſequentibus ſymptomatibus nimirum *inturgeſcentia, ſeu inflatione habitus corporis, tumore, ac rubore faciei, pulſu magno, celeri, & vehementi, anxietate præcordiorum ſumma, capitis dolore, reſpiratione difficiliore; urina ab initio appa-*

ret tenuis, & rubicunda quarto autem *die* utplurimum *cum ſedimento.*

§. 3. *Cauſſa procatarctica* hujus febris eſt ſanguinis copia cum tranſpiratione prohibita. *Cauſſam remotiorem* præbent evacuationum ſanguinis ordinariarum ſeu per nares ut hæmorrhoides, aut menſes ſuppreſſio, vel etiam V. S. in aſſuetis intermiſſio, item animi, corporisque vehementes commotiones.

§. 4. Imperitis hæc febris valde videtur periculoſa, quoniam cum magno ardore, anxietate præcordiorum, reſpiratione difficili conjuncta eſt. Verum ſi rite tractetur omni vacat periculo, *ſolviturque per hamorrhagiam in ætate* juvenili, vel etiam *per ſudorem in viris* idque intra *quartum*, aut ſi longius protrahatur intra *ſeptimum diem.* Si vero non tractetur rite facile degenerat in phrenitidem, Anginam, Pleuritidem, vel etiam febrem ardentem putridam a veteribus dictam.

§. 5. *Reſpiratio* in hoc morbo *quo facilior eſt, & liberior* anhelitus, eo *melior ſtatus, & vice verſa.*

§. 6. Indicationes curativæ ſunt primo *ut ſanguinis abundantia imminuatur*, ſecundo *alvus adſtricta apperiatur*, tertio *tranſpiratio legitima promoveatur.*

§. 7. *Primum* fit præmatura *V. S.* Si enim corpus eſt phletoricum, vel evacuationes ſanguinis conſuetæ ſuppreſſæ *altero ſtatim die* pro virium tolerantia *ſanguis e vena mittendus.* Hoc ſi intermittatur, graviſſima ſæpius ſymptomata introducuntur, & ægrotantes periculo non levi exponuntur. Poteſt etiam *quarto vel quinto die* ſi vires conſentiant ſanguis depleri ſed paricus quam ab initio.

§. 8. *Alvus* quæ utplurimum in hoc morbo adſtricta *aperienda, non draſticis, ſed lenioribus emollientibus clyſmatibus lubricantibus ac ſtimulantibus*, & conſultum eſt V. S. præmittere lenius evacuans maxime ſi prima regio ſcateat impuris ſordibus, ne humores impuri tranſeant in vaſa exinanita.

§. 9.

§. 9. *Tranſpirationem promovent temperatiora diaphoretica* qualia ſunt *pulveres abſorbentes & Bezoardici* cum anatica portione *nitri purificati* permixti. His enim ſolis, ſingulis IV. horis per aliquot vices exhibitis febris vel jugulatur, vel ſymptomata remiſſiora redduntur.

§. 10. *Vena ſectio ſi negligatur hic morbus* facile *tranſit in inflammationem partium internarum.*

§. 11. Semper *cavendum eſt ne adhibeantur ſudorifera calida* præſertim in principio, item ne in hypocauſto nimis calido detineatur æger, nec regimen externum nimis calidum ſuadendum. Tali enim ratione effici poteſt ut vergat in Pleuritidem, Peripneumoniam, in ſenioribus in affectus ſoporoſos, in junioribus in febrem lentam, & hecticam.

§. 12. *A frigore etiam defendendus eſt æger:* alias cutis ſpiraculis obſtructis oriuntur anxietates, quoniam ſanguis a circumferentia ad interiora propellitur. Præſtat itaque ſemper in calore temperato detinere ægrotantes.

§. 13. *Diæta ratio probe habenda* hinc abſtinendum a victu pleno & craſſioribus alimentis, & potius adhibendus victus tenuis, refrigerans humectans, ex juſculis cum herbis refrigerantibus paratus, concedendus quoque eſt largior potus. Hinc parari poſſunt emulſiones vel Julepi refrigerantes, vel potus conficiendus ex aqua ſimplici cum cruſta panis cocta.

CAPUT IV.

De Febre catarrhali.

§. I.

FEbris *catarrhalis eſt febris continua mitior, nec adeo periculoſa catarrhis epidemice graſſantibus conjuncta cum tuſſi gravi, coriza, doloribus pectoris, dorſi, artuum, cephalalgia gravativa, quibus interdum*

dum aſſociatur hæmorrhagia narium vel etiam diarrhæa, & notandum quod hæc febris plerumque exacerbationes ſuas habeat nocturno, & veſpertino tempore.

§. 2. *Cauſſa* hujus febris ſunt *catarrhi ſive ſtagnationes lymphæ* maxime in partibus glanduloſis, V. g. faucium & narium tunica glanduloſa, item in bronchiis pulmonum. Laſſitudo corporis, & torpor membrorum originem habet ab impedito lymphæ circulo. Sternutatio quæ ſæpe contingit oritur ab irritatione lymphæ acrioris. *Cauſſas occaſionales* præbent pluvioſus, ac impetuoſus aeris ſtatus, vel etiam errores in Diæta commiſſi.

§. 3. Hiſce febribus frequentius corripiuntur *ſubjecta ſcorbutica cacochymica*, *ex leviſſima cauſſa*, v.g. refrigerio, ira, & erroribus in rebus non naturalibus commiſſis, item pituitoſa, & qui habitus corporis ſunt laxioris.

§. 4. Ratione *prognoſcos febres catarrhales omnes periculi ſunt expertes*, modo cura rite inſtituatur: converti tamen poſſunt in continuas acutas per calidiora remedia, vel etiam talia, quæ tranſpirationem impediunt cujus beneficio ſerum ſalſum, tanquam catarrhorum materia e corporis ſphera expelli debet.

§. 5. Indicationes primæ in *curandis* febribus catarrhalibus ſunt ſequentes, *lympha ſtagnans reſolvenda*, *atque in ordinem redigenda*, deinde *acrimonia humorum blandioribus demulcentibus corrigenda*.

§. 6. Convenientiſſima itaque remedia ſunt *Diluentia*, *atque humectantia* v. g. decoctum C.C., *infuſum radicis chinæ*, *Veronicæ*, *malvæ*, *hordei*, *&c.* Hiſce enim remediis non modo ſalſedo & acrimonia lymphæ diluitur; ſed & per tranſpirationem copioſum ſerum e corpore præſcribitur & evacuatur. Si tuſſis gravior urgeat poſſunt *anodyna benigniora* quale *eſt crocus* pauca tamen in quantitate admiſceri, vel adhiberi pulveres temperantes ex *lapidibus cancrorum*, *bolo Armeniæ*, *radice Iridis Florentinæ*, *floribus* 🜍, ♀ *Glycirrhizæ & aliquot guttulis* 🝆 *Aniſi.* Vel adhiberi poſſunt *cle-*

electuaria demulcentia ex 🜄 *Amygd. d. ſpermate ceti, Sacharo Cando* *Syrupo violarum, balſamo* 🜍 *aniſato* & pauca quantitate *Croci*. Si alvus eſt clauſa & nimis ſicca in uſum vocari poteſt laxativum lenius v. g. *infuſum laxans ex foliis ſenn., ſine ſtip., paſſulis minoribus, ficubus, ſem. Aniſi, Syrupo de manna, vel cichor. cum Rhab.,* ♀o *tartariſato.*

§. 7. Ratione Diætæ abſtinendum ab *alimentis viſcidis, copioſis, & potu frigido, vitandus quoque eſt aer frigidus.*

§. 8. Omnia calidiora remedia v. g. ſudorifera, purgantia calida, acriora, ⊖ina exulare hic debent, item fotus, balnea & externa refrigerantia cujuscunque generis. *Quo lenius* enim *febres catarrhales tractantur eo melius eſt*, & vice verſa.

§. 9. *Cavendum* ne ſub ſpecie catarrhalis febris lateat maligna, vel etiam petechialis. Hinc ubi vires, & quidem ſtatim ab initio valde deficiunt, & nullus adeſt ſomnus ſemper cogitandum eſt de malignitate.

§. 10. Hiſce febribus annumerandæ ſunt illæ, quæ ſymptomatice accidunt in vulneribus, Ictero, Calculo, Podagra, &c. Hæ febres etiam *minus ſunt periculoſæ*, modo cura dirigatur adverſus cauſſam morbificam, & adhibeantur *aperientia diaphoretica, cum nitratis, anodynis aut vulnerariis*, ſi læſio quædam præceſſerit, permixta.

CAPUT V.
De Febre lenta.

§. I.

FEbris lenta cognoſcitur *ex calore p. n. lento ſed continuo & diuturno, corporis & virium conſumtione, pulſu frequenti*, quandoque etiam *valido, phlogoſi* circa faciem, *urina rubicunda, appetitus dejectione, ſudore copioſo, & caloris incremento* poſt paſtum & circa tempus nocturnum.

§. 2.

Digitized by Google

§. 2. Oriuntur febres lentæ 1.) ex *male ſanatis intermittentibus* illisque nimis cito per medicamenta adſtringentia terrea acida, chinam chinæ vel opiata ſuppreſſis. 2.) Naſcuntur ex *evacuationibus ſanguinis ordinariis* hæmorrhoidum, menſium, narium *ſuppreſſis.* 3.) Familiares ſunt *ſubjectis* ex alio *diuturno morbo convaleſcentibus*, quandocunque cibis vel copioſis, vel qualitate infenſis plus juſto obruitur prima regio. 4.) *Hypochondriacos, phlegmaticos, tenerioris texturæ homines ſæpius invadunt poſt graves animi affectus*, motum nimium corporis, Venerem nimiam, item poſt potum frigidum corpori prius calefacto ſuper ingeſtum. Hinc *cauſſa procatarctica* febrium lentarum plerumque ſolet eſſe *ſtaſis humorum* & inde nata viſcerum obſtructio, ex *partium ſolidarum atonia & fluidarum lentore* originem trahens.

§. 3. Quoad *prognoſin* notandum *has febres quo diuturniores, eo periculoſiores* eſſe. Niſi enim mature obſtructiones reſerentur, & ſanguinis mixtura ad legitimam temperiem, liberioremque circulum reducatur facile oriuntur corruptiones viſcerum nobiliorum, & febris lenta convertitur in hecticam.

§. 4. Indicationes *curativæ* in hiſce febribus ſunt 1) ut *ventriculus & primæ viæ* evacuantibus temperatis *abſtergantur* & eluantur 2.) ut *obſtructiones* in viſceribus & venis capillaribus exiſtentes *per reſolventia, aperientia, & ſanguinem fluxilem reddentia* tollantur & 3.) ut *circulatio ſanguinis liberior efficiatur, viresque conſumtæ* blande, & moderate *reſtituantur.*

§. 5. Dari itaque debet ſi vires id patiantur, & diarrhæa abſit, *lene emeticum.* Hoc in principio morbi aliquoties etiam repetitum omne fere punctum curationis abſolvit præſertim ſi prima regio ſaburra vitioſorum humorum repleta ſit, & lenta febris ex alimentorum copia poſt morbum vel hæmorrhagiam largiorem corpori debilitato ſuperingeſta ortum duxerit. Probe tamen notandum eſt ipſa emetica refracta doſi eſſe propinanda ſique laudabilem

Digitized by Google

bilem exſerunt effectum illorum uſus ſummo cum emolumento reperi poteſt.

§. 6. Præterea *& purgationes leniores* locum hic inveniunt v. g. infuſa laxantia ex *foliis ſenn. ſ. ſtip. Manna, Thamarindis, paſſulis, Nitro & Rhabarbaro* confecta quæ leniſſime educunt vitioſam materiam.

§. 7. In uſum porro trahenda ſunt ⊖ia digeſtiva v. g. *Sal digeſtivum Sylvii, arcanum duplicatum, ♀ ⓡlatus ⌽ pp. ſ. depuratum ∀ foliata ♀i ſolutio lap. 69. coralliorum &c.* item *aperientia amara*, qualia ſunt *myrrha, extractum fumariæ, cardui benedicti, Scordii, Scabioſæ, hedræ terreſtris, Veronicæ*, item *ſuccinum*, non alium in finem, quam ut tenax viſcida amurca in primis viis exiſtens incidatur, abſtergatur, evacuetur & minera obſtructionem fovens tollatur.

§. 8. Ratione Diætæ *alimenta humectantia, & modice refrigerantia* omnium ſunt optima, lacticinia tamen, & emulſiones parciſſime adminiſtranda hic ſunt, nec non dulcia, item vina ☍oſa dulcia, omniaque calidiora multum commoventia.

§. 9. Febris lenta ex menſium vel hæmorrhoidum ſuppreſſione præmiſſis emeticis, vel etiam laxantibus lenioribus ex extractis amaricantibus paratis, *V. S. in pede* prudenter *inſtituta* moderata tamen tractari commode poteſt. Quando autem ex ſanguinis defectu, & enormi hæmorrhagia nata fuerit præſentiſſimum damnum inde reſultat.

§. 10. *Emetica nunquam danda ſunt in morbi ſtatu* ſive quando jamjam adſunt diarrhææ, virium defectus, calor internus carnes depaſcens, & uno verbo quando febris lenta degeneraverit in hecticam.

§. 11. Febres nunquam tractandæ ſunt meris *refrigerantibus, ſaturninis, conſtringentibus, neque dulcibus pectoralibus.*

§. 12. *Copioſus cibus*, præſertim ſolidus *circa tempus nocturnum ſedulo vitandus eſt*, utut appetitu majore inſtructi ſint ægri.

§. 13. Sufficiens liquidum ſive in *juſculis*, ſive in *potu* adminiſtrandum eſt: congruum tamen eſſe debet humectandi, & demulcendi virtute imbutum, quem in finem commendari meretur decoctum *CC. cum rad. ſcorz., rad. chin. hordeo, ſem. pap., paſſulis majoribus in ſ. q.* exhibitum.

§. 14. Alvus in febribus hiſce ſemper ſit fluida. Hinc *clyſteres* commendari merentur ſaltim emollientes, vel etiam interne infuſum *foliorum ſennæ, Rhabarbari, Glycirrhizæ cum ▽ Veronicæ* vel alia deſt. factum, addito momento ⏀ atque Julepi roſarum.

CAPUT VI.

De
Febre Hecticæ.

§. 1.

HEctica eſt *febris continua chronica, ſymptomatica, lento incedens gradu, originem habens ex obſtructione vel actuali exulceratione viſceris cujusdam nobilioris cum rubore faciei, & phlogoſi præſertim poſt paſtum aucta, virium imbecillitate, appetitus proſtratione, calore interno lento, & fere* continuo præſertim tempore *nocturno* ſudore eodem tempore copioſiſſimo *colliquativo*, pulſu perpetuo celeri, *urina pauca rubra, & oleoſa, ſputo copioſo, & viſcoſo cum vel ſine pure, & cum corporis contabeſcentia lenta, ac ſucceſſiva conjuncta.*

§. 2. Hectica febris differt a lenta. (1) *Quod acerbiora habeat ſymptomata & quaſi tertius lentæ febris gradus* ſit. (2) *Quod plerumque ex corruptione & putredine partis cujusdam internæ nobilioris naſcatur, febris* autem lenta ex infarctu vel leviore obſtructione viſcerum. (3) *Quod curatione admodum difficilis ſit vel plane nullam admittat.*

§. 3. *Diſtinguitur* hæc febris *in hecticam primi, ſecundi & tertii gradus.* Prior ſpecies ducitur a nonnullis *diſpoſitio ad hecticam*

ubi

Digitized by Google

ubi nimirum viſcera adhuc ſalva ſunt, & hincnon differt a febre lenta. Altera ſpecies oritur *ab obſtructione viſcerum internorum.* Tertia conjunctam *habet putredinem viſceris cujusdam nobilioris* hinc etiam dicitur *hectica putrida vel conſumata.*

§. 4. Subjecta Hecticis febribus obnoxia ſunt *plerumque macilenta, conſtitutionis tenerioris, temperamenti cholerici, ad iracundiam proclivia.* Ratione ætatis aggreditur *juvenes ac viros:* ratione morborum vero quibus facilius complicatur, familiaris eſt *Hypochondriacis, Hydropicis, & viſcerum obſtructionibus laborantibus,* maxime autem oritur *ex viſcerum exulceratione atque putredine* v. g. pulmonum, renum, hepatis, lienis, uteri ventriculi. Spectat etiam huc *diſpoſitio hæreditaria,* ſi nimirum a talismodi parentibus quidam ortus fuerit.

§. 5. *Cauſſas easdem habet febris Hectica pro atilenta.* Ex his enim tandem fiunt Hecticæ. Fiunt autem hæ immediate magis ex obſtructione viſcerum internorum inflammatoria ex putredine inſigni, & corruptela partium internarum; unde exulcerationi pulmonum, renum, meſenterii, pancreatis, veſicæ, uteri, aliisque internis abſceſſibus facillime jungitur, ita quoque obſervatione conſtat ex diuturna triſtitia, animique perturbatione vehementiore, item ex doloribus gravioribus maxime in cacochymicis ſubjectis diſpoſitionem ad Hecticam exortam fuiſſe, & in genere *omnes errores in rebus non naturalibus commiſſi facile anſam præbent febri Hecticæ.*

§. 6. Quod *prognoſin* concernit *febris Hectica affectus admodum diuturnus, & contumax eſt.* In ſpecie tamen *facilioris curationis eſt quæ adhuc in principio,* nec actualem jam abſceſſum comitem habet, ſeu ubi ſaltem adeſt diſpoſitio ad Hecticam viſceribus adhuc ſalvis & integris. Difficilioris curationis eſt Hectica ſecundi gradus, difficillime vel plane non curatur Hectica in febrem putridam converſa, quando nimirum accedunt *ſudores colliquativi Diarrhææ graveolentes, urina mingitur craſſa & æruginoſa, calor*

adeſt continuus, facies deprehenditur cadaveroſa, Hippocratica. Hæc enim colliquativam reſolutionem humorum, ſeu ſeceſſionem ſeri a ſanguine indicant: Et quando hæc ſymptomata tumor pedum ſequitur lethalitatis indicium præbent.

§. 7. Indicatines curatoriæ ſunt (1) *ut obſtructiones reſerentur* (2) ut *præſens putredo ſeu corruptio viſceris, quantum* fieri poteſt *avertatur, & inteſtinus calidus conſumens motus ſanguinis, & humorum ſiſtatur.* Hinc conveniunt *remedia apperientia* in capite antecedente deſcripta; nec non *demulcentia, acrimoniam humorum corrigentia, ſerumque nutritivum blandum reſtituentia.* Hunc in finem veteribus commendatiſſimum fuit lac ſeu humanum, ſeu caprimum, ſeu aſininum calide ſumptum ſi viſcera adhuc ſalva ſunt. Quoniam vero in Hectica vera ſemper viſcerum labefactatio præſens eſt magis probantur hiſce temporibus decocta *ex raſ. CC. Eboris, rad. Scorz. chin. . flor. Borrag. Bugloſ. paſſul. min. & ſem. papav. alb. parata,* addita *Tinctura roſarum atque julapio violarum vel* roſarum, item ♀ aperientes abſorbentes ⦶ troſi ex antihectico *poterii, matr. perl., lap. 69. 🜃 foliat. ♀, Ceruſſ. ♄ ⦶, &c.* Commendantur quoque *balnea ex herbis refrigerantibus*, nec non cucurbita in partes diſſecta, & lumbis applicata. Hæc enim ſanguinem acrem calidiſſime motum temperant, atque æſtum nimium moderantur. In Hectica tertii gradus cum viſceris putredine impenſiore conjuncta eadem remedia exceptis lacticiniis, & balneis dari poſſunt, parum tamen proficiunt.

§. 8. Ratione Diætæ commendantur cibi *euchymi facilis coctionis, nempe juscula* ſic dicta *reſtaurantia, gelatina animalium, carnes vitulorum, caponum pullorum &c.* & exhibeantur in parva quantitate; ſed ſæpius ob virium imbecillitatem, *potus ſit optime fermentatus & defæcatus, nec nimis calefaciens, & generoſus.*

§. 9. *Quæcunque vires deſtruunt, nimium evacuant, & motum* celeriorem ſanguini, atque humoribus *inducunt ſunt nocentiſſima* uti balnea calidiora, ſudorifera fortiora, purgantia ☿ialia.

§. 10.

§. 10. *Balnea refrigerantia cautiſſime adhibenda ſunt in febribus* ex obſtructione graviori, & ſcyrrheſcentia cujusdam viſceris *enatis*. Facile enim producitur Hydrops vel tumor partium.

§. 11. *Cura lactis hecticis ubi viſcera corrupta ſunt plane eſt inutilis*: atrophicis autem, ſi viſcera adhuc ſalva ſunt egregie convenit.

§. 12. *Opiata incraſſantia, acida & ſic dicta frigida quoniam* ſpirituum motum ſiſtunt, & humores viſcidos tenaces reddunt *hecticis ſunt pernicioſiſſima.*

§. 13. *Omnia adſtringentia* uti eſt *tinctura antiphtiſica* Gramanni, item *Saturnina & ♂tialia mortem hecticis accelerant.* Quoniam nimium incraſſando humores ſuffocationem in pectore efficiunt.

§. 14. *Nimius remediorum, & nutrientium uſus hecticos lædit.*

§. 15. *Sudores nocturni ſub ſomno accedentes non ſemper ſunt reformidandi, nec ſiſtendi* ſed opportune tractandi ne deterius malum inde propullulet.

§. 16. Sudores colliquativi roborantibus quodammodo ſiſtendi & coercendi ſunt v. g. *Ebore ſine △, CC. ſ. △, Magiſt. corall. emulſione ex amygdalis, ſeminibus* IV. *frigid maj. ſemine papaveris parata.*

§. 17. *Pediluvia tam in lentis quam hecticis uſum habent non contemnendum.*

CAPUT VII.

De Febribus malignis.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

§. 1.

Febres malignæ ſunt *febres* plerumque *continuæ originem ducentes a turbata ſanguinis craſi, mixtura atque* unione, ſive a *deſtructoria atque putredinoſa elementorum ſanguinis diſſolutione.*

§. 2. Signa harum febrium ſunt. (1.) *Inſignis, ac ſubitaneus virium defectus, & appetitus penitus proſtratus absque notabili & manifeſta cauſa.* (2.) *Impotentia motus voluntarii.* (3.) *Facilis lapſus in animi deliquium* præſertim ſub ſitu corporis perpendiculari. (4.) *Continuus torpor, ſomnolentia ac dormiendi impotentia.* (5.) *Urina ſanorum ſimilis* (6.) *Turbatio mentis & perverſa ratiocinatio.* Hiſce ſignis præſentibus quamvis quoad cætera, maxime quoad calorem corporis omnia benigniora videantur, certiſſimum tamen indicium malignitatis præbent: & licet etiam poſteriora ſigna interdum abſint, quod plerumque accidit circa febrium malignarum initium, priora tamen ſic ſatis aperte malignitatem manifeſtant. Concurrunt etiam præter jam dicta ſigna alia adhuc ſymptomata v. g. *inquietudo corporis, cardialgia, ſumma præcordiorum anxietas, æſtus intenſiſſimus, ſudor copioſus, ſitis, angina, exanthemata varia,* quæ tamen non eſſentialia ſed magis accidentalia malignitatis ſigna conſtituunt.

§. 3. Febres malignæ non una incedunt facie; ſed *differunt tam ratione individuorum, quam ratione ſignorum atque ſymptomatum.* Et quoniam plerumque contagioſæ & Epidemicæ exiſtunt hinc pro diverſa conſtitutione tempeſtatum varia exhibent ſigna, nec obſervantur in omnibus Epidemicis conſtitutionibus eadem, nec in omnibus ægrotantibus ſimilia. Interdum ſtatim ab initio malignitatis notæ apparent, utplurimum tamen ab initio leniter blandeque procedunt, quinimo blanditie ſua tam ipſos ægrotantes, quam medicos fallunt, ita ut difficulter medicus, niſi ſit peritus malignitatem ab initio cognoſcat. Sæpius enim febres malignæ habentur pro catarrhalibus, lentis, hecticis, quotidianis.

§. 4. Febribus hiſce corripiuntur maxime illi, qui vires habent exhauſtas, ſive per continuos animi affectus, triſtitiam, mœrorem, curas, Venerem, ſive per nimios labores mentis, atque corporis, ſeu per intemperantiam in victu.

§. 5. Subjecta *ſeroſa*, *phlegmatica* habitus corporis ſpongioſi, laxi, *infantes*, *pueri*, *adoleſcentes*, *fœminæ*, *gravidæ*, *puerperæ Hypochondriaca*, *ſcorbutica*, *plethorico-cacochymica* facillime contrahunt malignas febres.

§. 6. *Cauſſas* quod concernit, *proxima* apparet ex definitione, *antecedentes* vero ſic dictæ *procatarctica ſunt variæ*. Ex his primatum obtinet *aeris conſtitutio*. Generantur enim facillime ex aere impuro nimis humido, vel calido & humido. Porro maxime nocivus eſt qui ex inferioribus nimirum ſtagnis & paludibus putridis inquinatur. Deinde continui imbres, nebuloſum ac pluvioſum cœlum multum contribuunt ad excitandam putredinem præſertim in corporibus mollibus atque ſeroſis, porro aer intenſiſſime calidus, æſtivus ad febres putridas malignas mirum diſponit. Obſervatione enim conſtat quod æſtas calidiſſima, diuturna potiſſimum ſit genetrix morborum malignorum, ipſius etiam peſtis, ac Dyſenteriæ malignæ.

§. 7. Ad *cauſſas remotas antecedentes* pertinent etiam animi affectus, defatigatio corporis, intemperantia, ebrietas, &c. prouti ex practicorum libris, & ipſa experientia conſtat: & meretur hac de re legi *Hoffmanni diſſertatio de malignitatis natura & origine in morbis acutis.*

§. 8. Quoad *prognoſin* tenendum eſt: prædictiones uti omnium acutarum, ſic etiam malignarum febrium ratione ſalutis & mortis eſſe fallaciſſimas. Generatim tamen quo major adeſt virium defectus, & quo vehementiora ſunt ſymptomata ſuperius recenſita, eo major acutior & periculoſior malignitas & contra.

§. 9. Febres malignæ plerumque evadunt pertinaciores quo magis gelu urget; ſed quamprimum circa veris initium gelu remittit, remittit etiam violentia febris.

§. 10. Febris maligna ſuperveniens corpori ad malignitatem ſuſcipiendam prædiſpoſito, ſemper exiſtit periculoſiſſima.

§. 11.

Digitized by Google

§. 11. Magnum periculum notant, mortemque prænunciant ſudores continui quaſi colliquativi, urinæ copioſæ & tenues, lacrymarum involuntaria eruptio, alvus copioſius reddita. Hæc enim ſymptomata teſtantur de ſeceſſione particularum ſeroſarum a ſanguineis.

§. 12. Spem reconvaleſcentiæ in morbis malignis facit levis ſurditas & ſubauditio ipſo Hippocrate & experientia teſte.

§. 13. Quod *curationem* attinet variat illa pro diverſitate individuorum, ſymptomatum, & genii morbi. Hinc non datur methodus univerſalis ſanandi morbos malignos; ſed ſemper reſpectus eſt habendus ad naturam morbi & ſymptomata: generales tamen indicationes ſunt (1) ut *vires deficientes reſtituantur, & præſentes conſerventur* (2) ut *blanda diaphoreſi materia peccans diſcutiatur*, & diminuetur, ulteriorque ſanguinis diſſolutio, ac ſtaſis inflammatoria impediatur.

§. 14. Circa *primam indicationem* optandum eſſet ut tale confortans extaret in officinis, quo commode uti poſſemus in omnibus morbis malignis; ſed quoniam deeſt tale analepticum, & vulgo notis corpora interdum magis læduntur: hinc medicus in id potius intendere debet ut decumbentem præſervet ab ulteriore debilitate: quod obtinetur ſi cauſſa removeatur, ſymptomataque graviora avertantur. A nonnullis fine recreandi ſpiritus commendatur *vinum optimæ* notæ; parcius tamen aſſumendum niſi inflammationes, æſtus corporis admodum intenſus, cutis arida imminensque delirium idipſum prohibeat.

§. 15. *Alteri indicationi* ſatisfaciunt *alexipharmaca ſeu diaphoretica blandiora*, & fixiora quæ interdum prima ſub herba malum jugulant, malignitatem præcavent, ſymptomataque periculoſiſſima avertunt. Non datur autem præſtantius remedium *quam ⊕ cum camphora*, quibus addi poſſunt Bezoardica terrea fixa, qualia ſunt ♁ *diaph. Bezoardicum minerale, CC. phil. pp., lapides 69., ∀ ſigillata, Bolus Armeniæ*, item *pulvis Bezoardicus Sennerti, pulvis*

Angli-

Digitized by Google

Anglicus, *&c.* His pro re nata etiam addi poteſt *Theriaca cæleſtis ad gr.* ß. vel *gr.* j. *pro doſi.* Porro *eſſentiæ alexipharmacæ* compoſitæ vel ſimplices mixtæ cum æquali parte ∽ ⦶ *dulcis* in uſum vocandæ, & cum *pulveribus Bezoardicis* ⦶*troſo camphoratis* interpolatis vicibus ſingulis III. vel IV. horis adhibendæ ſunt. De cætero cura ita dirigenda ut ſemper habeatur ratio ſymptomatum magis urgentium.

§. 16. *V. S. in febribus malignis non habet locum* præſertim ubi malignitas intus fuit generata; ſi vero per contagium corpora plethorica cæteroquin ſana afficiuntur, tunc admittenda ſi ſtatim in principio morbi adminiſtretur.

§. 17. *Opiata*, *Anodyna*, motus ſedantia maxime *ſi pulſus debilis*, *viresque deficiunt* ſunt pernicioſiſſima. Quoniam Spiritus jamjam deficientes magis intercipiunt, ſanguinisque circulationem, & expulſionem peregrinæ materiæ ad cutis peripheriam impediunt, adeoque utplurimum delirium gravius reddunt, vel inſomnia periculoſa efficiunt, atque anxietates circa præcordia pariunt.

§. 18. *Vomitoria vix locum inveniunt in malignis niſi ſtatim in principio*, ubi ventriculus Saburra vitioſorum humorum repletus eſt, & malum per contagium hauſtum: in morbi progreſſu ſerum abſumendo viresque defraudando ſunt pernicioſiſſima.

§. 19. *Purgantia fortiora* tam in princio, quam in progreſſu morbi penitus ſunt proſcribenda; leniora tamen detergentia fine præſervandi, vel etiam in morbi exordio adhiberi poſſunt.

§. 20. Situs erectus in omnibus morbis malignis præſertim circa tempus criticum nunquam ſuadendus.

§. 21. *Nunquam humida deneganda* ſunt ſi appetat æger modo ſint congrua. Ex his præſtantiſſimum eſt decoctum *CC. radicis Scorzoneræ atque hordei acuatum* ∽ ⦶ *dulci*, *vel* ∽ Ⓡ *phil.* ſive *Tra. IV. florum cordialium.* Hac ratione enim humidum

Digitized by Google

deficiens reſtituitur, ☉ia cauſtica virulenta eliminantur, & demulcentur, & ad diaphoreſin diſponuntur.

§. 22. *Motus naturæ criticos nunquam turbet, aut ſupprimat medicus*, nec ante tempus accerſat.

§. 23. Circa dies criticos abſtinendum eſt maxime a copioſo cibo, item juſculis nutrientibus ſic dictis inſtaurantibus in copia aſſumtis.

§. 24. Temperatus aer isque ſerenus purus & moderatus, lectique æquabilis calor in omnibus malignis morbis commendatiſſimus eſſe debet.

§. 25. Quo mitius tractantur ægri, temperatisque medicamentis curantur, & quo magis vires conſervantur omnes evacuationes, & commotiones fortiores intermittendo, eo felicius cura inſtituitur.

CAPUT VIII.

De Peſte.

§. I.

Peſtis eſt *morbus epidemicus, contagioſus, omnium perichloſiſſimus, ſumme malignus*, graviſſimis ſymptomatibus ſtipatus, proveniens ab effluviis putridis ſubtiliſſimis cauſticis æthereis, nervoſas partes citiſſime ſtimulantibus, ac ſumme irregulares in ſpiritibus, & ſanguine commotiones efficientibus craſin atque texturam illorum valde deſtruentibus, putredinem inducentibus, actionesque vitales ſubito extinguentibus.

§. 2. *Peſtis contagium* tum ab initio regionem quandam occupat non *adeo facile cognoſcitur*; quando vero incrementa ſumit, ita *ut plures ſimul invadat, maximamque ægrotantium partem interimat* tunc certiſſimi eſſe poſſumus de peſtilentialis contagii præſentia.

§. 3.

Digitized by Google

§. 3. *Signa* peſtis communia habet cum reliquis morbis malignis, in eo tamen differunt, *quod ſymptomata omnia in exquiſitiſſimo gradu obſerventur.* Hiſce accedunt ſpecialiora quæ conſiſtunt in *exanthematibus*, & eruptionibus ſingulariſſimis quæ vocantur *bubones*, *carbunculi*, *vibices*, *petechiæ nigræ*.

§. 4. Bubones ſunt *tumores duri glandularum* vel inguinalium, vel ſubalarium, vel etiam parotidum, colli, poplitis &c. Carbunculi ſunt nihil aliud quam *levis intumeſcentia partium plerumque carnoſarum*, non multum prominentes; ſed in partibus quas occupant, profunde ſeſe manifeſtantes ſub ſpecie puſtulæ vel unius vel plurium minorum, quas perruptas ſubſequitur cruſta nigra ſplendens cum ſummo ardore, inflammatione ac mortificatione partium adjacentium. Vibices ſunt *ſtriæ ſeu radii rubicundi ſub cute hærentes, & inflammationem doloremque* verſus cor deducentes dependentes a carbunculis nunc apparentibus, nunc profundius adhuc deliteſcentibus. Petechiæ nigræ ſunt *maculæ in cute apparentes*, ſimiles vel etiam minores pulicum puncturis.

§. 5. Differentiæ peſtis plurimæ inveniuntur apud practicos alia univerſalis, alia particularis, alia magis contagioſa, alia minus, alia ſenibus, alia juvenibus magis pernicioſa, alia ſimplex, alia complicata.

§. 6. *Cauſſa peſtis proxima* ſunt miaſmata venenata putredinoſa in aere diſperſa, immediate corpori ſeſe inſinuantia, vel beneficio reſpirationis cum ſaliva in maſſam ſanguineam illata.

§. 7. *Cauſſæ remotiores* procatarcticæ poſſunt eſt variæ. Ex his *aer* ſumme æſtuans continuo calidus inſectorum copia refertus non infimum obtinet locum. Porro teſtantur obſervationes etiam a *terræ motu*, a *fame communi*, ab ingenti hominum ſtrage, & cadaveribus putredine reſolutis, item ab *inundationibus* aquis diutius ſtagnantibus peſtes atrociſſimas exortas fuiſſe; denique *animi pathemata*, præſertim vehemens terror, metus & triſti-

Digitized by Google

tia non ſolum mirifice diſponunt corpora ad recipiendum contagium, verum etiam malignitatem valde adaugent.

§. 8. *Prognoſis* in hoc morbo admodum incerta eſt: conſtat tamen obſervatione peſtem a bubonibus minus periculoſam, a carbunculis admodum infenſam, a petechiis nigris ſumme perniciosam, ac lethalem fuiſſe.

§. 9. Peſtis in locis calidis & menſibus æſtivis admodum truculenta eſſe ſolet, miteſcit vero, imo plane extinguitur gelu ſuperveniente vehementiore.

§. 10. Signum in peſte bonum eſt ſi natura ipſa, intra XXIV. horarum ſpatium inſtituat criſin, inprimis vero per ſudores, & eruptionem exanthematum in partibus præcipue ignobilioribus cum manifeſto ægri levamine & ſymptomatum remiſſione.

§. 11. *Cura* eſt vel præſervatoria vel curatoria. Præſervationis fine commendantur varia (1.) *non facile jejuno ventriculo exeundum*, (2.) *animus recreandus* converſatione & potu vini Rhenani generoſi. (3.) *Aer corrigendus* variis ſuffimigiis ♀e, *pulvere pyrio*, *ſuccino*, *thure*, *fumo Nicotianæ.* (4.) Denique ex medicamentis ad præſervationem commendantur, *Tra. Bezoardica*, item *eſſentia balſamica*, *alexipharmaca ex Myrrha*, *camphora*, *rad. Contrajervæ, &c. paratæ.*

§. 12. Indicatio curatoria potiſſimum in eo conſiſtit, *ut contagium ſuſceptum per convenientia alexipharmaca foras* educatur. Hinc in uſum vocanda *medicamenta terrea*, ſic dicta Bezoardica *cum camphora mixta*, & *cum acetis Bezoardicis propinata* ad eliciendum ſudorem. Reliqua cura dirigitur adverſus ſymptomata concurrentia, quæ differunt pro diverſitate ſubjectorum, & pro diverſitate ipſius morbi. Hac de re merentur legi ex probatiſſimis auctoribus ii qui peſtis contagio praxin exercuerunt, quales ſunt *BARBETTE*, *DIEMERBROICK*, *SYDENHAMIUS*, *SENNERTUS*, *ETTMULLERUS*, *& ex recentioribus RIVINUS.*

§. 13.

§. 13. Alexipharmaca & calidiora remedia v. g. *⊖ia volatilia °°ſa ∽ CC.* ſimiliaque in cura peſtis omnibus modis ſunt vitanda: qua de re videatur *Hoffmanni diſſertatio de methodo curandi peſtem.*

§. 14. Cautelæ circa Emetica atque purgantia obſervandæ videantur in ejusdem diſſertationis §. 30.

CAPUT IX.

De Febre Petechiali & morbo Hungarico.

§. I.

FEbris petechialis eſt *febris continua maligna utplurimum Epidemica* variis ſtipata Symptomatibus, efflorefcentias cutaneas varii coloris, utplurimum tamen rubicundas pulicum puncturis non abſimiles IVto, ſæpius VIImo & IXno die critice excludens.

§. 2. Signa malignitatis hujus febris communia ſunt cum iis, quæ tradita ſunt Cap. VII. Eſſentiale vero & pathognomonicum ſignum præbent *maculæ in cute apparentes*, ac præſertim in dorſo, pectore, & cruribus efflorefcentes.

§. 3. In cognitione harum macularum caveat medicus ne forte alias cutis efflorefcentias v. g. maculas a pulicum puncturis, item Scorbuticas, hepaticas vel etiam ægrotantibus olim in utero materno impreſſas pro petechiis habeat. Diſcernendæ itaque ſunt a pulicum puncturis in hoc, quod petechiæ compreſſione in totum ad tempus evaneſcant; morſus vero pulicum in medio punctulum quoddam ſanguineum, morſus nempe veſtigium relinquant: deinde petechiæ non ſunt adeo rotundæ, ſed plerumque quaſi angulofæ. A maculis ſcorbuticis diſcernuntur, quod hæ plerumque in brachiis, atque tibiis tantummodo ſint conſpicuæ; illæ vero præter artus dorſum, collum & pectus occupent. Porro maculæ ſcorbuticæ absque maligna febri; petechiæ vero nunquam

 ſine

ſine ea apparent. Ne autem confundantur cum reliquis maculis cutaneis, quærendus eſt æger vel adſtantes an ante morbi ingreſſum præſentes jam fuerint maculæ.

§. 4. *Cauſſa* hujus febris eſt nihil aliud quam ⊖ *ſubtile cauſticum* putredinoſo orgaſmo ex ſanguine diſſolutum ♌ animales afficiens, illorum craſin ac motum invertendo actiones omnes tam vitales, quam animales turbando, totamque œconomiam animalem breviter deſtruendo, niſi tempeſtiva fiat ſeceſſio ad habitum corporis atque expulſio per poros cutis.

§. 5. Hæc febris abſque diſcrimine omnia ſubjecta, cujuscunque ſint temperamenti, ſexus, ac ætatis aggreditur, obſervatur tamen ſymptomatum diverſitas ratione temperamentorum. In ſanguineis enim magis urgent dolores capitis, ac dorſi acutiſſimi, præcordiorum anxietates, vigiliæ, deliria. In cholericis obſervatur ardor intenſior, pulſus celerior ac vehementior, ſitis magna, delirium furibundum. In phlegmaticis atque melancholicis ſopor continuus, ac calor non adeo vehemens.

§. 6. Quod *prognoſin* concernit maculæ rubicundæ ſunt tutiſſimæ, reliquæ quo magis ad obſcurum vergunt colorem eo pejores. (2) maculæ die VIItimo Xmo aut XImo præcedentibus coctionis ſignis apparentes bonæ ſunt: quando vero poſt eruptionem ſymptomata non remittunt peſſimæ. (3) Vigiliæ continuæ phrenitides, deliria, præcordiorum anxietates nullis remediis cedentes, ſingultus, motus convulſivi, extremorum frigus & internorum aduſtio mortem plerunque annunciare ſolent. (4) Quo citius petechiæ erumpunt, & quo facilius retrocedunt eo pejores ſunt.

§. 7. In morbo ſalubri maculæ intenſe rubræ pedetentim palleſcunt, flaveſcunt ſicque evaneſcunt.

§. 8. Solvitur hæc febris plerumque per ſucceſſivam diaphoreſin, nonunquam per hæmorrhagiam criticam narium vel per urinam, interdum etiam per diarrhæam.

§ 9.

§. 9. *Indicationes curatoriæ* ſunt, ut *vires conſerventur & materia peccans e corpore eliminetur.* Hinc convenientiſſima ſunt *diaphoretica alexipharmaca, nec non analeptica & humectantia* cap. VII. deſcripta: ex quo capite etiam cautelæ hic loci obſervandæ repeti poſſunt.

§. 10. Pertinet ad hocce caput morbus ſic dictus *Hungaricus ſeu caſtrenſis* quippe qui non differt a febre petechiali niſi ſymptomatum atrocia. Quando enim petechiis complicatur inflammatio faucium, atque colli cum acerbiſſimo capitis dolore, cardialgia, & anxietate graviore, deliriisque atrocioribus tum dicitur morbus Hungaricus. De cætero quo ad cauſam, atque curationem in omnibus convenit cum febre petechiali, reliquisque febribus malignis.

CAPUT X.

De Variolis.

§. I.

VAriolæ ſunt *efflorescentiæ ſeu maculæ rubicundæ* ab initio parvæ poſtmodum increſcentes porro ſaniem cruſtamque gignentes, ac tandem exſiccatæ decidentes, plerumque in univerſa cute circa diem 4tum erumpentes cum *febri* ſæpius *acuta continua* imo ſæpe maligna, comitatæ variis interdum graviſſimis per omnia totius morbi tempora ſymptomatibus, donec materia hoſtilis peregrina eliminata ad habitum corporis trajecta, tandemque penitus rejecta fuerit.

§. 2. *Hic affectus omnibus fere hominibus cujuscumque ſint conſtitutionis, admodum familiaris eſt*, magis tamen congruus ratione ætatis infantibus ac pueris, in quibus non tantam exercet tyrannidem, quam in adultis, & quando Epidemice graſſantur variolæ.

Ob-

Obſervatione conſtat, quod plerumque corpora maxime ejusdem temperaturæ vel etiam ætatis imo ſanguinis corripiant, unde propinqui etiam inremotis & diſſitis locis degentes uno eodemque tempore interdum corripi ſolent variolis.

§. 3. *Aggreditur hic morbus* plerumque ab initio *cum vehementi dorſi capitisque dolore*, pulſu celeri, calore p. n. præcordiorum anxietate, quibus ſæpius aſſociantur pruritus narium, punctio univerſi corporis, pavores in ſomno, lacrymæ involuntariæ, temporum pulſus, ſputi craſſitires, oris ſiccitas, hæmorrhagiæ largiores, diarrhææ, inquitudines & jectigationes contingere ſolent ante eruptionem.

§. 4. *Morbilli ab initio & ante eruptionem iisdem ſtipati ſunt ſymptomatibus.* Hinc admodum difficilis eſt dijudicatio. Quoniam autem raro ſimul graſſantur ex contagio, facile judicabit medicus qualis morbus ex hiſce ſubſit: ordinario tamen morbilli magis ſolent petere pectus, & cum tuſſi invadere. Vocatus itaque medicus tempore horum morborum epidemice graſſantium ab adſtantibus inquirere debet an ægrotans variolis vel morbillis ante hac correptus fuerit? item an cum infectis vel ſaltim his cohabitantibus verſatus fuerit nec ne?

§. 5. Quando adhuc dubius eſt medicus in prognoſi ferenda expectet ſaltem diem 4tum, ubi poſt eruptionem vairolæ ſenſim in tubercula elevatæ tandem ſuppurantur; morbilli vero neutiquam intumeſcant ſed ſine ſuppuratione circa diem nonum aut undecimum evaneſcunt. Certiſſimum itaque ſignum variolarum eſt ſi circa diem 4tum in cute præſertim in facie, dorſo manibus & pedibus appareat copia macularum purpurearum ſenſim, ſenſimque detumeſcentium, quæ poſtmodum ſuppurantur exſiccantur & decidunt.

§. 6. *Variolæ non ſunt unius ejusdemque genii* ſed diſtinguntur *ratione ſymptomatum in benignas ſeu regulares vel malignas ſeu irregulares.* Benignæ iterum cum, vel, quod rariſſimum ſine febre

Digitized by Google

Tandem pulveres abſorbentes ⊕ttoſi in præſervatione [illegible] gatione hujus moribi egregiam locant operam dum ⊖ [illegible] lioſa acria temperant, & ſic benignas, & pauciores [illegible]

§. 25. Alter ſcopus curationis differt etiam pro diverſitate [illegible] porum hujus morbi. Ebullitionis tempore adhiberi [illegible] perata alexipharmaca, leniter expellentia qualia ſunt pulveres [illegible] ſiti Bezoardicus Sennerti, pulvis Angelicus mixtus cum [illegible] tillo theriacæ cœleſtis, item ♌ ⊕ cum tinctura Bezoardica [illegible] tia Scordij.

§. 26. Tempore eruptionis poteſt parari emulſio ex [illegible] expellentibus Aquilegiæ, Napi & aquis deſtillatis ſcabioſæ [illegible] florum Sambuci, Acaciæ, fœniculi, cui addi poteſt CC [illegible] unicorn. foſſile atque Julepus Roſatum. Hæc emulſio [illegible] ſola ad expellendum ſufficit. Quod ſi autem [illegible] motus ſit in hac emulſione adhiberi poſſunt [illegible] dica vel liquor CC ſuccinatus, eſſentia Scordij [illegible] & [illegible]

§. 27. [illegible] gum pulvere Bezoardico & croco [illegible] egregie [illegible] nem promovet. Quod ſi autem ſuppuratio [illegible] dum a Myrrhatis ne ſebris inflammatoria [illegible] temporis adhiberi iterum poſſunt emulſiones [illegible] *papaveris* & aquis deſtillatis [illegible] *ʒ*10 [illegible] quæ emulſio [illegible] & dolorem [illegible] [illegible] ſymptomata.

§. 28. Tempore exſiccationis quando materia [illegible] [illegible] vocanda. Hæc enim [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

§. 35. Ad veſtigia variolarum in [illegible] tollenda [illegible] tum conſiſtens ex axungia humana, [illegible] cera alba, camphora, ceruſſa, [illegible] per [illegible] & inſtar emplaſtri applicari poteſt.

§. 36. Cibus ſit tenuis, & præſtat per [illegible] priora tempora [illegible] juſcula adhibere ex lentibus [illegible] Loco potus [illegible] dinarii commendatur *decoctum* [illegible] *rad.* CC. [illegible] *nera*,

§. 37. Tempore ebullitionis moderatus lecti & hypocausti [illegible] [illegible] & præſtat [illegible] integumentis, quæ vulgo [illegible] Madracium ita quoque tempore ſuppurationis [illegible] debet eſſe calor ut ſymptomata & calor [illegible]

§. 38. Omnia ſudorifera calida [illegible] & [illegible] ſunt, quoniam copioſiores variolas, pejoraque ſymptomata [illegible] cant.

§. 39. Vinum parciſſime eſt adhibendum & non [illegible] eruptionis, & quidem dilutum aquis deſtillatis.

CAPUT. XI.

De Morbillis.

§. 1.

MOrbilli ſunt *macula* [illegible] critico naturæ more erumpentes [illegible] re [illegible] quandiu perſeverantes, [illegible]

§. 2. [illegible]

[illegible] *Morbilli*

Digitized by Google

ſcere poſſunt diaphoretica fixiora *lapides 69. mater perlarum* [illegible] *Bezoardicum* [illegible] *pulv. Anglicus* ⊕ *præp. Diaſcord. Fracaſt.* [illegible] & ſimilia.

§. 9. Si Diarrhœa nimium urget remediis jam dictis addi poteſt momentum *theriacæ cœleſtis*: ſi vero peripneumoniæ metus ſit [illegible] *lum Camphora.*

§. 10. Si tuſſis urget commendatiſſimum eſt [illegible] tum *ex* ℴ *amygd. dulcium* recenter expreſſo, [illegible] *charo cande* [illegible] additis aliquot *guttulis* ℴ *anis.* [illegible] *pauxillo Croci* [illegible].

§. 11. Circa declinationem [illegible] *balſamica pectoralia* [illegible] [illegible] effectum quæ eſſe talis poteſt

Rec. Eſſ. [illegible]
myrrh.
croc.
Glycirrh. aa. ʒj
[illegible]
[illegible] *gutt.* ij.
m. d. ſ. Bruſt Elixir zu 30. Tropffen.

§. 12. Loco potus ordinarij adhiberi poteſt *decoctum* [illegible] *Scorzoneræ* paratum vel etiam *infuſum Theæ.* [illegible] *Scorzoneræ.*

§. 13. [illegible] in ſtatu plethorico, & juvenili [illegible] in morbus cum anxietate invadit adhiberi commode [illegible] niſi vomitus [illegible] vel diarrhœa [illegible] [illegible]

§. 14. Excludi [illegible] in cura morbillorum omnia [illegible] purgantia [illegible] [illegible]

§. 15. *Diarrhœa* [illegible] per aliquot dies durantes non [illegible] [illegible] ; ſed [illegible] [illegible] enim præpoſtere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

CAPUT

CAPUT. XII.

De Purpura

§. 1.

[illegible] apud auctores varie accipitur, & interdum pro [illegible] in genere, interdum *pro petechialibus* tantum, jam [illegible]. Strictiore tamen in ſenſu ſignificat *exan-* [illegible] *ſpecie in corporis peripheria erumperentia* [illegible] *morte maxima, in non paucis* ſic ſatis ſunt *mali-* [illegible] non æſtu modo *intenſiſſimo, ac ſiti ſed & anxietate* [illegible] *ſymptomatibus gravioribus* exhauſti. [illegible] hic morbus plerumque [illegible], [illegible] *& calor corporis* [illegible] *cum ſiti anxietate præ-* [illegible] *dorſi tuſſicula continua*. quæ ſymptomata circa [illegible] diem creſcunt donec *exanthemata ſenſim* ſenſim- [illegible] *collo, & pectore* [illegible] *quodam prurita* & aliquali [illegible] quæ poſtmodum *in ſuperficie cutis exſic-* [illegible].

[illegible] purpuræ ſignum eſſe ſolet tuſſicula con- [illegible] ſummè moleſta, cum exquiſito dorſi [illegible] ſub cute, facta autem exanthematum eruptio- [illegible] non indigemus. Statim enim accernuntur, [illegible] poſſunt.

[illegible] mares ac fœminas [illegible] in nonnullis tamen locis puerperis præ aliis [illegible] & malignior & ſæpius [illegible].

[illegible] Rationе coloris [illegible] apparent [illegible], interdum *alba* [illegible], ipſaque quaſi [illegible].

[illegible] vino- [illegible]. Prout itaque [illegible]

re vel minore acredine eſt præditum ita nunc gravioribus nunc mitioribus ſymptomatibus anſam præbet.

§. 7. Cauſas mediatas præbent omnia ea, quæcunque mixturam ſanguinis turbare, ac pervertere valent, maxime autem tempeſtates anni irregulares, & errores in rebus non naturalibus commiſſi. In puerperis accuſanda veniunt lochia retenta, ſanguis circa uterum ſtagnans corruptus ſ. oppreſſus

§. 8. Quoad prognoſin generalis illa regula iterum repetenda: quo nimirum ſymptomata ſunt graviora eo periculoſior ſtatus. Porro obſervatione conſtat purpuram rubram non ſemper adeo periculoſam, albam vero utplurimum maxime eſſe malignam. Purpura retropulſa a quacunque etiam cauſa ſive externa ſ. interna id contingat periculoſiſſima excitat ſymptomata nimirum ſummas anxietates, convulſiones, deliria &c. Pulſus debilis, tremulus inæqualis & concuſſivus utplurimum eſt lethalis.

§. 9. Quoad curationem prudentis medici eſt materiæ cauſticæ qualitatem corrigere, mitigare, temperare, & nimias motuum inordinationes ſiſtere, blandamque ſecretionem materiæ moleſtæ per cutis poros promovere. Hinc repetenda hoc loco ea ſunt, quæ capite antecedente circa curam morbillorum tradita.

§. 10. V. S. in plethoricis eſt convenientiſſima legitimo tamen tempore adminiſtrata. Facilius enim ſecedit e corpore materia morboſa hoſtilis ſi ſanguis liberius per vaſa circulari poteſt.

§. 11. V. S. In puerperis ſanguine plenis & poſt partum non ſatis purgatis etiam locum habere poteſt: a qua tamen abſtinendum ſi præſentes jam ſunt maculæ, ſi illæ iterum retropulſæ, vires proſtratæ, & alvi profluvium adeſt.

§. 17. Pertinent ad hunc affectum *maculæ* ſib dictæ *volaticæ infantum* quæ nihil aliud ſunt quam macualæ rubræ, & quaſi ignitæ cum vixeſſaru digno tumore hanc vel illam partem occupantes, & de loco in locum migrantes vel per univerſum corpus quaſi quædam parva Eryſipelata erumpentes cum calore intenſiſſimo, ſiti magna, torminibus ventris, ſæpiusque concurrentibus convulſionibus ortæ a principio quodam acri ⊖ino plus minusve volatili.

§. 13. Coincidit hic morbus quoad cauſas cum purpura atque morbillis: Hinc etiam remedia Interna debent eſſe Bezoardico-diapho-

diaphoretica: externe vero quoniam hæ maculæ facile corporis orificia occupare,ſicque ad interiora migrare ſolent commendari meretur crocus cum 🜈 camph. permixtus, quibus orificiorum ambitus muniedus erit. Legi hac de re meretur *Freidenbergii* diſſertatio inauguralis de maculis volaticis Epilepſia conjunctis hic loci habita, & ſub directione *DD.Valentini* conſcripta. Evolvi etiam poterit *Sennertus de febb. l. IV.* 12. ubi de Variolis & Motbillis. Idem ejusdem epiſtolarum medicinalium Cent. I.88. & II. 18.

CAPUT. XIII.

De

Febre ardente bilioſa quæ a veteribus Cauſus dicitur a recentioribus nonnullis tertiana continua.

§. 1.

FEbris ardens bilioſa eſt febris continua acuta, orta a commotione ſanguinis, & humorum inæquali, atque celerima,& ab intemperie acri bilioſa 🜔ino 🜍ea, cunjuncta cum ſiti vehementi inexplebili calore intenſiſſimo arido, pulſu celeri & vehementiori, quandoque etiam debili, urina flammea cruda interdumque clara peneque pellucida.

§. 2. Invadit ordinarie cum levi horripilatione quam mox ſubſequitur calor intenſiſſimus citra madorem, torridus & aridus,adeoque major æſtus hisce Febb, complicatus eſt quam aliis,concurrit cardialgia, anxietas præcordiorum maxima, nauſea, & faſtidium ciborum, capitis dorſique dolor, interdum per alvum dejiciunt, & quidem cum euphoria materiam copioſam bilioſam, quandoque etiam per vomitum, maxime in perſonis cholericis. Quando cum rigore invadit morbus nonunquam alvus eſt adſtricta, cui facile aſſociatur furor, atque delirium, ægrotantes ipſa in febre ad iram, præcipitantiam, impatientiam, loquacitatem ordinario ſunt proclives.

Digitized by Google

§. 3. Inveſtare hæc febris ſolet ſubjecta bilioſa rarioris texturæ, ad iracundiam proclivia, juvenes ac viros, raro ſenes vel infantes.

§. 4. Tempus quo graſſatur eſt plerumque æſtivum caniculare circa ſolſtitium æſtivum, interdum etiam ſed rarius circa ſolſtitium hyemale, ubi ordinarie pejora ſubſequi ſolent ſymptomata.

§. 5. Annumeratur hæc febris continuis, quoniam absque intermiſſione continuo durat: habet tamen exaberationes ſuas, & interdum quotidie circa veſperam ſymptomata ingraveſcunt, ut plurimum tamen tertio demum die. Hinc etiam dicta fuerit tertiana continua.

§. 6. Cauſa hujus morbi proxima eſt intemperies ſanguinis 🜔nio 🜍ea acris bilioſa ad deſtructoriam ſeu putredinoſam mixturæ ſanguineæ turbationem, atque corruptionem tendens. Scoriæ enim 🜔nio-🜍eæ tam propter conſtitutionem naturalem, quam propter alias cauſas procatarcticas in ſanguine cumulatæ, nec per alvum, aut urinam vel ſudorem ſecretæ a vinculo ſanguinis liberatæ motum ſanguinis inteſtinum vehementiſſimum efficiunt, graviſſimaque ſymptomata inducunt.

§. 7. Cauſæ remotiores procatarcticæ poſſunt eſſe variæ ſc. aer ſumme æſtuans, iracundia, intemperrantia, ſuppreſſio ſudoris, abuſus aromaticorum 🜔ſorum, acrium, potus liberalior vinorum dulcium, ſimiliaque.

§. 8. Furor, atque delirium in hac febri, præſertim ſi urina tenuis, cruda ac pellucida ſit, peſſimum præbent ſignum. Præterea pravum etiam ſignum præbent extremitates partium ſubfrigidæ, & æſtus internarum maximus: item Angina, & ſudor non diſperſus æqualiter per totum corpus, ſed etiam in capite vel claviculis ſubſiſtens, non autem ad interiores partes tranſiens.

§. 9. Alvus quo magis aperta, eo melior ſtatus ægrotantis, contra pejor, quo pertinacius clauſa. Tunc enim detinentur ſcoriæ bilioſæ, quæ cardialgiam, delirium, majoremque æſtum excitare ſolent.

§. 10. Terminare in ſalutem hæc febris ſolet ſeptimo die ſive per narium hæmorrhagiam in juvenibus & ſucci plenis, ſive per dejectiones bilioſas in Cholericis, vel etiam per ſudorem.

§. 11.

Digitized by Google

§. 11. Optimum & ſalutare ſignum eſt ſi die ſeptimo, nono aut undecimò ſuperveniat Ilcterus.

§. 12. In cura principalis medici intentio eſſe debet acrimoniam ⊖ino 🜍eam biliosam in ſanguine & inteſtinis mitigare, contemperare, & per eas vias quas natura intendit, evacurare. Hinc convenientiſſima ſunt humectantia, demulcentia, ⦶oſa, evacuantia leniora in principio adminiſtrata, item V. S. nec non anodyna leniora uti ſunt *papaveracea* item *acidula*. Parari itaque poſſunt mixturæ ex ▽*is deſt. Scorzon. Boraginis, Bugloſſa fl. tilia, Sambuci, nymph. papav. errat. addito* ⦶ *purificato, matr. perl. conch. præp. diaſcord. Fracaſt.* ♌⊖ *vel* ⦶ *dulci vel julepo Roſarum, ſyrupo granatorum*. Etiam c. aquis prædictis & *ſem. IV. frig. maj emulſiones* demulcentes præſcribi poſſunt.

§. 13. Quando febris hæc invadit plethoricos ſ. ſint ſanguinei, ſ. ſanguineo-cholerici, præſertim ſi evacuationibus conſuetis & ordinariis ſuppreſſis laborant V. S. primis diebus adminiſtrata eſt ſaluberrima.

§. 14. Fortiora commoventia qualia ſunt purgantia validiora, ſudorifera ſpirituoſa nimium, ⊖ia volatilia oleoſa exulent in cura febrium ardentium. Ab his enim remediis materia peccans fortiori commotione, & cum impetu detruditur ad partes ſanguineas, in quibus facile periculoſas inflammationes procurare valet.

§. 15. Alvus in hoc morbo ſemper libera, ac fluida ſervanda, & ſi non commode fieri poteſt laxantibus, internis, clyſteribus id fiat neceſſe eſt. Ita quoque alvi fluxus criticus cautiſſime pertractandus nec adſtringentibus ſiſtendus. Quod ſi autem metus ſit, diarrhæam nimium dejicere vires, externe *ſtomachica aromatica*, interne vero *blanda diaphoretica cum theriaca cæleſti* mixta adhiberi poſſunt.

§. 16. Hæmorhagia circa IVtum vel VIImum diem accedens non eſt tractanda ſiſtentibus & adſtringentibus ſ. internis ſ. externis. Interne ultra Diaſcordium & ⦶, externe vero ultra applicationem Epithematis ex aceto roſaceo camphorato ad collum & tempora non eſt aſcendendum.

§. 17. Multum bibat æger ſed non nimis calide, nec nimis frigide; Loco pot⁹ itaq; ordinarii inſervire poterunt ſæpius commendata *decocta Scorzonera, Scordii & C C vel emulſiones ex ſem. IV. frigidis vel* etiam *cerevisia tenuis cui Tra. fl. bellidis* eſt in ſtillata.

§. 18. Quando remiſit calor cum cardialgia, & vomitu declinationis tempore adhiberi poſſunt pilulæ ex extractis amaris *centaurii minoris, Abſinthii cum Aloe, ⊖e ſuccini, & ⌽o ʒiato* paratæ: quæ etiam dari poſſunt præſervationis cauſa, vel loco harum pilularum adhiberi poteſt *Rhabarbarum cum ⌽o, & lap 69. mixtum.*

CCPUT XIV.

De

Febribus intermittentibus in ſpecie quotidiana.

§. 1.

FEbrium intermittentium formalis ratio convenit cum reliquis febribus Conſiſtit nimirum in circulatione ſanguinis inæquali & inpropoportionata, tum mox ad interiora ſub frigore atque horrore, mox ad exteriora ſub calore. p. n ſanguis cum impetui fertur, variaque pro diverſitate materiæ peccantis producuntur ſymptomata.

§. 2. Differunt febres intermittentes a continuis maxime in hoc, quod in illis omnia ſymptomata cum circulatione ſanguinis inæquali ac improportionata *certo tempore plane remittant, & ſtato tempore, imo ſtatis periodis revertantur:* & prout illud temporis ſpatium differt, varium febris ſortitur nomen, & *vel quotidiana, vel quartana &c.* appellatur.

§. 3. Cauſa hujus diverſitatis conſiſtit in materia morbifica, quæ quo lentior eſt, eo tardius redeunt paroxyſmi: qua de re legi meretur *Hoffmannus in Poterium p. m. 877. ſeqq.*

§. 4. Paroxyſmi febrium intermittentium *vel ſtatis periodis redeunt, vel erratici & vagi ſunt.* Si illorum acceſſio adeo irregularis eſt, ut non modo horis incertis, ſed & diebus dubiis ægrum prehendant *febris dicitur erratica.*

§. 5. Febres intermittentes aliæ vernali ac æſtivo tempore accedunt, aliæ autumnali & hyemali. Priores facilius, poſteriores vero longe difficilus curationem admittunt.

§. 6. Dantur etiam febres intermittentes, *epidemicæ*, quæ a communi aeris vitio, & tempeſtatum mutatione oriuntur, multosque

Digitized by Google

que ſimul invadunt. Dantur etiam intermittentes malignæ, quæ cognoſcuntur ex ſignis malignitatis nim. proſtratione virium, pulſu debili, delirio, ſyncope, quæ malignitas in ſubjectis ſcorbuticis, & illis febribus quæ epidemice graſſantur magis obſervatur, non tamen adeo periculoſa eſt.

§. 7 Quod in ſpecie *quotidianam intermittentem* attinet, invadit illa tempore plerumque veſpertino cum levi extremorum refrigeratione, quam excipit calor non adeo extenſus absque difficili reſpiratione & ſiti, cum rubore faciei ſublivido, & ſubtumido, urina ab initio deprehenditur tenuis, cruda ac palleſcens, pulſus debilis tardus, rarus, ſudor ab initio apparet nullus, in progreſſu vero udor obſervatur, tandemque terminatur vel ſudore largiore vel diureſi, vel etiam diarrhæa ſuperveniente.

§. 8. Hæc febrium ſpecies eſt rariſſima: hinc etiam a nonnullis plane negatur & habetur potius *pro tertiana duplici*: differunt autem in hoc, quod quotidiana dicatur, quæ ſtatim ab initio morbi talis fuerat: tertiana autem duplex primum fuit tertiana, poſtea autem duplicato paroxyſmo reddita fuerit quotidiana. Deinde licet tertiana duplex ſingulis diebus habeat ſuum paroxyſmum, ſervat tamen typum tertianæ in hoc quod paroxysmus tertio die accedens reſpondeat primo, quartus ſecundo, & ſic porro.

§. 9. Febres quotidianæ adoriuntur tempore maxime verno poſt hyemem valde tepidam & humidam perſonas ſeroſiores, natura torpidiores, fœminas potiſſimum, & quæ alias febb. catarrhalibus obnoxiæ ſunt, & magis ſunt epidemicæ quam reliquæ intermittentes.

§. 10. *Cauſa* hujus febris *proxima* eſt ſerum copioſum vappidum a tranſpiratione prohibita in maſſa ſanguinea cumulatum.

§. 11. Hæc febris facile tranſit in febrem lentam tuſſim phtiſicam pulmonalem, anorexiam, cachexiam, hydropem niſi debita tractetur methodo.

§. 12. Si citius ſigna coctionis apparent in urina, & ſi mature natura criticam quandam evacuationem tentat breviatis morbi ſpem promittit.

§. 13. *Curationis* ſcopus conſiſtit in eo ut *ſerum illud abundans partim per diaphoreſin*, partim etiam *per diureſin* non omiſſis

pur-

Digitized by Google

§. 6. Hæc febris ordinario omni periculo caret [illegible] l. IV. aut ad ſummum teſte Hipocrate, ſeptem circuitibus [illegible] ſi nimirum recte curetur, & ab ægro nullus commiſſarum [illegible]

§. 7. Febres intermittentes tertianæ conjunctæ cum he[illegible] viſcerum obſtructione, & quæ Hypochondriacos adoriuntur [illegible] ſi diuturniores ſunt in perſonis ſiccis in febrem lentam, [illegible] aut phtiſin in humidioribus aut phlegmaticis in tumores [illegible] toſos, Hydropem, aut cachexiam degenerant.

§. 8. Terminantur hæ febres nonnunquam per ulcu[illegible] re vel labiis apparentia [illegible] materiam acrem, [illegible] ſam naturæ beneficio per emunctoria excerni. Accidit [illegible] que quod apparentibus talismodi puſtulis febris vel [illegible] vel plane deſinat. Interdum etiam urina copioſa [illegible] ſedimento excernitur, vel urinæ [illegible] tranſſit [illegible] maxime accidit in tertiana noſtra.

§. 9. Subjecta tertianis laborantia quo magis [illegible] thorica & ad animi commotiones [illegible] facile [illegible] [illegible] elapſis vero aliquot diebus [illegible] [illegible]

§. 10. Quando finitur paroxyſmus diaphoreſi & [illegible] miſſionis tempore ſit turbida, febris tertiana eſt bonæ [illegible] contrarium evenit & nulla excretio ſenſibilis per [illegible] tem, aut nulla coctio in urina apparet [illegible] ciam.

§. 11. Quando nullus ſudor fluit, nec vomitus [illegible] nec urinæ emiſſione materia [illegible] judicium eſt, & plerumque [illegible] ſubjecta fuerint [illegible] Hydropem cach[illegible] toſa.

§. 12. [illegible] bri[illegible]

§. 13. [illegible] harum [illegible] (a) [illegible]

[illegible] *partes nerveas,* [illegible] *augere debet,* quo [illegible] febriles ad- [illegible] exci- [illegible]

[illegible] Vanswietio [illegible]

[illegible] pulverem [illegible] e. g. ex [illegible]

[illegible] est [illegible] elapsis V. paroxysmis [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(C) 2 [illegible]

§. 21. Opiata parciſſime vel plane non ſunt [illegible] ſuſpendunt quidem motum febrilem; ſed [illegible] humorum ſecretiones retardant, obſtructiones [illegible] breſque lentas cauſantur.

§. 22. Potus frigidus item acida in magna copia ad [illegible] tinguendam non adhibeantur, quæ facile anſam præbent [illegible] ictericiæ vel etiam tumoribus œdematoſis, aptiora [illegible] ad ſitim ſedandam [illegible] v. gr. [illegible] depur. [illegible] dulci.

§. 23. China chinæ omniaque adſtringentia nunquam [illegible] benda ſunt in principio febris, nec non in principio [illegible] te expurgationem primarum viarum. Supprimitur enim [illegible] quidem febris, ſed facile fit recidiva pejor, & facile [illegible] [illegible] Icterus, malum hypochondriacum [illegible] ſpasmodico arthriticus.

§. 24. China chinæ in ſubjectis ſenſibilibus [illegible] felicioris eſt ſucceſſus, cachecticis atque plethoricis [illegible] non convenit.

§. 25. [illegible]

[illegible] aperientia [illegible] &c.

CAPUT. XVI.

De

Febre [illegible] quartana.

§. 1.

[illegible]

[illegible] capitis gravativo maxime in ſenibus [illegible] pulſus ac- [illegible] poſtea [illegible] diuturnum [illegible] tandemque [illegible] contingit, [illegible]

[illegible] præſertim [illegible] vel purgantibus [illegible]

[illegible] febrem promiſcue omnia ſubjecta tam [illegible] ſunt proclivia: frequen- [illegible] ſubjecta melancholica hypochon- [illegible]

[illegible] eſt [illegible] communiter horis pomeridianis vel [illegible] &

[illegible] eſt [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

[illegible] Si ulcera aut ulcuſcula in quartanis naſcantur non [illegible], quia per ea fieri poteſt evacuatio talismodi cri-[illegible].

[illegible] Ut paroxyſmus fiat expeditior juvat abſtinere ab omni-[illegible] craſſis ſimilibus, ſc. acidis. [illegible] & ab omni ci-[illegible]

[illegible] Facilius ſemper vacuo ventriculo febrem ſupervenire.

[illegible] Vitandus ſemper aer craſſus frigidus gravis, ac [illegible] [illegible].

PARS

Digitized by Google

PARS SECUNDA

De
Morbis ex circulatione ſanguinis impedita & inæquali ortis.

SECTIO I.

De
Inflammationibus.

§. 1.

INflammatio eſt *tumor præternaturalis partium inprimis* [illegible] *internarum quam externarum, conjunctus cum rubore, dolore,* [illegible] *tenſione ac renitentia, nec non febrili inſultu ortus a ſanguine* [illegible] *ſeri in parte quadam impedita, aut a ſanguine vel ſero ſtagnante in* [illegible] *corporis poroſa ſ. ad diſceſſionem maturam ſ. ad ſuppurationem &* [illegible] *nem partium pertingens.*

§ 2. Cognoſcitur inflammatio (1) ex *tumore* qui immediate ſanguinis atque humorum in parte quadam congeſtionem [illegible] ſinſequitur (2) *ex rubore* (3) *ex calore*: quæ ſymptomata exce[illegible] ætheris per poros obſtructæ partis ſolidæ [illegible]ctione, variaq; par[illegible] larum ſanguinearum confluentium exagitatione oriuntur. (4) Ex [illegible] qui vel tenſivus, vel punctorius vel pulſatorius eſt. (5) Ex *tenſione & renitentia*, quæ oriunt a nimia repletione ſanguinis. (6) ex *febre* quæ [illegible] tum ex ſpaſmodica partium internarum ſ. integumentorum corporis contractione, quæ ſemper in graviore dolore [illegible] eſt. [illegible] tum etiam à fluidi nervei vehementiore commotione dum [illegible] nervea fibræ à ſpiculis ⊖inis, vel [illegible] à dolore irritantur ac commoventur, naſcitur.

§ 3. Quo profundior & major inflammatio, eo vehementiora & periculoſiora obſervantur ſymptomata jam recenſita, [illegible] primo febris acutior, cum [illegible] ſitis, vigiliæ aſſiduæ, [illegible] deque etiam delirium ac ſiti inexpugnabili[illegible].

§ 4. *Cauſa* inflammationis *proxima* ex definitione liquet, quod [illegible]

[illegible]

rum ſit motus ſanguinis in partibus ſufflaminatus ex quo facilli-mnia ſymptomata inflammationis ſolemnia deduci poſſunt.

§. 5. *Cauſæ remotiores* ſunt variæ eæq; vel internæ vel externæ. *Inter-rum* duplici modo ſunt conſiderandæ, vel enim vitium latitat in maſſa ſanguinea vel in partibus fibroſis ac ſolidis. Sanguinis vitiū ſiſtit, vel in quantitate nimia, quæ dicitur plethora, vel in quali-vitioſa ſ. diſcraſia ſanguinis: nihil autem magis aptum eſt ad indu-dam inflammationem, quam ſanguis craſſius vehementius ad par-n quandam motus ſ. motu corporis fortiori ſ. præpoſtero animi tu aut medicamentis exagitantibus.

§. 6. Partes ſolidæ ſ. fibroſæ inflammationis cauſam conſtitu-it quando vel nimium relaxatæ ſunt, vel nimium convelluntur, et-aſſ modice contrahuntur, à qua cauſa inflammationes & tumores dentium dolore, Podagra, veſparum punctura &c. proveni-nt.

§. 7. *Cauſæ externæ* ſunt variæ contuſiones graviores, luxationes gaturæ fortiores caſus ab alto, frigus vehemens, potus gelidus poſt commotionem nimiam, omniaque quæ tranſpirationem impediunt, & poros obſtruunt.

8. Differunt inflammationes primo ratione cauſæ, hinc alia eſt *ſimplex* alia magis *compoſita*. Illa dicitur quando magis e puri ſan-guinis ſtaſi in partibus carnoſis & ſanguifluis oritur: hæc quando eſt cacochymicus ſeroſus ⊖ ſus. Priores ſi non diſſipantur magis imme-diate in puras ſuppurationes vel ſphacelationes tranſeunt: poſterio-res in ⊖ ſo ulceroſas corruptelas vel etiam in ſcirrhum ruunt

§. 9. Porro inflammationes differunt ratione loci affecti: hinc alia *externa*, alia *interna*, alia *ſuperficialis* alia *profundior*: utraque vel in *latitudinem* diffuſa eſt, vel magis in *profundum* collecta, quæ in ſuper-ficie vel ſubtus arctiore ſpatio circumſcriptæ ſunt, & tamen illius partis quam obſident, profunditatem magis ſupplent, facile ab-ſceſſus purulentos gignunt & dicuntur *inflammationes apoſtematodes*, quæ ſuperficiales in latitudinem inſignem diffunduntur, & æqualem dilutum roſeum tumorem formant *Eryſipelatodes* ſunt.

§. 10. Ratione *durationis ſive eventus* alia *citius diſſipatur*, & levio-ribus ſymtomatibus eſt ſtipata, alia *diutius protrahitur*, & gravior,

Digitized by Google

eſt : *ſummus* vero *inflammationis gradus* dicitur *Gangrana*, quæ *ſi non diſſipatur tranſit in ſphacelum.*

§. 11. Omnis inflammatio vel diſſipatur ſi levior eſt & ſuperficialis, vel ſuppuratur ſi profundior; ſi vero ſubjecta impura ſanguinem copioſum foventia aggreditur, & male tractatur, maxime exterius inviſcantibus frigidis obſtruentibus tranſit in ſpahcelum, atque Gangrænam.

§. 12. Temperamenti qui ſunt cholerici acerbiora patiuntur ſymptomata ſiquidem æſtus adeſt maximus, citius tamen tranſit malum, & diſſipatur; in pituitoſis ſubjectis quoad ſymptomata levior eſt inflammatio ſed facile tranſit in ſphacelum, quod etiam valet in melancholicis, quamvis in his magis corroſivi tumores generentur, in ſanguineis lubentiſſime inflammationes ſuppurantur & in abſceſſus terminantur, deinde in cholericis atque ſanguineis magis partes externas occupant, in pituitoſis & melancholicis magis internas.

§. 13. Quod *Curam* attinet illa primum omnium ſi gravior & ſanguinea eſt inflammatio *incipienda eſt à larga V. S.* in parte vicina vel in eodem partis affectæ latere, aut in oppoſito ut vulgariter putant.

§. 14. Poſt V. S. quæ ſtatim in principio morbi inſtituenda, antequam humores impacti ſunt, vel ad ſuppurationem tendunt, *alvus aperienda* eſt non internis ſed clyſteribus qui feces induratas emolliendo educunt, vel etiam ſtimulando largiorem ſanguinis influxum ad inteſtina excitant.

§. 15. Porro *diaphoretica blandiora* in omni inflammatione ſunt præſtantiſſima. Per ſudorem enim & tranſpirationem diſflari ac diſſipari illud quod ſtagnat & in circulum redigi non poteſt, debet. Toto itaque morbi decurſu blanda *fixiora diaphoretica* propinanda, *adjunctis* ⦶*oſis* vel etiam *anodynis* ſi nimii do lores adſunt, & acrimonia bilioſa præſens, item parum *camphora* ſi malignitas immixta, talis modi remedia aſſumi poſſunt vel cum ▽*is diaphoreticis*, vel cum *in fuſo herba Thea aut Veronica*, vel c. *decocto C. C.*

§. 16. Externe applicantur cataplaſmata ſicca ex ſpeciebus volatilibus parata: inſtar omnium autem ſit *Camphora* : Nam ſi ullum remedium inflammationibus & ſpahcelationibus reſiſtit, camphora id præſtat, ſi vero malum diſſipari nequit ſed ad ſuppurationem vergit

pus

Digitized by Google

pus movendum eſt emplaſtris & cataplaſmatibus emollientibus paregoricis ac demulcentibus.

§. 17. Omnia fortiora nimis ſpirituoſa dum dolores & febres augent nimium tummultum excitando exulare debent in inflammationum cura.

§. 18. Danda eſt opera ut omni ſtudio vitetur calor lecti & hypocauſti nimius. Optime enim moderato tamen calore tractantur inflammationes nimiusque calor, ac frigus nimium nocent.

CAPUT I.

De

Phernitide.

§. 1.

PHrenitis eſt *inflammatio membranarum cerebri, orta à ſtagnatione ſ. congeſtione ſanguinis in ipſis meningibus, conjuncta cum dolore febre acuta ardente, vigiliis aſſiduis oculis fulgidis ferocibus ſiccisque, facie rubicunda, ac pulſu arteriarum circa tempora vehementiore, capitisque dolore atroci.*

§. 2. *Cauſa* Phrenitidis *proxima* ex definitione apparet: remotiores vero ſunt omnia ea, quæ ſanguinem vel cumulant vel motum ejus mirum in modum exagitant v. g. nimia iracundia inſubjectis potiſſimum bilioſis, ebrietas habitualis ex vino, 🜄 maxime ſi ſanguinis evacuatio ſueta præcedat ſuppreſſa.

§. 3. Obſervatum quoque fuit quod ex abuſu pulverum ſternutatorium Phrenitis lethalis orta fuerit.

§. 4. Inclinant in hunc affectum maxime cholerici, & qui ad iracundiam ſunt proni, ebrietati indulgent, liquoribus ſpirtuoſis abutentes, ſerumque depauperantes per nimios ſudores purgantia, vel etiam narcoticis opiatis & vaporoſis abutentes.

§. 5. Phrenitis alia eſt *idiopathica* alia *ſymptomatica* utplurimum autem ſolet eſſe ſymptoma februim continuarum præſertim ardentium bilioſarum, nec non morbi Hungarici.

(H) 2 §. 6.

Digitized by Google

§. 6. Differt Phrenitis a Mania tum illa ſemper conjunctam habet febrem, hæc autem eſt ſine febre: deinde Phrenitis affectus eſt acutus & brevi terminatur tempore vel in ſalutem vel in mortem, Mania vero eſt morbus chronicus. Tandem Mania oritur ex melancholia, nec non deſinit in ipſam, quod tamen non valet de Phrenitide.

§. 7. Signa hujus morbi diagnoſtica ſunt duplicia, vel enim teſtantur de imminente Phrenitide vel præſentem patefaciunt. Præcedere Phrenitidem illamq; prænunciare ſolent dolor capitis intolerabilis, pulſatio vehemens arteriarum carotidum tam in collo quam in ipſo cerebro, in facie & oculis præcipue apparet rubedo, in auribus percipitur ſibilus ſonus tinnitus, urgent vigiliæ aut ſomnus eſt interruptus, urinæ quæ prius erant rubicundæ, & craſſæ apparent tenues & ▽oſæ.

§. 8. Hæmorrhagia in febribus continuis Variolis, morbillis febribus ardentibus, circa quartum vel ſeptimum diem non ſufficiens ſed utplurimum ſaltem apparens prænunciat plerumque Phrenitidem ſubſequentem.

§. 9. Præſentem Phrenitidem manifeſtant febris continua, delirium perpetuum, pervigiliaque pertinaces.

§. 10. Quod *Prognoſin* attinet, deſumitur illa ex morbi magnitudine, viriumque robore. Si accedant convulſiones linguæ & nervoſarum partium, item aphonia ſingultus, dentium ſtridor, vox clangoſa & tremula, urinæ & fæcum involuntaria & inſcia dejectio phrenitidem lethalem ſignificant; ſi vero hæc ſymptomata vel pleraque ipſorum abſint, & vires ſint validæ de ſalute adhuc ſpes eſt.

§. 11. Quando antea feroces & robuſtiſſimi mox taciturni quieti, & ſumme debiles redduntur malum ad mortem terminatur, & in ſpahcelum tranſiiſſe indicium eſt. Malum etiam ſignum eſt, ſi poſt anodyna ſ. intrinſecus ſ. extrinſecus applicata, delirium creſcat.

§. 12. Terminatur hic affectus ſalutariter vel per narium Hæmorrhagiam, vel etiam per largiorem ſudorem, qui tamen debet eſſe conjunctus cum remiſſione febris: interdum etiam terminatur ſomno cum febris remiſſione. Quando autem in carum aut Lethargum abit funeſtiſſimi eventus indicium præbet.

§. 13

Digitized by Google

§. 13. *Indicationes curatoriæ ſunt* (1) *ut ſanguini liberior motus & circulatio per membranas cerebri, ejusque ſubſtantiam concedatur.* (2) Ut *tumultuarius ∽-tuum motus blande componatur.*

§ 14. *Primum* obtinemus ſi ſanguinis congeſtionem nimiam derivemus ad Inferiora, id quod egregie præſtat V.S. in brachio vel melius adhuc in pede inſtituta, ſi cetera ſint paria. Item *apertio Hæmorrhoidum per hirundines* quod maxime in aſvetis valet: revellunt quoque ſanguinem à capite *pediluvia*: quæ mirum in modum commendantur in hoc morbo à *Sim. Pauli in Batan. IV. Part.* Denique *clyſteres acriores* nec non *purgantia* magis ſtimulo, quam vehementia operantia ſumme ſunt proficua.

§. 15. *Alteram indicationem* adimplent anodyna blanda tamen & naturæ grata, cujus generis ſunt ∇æ ex fl. v. gr. *Lil. conval. til. Pæon. nymph. ſambuc. pap. errat. ſem. IV. frig. maj.* ⦶ atque *camphora* ex quibus parari poſſunt formulæ ſequentes

Rec. ⦶ ʒj.
Camph. gr. vj.
M. f. pulv. d. in 11. *doſes.*

Succeſſive poſt 4. horas ſumendas. Si enim ullum remedium diſſipat & diſcutit delirium certe eſt camphora cum ⦶o. Deinde.

Rec. ∇ *Fl. Til.*
Sambuci.
Lil. Convall.
Roſ.
Primul. ver. aa. ℥j.
Sem. iv. Frig. Maj
Pavav. aa. ʒj.
F. l. a. Emulſio cui adde
⦶ ʒß.
Syr. papav. alb. ℥ß.

§. 16. Egregiam quoque locant operam medicamenta externa anodyna atque diſſipantia v. g.

Rec. *Nucl. Perſic.* ℥j.
Sem. Papav.
Hyoſc. aa. ʒiij.

Digitized by Google

Croci
Camph. aa ℈j.
°°₀ ligni Rhod. ℈ij
∇ papav. errat.
Nymph.
Aneth. aa q.ſ.
M. f. cathaplaſma

Tepide fronti atque temporibus applicandum.

§. 17. V. S. In phrenidite ſi non eſt ſymptomatica, ſed morbus eſſentialis ſumme neceſſaria eſt in brachio vel pede inſtituta. Quando autem eſt ſymptoma febrium malignarum poteſt inſtitui in lingua Imminente phrenitide autem aut præſente operatio eſt periculoſa partim quia non rite inſtitui poteſt, partim & quidem maxime ob hæmorrhagiam enormem & lethalem metuendam.

§. 18. Clyſteres ſi alvus eſt adſtricta convenientiſſimi ſunt. Parari autem poſſunt partim ex *emollientibus*, partim etiam ex *carminatcis & ſtimulantibus.*

§. 19. Ab opiatis maximopere cavendum eſt. Hæc ipſa enim in febribus continuis & catarrhalibus propinata ſæpe cauſantur phrenitidem.

§. 20. Cavendum quoque eſt a calidis ſudoriferis, & ſi diarrhæa adſia conſtringentibus,

§. 21. Sunt nonnulli phrenitici qui lucem reformidant, alii tenebras. Hinc ſemper ad idioſyncraſiam ægrotantis reſpectus eſt habendus.

§. 22. Ut æger in quiete detineatur etiam turba ab eo arceatur, adſtantes ſint pauci, prudentes & ægro familiares ac grati, abſint vero quos ægri odio habent.

CAPUT.

Digitized by Google

CAPUT. II.

De Opthalmia.

§. I.

OPhtalmia eſt *inflammatio membranarum oculi præſertim tunicæ adnatæ conjunctæ cum dolore ardore pulſu arteriarum circa tempora vehementi & rubedine intenſa tunicæ* adnatæ.

§. 2. Diſtinguitur ophalmia in veram & *notham*. Illam jam deſcripſimus: hæc vero nihil aliud eſt quam phlogoſis & rubedo quædam ſuperficiaria cum levi ardore in oculo orta maxime a cauſa extrinſeca v. g. contuſione fumo acri &c.

§. 3 Porro alia ophtalmia ſecundum practicorum obſervationes eſt *humida* alia *ſicca*. Illa fit quando copioſior affluxus materiæ viſcoſæ complicatur, & lacrymalis humor copioſius effunditur & dicitur hoc malum a veteribus *lippitudo*: in hac vero major ardor, pruritus interdum etiam durities conjuncta eſt. Humida ophtalmia iterum diſtinguitur *in ſanguineam* & *profundiorem*, vel ut jam dictum in veram & notham.

§. 4. Ratiane vehementiæ diſtinguitur ophtalmia in *benignam* quæ facilius curatur & mitioribus ſymptomatibus ſtipata eſt, & *ferinam* quæ remediis reſiſtit, diu durat, vel etiam ad ſuppurationem & ſuccedentem cœcitatem tranſit.

§. 5. Porro alia eſt *Epidenica* alia *Periodica*, item ratione cauſæ alia oritur a *plethora*, alia ſecundum veteres eſt *biliſa* alia denique *ſeroſa*.

§. 6. *Cauſa proxima* hujus mali eſt congeſtio ſ. ſtagnatio ſanguinis in tunica oculi adnata ejuſque arteriolis, partibusque vicinis quæ variis modis excitari poteſt,

§. 7. Vera ophtalmia oritur plerunque *a cauſa interna* ſanguinis nimirum copia ejuſque diſcraſia. Hinc partim a ſanguinis copia partim acrimonia ſpaſmus efficitur in hiſce partibus; quo magis autem anguſtatæ partes fluxum humorum impediunt, eo citius ſymptomata ophtalmiæ familiaria producuntur.

§. 8.

Digitized by Google

§. 8. Seroſa a ſero acri enaſcitur & conjuncta eſt cum continua lacrymatione, vel etiam originem habet a ſero viſcoſo. Si viſcoſum eſt ſerum palpebræ invicem conglutinantur. præſertim tempore ſomni: ſi ſerum autem tenue acre eſt continuo dolore, ac pruritu æger cruciatur, & lacrymæ copioſius effluunt.

§. 9. *Cauſæ antecedentes* ſunt vel *externæ* vel *internæ*. Externæ ſunt commotio corporis nimia, oculi contuſio, fumus acris, pulvis, aliaque peregrina in oculos illapſa, inclementia aeris, nimius ardor radiorum ſolarium, aſpectus ignis continuus.

§. 10. Internæ cauſæ etiam ſunt variæ, ſuppreſſio nimirum menſium vel hæmorrhoidum, retropulſio tineæ capitis, guttæ roſaceæ ſ. puſtularum faciei, ſcabiei. Oritur etiam ulceribus diu fluentibus fiſtuloſis conſolidatis, vel fontanellis intempeſtive clauſis. Ophtalmia etiam familiaris eſſe ſolet variolis & Morbillis laborantibus utpote hi morbi ſunt ⊖ini: Hinc ſerum illud acre in oculis lancinantem efficit pruritum, ardorem & affluxum lymphæ moleſtiſſimum. Tandem ſi Cataracta non recte fuerit depoſita atque læſio quædam in oculi bulbo facta, ophtalmiæ etiam graviſſimæ ſolent ſubſequi.

§. 11. Ad hunc affectum contrahendum multum etiam contribuit ætas, atque temperamentum Sic videmus ſeroſam ophtalmiam familiorem eſſe ſubjectis pituitoſis, & infantibus; in quibus glutinoſa, & magis butyracea oculos conſolidans materia apparet. Seroſa acris magis familiaris ſcorbuticis, hypochondriacis, alvo ad ſtricta laborantibus, & gravi cephaialgia vexatis.

§. Ophtalmia ſicca vel bilioſa progignitur in perſionis temperamenti cholerici, æſtate ſicciori: ad ſanguineam vero proclivia ſunt ſubjecta plethorica, ſ. ſanguinea, præſertim quando corpus vel iracundia, vel ſpirituſorum nimia ingurgitatione, aut motu nimio calefactum & aer rigidus ſeptrionalis ſuccedit.

§. 13. Diagnoſis ophtalmiæ eſt facillima, ſiquidem ipſe affectus in oculos incurrit, & ſi rubor levis ſine tumore appareat, cum levi ardore atque a cauſa externa genitus ſit, dicitur inflammatio notha ſ. ſuperſiciaria, Græce ταραξις ſi vero dolor gravis adſit, & tumor ac ardor cum copioſis lacrymis *ophtalmia vera* cenſebitur: *vid. Sennertus practica l. 3. S. 2. c. 12.* quando vero ſymptomata magis

gis ingraveſcunt, & palpebræ ſimul afficiuntur & quaſi invertuntur nominabitur Χυμωσις.

§. 14. Si præter ſymptomata enarrata facies ſimul rubicunda apparet, & ſubjectum eſt plethoricum dicitur ſanguinea. Si dolor magis obſervatur pungitivus cum acrimonia & corroſivitate lacrymarum, quod potiſſimum accidit in cholericis iracundiæ deditis, dicitur à veteribus ophtalmia biliosa. Si adeſt continua lacrymarum deſtillatio cum quodam dolore, morſu, ardore, ac rubore dicitur ſeroſa Græce Ρευφορα.

§. 15. *Prognoſin* quod attinet ophtalmia ſuperficiaria, & levior non adeo periculoſa eſt quam vera & profundior. Huic enim facile conjungitur ſuppuratio quæ cœcitatem inducit. Hinc vulgo etiam vocatur *maligna*.

§. 16. Ophtalmia ſeroſa diuduratura judicatur, ſi glandulæ circa collum fuerint tumefactæ. Ita porro in ſeroſa ophtalmia præſertim ſi viſcoſa materia fuerit, facile ſuccedunt maculæ ex tunica albuginea naſcentes, ob nimiam ejus poroſitatem: quod ſæpius accidit poſt variolas.

§. 17. In regionibus, & temporibus frigidis, quamvis ophtalmiæ rariores ſint, difficilius tamen tolluntur. Contrarium fit in regionibus & temporibus calidis.

§. 18. Ophtalmia per conſenſum à dura ac pia matre ſævior ac curatu difficilior eſt ac ea, quæ fit per conſenſum ab externis.

§. 19. Dolor diu durans materiæ aut corrodentis aut diſtendentis aut ſuppurantis peſſimum eſt ſignum.

§. 20. In ophtalmia crebriore membranæ incraſſantur, & humores evadunt impuri unde viſus hebetudo.

§. 21. Ophtalmia laboranti ſuperveniens alvi profluvium liberat. Vid. *C. Celſus Lib. VI. c. 6.*

§. 22. Ophtalmiæ ſi ſuccedit hæmorrhagia narium vel fluxus hæmorrhoidum optimum ſignum eſt.

§. 23. *Cura* hujus morbi varia eſt prout nimirum cauſæ, temperamenta, & ipſius morbi indoles & magnitudo differunt; verſatur tamen maxime in eo, ut ſanguis vel ſerum ſtagnans circa tunicas, & muſculos oculorum in ordinem redigatur, ſerum *Θſum arce conſem-*

contemperetur, & ſanguinis, atque humorum congeſtio circa caput divertatur.

§. 24. Divertunt humores à capite *purgantia*, vel ſi circumſtantiæ idem prohibeant *clyſteres* ſatis ſtimulantes, *pediluvia* ex herbis cephalicis parata.

§. 25. Si plethora adeſt primum omnium *aperienda ſunt venæ* & quidem in pede: ut præter evacuatorium finem etiam derivatio locum habeat: largiore autem in quantitate ſanguis mittendus eſt præſertim ſi ex ſuppreſſione menſium vel hæmorrhoidum, vel ex intermiſſa V. S. malum habeat originem.

§. 26. Divertunt etiam, & avertunt malum gravius *veſicatoria* cervici admota.

§. 27. Uſu interno ſemper fugienda ſunt omnia calida volatilia °°oſa ſudorifera M. S. exagitantia, potius blanda diaphoretica nitroſa, cum diſſipantibus temperatis & anodynis mixta in uſum trahenda ſunt: cui ſcopo inſevit ſequens pulvis.

Rec. ♁. *Diaph.*
Lap. ♋. *aa.* ʒij.
⦶ *Purif.* ʒj.
Camph. gr. iiij.
E. E. anod. gtt. vj.
M. f. pulv. de quo ſumatur ʒß. *in* ▽*fl. Samb.*

§. 27. In ſeroſa Ophtalmia *decoctum herb. Theæ* addito *Seminis Fœniculi* ad menſ. ß. ſingulis diebus hauſtum effectum præſtantiſſimum edit.

§. 29. Externe in ophtalmia leviore ſanguinea alvo ſimul fluida reddita ſolum *albumen* ovi cum ▽*roſ. conquaſſatum* & ſic applicatum eximie juvat; cavendum autem ab hoc remedio eſt in ophtalmia pure ſcorbutica, nec non maligna profundiore cum magno ardore conjuncta.

§. 30. Quandocunque ophtalmia cum pruritu moleſtiſſimo conjuncta eſt & ſerum acre, *mucilago Cydoniorum, fœnu græci fluida*, tamen iteratis vicibus cum *camphora ſacharo* ♄ *atque croco* maritanda ac tepide applicanda.

§. 31. Si ſerum eſt nimis tenax, & metus macularum in tunica *Vitriolum Cyprium* & *Sach.* ♄ & *camphora* mixtum, & ſolutum

in ſq.

Digitized by Google

ūn ſ. q. ▽ *florum ſambuci* omne fert punctum, quod remedium etiam defendit oculos ab hoc affectu.

§. 32. Nonnullorum oculi nihil plane externum ferre poſſunt, neque aquam, nec ♎tuoſa, nec cataplaſmata terrea coſtringentia, multo minus acria. Si hoc contingit tantummodo ſuadendum eſt, ut æger abſtineat à lucis aſpectu.

§. 33. Cavendum quoque ab omni uſu ſpirituoſorum calidorum, acrium ⊖ium volatilium allii, & ceparum vapore: item à vomitoriis, necnon externe à fumis, igne, colore rubicundo, vel albo, acre & vento frigidis, fugiendus quoque omnis motus corporis vehementior nec non animi, maxime autem iracundia.

§. 34. In ophtalmia ſæpius recurrente uſus *☿tialium purgantium, accidularum* nec non V. S. commendari meretur, item *fonticulorum geſtatio*, quæ ſi ullo a morbo præſervat ſane ab hoc.

CAPUT. III.

De

Angnia.

§. 1.

ANgina à practicis diſtinguitur in *exquiſitam & notham.* Notha à veteribus dicitur pituitoſa ſive ſeroſa: & eſt nihil aliud *quam decubitus ſeri acrioris ſcorbutici ſive appoſitio copioſæ pituitæ in gladulis oris*, *atque faucibus citra febrem vel graviora ſymptomata.*

§. 2. Angina exquiſita eſt *inflammatio faucium conjuncta cum dolore, ardore, tumore, nec non difficultate reſpirandi, & degluticndi, nunc internas nunc vero externas partes magis occupans*: unde etiam diſtinguitur *in internam* & *externam.*

§. 3. Subjectum hujus morbi in genere ſunt fauces, & in illis interdum muſculi laryngæi interdum pharyngæi. Hinc iterum a practicis quatuor anginæ exquiſitæ ſpecies excogitatæ ſunt: quarum alia *ſynanche*, alia *paraſynanche*, alia *cynanche*, alia *paracynanche* audit.

§. 4. Synanche eſt *quando interni pharyngis muſculi ſaltem inflammati ſunt & tumor potiſſimum in faucibus apparet* licet interdum etiam exteriora petat.

Digitized by Google

§. 5. Paraſynanche eſt *quando externi pharyngis, oſſisque hioidis. ac colli muſculi ſaltem inflammantur,* nullusque tumor in oris cavitate obſervatur.

§. 6. Cynanche appellatur quando *interni laryngis muſculi inflammati ſunt & neque intus, neque externe tumor apparet:* unde etiam *angina latens* appellatur, tantusque eſt dolor, & ſpirandi difficultas tanta ut æger erecta cervice & ore hiante ac lingua exerta canum ſitientium more reſpiret.

§. 7. Paracynanche dicitur quando *ſolum laryngis muſculi inflammantur, & tumor in faucibus apparet ore diducto linguaque depreſſa.*

§. Differt angnia ab aphtis, ſive poſtulis ardentibus in ore exiſtentibus qualis affectus dicitur *prunella.* In prunella enim lingua & faucium tunica affecta eſt: in angina autem principaliter laborant muſculi utut interdum non excludatur tunica faucium glanduloſa.

§. 9. Non confundi debet affectus oris, & faucium inflammatorius anginoſus cum, ſpaſmo fauces conſtringente, deglutionem impediente reſpirationemque difficilem efficiente in Hyſtericis vel Hypochondriacis. Hic enim affectus eſt ſine ardore, & cum ſymptomatibus aliis hyſtericis conjunctus, ac ſine periculo, quoniam facilius tranſit datis internis antiſpasmodicis & externis diſcutientibus atque anodynis.

§. 10. Quandoque accidit ut non tantum fauces, verum etiam totus œſophagus ſimul inflammetur in febribus ardentibus, nec non in Dyſenteria: ubi copioſiſſima pituita cum vehementiſſimo ardore ejicitur non tantum ex ore , ſed & ex œſophago , & propter continuum affluxum reſpiratio, & deglutitio redditur difficilis, ſimulque in ipſo œſophago & ventriculi regione dolor ardens, & anxietas obſervatur, qui affectus Germanice dici ſolet. Die vveiſe Bräune..

§. 11. *Cauſa* hujus mali *proxima* eſt ſanguinis ſtagnatio ſ. ſerivitioſi collectio circa muſculos colli, oſſis Hyoidis, linguæ laryngis atque pharyngis producta jam a ſanguine copioſo vel humore acri in exquiſita, jam a pituita viſcida poros obſtruente in ſpuria.

§. 12.

§. 12. Cauſæ remotiores variæ ſunt, & ratione ſubjectorum ad ſpuriam diſpoſita ſunt phlegmatica, ſcorbutica & hypochondriaca, & plerumque tuſſi & coryza ſæpius laborantia.

§. 13. Notha ſ. ſpuria ſæpe ſolet eſſe malum epidenicum autumno & vere graſſans tempore præcedente nebuloſo maxime quando ſubito ſupervenit ventus borealis vel Euro nothus.

§. 14. Ad veram & genuinam Anginam, quæ tamen rarior eſt inclinant magis viri & juvenes quam ſenes, temperamenti ſanguinei vel ſanguineo-cholerici, & plerumque tempore hyemali ſolet adoriri plethoricos alvo adſtricta laborantes, & quibus ſanguinis evacuationes ordinariæ diu fuere ſuppreſſæ, præſertim poſt vehementiſſimam animi commotionem vel poſt decubitum in loco repleto effluviis acribus pulv. ſimilibusque.

§. 15. *Signa* Anginæ exquiſitæ diagnoſtica non ſunt obſcura, quando jam præſens eſt affectus, imminentem prænunciare ſolet, ſiquis ſine manifeſta cauſa collum vix movere, & vix deglutire poteſt, ac difficulter ſpirare incipit, & dolorem, ac calorem inſuetum circa fauces percipit, & præſertim ſi tempus vernale & pluvioſum humidum ſit, aut Angina alias populariter graſſetur.

§. 16. Angniæ differentiæ & ſpecies facile patent. In Synanche eſt minor reſpirationis, deglutionis vero maxima difficultas, ut etiam liquida vix tranſire poſſint. In paraſynanche inter omnes Anginæ differentias reſpirationis difficultas minima eſt, & tumor foris in collo conſpicitur, ſæpius quoque pectus rubet. In Cynanche neque intus in faucibus nec extra in collo quicquam ruboris vel tumoris appaꝛet, & tamen fauces vehementer dolent cum metu ſtrangulationis. In paracynanche reſpiratio non eſt tam difficilis, nec dolor tantus.

§. 19. *Prognoſin* quod attinet ſi externi muſculi ſive laryngis ſ. pharyngis ſunt affecti, & tumor extrinſecus magis percipitur affectus non eſt adeo periculoſus. Inflammatio enim quo magis vergit ad exteriora eo ſecurior, quo magis ad interiora, eo periculoſior.

§. 18. Periculoſiſſimus ſtatus eſt in Angina, ſi lingua nigricans obſervatur & ſpuma oris ſimul adeſt.

§. 19. Si Anginæ Peripneumonia ſuperveniat lethale ſignum prabet.

Digitized by Google

§. 20. *Cura* huius morbi, interna eadem eſt ac reliquarum inflammationum , & abſolvitur blandis *diaphoreticis temperantibus & diſſipantibus*; externe vero commendantur gargariſmata ex reſolventibus parata. v. g.

Rec. Rad. Alth. ℥ j
Glycirrh ℥ ß
Hb. ſalv.
Malv.
Hyſſopi aa mj.
Fl. ſamb.
Chamom.
Melilot. aa m. ß
Sem. fœnic ʒ ij
Paſſul. maj.
Ficuum aa ℥ ij
Coqu. in ſ. q. ▽ *comm. tunc.*
Rec. Colat. ℔ j *adde*
Rob. diamoron ℥ j.
⦶ *purif.* ʒ j.
M. f. gargariſma.

Quo gargarismate calide fauces eluendæ. Deinceps conveniunt quoque cataplasmata ſ. Emplaſtra v. g. *Empl. de meliloto* vel ſolum vel cum *ſpermate ceti* °° *Amygd dulcium Camphora & Croco* mixtum.

§. 21. Si Angina eſt ſanguinea inſtar ſacræ anchoræ eſt V. S. & quidem ſub lingua, quæ ſtatim in principio debet adminiſtrari; quo ſolo auxilio ſervari poteſt æger. Poteſt etiam externe in hac Anginæ ſpecie applicari VS *camph. mixtus c. eſſentia Croci & Caſtorei.*

§. 22. In pituitoſa Angina præſtat alvum aperire per interna purgantia, blanda tamen & temperata, quem in finem adhibetur infuſum *fol. ſenn. Rhabarb.* ♀ *paſſularum. &c.*

§. 23. Pediluvia in omni faucium affectu cum vel ſine inflammatione derivando ſanguinem & humores verſus inferiora ſolent eſſe laudatiſſima.

§. 24.

Digitized by Google

§. 24. Inter gargariſmata exulent nimis conſtringentia °ₒoſa & unctuoſa, nec non frigida, item acria & nimis calida.

§. 25. Videndum etiam num ferre ægri queant injectionem gargariſmatum per ſiphonem: quandoque enim dolor increſcit & malum exacerbatur. Hinc nude gargariſentur.

§. 26. Angina Epidemica præſertim pituitoſa optime præcaveri poteſt purgatione, nec non infuſo *Veronica, vel herba Thea* hauſto cum ſudoris regimine: quo fine ſimul adhiberi poteſt ☊ *CC. ſuccinatus* vel etiam *eſſentia ſuccini volatilis*, quæ & diaphoreſi & virtute glandularum laxatarum tonum roborando egregie ſe commendat.

§. 27. *Si a contagio*, & halitu ægri, quem medici maxime vitare debent *Angina oriatur, Emeticum cum alexipharmaco* mixtum protinus exhibendum venit.

CAPUT. IV.

De

Pleuritide Peripneumonia & paraphrenitide.

§. 1.

Pleuritis ſecundum vulgarem opinionem eſt inflammatio muſculorum intercoſtalium, tunicæque interiorem thoracis ambitum veſtientis: ſecundum *Hoffmannum* vero eſt *inflammatio pulmonum ſuperficiaria, conjuncta cum febre acuta, dolore punctorio hujus vel illius lateris, cum tuſſi & ſputo cruento vel etiam purulento.*

§. 2. *Peripneumonia* dicitur *quando inflammatio pulmonis eſt profundior, vel etiam quando utrinsque pulmonis pars affecta eſt*: in quo affectu omnia ſymptomata apparent graviora cum magno ſuffocationis mortisque periculo.

§. 3. *Parraphrenitis* eſt *inflammatio diaphragmatis, conjuncta cum febre admodum acuta, dolore gravi, reſpiratione difficili atque delirio.*

§. 4 Subjectum primarium ſive pars affecta tam in pleuritide, quam peripneumonia ſunt pulmones, id quod non tantum patet ex ſectionibus pleuriticorum; verum etiam ex ejectione materiæ purulentæ atque

Digitized by Google

atque cruentæ quæ ſi ſubſiſteret inter pleuram & muſculos, quomodo ad pulmones accedere poſſit nuda ratione concipi poteſt: qua de re legi meretur *Hoffmanni diſſertatio de Pleuritide & Peripnemonia.* §. 7. 8. 9.

§. 5. Differentia Pleuritidis varia eſt, deſumiturque vel à *loco affecto*, vel à *dolore* plus minus vehementi, vel denique à *ſymptomatibus.*

§. 6. Ratione loci affecti veteres aliam dixerunt *aſcendentem*, aliam *deſcendentem*: quæ tamen differentia nullius fere momenti eſt, ſi quidem in praxi nullum habet uſum.

§. 7. Ratione ſymptomatum Pleuritis eſt vel *benigna vel maligna*; ratione autem doloris plus minus vehementis alia eſt *vera exquiſita*, alia *notha ſive ſpuria.*

§. 8. Veræ definitionem in ſuperioribus dedimus: ſpuria vero nihil aliud eſt, quam *dolor lateris punctorius non adeo exquiſitus* quam in vera, *ſubſiſtens* magis *in muſculis intercoſtalibus* potiſſimum *externis*, horumque *membranulis*, proveniens à ſero acri, vappido ſtagnante; differt autem à vera pleuritide ſymptomatibus mitioribus, & quod ſputum non tam copioſum nec cruentum, nec purulentum ſit. Deinde in Pleuritide ſpuria ab ipſo tactu loci affecti augetur dolor, qui etiam non ſemper in uno loco ſtabilis ac fixus eſt, ſed ſæpius tranſit ad alterum: & hinc non differt a Rheumatiſmo.

§. 9. *Cauſa proxima* horum affectuum eſt ſanguis ſtagnans vel in ſuperficie & exteriore pulmonum tunica in pleuritide vera, in parte pulmonum profundiore in Peripneumonia; vel denique in ipſo diaphragmate in paraphrenitide.

§. 10. Ad cauſas remotiores plurimum contribuunt ſubjecta tam ratione ætatis, quam etiam ratione temperamentorum. Præ alliis hunc morbum incurrunt juvenes ac viri temperamenti ſanguinei vel etiam ſanguineo-melancholicis, tempore maxime vernali in fine Februarii & Martio nec non Aprili poſt hyemem frigidiſſimam: quo tempore ſæpius epidemice graſſari ſolet. Nec excluduntur cholerici ab hocce affectu, & tunc à veteribus dicitur pleuritis biliosa: priorem vero quæ ſanguineos aggreditur dixere ſanguineam.

§. 11. Pleuritis ſpuria magis familiaris eſſe ſolet ſubjectis Arthriticis cachecticis ſanguinem impurum particulis ⊖inis refertum poſſidentibus.

§. 12.

Digitized by Google

§. 19. Lethalia ſolent eſſe ſigna quando ſputa in pectore cum murmure retinentur.

§. 20. Pleuritis ſpuria omni caret periculo,& brevi tempore interdum intra diem vel maxime 3. dies ſolvitur adhibitis diaphoreticis.

§. 21. Indicationes primariæ medenti eſſe debent (1) ut pulmones vel diaphragma à ſanguinis infarctu citiſſime liberentur (2) ut materia ſtagnans per inſenſibilem tranſpirationem & diaphoreſin liberetur & partim reſolvatur & diſcutiatur, partim vero temperetur & coquatur ut ad expectorationem evadat apta. (3) Ut coctæ materiæ expectoratio facilitetur ac promoveatur. Quomodo autem hiſce indicationibus ſatisfaciendum ſit videre licet in *Diſp. Hoffm. de Pleuritide & Peripneumonia.*

§. 22. Loco potus ordinarii decoctum *C.C. rad. Scorz. paſſul. min. additis* pugillis aliquot *fl. papav. errat.* omnium optimum eſt Vid. *Celſ. l. iv c.* 6.

§. 23. *V. S. in Pleuritide* præſertim ſanguinea, ubi ſubb. ſunt plethorica vel malum à ſuppreſſione Hæmorrhagiarum conſuetarum originem habet egregiam locat operam: quod ſi autem Pleuritis proveniat ex ſuppreſſione Diarrhææ, ſcabie retropulſa, & poſt Variolas vel morbillos potius omittenda.

§. 24. Vomitoria niſi præſervationis cauſa adhibeantur in Pleuritide epidemica & contagioſa plane exulent.

§. 23. Opiata nocentiſſima ſunt maxime autem in Peripneumonia, cauſantur inſomnia terroris plena, reſpirationem reddunt difficilliorem imo ipſum delirium producunt; quando autem Pleuritis ſpuria, eſt vel inflammatio pulmonum levior ſanguis floridus & ſpumoſus papaveracea commode inveniunt locum.

§. 26. Temperatus calor lecti vel hypocauſti omnium optimus: vitandus autem ſemper nimis frigidus & nimis calidus.

CAPUT.

Digitized by Google

CAPUT V.

De Inflammatione ventriculi & inteſtinorum.

§. 1.

INflammatio ventriculi vel inteſtinorum eſt præternaturalis congeſtio ſanguinis circa hæc vel illum ſtagnantis, conjuncta cum dolore, tumore febre ardente acuta vel m. quod ſæpius accidit maxime in inflammtione inteſtinorum, cum leupyria ubi extrema tepent, & interiora uruntur.

§. 2. *Cauſæ hujus morbi* cum cauſis inflammationum in genere coincidunt, in ſpecie tamen naſcitur poſt potum frigidum & largiorem corpori incaleſcenti ingeſtum, item ab aſſumtis venenis præſertim cauſticis & corroſſivis, nec non poſt vomitoria vel fortiora purgantia aſſumta, ac ſuperingeſto potu frigido: obſervatum m. fuit ira excandeſcentes quando ſuperbiberunt potum frigidum hoc malo correptos fuiſſe.

§. 3. Interdum etiam à Variolis, morbillis Dyſenteria, Ictero nigro, Diarrhæa cholera adſtringentibus Opiatis frigidis intempeſtive ſuppreſſa inflammatio ventriculi, & inteſtinorum originem habet, nec non à contuſionibus, procidentia inteſtinorum de ſede ſua in ſcrotum; quod ultimum in ſpecie de inteſtinorum inflammatione notari meretur.

§. 4. *Subjectum* hujus morbi ventriculus conſtituit, & inteſtina. Ventriculus raro integerſ. totus afficitur ſed ſaltem pars ejus & præſertim orificia. Ex inteſtinis nunc craſſa, nunc tenuia correpta deprehenduntur.

§. 5. Cognoſcitur inflammatio ventriculi ex dolore vehementi nec non ardore circa ſcrobiculum cordis, ſub coſtis nothis, item ex ſiti, ad vomendum proclivitate, febre ardente, quandoque hoc malo affecti poſt ſolida vel liquida aſſumta peſſime ſe ſe habent præſertim poſt potum frigidum, interdum accidit ſingultus, animi deliquium præcordiorum anxietas maxima, vomitus bilioſus vel m. diarrhæa, intumeſcentia corporis, ejectio copioſi limpidique liquoris ex ore.

§. 6. Si orificia ventriculi, ſuperiorque ejus pars inflammatione correpta ſunt, graviſſima accidunt ſymptomata cum deglutiendi difficultate, accedit interdum delirium vel etiam convulſiones: affecta inferiore ventriculi parte calor magis in cibi coctione intenditur, tumor in anteriore ventriculi parte tactu deprehenditur, atque æger etiam leviorem comprehenſionem in loco affecto perferre non poteſt. Si poſteriorem ventriculi partem inflammatio occupat æger graviter decumbit ſupinus.

§. 7. Inflammatio ventriculi probe diſtinguenda eſt ab hepatis, ejusq; anterioris potiſſimum partis inflammatione, quod cognoſci poterit ex ſitu ventriculi, & ex eo quod tumor hepatis tactu magis pateat ac mitioribus ſtipatus ſit ſymptomatibus.

§. 8. Si inteſtina inflammata ſunt cognoſcitur illud ex dolore inſigni fixo ſubinde pulſatorio, ardore, intenſo, ex febre leupyria, tumore interdum rotundo chordæ inſtar renitente, quam veteres chordapſon vocarunt, alvus interdum firmiſſime adſtringitur nec ullo clyſtere aperitur, venter inflatur & urina nonnunquam etiam ſupprimitur.

§. 9. Quodnam inteſtinum afficiatur an tenue, aut craſſum, medicus anatomiæ peritus facile poterit diſcernere.

§. 10. Quod *Prognoſin* concernit inflammatio ventriculi malum eſſe ſic ſatis periculoſum conſtat, præſertim ſi gravior ſit. Facile enim in febrem lentam & Hecticam tranſit longiusque durat. Levior tamen & ſuperficialis, ſicito convenientia adhibeantur remedia diſſipari facile poteſt.

§. 11. Periculoſior eſt inflammatio quæ vel totum ventriculum, vel partem ejus ſuperiorem occupat.

§. 12. Profundior inflammatio ventriculi & inteſtinorum facile tranſit in abſceſſum vel etiam Gangrænam, & tunc actum eſt de hominis vita. Cognoſcitur autem imminens gangræna ex ſubitanea doloris intermiſſione.

§. 13. Si clyſteribus alvus pertinaciter adſtricta aperiri nequit, plerumque vomitus ſtercoreus & paſſio Iliaca metuenda.

§. 14. Si ſudor ſupervenit frigidus animique defectus peſſimum ſignum eſt.

§. 15. Cura hujus morbi eadem eſt cum reliquis inflammationibus

Digitized by Google

nibus præſertim cum pleuritide. Adhibenda nimirum ſunt blanda diſcutientia, diaphoretica atque anodyna.

§. 16. Externe egregium levamen afferunt antiſpasmodica, diſſipantia parata ex 🜄 camphor., ☍ Nuciſtæ balſamo Peruv. croco atque opio, quæ calide cum linteo ſæpius applicari poſſunt.

§. 17. Non facile accedendum ad externa cataplasmata emollientia poros inviſcantia; ſed quantum poſſibile hic diſſipandum.

§. 18. In hoc affectu ſi corpus eſt plethoricum & a frigido potu ingeſto provenit, vel ab ira V. S. in principio convenit, abſtinendum autem ab eadem eſt ſi eſt ſymptomatica, ſive a veneno, purgantibus & vomitoriis provenit.

§. 19. Medicamenta omnia calida, frigida, acria, acida, opiata in magna doſi conſtringentia, atque purgantia vitanda ſunt.

§. 20. Clyſteribus emollientibus & lubricantibus alvus quotidie ſervanda eſt aperta.

§. 21. Potus eſt aſſumendus tepidus nec calidus, & quidem parva doſi.

§. 22. Juſcula avenacea gelatinoſa, ☍ amygd. d. loco alius pinguedinis imbuta aſſumi commode poſſunt, præſertim ſi a ⊖ina acrimonia in ventriculo ſtagnante hoc vitium ſuſcitatur.

CAPUT. VI.

De Inflammatione hepatis atque lienis.

§. 1.

Inflammatio hepatis a veteribus dicta fuit Hepatidis, & eſt nihil aliud quam præternaturalis congeſtio ſanguinis plus minus viſcidi collecti vel in gibba vel concava hepatis parte, conjuncta c. tumore, ardore, dolore atque febre. Si vero ſanguis in lienis parem chimate præternaturalis collectus ſtagnat, & dolorem atque febrem excitat dicitur inflammatio lienis.

§. 2 Obnoxii ſunt huic morbo ſanguinei cholerici, item ſanguineo Melancholici, ſanguinem copioſum cum ſero tenaci glutino

ſcilicet in venis foventes, & qui V. S. omiſerunt, menſes vel hæmorrh oppreſſas habent, accenditur in. facile ex nimia iracundia ingurgitatione intempeſtiva & largiore vini generoſi, nec non præcipiti balneorum vel calidiorum ſudoriferorum uſu.

§. Obſervatum fuit quod interdum poſt graves cerebri læſiones vel in capitis vulnera hepatis inflammatio ſecuta fuerit: quandoque in. cauſa externa v. g. lapſu, nimia contuſione in Hyppochondriis, it. ab Emplaſtris calidis hepatis regioni applicatis, quod in. obſervandum de cucurbitulis hepatis regioni applicatis.

§. 4. Cognoſcitur inflammatio hepatis ex dolore lateris dextri ſub coſtis ſpuriis gravativo obſcuro & conſtrictivo, ſub ſuppuratione plus minus punctorio, febre magis vel minus acuta pro ratione inflammationis gravioris vel levioris, inſpiratione difficili & dolorifica, urina rubicunda.

§. 5. Si inflammatio gibbam ſive convexam hepatis partem occupat adeſt ſprirandi difficultas, tuſſis & gravis dolor jugulum quaſi retrahens decubitus in dextrum latus difficilior, interdum in. tumor eſt, prominens & ipſis oculis conſpicitur ſi in concava parte inflammatio contingit, concurrit cibi faſtidium, interdum vomitus & Diarrhæa, & gravior quoque ac laborioſus decubitus ſiniſter, ſæpius in. accedit ſingultus.

§. 6. Inflammatio gibbæ hepatis regionis facile mentitur pleuritidem hinc probe diſtenguenda. In pleuritide vero longe acutior eſt dolor & febris quoque acutior, tuſſis vehementior, reſpiratio difficilior, in hepatis vero inflammatione omnia ſunt remiſſiora & inſpiratio magis moleſta, ac dolor infra diaphragma magis percipitur.

§. 6. Lienis inflammatio cognoſcitur ex dolore gravativo tumore & æſtu in profundo ſiniſtri hypochondrii, accedit febris continua & propter diaphragma per conſenſum afflictum difficilis reſpiratio, diſcernitur ab inflammatione renum ſi rite conſideretur locus ubi dolor percipitur.

§. 8. Si gravis eſt inflammatio atque profunda inſupurationem & abſceſſum ſæpius abit in ſubb. ſanguineis, in ſanguineo Melancholicis facilius tranſit in ſcyrrhum, præſertim ſi diſſipantibus &

Digitized by Google

& fortioribus calidis remediis tam internis quam externis nimis vehementer malum diſcutere velmius.

§. 8. Hepatis inflammatio, die 7. utplurimum diſſipatur perſudorem vel blandam diaphoreſin. Si diem 21 excedat, & febris per duret vertirur in ſuppur ationem.

§. 10. Singultus ſuperveniens malus eſt, morti m. proximis vel jam mortuis venter vehementer mirum intumeſcit rupto ipſo abſceſſu.

§. 11. In cura ante omnia præmiſſa ſi opus eſt V. S. talia ſunt adhibenda, quæ blande diſipant & laudabilem transſpirationem producunt: quo nomine remedia in pleuritide laudata etiam hic commendanda, exceptis tamen dulcibus & expectorantibus quæ tamen magis nociva omitenda.

§ 12. Quadrant m. cautelæ ſuperpius datæ: quod nimirum V. S. ſtatim principio morbi ante diem 4. adminiſtranda, quod abſtinendum ad omnibus purgantibus, alvus tamen ſemper fluida ſervanda, quod opiata omnisque potus frigidus interdicendus ſit.

§. 13. Pediluvia hic quoque efficaciam habent præſentiſſimam, ſi pedes immergantur usque ad genua in ▽m calidam in qua coctæ ſunt herbæ nervinæ.

§. 14. Si in abſceſſum degenerat inflammatio pilulæ ex extractis amaris vulnerariis nec non decocta traumatica omnium optima ſunt.

§. 15. Si ſphacelatio & corruptio metuenda camphora cum Ꝋoſis, it. quæ ex ſcordio parata ſunt effectum habent laudatiſſimum.

CAPUT. VII.

De
Inflammatione renum & veſicæ.

§. 1.

Inflammatio renum, quæ apud practicos Nephritis ſalutatur, eſt præter naturalis ſanguinis congeſtio conjuncta cum dolore gravativo

vativo vel etiam punctorio in rene dextri vel ſiniſtri lateris it. cum ardore atque febre. Si congeſtio circa veſicam urinariam contingit, tunc dolor cum reliquis ſymptomatibus magis obſervatur circa regionem pubis.

§. 2. Malum hoc frequentius accidit temperamento ſanguineis vel cholericis, ætate viris, habitu corporis gracilibus interdum in obeſis ſanguinem impurũ habentibus; ſæpius provenire ſolet ab oppreſſis hæmorrhoidibus, vel etiam in juvenibus a ſuppreſſa Gonorrhæa.

§. 3. Hic affectus & in ſpecie Nephritis admodum familiaris eſt calculoſis, quibus nimirum calculi majores in renibus facile generantur, item quibus mictus cruentus alias aſvetus ſupprimitur: denique abuſus Diureticorum ſanguinem ad renes commoventium facillime occaſionem ſuppeditat non tam ad calculum, verum m. Nephritidis generationem.

§. 4. Inter cauſas externas allegantur Ictus, contuſio, aut vulnera renum & veſicæ regioni inflicta, item equitatio vehementior in perſonis maxime plethoricis, vel craſſum ſanguinem habentibus.

§. 5. Dolor Nephritidis differt pro *diverſitate partis affectæ.* Si media renum ſubſtantia affecta eſt dolor magis gravativus percipitur, ſi circumferentia renum ubi terminantur arteriæ affecta eſt, dolor magis eſt pulſatorius: reliqua ſigna ſunt febris magis vel minus ardens, mictus difficilis □ pauca & rubicunda, ſtupor cruris in latere affecto, ſi diutius hic affectus durat tranſit in abſceſſum, ubi materia purulenta ſæpe rejicitur per urinam. Conjungitur huic affectui vel m. præcedit mictus cruentus, & in principio vomitus bilioſus.

§. 6. Inflammatio veſciæ ſive potiùs ejus ſphincteris, quæ principaliter afficitur cognoſcitur ex dolore circa regionem pubis tenſivo, conſtrictorio ardente, ex □ ardore cum ſumma ejus imminutione aut m. ſuppreſſione, teneſmo & febre.

§. 7. Diſtinguitur Nephritis à calculo in eo, quod in calculo abſit fere febris, dolor ſit periodicus & gravativus ſine Iſchuria, niſi calculus ureteribus firmiter ſit impactus.

§. 8. Renum inflammatio periculoſa eſt in corporibus macilentis

lentis

Digitized by Google

lentis & debilitatis præſertim quando delirium ſupervenit, tunc enim ut plurimum mortem affert.

§. 9. In veſicæ inflammatione, ſi membranacea ejus pars ſimul affecta, periculoſior eſt ſtatus & plerumque lethalis, idque 4. aut ad ſummum 7 die.

§. 10. Inflammatio renum facillime degenerare ſolet in tabem & Hecticam.

§. 11. Si in Nephritide urina alba, tenuis ac purulenta, abſque febris & ſymptomatum remiſſione, cum crurum & femurum extenuatione, mortem portendit.

§. 12. Nephritidi ſi ſupervenit hæmorrhagia narium vel fluxus hæmorrhoidum aut menſium optima ſpes curationis adeſt. Solvitur interdum etiam per largiorem ſudorem criticum.

§. 13, *Cura* horum affectuum ferme eadem eſt, & in principio abſolvitur *diaphoreticis*, *diſcutientibus*, ac *temperantibus* V. S. ſi ſubb. ſunt plethorica; ſi vero in abſceſſum degeneraraverit adhiberi poſſunt *decocta demulcentia*, atque *balſamica*, cum *conſolidantibus*.

§. 14. Præſtat ſemper alvum ſervare apertam & in quiete detinere ægrotantem, omnis enim corporis motus vehemens hic noxius eſt; deinde vitanda ſunt ♀ ira omne vinum.

§. 15. V. S. vel hæmorrhoidum apertio, & menſium provocatio in perſonis conſuetis, & ubi evacuationes talismodi ſuppreſſæ ſunt ſummam merentur laudem; ubi tamen monendum quod ſtatim in principio id ipſum fieri debeat, ſi vero febris lenta & hectica adeſt merito ab his eſt abſtinendum.

§. 16. Balnea tepida ex herbis emollientibus parata ſunt præſtantiſſima, maxime ſi dolor valde urgeat & hectica abſit, nec febris adeo vehemens.

§. 17. In ſubjectis hypochondriacis, & qui proclives ſunt ad hæmorrhoides & mictum cruentum, damnoſiſſima ſunt opiata & lacticinia, quæ inflammationem lethalem experientia teſte producere ſunt apta.

Digitized by Google

CAPUT IIX.

De
Inflammatione uteri.

§. 1.

INflammatio uteri *eſt præternaturalis ſanguinis congeſtio circa ipſum uterum conjuncta cum ardore in inguine, dolore atque tumore, menſium ſuppreſſione vel depravatione, interdum tamen cum ſtranguria mictuque difficili, interdum cum alvi adſtrictione aliisque ſymptomatibus Hyſtericis.*

§. 2. Fœminæ talismodi inflammationibus obnoxiæ, temperamento ut plurimum ſunt cholericæ, habitu corporis macilentæ, ac teneriores ad iracundiam & motus animi intempeſtivos proclives, interdum m. ſanguineæ nec non ſcorbuticæ, fluore albo laborantes &c.

§. 3. In ſcorbuticis hic affectus oritur à ſero acri, ⊖ſo, item in illis, quæ fluore albo aut nimio menſium fluxu laborant, ubi propter acredinem ſanguinis vel lymphæ affluxus, & ſtaſis humorum concitatur. In plethoricis à nimio motu corporis vel etiam animi, præſertim terrore progigni idem malum poteſt ex lue ♀ea, vel fluore albo virulento frequens illud malum obſervatur: in puerperis quoque accidere ſolet poſt retentionem lochiorum, vel etiam ſi menſes propter refrigerationem, aut aliam cauſam externam præpoſtere ſiſtuntur.

§. 4. Differt hic morbus ratione *partis affectæ* ita ut nunc totus uterus, nunc vero ſaltim ejus pars affecta ſit, ratione *ſymptomatum* nunc cum exulceratione uteri conjunctus, nunc ſine illa.

§. 5. Si pars uteri antica inflammata dolor magis verſus pubem extenditur & veſica urina in conſenſum trahitur, ſi poſtica dolor magis lumbos affligit, & ſpinam dorſi, alvusque ſupprimitur, ſi in lateribus uteri morbus ſubſiſtit illius loci inguina tenduntur & crus, quod è regione eſt ægre movetur, ſi in fundo uteri ſit inflammatio dolor ad umbilicum extenditur, ſi totus uterus inflammatione correptus graviſſima concurrunt ſymptomata.

§. 6. Inflammatio uteri facile confunditur cum inflammatione

tione veſicæ vel inteſtini recti; diſcerni tamen poteſt ſi attenadmus ſymptomata & actiones uteri læſas,

§. 7. Si inflammationi conjungatur exulceratio materia putrida ſanioſa vel & tabida ſubinde per uterum excernitur conjungitur marcor corporis, febris lenta, item dolores in inguine nonunquam m. pathemata hyſterica maxime ſi impeditur effluxus materiæ purulentæ.

§. 8. Inflammatio uteri eſt affectus periculoſiſſimus, & ut plurimum lethalis: majus tamen vel minus periculum portenditur, pro magnitudine morbi, cauſæ & ſymptomatum.

§. 9. Malum hoc ad tabem, & mortem plerumque ducit fœminas, maxime ſi exulceratio gravior, & abſceſſus ingens in utero producitur, quod in ſanguineis facile accidit, ſi apperitur abſceſſus & intra abdomen ſanies excernitur mortem ordinario producit.

§. 10. In inflammatione uteri *cura interna* ex ſuperioribus repetatur: *externe* vero commendanda ſunt *cataplasmata* ex ſpeciebus *reſolventibus atque anodynis parata*, *camphora* bene corroborata in vino cocta.

§. 11. Si exulceratio adeſt præter jam dicta vulneraria & externa *clyſteres uterini* locum inveniunt, qui parari poſſunt ex ▽ *fl. ſamb. plantag. vin. Sach.* ♄ *camph. myrrh. aloe, floribus hyperici, roſar, &c.* quæ & mundificandi, & conſolidandi virtute pollent.

SECTIO I.

De Hæmorrhagiis.

CAPUT. II.

De Hæmorrhagiis in genere.

§. 1.

HÆmorrhagia eſt *præternaturalis ſanguinis effuſio contingens ordinario in partibus tenerioris, ac rarioris textura, & ubi ipſa vaſa ſangui-*

qui fera in ſuperficie ſunt diſperſa, ortum ducens ex liberiori ſanguinis motu impedito, & ad tempus per certas partes aut viſcera ſufflaminato.

§. *Cauſa proxima* & genuina omnis hæmorrhagiæ eſt ſanguinis liberior motus in circulo ſuo impeditus: quo facto juxta naturæ motuumque hydraulicorum leges impulſus, ac impetus ſanguinis in vicina ac patentiora vaſa pertingit, quæ cum copiam ſuperfluam commode ferre non poſſint expanduntur nimium, tandemque dehiſcunt illis in partibus quæ ſunt teneriores, molliores & ubi vaſa prominent minus tecta carne vel cute.

§. 3. Quæſtio hic oritur an per arterias an vero per venas ſanguinis eruptio contingat. Ubi reſpondetur quod per vaſa utriusque generis prorumpere poſſit ſanguis præter natutam vaſa diſtendens, prababile tamen eſt ſanguinem arterioſum magis excerni, quam venoſum, propter valoularum ſitum, refluxum in venis impedientem.

§. 4. *Cauſæ procatarcticæ & remotiores* variæ ſunt, *ex naturalibus* ſeſe offerunt ſubjecta ratione temperamenti ſanguinea vel etiam cholerica activioris ingenii, ſanguinem copioſum tenuem ac mobilem in vaſis foventia ratione ætatis juvenilis atque virilis.

§. 5. Obſervatione dignum eſt certis ætatibus per certa loca hæmorrhagias magis eſſe familiares: ita narium hæmorrhagiæ pueris & adoleſcentibus ſolennes ſunt, juvenibus hæmoptyſis unde m. circa hanc ætatem ingens phtiſeos metus, conſiſtenti vero ſ. virili ætati magis communes ſunt hæmorrhoides.

§. 6. Ex cauſis naturalibus porro certa anni tempora peculiares hæmorrhiogiarum ſpecies producunt. Licet enim quovis ferme anni tempore hæmorrhagiæ varii generis contingant, frequentiores tamen ſunt hyeme hæmoptiſes, mictus ac vomitus cruenti, æſtatis vero tempore & vere hæmorrhagiæ narium.

§. 7. Ex cauſis *non naturalibus* animi pathemata frequentiſſime hæmorrhagias cauſantur, inprimis a terror atque ira, porro errores in Diæta v.g. abuſus ſpirituoſorum vini generoſioris, omniumq; rerum ſanguinem copioſum producentium. Huc etiam pertinet motus, & exercitatio corporis nimia, nec non ſuppreſſio excretionum ſanguinis conſuetarum.

§. 8. *Ex Cauſis præter naturalibus* Cachexia, malum hypochondriacum, omnes morbi ſpasmodici, obſtructiones viſcerum frequentiſſime conjunctas habent hæmorrhagias.

§. 9.

§. 9. Nec prætereundæ ſunt contuſiones graviores capitis, aliarumque partium. Solenniſſimæ enim ſunt hæmorrhagiæ narium poſt contuſionem capitis, ita etiam poſt contuſiones membrorum graviores narium hæmorrhagiæ imo Dyſenteria vel vomitus cruentus teſte experientia obſervati fuerunt. Idem accidit a caſu ab alto, qui eosdem cum contuſionibus habet effectus.

§. 10. Poſt graviora vulnera & vaſorum dilacerationes quamvis multum ſanguinis excretum fuit; nihil ominus tamen facile excitantur hæmorrhagiæ, vel febres ſynochæ inflammatoriæ niſi mature ſuccurramus V. S.

§. 11. Dantur & aliæ hæmorrhagiarum cauſæ procatarcticæ v. g. membrorum amputatio, luxationes tumores inflammatorii nec non intempeſtivus adſtringentium ſtipticorum ſanguinem incraſſantium, & opiatorum uſus in perſonis plethoricis vel ſanguineo melancholicis.

§. 12. *Signa* hæmorrhagiarum diagnoſtica non ſunt obſcura. Siquidem autopſia cognoſcuntur, ſi præſens ſit morbus, imminentem vero prænunciant tenſiones, & ſpaſmi in hac vel illa parte *vid. Hoffm. Diſſ. De Hæmor. origine* §. 6.

§. 16. *Prognoſin* quod attinet, omnis hæmorrhagia quo magis enormis. eo ms. etiam periculoſa.

§. 14. Majus imminet periculum ſi ex arteria ſanguis prorumpit maximum ſi major truncus vaſis ſanguiferi fuerit læſus.

§. 15. In morbis malignis cum exanthematibus conjunctis periculoſiſſima eſt hæmorrhagia.

§. 16. Pallor & diſcoloratio faciei, extremorum frigus deliria lypothimiæ, convulſiones & ſingultus hæmorrhagiis ſupervenientia triſtiſſimum prænunciant eventum.

§. 17. Salutaris dicenda eſt hæmorrhagia, quæ ſanguinem ſuperfluum, præſertim ex ſuppreſſa evacuatione conſueta, debita in quantitate evacuat.

§. 18. In hæmorrhagiarum cura ante omnia reſpiciendum eſt ad cauſas procatarcticas. Si ex abundantia ſanguinis fit absque V. S. præcaveri hæmorrhagia minime poteſt. Si ex obſtructione viſceris, & impeditiori ſanguinis motu in partibus abdominis hæmorrhagia oriatur, ſicuti contingit in Hyppochondriacis *apperientia* ♂*tialia* ⊕*oſa*, & quæcunque viſceribus tonum ac robur conciliare ſolent

in uſum ſunt vocanda. Si ex motu vehementiore corporis & animi vel ex ab uſu ∽-tuoſorum hæmorhagia naſcitur ***anodyna ſedativa acidula*** & actu ***refrigerantia*** commodum inveniunt locum.

§. 19. In hæmorhagia ſæpius recidivante, quod plerumque indicium eſt, Hypochondria vitio quodam laborare, præter jam dicta δtialia conveniunt quoque amara ***ſanguinis ∽-tuaſcentiam blande promoventia*** & ***obſtructiones*** placide ***reſerantia.***

§. 20. Nunquam accedendum eſt ad ſtiptica externa ubi magna eſt congeſtio & impetus ſanguinis ad partem affectam: item ſtatim in principio quando non multum ſanguinis effluxit maxime in ſtatu plethorico, quoniam hæc remedia malum non tollunt ſed ſæpius graviſſima ſymtomata excitant.

§. 21. Stiptica externa v. g. ***caput mortuum*** 🜖li vel ***liquor ſtipticus vel pulveres ſtiptici*** locum inveniunt, quando magna ſanguinis copia jam jam effluxit, & quando extrema incipiunt refrigerari ac lypothimiæ metus inſtat.

CAPUT. II.

De
Hæmorrhagia narium.

§. 1.

HÆmorrhagia narium eſt *præternaturalis ſangninis effuſio facta ex apertione vaſorum ſanguineorum minimorum tunicam narium interiorem perreptantium, proveniens a circulo ſanguinis inæquali & inde dependente maximo ſanguinis impetu ad caput.*

§. 2. *Cauſa proxima* hujus morbi eſt circulatio ſangninis inæqualis facta cum impetu. Quandocunque enim ob certas cauſas procatarcticas liberior ſanguinis circulus in aliis partibus ſufflaminatur, tunc majori impetu, præſertim ſi ſanguis adhuc floridus tenuis ac mobilis, qualis eſt in juvenili ætate, ad caput ruit, vaſa ſanguinea extendit, & ubi minorem invenit reſiſtentiam, perrumpit, ſicque effuſio contingit.

§. 3. Familiaris eſſe ſolet juvenibus & adoleſcentibus, habitus corpo-

Digitized by Google

corporis ſpongioſi præſertim poſt corporis & animi vehementiorem commotionem, vini copioſi, atque liquorum ♎-oſorum ingurgitationem tempore æſtivo, auſtrino.

§. 4. Præter reliquas cauſas omnibus hæmorrhagiis in genere communes effuſionem & ſtillicidium ſanguinis e naribus producere valent ſternutatoria fortiora, & inſpirata acria.

§. 5. Hæmorrhagia narium frequentiſſimum eſt ſymptoma febrium ardentium, & interdum malignarum, item Variolarum, Morbillorum in ſubjectis ſanguineis, atque cholericis: quoniam in talismodi morbis circulatio ſanguinis admodum inæqualis deprehenditur, ob ſpaſmodicam contractionem hinc inde factam, ſanguinisque orgaſmum.

§. 6. Diſtinguitur hæmorrhagia narium in *criticam & ſymptomaticam* Illa inſtituitur à natura bonum in finem ad ejiciendam ſuperfluam ſanguinis quantitatem. Hinc fit cum euphoria & allevatione ſymptomatum & dici poteſt ſalutaris. Hæc vero ſemper eſt periculoſa præſertim ſi enormis ſit, cum ſymptomatum augmento & majori atrocia, viriumque diminutione.

§. 7. *Signa* imminentis narium hæmorrhagiæ ſunt capitis dolor gravativus, tumor colli, pulſatio vehemens arteriarum circa tempora & collum, oculorum hebetudo, rubor faciei, narium ſiccitas & pruritus, lacrymarum involuntaria ejectio: quæ omnia imminentem narium Hæmorrhagiam patefaciunt præſertim in ſanguineis & prædiſpoſitis ſubjectis.

§. 8. In nimia hæmorrhagia, eaque periodica, & conſueta ſolet ut plurimum præcedere quædam cutis horripilatio, rigor pedum frigus, alvus adſtricta & dolor tenſivus circa hypochondria.

§. 9. In juvenili ætate temporeque æſtivo à motu & exercitatione corporis, nec non ab incaleſcentia vini excitatæ narium hæmorrhagiæ non ſunt periculoſæ ſed ſatis ſecuræ.

§. 10. Si crebrius revertuntur Hæmorrhagiæ, & ex errore in rebus non naturalibus commiſſo, vel cauſa alia externa avertuntur atque ſiſtuntur, capitis affectus plerumque ſolent ſuccedere.

§. 11. Qui in puerili ætate crebriores narium hæmorrhagias experiuntur utplurimum ætate juvenili, hæmoptiſi, & ex hac phtiſi laborant.

§. 12

Digitized by Google

§. 12. Criticæ narium hæmorrhagiæ ſubito ſuppreſſæ periculoſiſſima ſymptomata producunt v. g. anxietatem ſuffocatoriam in pectore, tumorem œdematoſum capitis, inflamationem capitis, ſoporem lethargicum, hæmicraniam, apoplexiam.

§. 13. Si in principio malignorum morborum accidunt ſtillicidia immoderata, & incoercibilia nihil boni portendunt. Optimæ autem cenſentur quæ accedunt tempore, quo morbus ſolvi ſolet.

§. 14. *Indicationes primariæ* ſunt *ſanguini inæqualiter circulanti liberiorem reſtituere circulum ejusque impetum ad caput divertere & ad inferiora trahere*, tandemque *aperta vaſculorum orificia claudere ac obdurare*, ſemper tamen reſpectum habendo ad cauſas procatarcticas.

§. 15. Uſu interno convenientiſſima ſunt *leniora diaphoretica*: inſtar omnium autem commendatur ⦶*e. camphora* addito ſi malum gravius *Sacharo ♄ ad gr. iiij.* vel *v.* & *laudano opiato ad gr. ij.* Propinari hoc remedium poteſt cum *aquis diaphoreticis*, & *antiſpaſmodicis*, *ac cum regimine diaphoretico.*

§. 16. Derivationis gratia commendatur V. S. in brachio mature inſtituenda, nec non *pediluvia* ex herbis cephalicis parata additis *cineribus clavellatis* & ⊖*e communi.*

§. 17. In cura porro videndum eſt an alvus ſit aperta ſin minus aperienda eſt *clyſmate.*

§. 18. Si hæc non ſatisfaciunt externe fronti, temporibus, ac collo niſi ſimul conjunctus ſit morbus acutus applicari poteſt, & naribus quoque ſuſcipi ſequens cataplaſma.

Rec. ✢ *Roſacei.*
▽ *Roſarum aa.* ℥*j.*
🜕 *Camph.* ʒ*j.*
⦶ ʒ*ij.*
Opii ℈*ß. m. & frigide applicetur.*

§. 19. Hiſce omnibus incaſſum adhibitis ſi nimius ſanguinis affluxus maximi periculi metum afferat ad *liquorem ſtipticum accedendum* eſt, vel confugiendum *ad caput mortuum* ⊖*cum ſucco plantaginis* mixtum: quod ſub forma turudarum naribus applicari, & intrudi poteſt ceu potentiſſimum adſtringens.

§. 20.

Digitized by Google

§. 20. Nunquam accedendum ad adſtringentia & refrigerantia fortiora niſi periculum immineat.

§. 21. V. S. inter initia morbi in parte oppoſita vel etiam remota inſtituta non contemnenda: abſtinendum autem à V. S. ſi ingens ſanguinis copia jam promanaverit. Ita quoque cavendum à ſæpius repetito V. S. uſu loco præſervationis ne morbis Chronicis anſa præbeatur

§. 22. Ab aere frigido æger probe eſt arcendus & præſertim pedes, ac partes corporis extremæ ab aere frigido defendendæ.

CAPUT III.

De Hæmoptyſi.

§. 1.

Hæmoptyſis eſt *ejectio ſanguinis plerumque floridi & ſpumoſi in majore vel minore copia ex ore proveniens à reſpirationis officina, puta pulmonibus aſperaque arteria, nunc citra ſingularem dolorem vel tuſſim validam, ſed cum levi ſaltem ſcreatu nunc cum tuſſi conjuncta.*

§. 2. Differt hæmoptyſis à vomitu cruento ratione (1) *partis affectæ.* Nam in Hæmoptyſi pulmones cum aſpera arteria laborant, in vomitu cruento vero ventriculus affectus eſt. (2) Differunt ratione ſanguinis *excreti* qui in Hæmotyſi plerumque floridus & ſpumoſus eſt in vomitu cruento vero nigricans. (3) Ratione *ſymptomatum.* Nam in Hæmoptyſi ſanguis vel cum levi creatu vel cum tuſſi excernitur, in vomitu cruento vero absque creatu vel tuſſi.

§. 3. Differt porro hæmoptyſis ab illo ſanguinis ſputo, *quod ex faucibus & gurgulionis partibus internis originem trahit* ipſo colore, nec non modo ejectionis, ſiquidem in hoc levi ſcreatu ſanguis paucus excernitur atri plerumque coloris cum ſputo viſcido permixtus; ſanguis autem è pectore ſive pulmonibus cum tuſſi levi & pectoris quadam commotione excernitur, & ſpumoſus magis eſt & floribus.

§. 4. Deinde etiam differt hæmoptyſis *ab illo ſanguinis ſputo, quod in pleuritide,* vel aliis *thoracis læſionibus contingit*; quod in his morbis non excernatur ſanguis purus, ſed flavo magis ſputo, vel etiam purulen-

rulento permixtus, & quidem in pauca admodum quantiate, cum validiore & admodum moleſta tuſſi.

§. 5. Differt tandem hæmoptyſis ratione *modi læſionis*. Hinc alia eſt, a ruptione vaſorum majorum, alia vero ab eroſione vaſorum. Illa in inſtanti ſæpius fit, & cum magna ſanguinis profuſione interdum ad aliquot libras, & certis paroxyſmis ſeu inter vallis recurrit: hæc autem vitium pulmonum ſequitur, & cum reſpiratione difficili ac dolore pectoris gravativo ordinarie conjuncta eſt, & continuo magis inveſtat, minore tamen ſemper ſub quantitate ſanguis excernitur, & ex hac utplurimum ſequitur phtiſis.

§. 6. *Cauſa proxima* ex antecedentibus nota eſt, nec opus eſt ut in *remotioribus & procatarcticis* deſcribendis longiores ſimus. Omnia enim huc revocanda ſunt, quæ in genere de Hæmorrhagiis diximus.

§. 7. In ſpecie vero hæmoptyſin præter communes cauſas compreſſio thoracis violenta, caſus ab alto, gravis contuſio, vulnus, vociferacio nimia, quæ facile rumpi ſolet vas ſanguineum.

§ 8. Porro hæmoptoici plerumque vitium habent in Hypochondriis ſive in hepate ſive in liene, ubi obſtructio quædam gravior ſubſiſtit: quæ ſi non radicitus tollitur, ſæpius recurrit malum & fruſtra propinantur omnia incraſſantia, & adſtringentia remedia.

§. 9. Hæmoptyſis ſæpius eſſe ſolet ſymptoma Hyſtericæ paſſionis in fœminis, quemadmodum in viris affectionis Hypochondriacæ. Quandoquidem a ſpaſmo contractis, & coanguſtatis ſanguinis meatibus in viſceribus abdominis ſanguis impedito ejus liberiori circulo ad anguſtias redactus impetu, ac copia affectat exitum, & qua data porta erumpit.

§. 10. *Signa diagnoſtica* per ſe ſunt manifeſta, & in definitione jam jam tradita: quod vero *prognoſin* concernit, ſi Hæmoptyſis originem habeat à cauſa externa vel plenitudine ſanguinis, quamvis in larga ſatis copia prorumpat ſanguis, modo cito curatio legitima inſtituatur omnis ferme periculi expers eſt.

§. 11. Subjecta in quibus Hæmoptyſis ſæpius revertitur plerumque fiunt tabida, maxime ſi ex viſcerum abdominis obſtructione & vitio malum natales ſuas agnoſcat.

§. 12.

Digitized by Google

§. 12. Si ſanguinis ſputo ſupervenerit puris expectoratio malum Secundum *Aph. Hip.* 5. *l.* 7.

§. 13. In *cura* ante omnia diligentiſſime ad *cauſas reſpiciendum* & ſi ex *Plethora* malum provenit V. S. tempeſtive inſtituta præſervat & curat.

§. 14. Si à *violentia externa* oritur *remedia diaphoretica & ſanguinem congrumatum reſolventia* in uſum vocanda, ſi ex *obſtructione viſcerum aperientia.*

§. 5. In genere vero ſequenti methodo cura optime inſtituitur (1.) *Ipſo in paroxyſmo inſtituitur V. S. in brachio vel pede ad* ℥. *aliquot, qua poſt* 3. *vel* 4 horas ſi malum non ſiſtitur iterari poteſt (2.) *adhibendus eſt clyſter non adeo ſtimulans ſed ſaltim emolliens* (3.) Interne ſequens potio præſcribenda.

Rec. ▽ *Plantag.*
Portulac.
Papav. Rhead.
Nymph. aa. ℥j.
Acet. deſt. ℥j.
Lap. 69. ʒj.
⊕ *Purif.*
Sangv. Drac.
Hæmat. prap. aa. ℈ij.
Syrup. de Symph. Fern. vel Mirtillorum ℥ß.

De qua ſingulis horis aliquot cochlearia ſumantur ſi malum gravius & periculum in mora Tra ♀⊕ *aut Liquor ♂tialis* admiſceri poteſt, item *laudanum Opiatum*, qualis mixtura in omnibus enormibus & periculoſis Hæmorrhagiis locum invenit. Poſtremo *remedia conſolidantia* præſertim ſi gravior læſio vaſis cujusdam facta fuerit in uſum trahenda v. g.

Rec. *Rad. conſol. Maj.* ℥j.
Herb. Agrimon.
Hedr. terreſtr.
Scabioſ.
Sanicul.

Digitized by Google

Pulmon.
Tuſſilag. aa. m. j.
Summit. Hyperic.
Millefolii aa. m. ß.
Fl. Papav. errat.
Bellidis.
Boraginis
Cynogloſſa.
Symph. aa. p. ij.
Sandal. rubr. ʒß.

Coque in ſ. q. aquæ communis tunc

Rec. *Colat. menſ. j ß.*
adde.
Sir. de Symph. Fernel. ℥iij.

Cui decocto etiam admiſceri poterunt pro re nata *pulveres ſtiptici* præſertim, *Hæmathites* in ſubtiliſſimum pollinem redactus, item *Sanguis Draconis* vel etiam *E E traumatica vel tra ♂ tiales adſtringentes* varii generis admiſceri poſſunt, & tam tempore paroxyſmi quam extra illum iſtud commode uſurpari poteſt.

§. 16. Extra paroxyſmum conveniunt leniora evacuantia & aperientia non omiſſis antiſpaſmodicis.

§. 17. Ab omnibus ſtipticis auſteris acidis, opiatorum magna doſi cavendum eſt ſedulo, præſertim ſi ex Plethora vel ordinaria evacuatione ſanguinis prohibita malum ſuſcitetur: Nam anxietates præcordiorum, & cardialgiam efficere vel augere ſolent.

§. 18. Omne frigus, ventique ſeptentrionales probe ſunt vitandi, nec non aer nimis calidus & æſtuoſus. Item ☉ meridianus, omnesque motiones corporis & animi, & quicquid M S. nimium exagitare valet fugiendum. ita quoque abſtinendum à cibis piperatis, aromaticis & ſupra modum acidis vel ⊖ſis, nocet quoque vinum, rubrum tamen concedi poterit ſi moderate ſumatur.

§. 19. Pedes à frigore probe defendendi, & commendanda pediluvia, quæ ſimul ad ſanguinis diſtributionem, & derivationem ad partes extremas egregriam locant operam.

§. 20.

Digitized by Google

§. 20. A terrore qui ſuſcitat præſertim in diſpoſitis omnis generis Hæmorrhagias, item aliquoribus ſpirituoſis temperet ſibi æger.

CAPUT. IV.

De
Vomitu ſanguineo, & fluxu Hepatico

§. 1.

VOmitus cruentus eſt *ſanguinis ut plurimum nigricantis cum pituita mixti per vomitum ejectio proveniens ex aperto quacunque ratione vaſe ſanguineo ad ventriculum pertinente.*

§. 2. Differt vomitus cruentus ab Hæmoptyſi potiſſimum in hoc, quod in Hæmoptyſi *ſanguis ejiciatur ex pulmonibus* & aſpera arteria, & excernatur plerumque floridus atque ſpumoſus: in vomitu cruento vero *e ventriculo excernitur* colore ut plurimum nigricans cum alimentis pituita permixtis.

§. 3. Fluxus hepaticus, qui tamen rarior affectus eſt, eſt *ſanguinis plus, minusve nigricantis interdum carnium loturæ ſimilis absque ſingulari dolore per alvum ejectio.*

§, 4. Fluxus hepaticus probe diſtinguendus eſt a Dyſenteria. Hæc enim cum ſpaſmo dolorifico in inteſtinis conjuncta eſt: ille vero absque notabili dolore contingit. Deinde diſtinguendus eſt fluxus hepaticus a fluxu Hæmorrhoidali, quoniam hic fit cum dolore tenſivo circa anum & cum teneſmo, abdominis compreſſione in fecum ejectione contingit, ſanguisque exit floribus: ille vero absque teneſmo & notabili dolore contingit, nec ſanguis floridus excernitur.

§. 5. Cauſa tam *proxima*, quam m. *remotiores* procatarcticæ conveniunt cum reliquarum Hæmorrhagiarum cauſis: in ſpecie tamen vomitus cruentus in ſexu ſequiore ſæpius agnoſcit ceu cauſam procatarcticam ſuppreſſionem menſium.

§. 6. Vomitus cruentus ſæpius eſt ſymptomaticus ortus ab inflammatione ventriculi propter aſſumta venena mineralia ☿ ſublimatum, arſenicum &c.

§. 7. Fluxus hepaticus à veteribus adſcribitur hepati; ſed perperam, legibus enim anatomicis repugnat. Provenit potius ex vaſis meſeraicis, ubi ſanguis congeſtus tandem membranas inteſtinorum rumpit, & in inſigni quantitate ater ille ſuccus plus minus ſeroſus ad ℔ij vel iij interdum ejicitur cum virium & appetitus proſtratione, negandum tamen non eſt, hepatis indurationem hunc fluxum interdum poſſe producere.

§. 8. *Signa diagnoſtica* per ſe ſunt manifeſta, & ex ſuperioribus patent: quod tamen vomitum cruentum a ſuppreſſione menſium imminentem attinet accidit ille plerumque circa menſium tempus ordinarium cum alvi adſtrictione, murmure ventris, dolore ac tenſione Hypochondriorum præſertim ſiniſtri Hypochondrii, dolore dorſi gravativo, magna virium proſtratione usque ad ſyncopen, anxietate præcordiorum, ſudore frigido, appetitu dejecto; ipſo vero in paroxysmo frigent plerumque artus extremis vaſis detumeſcentibus.

§. 9. In ſanguinis vomitu ex Pancreatis vitio percipitur dolor profundus & gravativus in ſupperiore lumborum parte ubi ſitum eſt Pancreas, imo ſequi ſolet puris vomitus ob pancreas exulceratum.

§. Fluxus hepaticus cum dextri Hypochondrii dolore plerumque complicatur, & in confirmato ac deſperato Hypochondriaco malo contingit, & ſæpius ad mortem ægrotantes ducit.

§. 11. Vomitus ſanguinis variolis vel etiam morbillis primis morbi diebus in ſubjectis annoſioribus, ſanguineis atque plethoricis ſuperveniens absque periculo eſt, & ſæpius cum levanime accidit.

§. 12. Vomitus ſanguinis ingens periculum minatur ſi ex gravi ventriculi inflammatione ab aſſumto veneno naſcitur.

§. 13. Vomitus ſanguinis criticus a nimia ſanguinis copia, in illis ſubjectis, quæ menſum vel hæmorrhoidum ſuppreſſione laborant non ſemper periculoſus eſt non tamen negligendus.

§. 14. Vomitus ſanguinis interdum periodice recurrit, certo ac ſtato tempore, maxime in fœminis ſuppreſſione menſium laborantibus.

§. 15. Fluxus hepaticus incipiens & in juvenibus difficulter

curatur

Digitized by Google

curatur, inveteratus & in ſenibus fere nunquam. Ducit enim ad cachexiam, tabem, hydropem & tandem ad mortem.

§. 16. In *Cura* vomitus cruenti dilengenter attendere debemus cauſas, item an Criticus an ſymptomaticus ſit. Ex hiſce enim formandum indicium utrum ſiſtendus an vero linquendus ſit.

§. 17. Si ex ſanguinis plenitudine ad revulſionem proficua erit V. S. in pede inſtituta, vel etiam ipſorum pedum ſola immiſſio in ▽ calidam qua egregie derivatur ſanguis ad inferiora.

§. 18. Si ex obſtructionibus viſcerum, extra paroxysmum, deobſtruentia *♂tialia ⊕oſa, amara & leniora evacuantia* omne abſolvunt curationis punctum.

§. 19. In ipſo paroxysmo ante omnia V. S. celebranda niſi nimium jamdum ſanguinis evacuatum fuerit: deinde *Clyſter* injiciendus eſt, tam ad revulſionem, quam etiam ad ſcybalarum evacuationem, quæ retenta ſemper pejorem reddunt ſtatum: porro ſanguis congrumatus in ventriculo hærens & diſſolvendus, & ſimul quoque evacuandus eſt, quod commode præſtat ſequens pulvis.

Rec. Rhabarb. ℥j.
♁ diaph.
Lap. 69.
⊕ purif.
Pulv. Anglic. aa. ʒß
M. f. pulv. cujus doſis ℈ij.

Tandem opera danda eſt, ut vaſa nimium aperta vel etiam eroſa iterum conſolidentur, quo nomine commendantur *decocta vulneraria vel etiam tra traumatica.*

§. 20. Ratione Diætæ confert pro potu ordinario *▽ chalybeata*, aut cereviſia tenuis, cui inſtillata eſt *tra ♂ Zvvelff. vel cydoniata*, cibi facilis coctionis & pauci offerendi, conducit quoque vinum rubrum parcius tamen datum.

§. 21. Si ex aſſumto veneno proficiſcatur Theriacalia cum ꝏ & antiſpasmodicis mixta celerrime & magna doſi applicanda.

§. 22. In vomitu cruento & fluxu hepatico ad conſolidationem in fine mali laudatum deprehenſum fuit vinum Hiſpanicum cum *ꝏ amygd. d. vel olivarum* cum *pane toſto* mixtum & exhibitum.

§. 23.

Digitized by Google

§. 23. Fluxus hepatici eadem eſt cura, eademque medendi methodus ſicut vomitus cruenti.

§. 24. Reliquæ cautelæ in cura horum morborum obſervandæ repetantur ex antecedente capite.

CAPUT V.

De

Mictu Cruento.

§. 1.

MIctus cruentus eſt nihil aliud quam *præternaturalis ſanguinis ſive puri ſive cum lotio permixti per vias urinarias excretio.*

§. 2. *Cauſa proxima* eſt circulatio ſanguinis impedita & inæqualis & ab ea dependens vaſorum ſanguineorum dilatatio, læſio, atque dilaceratio.

§. 3. *Cauſa procatarctica* atque *occaſionales* variæ poſſunt eſſe. Ex *naturalibus* ſeſe offert temperamentum ſanguineum. Sanguineis enim & plethoricis item juvenibus atque viris ſanguinem floridum habentibus hic affectus familiariſſimus eſſe ſolet præprimis ſi accedat vini immoderatus uſus uti refert Hildanus Cent. 3. obſ. 52. vel acria aromata & alliacea inter cibos frequenti in uſu ſint.

§. 4. Ad hunc effectum producendum contribuunt porro ⊖ia volatilia ſanguinem rarefacientia vel etiam purgantia maxime aloetica item Cantharides quæ ⊖e ſuo cauſtico volatili partim ſanguinem rarefaciunt partim etiam venarum orificia erodunt, nec non diuretica fortiora & calida uti ſunt balſamum 🜈 tereb. ∘∘ junip. ſimiliaque calidiſſima ∘∘. interdum etiam coitus frequentior hunc morbum producit.

§. 5. *Ex præternaturalibus* cauſis notari meretur acrimonia ſcorbutica vel Hæmorrhoidum in viris, & menſium in fœminis ſuppreſſio, vel obſtructio viſcerum ſive hepatis & lienis Hypochondriacis etiam hic affectus admodum familiaris eſt.

§. 6. Affectus hic ſymptoma frequens ſolet eſſe calculoſorum præſertim ſi fuerint ſanguinei, Ita quoque in inflammatione & exulcera-

ulcera-

Digitized by Google

mitialem morbum incidere, alios malo hypochondriaco, hydrope aut nervorum vitio affici.

§. 13. Si mictus cruentus contingit in plethoricis, & qui ſanguinem mittere vel cum euphoria ejus effluxum per alias vias experti ſunt citra periculum eſt.

§ 14. Si ex inflammatione renum, & exulceratione veſicæ contingit tabem inſignem hiſce partibus illatam deſignat, maxime ſi cum ſanioſa materia junctus fuerit.

§. 15. Si fluxus fuerit enormis viresque dejiciat periculoſum, & fraudulentum malum eſt, & ad hydropem, cachexiam, hecticam apertiſſimam pandit viam.

§. 16. Si magnum vas ruptum fuerit in renibus, ita ut ſanguis purus atque ſincerus magna in quantitate procedat, inque grumos facile vertatur, tunc ipſos ureteres obſtruere & urinæ ſuppreſſionem ſubſequente lypothimia cauſari poterit.

§. 17. *Cura generalis* conſiſtit in eo ut ſpaſmi, ſine quibus nunquam talis fluxus perficitur, ſiſtantur, & ſanguini liberior circulus per corpus concedatur, poſtea viæ, & vaſcula læſa, ac ſauciata convenientibus remediis conſolidentur.

§. 18. *Cura ſpecialis* adverſus cauſas eſt dirigenda: ſi itaque abacrimonia vel nimio calidorum remediorum uſu proveniat mictus cruentus v. g. à cantharidum præpoſtero uſu lac *recens cum rad. Alth. coct.* convenientiſſima erit medicina, vel hujus loco ſubſtitui poterunt emulſiones *ex ſeminibus refrigerantibus atque anodynis* non omiſſo ⊕o, vel poteſt miſceri *lac recens cum vitello ovi aut croco*, vel etiam cum *bolo Armenia & ſuccino.*

§. 19. In morbis malignis ſi mictus ſuccedit cruentus ⊕ *Camphora* mixtum omne expediet negotium: idem præſtant *diaphoretica cum anodynis & ⊕oſis* permixta, ſi à dolore & inflammatione renum oriatur.

§ 20. Si perſeverat malum & eroſio ſive exulceratio viarum urinariarum metuenda præſtat adhibere *decocta vulneraria & conſolidantia*, & cum his aſſumere bolum Armeniæ ∀ *ſigillatam, lap.* 69 ♁ *diaph. &c.*

§. 21. Si immodicus ſit fluxus ita ut vires præſentiſſime dejiciat cogitandum eſt de ſedando tali fluxu. Non præſentius remedium

Digitized by Google

hic datur ipſa tra Grammani præſertim ſi cum *laudano opiato aut Eſſ. laudyna* combinata fuerit, non omiſſis clyſteribus V.S. aliisque impetum ſanguinis derivantibus remediis.

§. 22. Si crittica fuerit hæc evacuatio minime cohibenda eſt.

§. 23. Externe cataplaſma cum ♃*to roſaceo aqua roſar,* 🜄 *Camph.* ⊕ *ſacharo* ♄ ſine noxa, & cum ſummo effectu a quacunque etiam cauſa malum ortum fuerit, applicari poteſt.

§. 24. Præſervant ab hoc malo leniora *purgantia Rhabarbarina* ♀*ea,* ⊕*oſa, temperata* ♂*tialia,* item *decocta vulneraria,* quem in finem laudem merentur *Veronica Agrimonia Hedera* 🜃*eſtris, radix Althaæ* &c. In ſanguineis V.S. tam curationis quam præſervationis cauſa præſidium eſt laudatiſſimum.

§. 25. Styptica omni tempore maximopere vitanda ſunt. Succedit enim, experientia teſte, inflammatio, exulceratio hectica &c.

§. 26. In Diæta abſtinendum eſt ab omnibus ⊖inis acribus calidis: laudantur autem juſcula humectantia & demulcentia. Item Oriza, decoctum hordei, emulſiones °° amygd d. oliv. &c.

CAPUT VI.

De

Nimio menſium profluvio.

§. 1.

Nimius menſium fluxus dicitur, quando *ſanguis ratione ipſius individui vel copioſius fluit, viresque dejicit, vel quando diutius ad aliquot ſeptimanas durat, vel etiam quando frequentius revertitur, ita ut non expectet conſuetum naturæ tempus, & menſtruum ſpatium, ſed ſingulis duabus vel tribus redeat ſeptimanis.*

§. 2. Menſium profluvium nimium valde familiare ſolet eſſe ſanguineis, ſpongioſiorem corporis habitum poſſidentibus: maxime omnium autem hypochondriacis, alvo adſtricta laborantibus, & quæ facile ſpaſmodicas partium contractiones patiuntur.

§. 3. Diſponit ad hunc fluxum frequens uſus acidorum, & viſcoſorum ciborum, necnon liquorum ♁oſorum crebra & intem-

peſtiva ingurgitatio, corporis motus nimius, animi affectus, nimia ſalacitas, immoderatus remediorum ſanguinem fortiter pellentium v. g. purgantium, ſudoriferorum, emmenagogorum & præcipue Aloeticorum uſus.

§. 4. Nimium ſanguinis menſtrui profluvium per ſe facile cognoſcitur ſi nimirum ſanguis copioſius & præter modum evacuetur cum virium dejectione graviſſimisque ſymptomatibus.

§. 5. Symtomata quæ hunc affectum comitari ſolent ſunt tenſio atque inflatio hypochondriorum, dolor fixus & gravativus lumborum, flatulentia abdominis cum appetitu dejecto, rigor, & horripilatio partium externarum, cum vaſorum ſanguiferorum diſparentia, & detumeſcentia, facie pallida, livida, partes genitalium relaxantur, & intumeſcunt, ſæpe etiam dolor in capite, & anxietas in pectore ſimul præſens eſt: quæ cuncta teſtantur ſpasmodicam partium externarum contractionem, & ſanguinis in vaſis hypogaſtricis ſtagnationem.

§. In hoc affectu conſideranda ſemper eſt ſanguinis & quantitas, & qualitas, an nimirum ſanguis ſit fluxilis ſeroſus? quod cognoſcitur ſi in linteo pallidus juxta circumferentiam, in centro autem rubicundus apparet, an craſſus & grumoſus? an nigricans & fœtidus? item an materia perulenta vel tenax viſcoſa immixta fuerit.

§. 7. Si purulenta materia immixta eſt exulcerationem quandam partium genetalium ſignificat.

§. 8. Si ſanguis viſcoſus fœtidus nigricans excernitur, non adeo bonus exiſtimandus eſt ægrotantis ſtatus. Indicat enim ſcorbuticam & cachecticam corporis diſpoſitionem.

§. 9. Nimius & imoderatus fluxus ad cachexiam, hydropem, tumorem pedum œdematoſum viam ſternit in ſangnineis ſubjectis; graciliora autem, & teneriora ſubjecta in phtiſin. & hecticam præcipitat, magnamque debilitatem toti corpori affert.

§. 10. Malum ſignum præbet ſi appetitus proſternitur, concoctio eſt debilior, corpus refrigeratur. Idem quando accedit faciei decoloratio, pedum inflatio, viriumque debilitas ad lypothimiam quandoque accedens.

§. 11. Si critica fuerit evacuatio, corpus plethoricum expurgans, ſique modum non excedat absque periculo eſt.

§. 12.

§. 12. *Cura generalis* eo dirigenda ut ſanguinis circulus liberior reſtituatur, ᔕ tuum ataxiæ & ſpaſmodicæ fibrarum conſtrictiones auferantur, & conſuetus ſanguinis ad has vias motus divertatur.

§. 13. *Cura ſpecialis* adverſus cauſas ſemper eſt dirigenda: ſi itaque a turgeſcentia ſanguinis, ejusque impetu malum habeat originem, vel ex abuſu emmenagogorum purgantium, ᔕ-tuoſorum, & immoderato affectuum uſu, modumque excedat ᔕ ℞ *cum* ▽ *plantaginis* exhiberi poteſt, nec non *opiata*, aliaque *anodyna cum pulveribus diaphoreticis, & refrigerantibus*.

§. 14. Si a tono partium genitalium ultra modum relaxato nimiaque harum humiditate contingat, præter alia *ſuccinum, corallia, oſſa animalium uſta, ac* 🜃*a pingues* erunt accommodatiſſima.

§. 15. Quandocunque ex viſcerum obſtructione, vel imbecillitate hoc profluvium naſcitur ſine Rhabarbarinis, ♂tialibus, amaris, reſolventibus, & deobſtruentibus nihil efficies.

§. 16. Ipſo in paroxysmo ante omnia vena ſecanda eſt in manu ad unam ſaltim unciam ſanguinem emittendo, licet jamdum multum ſanguinis effluxerit, ſic præſentiſſime ſæpe conquieſcit ſanguinea eruptio. Præterea immittendæ ſunt manus in vinum calidum, quod laudatiſſimum eſt remedium, vel ſi paupercula eſt in *aquam calidam* ⊖*e communi inpregnatam*.

§. 17. Externe regioni pubis applicari poteſt ſpongia aceto roſaceo impregnata, vel *vapor aceti ex ſcoriis* ♂*tis ignitis erumpens* utero excipiendus venit, aut lumborum regioni unguentum roſaceum cum *Camphora ſacharo* ♄ 🝆 *Hyoſciami* applicari poteſt.

§. 18. Corpus eſt probe ab injuriis frigidi aeris defendendum præſertim caput, brachia, & pedes.

§. 19. Alvus ſemper aperta eſt ſervanda in & extra paroxysmum.

§. 20. Adſtringentia, omniaque ſtyptica peſſima ſunt, diſponunt valde ad phtiſin tabem, cachexiam, hydropem aſthma melancholiam hypochondriacam, paſſionem hyſtericam, & malum ut plurimum augent.

Digitized by Google

§. 21. *Balnea laconica thermæ*, & omnia quæ plus juſto ſanguinem exagitant, & rarefaciunt fugienda, item ♀ exercitium: uno verbo: exceſſiva omnia nociva, temperata optima.

§. 22. *Acidularum potus* in hoc malo non eſt noxius, modo non uſurpetur tempore illo quo ſanguis fluit: gaudent enim virtute aperiendi, leniter adſtringendi. Hinc tonum viſcerum labefactatum reſiſtuuut, obſtructiones reſerant, ſanguinis circulum liberiorem reddunt, ejusque egreſſum impediunt.

CAPUT. VII.

De

Menſium ſuppreſſione.

§. 1.

Suppreſſio menſium eſt *totalis menſtrui ſanguinis in fœminis juſta ætatis ſingulis menſibus alias ſemel & ordinarie ex genitalibus fluentis præter naturalis ceſſatio, proveniens a præter naturali ſangninis, vel ipſius uteri, vaſorumque ſanguiferorum conſtitutione varia, graviſſima ſæpe ſymptomata in corpore excitans.*

§. 2. *Cauſa proxima* eſt impedita & inæqualis ſanguinis circulatio: qua ratione vero purpureus iſte fluor in motu ſuo, & circulo liberiore impediatur, vel ex antecedentibus jam manifeſtum eſt, vel etiam ex ſubſequentibus pateſcet.

§. 3. *Cuſæ* hujus mali *procatarctica* ſunt variæ. Interdum in ipſius uteri præternaturali conſtitutione quærendæ, quando nimirum ſubſtantia ejus ſit nimis compacta & vaſa ſanguinea, ac pori nimis conſtricti: idem quando ſcirrhi, tubercula, pinguedo, cicatrices & tumores alii comprimentes adſunt; ſæpius vero cauſa latitat in ipſa maſſa ſanguinea.

§. 4. Sanguinis præternaturalis conſtitutio ſuppreſſionis menſium cauſa exiſtit, quando qualitate, vel quantitate peccat. Ratione quantitatis abundantia vel etiam defectus conſiderationem meretur. Ratione qualitatis cacochymia conſideranda venit, quando

nimirum

Digitized by Google

nimirum fluctuatione legitima privatur, viſcidiſque pituitoſis & craſſioribus particulis refertus eſt.

§. 5. Reliquæ *cauſæ remotiores*, iterum ſunt variæ. Ex *naturalibus* ratione temperamenti phlegmatica, ut & ſanguinea conſtitutio huic malo frequentius obnoxia eſſe ſolet, ob ſanguinis copiam, vaſorumque anguſtiam.

§. 6. Ex rebus *non naturalibus* hic accuſandus eſt (1) aer nimium frigidus præſertim in genitalia admiſſus. (2) Errores in diæta, victus nimirum craſſus crudus frigidus concoctu difficilis, item acidus ut & potus frigidus (3) motus, excreta & retenta, nec non animi pathemata: hæc quid valeant in hoc affectu producendo noto notius eſt.

§. 7. Ex *cauſis præternaturalib⁹* varii ſunt morbi qui fœminas in hoc morbi genus præcipitare valent v. g. febres varii generis, hypochondriaca, atque hyſterica paſſio, omneſque morbi ſpaſmodici.

§. 8. *Diagnoſis* hujus affectus non eſt difficilis, modo fœminæ ingenuæ confiteantur cauſas a quibus originem habet. Contingit tamen nonunquam, ut laſciviores virgines vel viduæ impuro coitu impregnatæ naturalem tunc temporis emanſionem pro præternaturali venditent. Hinc probe caveat medicus, ne harum argutiis ſeductus committat crimen homicidii.

§. 9. Poſſunt autem ſequenti modo gravidæ diſcerni ab iis, quæ menſium ſuppreſſione laborant. Nam gravidæ plerumque nativū corporis colorem retinent, cum contra fœminæ ſuppreſſione menſium laborantes pallidæ ſint, & fœdo faciei colore. (2) Gravidæ hilares ſunt, & parum in animi pathematibus mutantur cum contra in ſuppreſſione menſium plerumque triſtes ſint (3) ſymptomata quæ gravidis in principio accidere ſolent in dies paulatim miteſcunt: contra vero in menſium ſuppreſſione quo diutius menſes ſubſiſtunt eò magis ſymptomata augentur, & cumulantur (4) In gravidis motus & ſitus infantis tertio menſe manu ventri admota percipi poteſt: quod non fit in ſuppreſſione menſium, ubi potius tumor quidam œdematoſus & durus, nec utero ſemper reſpondens percipitur

§. 10. Signa ex quibus alias ipſa ſuppreſſio præternaturalis cognoſcitur ſunt ſequentia: percipiunt fœminæ difficilem anheloſam reſpirationem, interdum ſi menſium temp⁹ imminet cum ſuffocationis

metu

metu fortius moto corpore, cum totius corporis languore, gravitate pedum, pulſatione & tenſione temporum, dolore dorſi & capitis, inflatione ventris, anorexia, horrore inordinato in calorem præternaturalem deſinente & interdum vomitu jam pituitoſo, jam bilioſo.

§. 11. *Prognoſin* quod attinet formanda hæc ipſa eſt vel ex mali diuturnitate vel ex cauſis, & ſymptomatibus conjunctis. Quo recentius itaque malum eſt eo citius: quo diutius vero ſubſtiterunt eo difficilius revocantur interdum etiam nunquam revocari poſſunt.

§. 12. Symptomata quo leviora & paricora adſunt, eo mitius malum, & vice verſa.

§. 13. Omnium peſſima cenſenda eſt ea ſuppreſſio, quæ à connato vitio malæ conformatæ uteri proficiſcitur, aut ſi ulcerum cicatrices vel excreſcentiæ aut aliæ polypoſæ, ſcyrrhoſæque concrescentiæ vaſorum oſcula occœcaverint. Tunc enim raro, aut nunquam remedio locus erit.

§. 14. *Indicationes curatoriæ* deſumendæ ſunt à cauſis. Si itaque à *plethora* originem habeat ſanguis imminuendus erit V. S.

§. 15. Vitioſa ſanguinis qualitas corrigenda erit competentibus alterantibus icidentibus, & aparientibus. Hinc amara, omnia remedia ⊖e vol. ☍oſo pollentia, nec non ♂tialia ſunt præſtantiſſima non omiſſis leniter evacuantibus, nec non urgente nenéceſſitate emeticis.

§. 16. V. S. ſi ſaltim evacuandi ſanguinis gratia adhibetur ſtatim in principio adminiſtranda erit. Si vero revocandorum ſuppreſſorum menſium cauſa vena aperienda 3. vel 4. diebus ante conſuetum evacuationis ordinariæ tempus fieri hoc debet.

§. 17. V. S. loco in debilioribus etiam crurum ſcarificationibus & cucurbitulis ſcarrificatis, ut & hirudinibus adhibitis uti poſſumus: quandoque tamen etiam cucurbitulæ non ſcarificatæ adhiberi poſſunt ad ſanguinem ad uterum revocandum præcipue ſi ad alia loca feratur.

§. 18. Egregiam quoque locant operam *balnea, thermæ, & pediluvia ex decoctis plantarum aromaticarum, & emollientium* parata, item *ſuffitus* per infundibulum utero exceptus ex ſcoriis *reguli ♁ in ▽ ſolutis*, vel ex decoctis convenientibus lateri candefacto, vel ſilicibus candefactis injectis.

CAPUT.

CAPUT VIII.

De
Nimio ſanguinis Hæmorrhoidalis fluxu.

§. 1.

Hæmorrhoidum fluxus nimius *eſt præternaturalis ſanguinis per anum, vaſaque hæmorrhoidalia effuſio.*

§. 2. Nimius Hæmorrhoidum fluxus dicitur, *quando extra alvi depoſitionem* ſanguis largiter profluit, ac per aliquot temporis ſpatium durando corpus valde debilitat, & languidum reddit.

§. 3. Familiariter hic fluxus accidit perſonis ſanguineis habitu corporis ſpongioſo præditis, & quæ venarum copia & exilitate laborant, qualis corporis diſpoſitio, & habitudo ad ſpaſmodicas fibroſarum partium compreſſiones & ſanguineas excretiones per omnem ætatem valde eſt proclivis.

§. 4. Notabile eſt quod illi, qui annis adoleſcentiæ, & juventutis frequentius periodicis Hæmorrhagiis narium, vel etiam Hæmoptyſi afficiuntur ſi annoſiores facti fuerint facile corripiantur fluxu Hæmorrhoidali, præſertim, ſi otio, & quiete delectentur, multum comedant, & adhuc magis ſi fuerint Hypochondriaci.

§. 5. Familiaris eſt hic fluxus plerumque ſexui virili, non tamen excluditur ſexus ſequior, ſi nimirum menſium ſuppreſſione afficiatur.

6. 6. Oritur interdum hic fluxus ab aſſumptis acrioribus inprimis purgantibus reſinoſis, aloeticis, ſcammoneo, colocynthide, ſimilibusq; : de cetero circa cauſas procatarcticas repetenda hic ſunt omnia quæ in ſuperioribus de Hæmorrhagiarum cauſis dicta fuerunt.

§. 7. Differunt Hæmorrhoides vel ratione *partis affectæ.* Hinc aliæ dicuntur *internæ* aliæ *externæ.* Illæ originem habent ab arteria Meſeraica inferiore, & ramo ſplenico venæ portæ & exonerantur in ipſam cavitatem inteſtini recti, plerumque præcedentem habent gravitatem circa lumbos & dolorem inſtar pali inteſtino recto infixi, nullusque tumor externe obſervatur, ſæpius etiam turbæ flatulentæ in Hypochondriis & abdominis regione ſentiuntur.

§. 8. Hæmorrhoides externæ originem habent ex ramo Hy-

Digitized by Google

pogaſtrico arteriæ Iliacæ internæ, & ex venæ cavæ ramo Hypogaſtrico, quæ vaſa terminantur in muſculos ani, ejusque ſphincterem, & in his tumor dolor ardorque quidam obſervatur externe circa anum.

§. 9. Ratione *fluxus* aliæ ſunt apertæ, & *fluentes* aliæ *cœcæ*: ratione eventus aliæ criticæ & ſalutares, aliæ minus ſalutares ſeu morboſæ.

§. 10. Si non ultra modum fluant Hæmorrhoides egregie expurgant ſanguinem ſuperfluum, & magnum levamen ſanitati infirmæ, in primis ex Hypochondriaco malo & ſcorbuti foco afferunt, adeoque non facile quamvis in principio videantur nimiæ ſiſtendæ, & extinguendæ ſunt ſive internis ſive externis.

§. 11. Si nimius ſit fluxus vires dejiciens tunc ſiſtendus convenientibus remediis. Facile enim viam pandit ad cachexiam, anaſarcam, hecticam, aſcitem &c.

§. 12. Si intempeſtive ſupprimitur fluxus Hæmorrhoidalis, eadem mala teſte experientia oriuntur.

§. 13. *Cura* tam *in* quam *extra Paroxyſmum* non differt à Curatione nimii menſium profluvii. Ipſo enim in paroxyſmo *ſanguinis motus divertendus, ac derivandus. Spaſmi* ſine quibus hoc malum nunquam exiſtit, *tollendi ac ſanguini liberior circulus concedendus.*

§. 14. *Primam indicationem adimplet V. S.* in manu celebrata, quæ in ſanguineis egregiam præſtat opem tam in quam extra paroxyſmum. Deinde etiam *manus* derivationis fine *aqua calida ſunt immittendæ.*

§. 15. *Secundæ & tertiæ indicationi* ſatisfaciunt *antiſpaſmodica, nervina, carminativa & aperientia*, ex *Eſſ. Caſtorei, cort. aurant. cum* ☍*o macis* acuata, item ex *Tra* ♂ *Zwelffer. antiphtiſica Gramanni* & *Eſſ. anodyna* parata, vel pulv. ex ⊕o, *lapid.* 69. *Campb.* ſimilibusque cum ▽*is diaph.* propinati.

§. 16. Si ex obſtructione viſcerum in Hypochondriacis hoc malum habeat originem *Rhabarbarina* ♂*tialia*, ⊕*oſa* partim aperiendo, ac roborando, partim ſuperfluum ſerum evacuando, uti ſuperius jam jam de nimio menſium fluxu dictum, optatum afferunt auxilium.

§. 17. Si fuerint Hæmorrhoides externæ & nimium fluant,

pulvis

Digitized by Google

pulvis Colophoniæ cum albumine ovi mixtus non ſine ſucceſſu adhibetur. Plura de externis remediis & a muletis vide in *Bergeri diſſertatione* de *Hæmorrhoidibus ultra modum profuſis, & cœcis* §. *XXXV. ſeqq.*

§. 18. Ipſo in Paroxyſmo externe carminativa etiam calida uti ℅ *menthæ, carvi, cum* ℅ *lil. alb.* mixta abdomini applicata laudabilem exerunt effectum.

§. 19. Ad fortiora externa ſtyptica, & interna narcotica ac opiata raro, vel plane non accedendum. Hæc enim non modo magna cum pernicie ſiſtunt hunc fluxum; ſed & turbas in actionibus ratiocinationis relinquunt.

§. 20. Quando ſanguinis fluxus nimis impetuoſus eſt, & in perſonis ubi ſanguis non abundat ſed potius deficit prius adhibitis lenioribus internis accedendum ad fortiora ſtyptica, & conſtringentia externa nempe *liquorem ſtypticum* qui cum ſtupa vel linteaminibus applicari debet.

§. 21. Abſtinendum eſt ſemper ab omni motu corporis nimio & incaleſcentia, item à potu nimis ſpirituoſo & aſſumptis acribus, & alvus lubrica ſervanda ne ex induratione fecum alvinarum, quæ cum conatu ejiciuntur malum augeatur vel recrudeſat.

CAPUT IX.

De

Hæmorrhoidibus cœcis & ſuppreſſis.

§. 1.

HÆmorrhoides cœcæ ſunt *tubercula in inteſtino recto livida, rubicunda, interdum palleſcentia, nodoſa ac mollia ſive verrucoſa plus minus dolentia orta a congeſtione ſanguinis in prædicto inteſtino.*

§. 2. *Cauſas* tam *proximam* quam *remotiores* communes habent cum fluentibus: ratio autem cur ſanguis facilius in inteſtino recto congeratur quam in aliis inteſtinis conſiſtit in eo, quod (1) ſitus ejus ſit perpendicularis (2) compages inteſtini recti admodum laxa (3) laxitas ejus facile augeatur à frequentiore, & uberiore humiditate & (4) Venarum hæmorrhoidalium extremitates non tam in profundo ſubſtantiæ inteſtini recti recondantur, quam promineant &

tenui ſaltem atque tenſili admodum tunica obvelentur, facilius diſtendantur ac lacerentur. Vid. *Bohnius de coecis Hæmorrhoidibus.*

§. 3. Diſtinguntur Hæmorrhoides cœcæ in internas & externas. Illæ non facile in conſpectum veniunt niſi ſub evacuatione alvinarum fecum id contingat; hæ vero magis patent.

§. 4. Variant etiam ipſi tumores ita ut nunc vel *majores* vel *minores*, ratione *numeri* nunc unus vel *plures*, ratione *coloris* nunc *lividi* vel *obſcure rubicundi* nunc albicante materia turgidi appareant vid. *Bergeri Diſſ.* §. *VII. XXIV. & XXV.* item *Bohnii. Diſſ.* §. *IX.*

§. 5. *Diagnoſis* hujus mali facilior eſt in externis, difficilior in internis. Externæ hæmorrhoides evidentiores ſunt & viſu, atque contactu dignoſcuntur, quamvis etiam internæ uti jam dictum interdum promineant, ſæpius tamen adeo profundæ ſeu altæ ſunt, ut conjecturare eas potius, quam deprehendere liceat. Vid. Bohnius §. VIII.

§. 6. Utriusque tumoris genus prodit ſe vel pruritu mox dolore ab initio tenſivo, hinc lancinante, hocque in progreſſu utplurimum acerbiſſimo & ardente ſatis: exacerbatur autem dolor per vices, dum ægri alvum deponere conantur, & quidem ſæpe ad deliquium usque animi, cum internis conjungitur interdum urinæ ſuppreſſio: externe vero præter jam dicta ſymptomata ſeſſionem & ambulationem moleſtam reddunt vid. ibid. §. 9.

§. 7. Hæmorrhoides externæ minus malæ, & felicioris curationis ſunt præ internis.

§. 8. Hæmorrhoides cœcæ quæ non adeo tument nec dolent minus periculoſæ obſervantur, hinc potius naturæ committendæ quam aperiendæ.

§. 9. Si dolor Hæmorrhoidum valde augetur non tantum de inteſtini inflammatione, apoſtemate, ulcere fiſtuloſo ac Gangræna metuendum, ſed de convulſionibus quoque ac pervigiliis continuis, quas dolores movent, de virium languore animique deliquio.

§. 10. Tubercula hæmorrhoidalia collo veſicæ urinariæ quo viciniora eo pejora, facile enim huius inflammationem Iſchuriam ac Stranguriam producunt, perinde ac in fœminis quo uteri collo eadem

Digitized by Google

eadem viciniora eo plus quoque periculi huic minantur ob arctius utriusque vinculum, imo prægnantibus ſæpius cauſantur abortum.

§. 11. Hæmorrhoidibus alias conſuetis vel arte vel natura ſuppreſſis facile ſubnaſcitur melancholia, Nephritis, mictus cruentus pleuritis Arthritis, malum Iſchiadicum, podagra, hydrops, contabeſcentia Hæmoptyſis; aliaque mala quam plurima: de quibus videatur *Hoffm.* diſſert. de ſalubritate fluxus Hæmorrhoidalis.

§. 12. *Indicationes curatoriæ* conſiſtunt in eo, ut *hæmorrhoides fluere conſuetæ, & a natura vel arte ſuppreſſæ ad conſuetam periodum reducantur; cœcæ autem & nunquam fluere conſueta diſcutiantur, ſemperque dolor ſiſtatur*: unde patet remedia *aperientia*, *diſcutientia atque anodyna* in hoc morbo omnem abſolvere paginam.

§. 13. Si fluere conſueverint ac venæ tumeant, vel dolor ardor & pondus in lumbis obſervetur aperiuntur *internis Aloeticis* vel *externis ſuppoſitoriis, frictionibus* atque fomentis paratis ex *herba malva Ebuli, centaurii, Cyclaminis, foliis ficus, ſucco ceparum, felle atanrino pulpa colocynthidis*, ſemper tamen cavendo ne fortioribus excitetur inflammatio.

§. 19. *Alii inciſione facta cum ſcalpello vel Hirudinum applicatione* Hæmorrhoides apperiunt: ubi tamen notandum, quod prior modus non ſine periculo adminiſtretur; poſterior etiam tunc demum in uſum vocandus, quando alia mitiora incaſſum fuerunt adhibita, venæ tamen tumentes ſint, & natura per has ſanguinem evacuare conſueverit vel velit.

§. 15. Alteri indicationi ſatis faciunt nec non tertiæ diſcutientia atque anodyna v. g. *flores Verbaſci ſambuci, chamomillæ ſimiliaque*, *vel* ☉ *infuſa vel in lacte cocta* & calide applicata ſub fotus, ſacculi, linimenti, & clyſteris, aut ſuppoſitorii forma. Vid. *Bohnii diſſ. de Hæmorrh. cæcis* §. 30. *ſeqq.*

§. 16. Vngta, atque pinguia non promiſcue, adhibenda præſertim ubi dolor, & ardor adeſt inflammatorius atque ad gangrænam malum tendit. Tranſpirationem enim inhibent, ardorem exaſperant, & venarum capacitaten notante *VVedelio* augent, vid. *Bergeri diſſ.* §. 36.

PARS TERTIA.

De

Morbis ex motu & vitio lymphæ & ſeri ortis.

CAPUT. I.

De

Scabie, Herpete, Lepra, Varis, Gutta roſacea ac Tinea capitis.

§. 1.

HI morbi ſunt *affectus cutis originem trahentes ex impuritate ſeri ejusque acrimonia ac ſtagnatione, & cognoſcuntur ex defœdatione cutis puſtuloſa, atque ulceroſa.*

§. 2. Generantur hi affectus ex tranſpiratione prohibita non quidem in totum ſuppreſſa, ſed potius quando excretio ſeri excrementitii quoad certas tantum partes ſuſpenſa eſt, dum nimirum ⊖ia ♀ea acida acria & cauſtica varii generis in ſero contenta per hujus emunctoria poros minus ipſis convenientes commode non poſſunt excerni ſed remorantur, & in cute ſtagnant & ſubſiſtunt ubi deinceps majore acredine concepta vellicationes, dolores, tumores, eroſiones ſuppurationem, continui ſolutionem, & uno verbo inflammationem vel ulcera producunt.

§. 3. Prout autem ⊖ia illa ratione quantitatis & qualitatis differunt, & magis vel minus corroſiva ſunt, eo pejora ſolent producere ſymptomata: unde dicti affectus gradu ſaltim differunt: modus autem generationis, nec non curationis fere idem eſſe ſolet paucis ſaltim mutatis.

§. 4. Quod *ſcabiem* in ſpecie attinet eſt illa *defœdatio cutis & quidem magis univerſalis totius fere corporis cutim ocupans excepta ſaltim facie, conjuncta cum pruritu, dolore, tumore, levique exulceratione.*

§. 5.

Digitized by Google

§. 5. *Herpes* eſt nihil aliud quam *ſcabies maligna à* ⊖*e cuaſtico corroſiviore lymphæ glandulas cutis miliares corrodente, & deſtruente progna-ta, ut plurimum certam ſaltim partem occupans.*

§. 6. Lepra eſt *Herpes univerſalis totius cutis cum ulcuſculis ſanguinolentam lympham acerrimam viſcoſam tamen ſtillantibus, unde ſuperficies furfuracea fit, ſubtus latitantibus ulcuſculis pruriginoſis.*

§. 7. Vari Germanice finnen ſunt *puſtulæ rubicundæ ac duræ magnitudinem ſeminis milii adæquantes quæ quandoque ex ingenito pure matureſcunt, illoque expreſſo brevi diſparent, vel etiam ſine prævia ſuppuratione iterum ſiccantur.*

§. 8. *Gutta roſacea* vulgo küpffericht Geſicht *eſt facies puſtuloſa & ulceroſa variis tuberculis pruriginoſis, & eminentiis rubicundis ſtipata ſique morbus inveteraſcit in monſtroſiſſimam deformitatem facies & inprimis nares extolluntur.*

§. 9. *Tinea capitis* ſunt *ulcera capitis fœtida, cruſtoſa cutim ejus erodentia, modo viridia, modo crocea, modo cinerea, ex quibus parum aut nihil ſaniei effluit, & quid emanat fœtidum eſt, ſi in infantibus talis modi ulcera ut ulceroſa tubercula caput occupant dicuntur Achores favi vel cruſta lactea, quamvis hæc* m. faciem ac interdum univerſam corporis cutim occupet.

§. 10. Differt ſcabies ab Herpete (1.) quod illa magis ſit univerſalis hæc vero magis particularis. (2.) Quod illa lubentius obſecundet remediis, hæc autem difficilius ſanationem admittat, ſæpiuſque revertatur, & contumax admodum ſit. (3.) Non tantus pruritus, tantusque dolor in ſcabie, quam in Herpete percipitur.

§. 11. Differt ſcabies à Lepra (1) quod illa ſit magis benigna, hæc autem mali moris non æque obſecundans remediis (2) quod in Lepra ulcera ſint profundiora, cum furfuribus & ſquamulis pruriginoſis; ſcabies autem magis eſt in ſuperficie & cortice cutis abſque ſquamulis & furfuribus mox abeuntibus, mox recrudeſcentibus quod ſolenne eſt ſymptoma lepræ (3) quod lepra, ut ut ſanetur, mox revertatur, difficiliusque extirpetur, ſcabies autem congruis remediis radicitus tollatur.

§. 12. Ipſa ſcabies vulgo diſtinguitur in humidam & ſiccam. In humida copioſa apparet materia purulenta, & puſtulæ etiam majores, & habitus corporis valde turgidus ſero vitioſo corrupto ſc-

tens,

& minor equidem adeſt pruritus, ſed major membrorum ad motum impotentia. In ſicca ſcabie cutis eſt valde arida pruritus, cum ardore & dolore maximus pauaque prominat ſanioſa materia.

§. 13. Porro ſcabies erit diſtinguenda in *criticam & ſymptomaticam.* Illa ſæpius contingit in quartana, Arthritide, Epilepſia, malo Hypochondriaco, & admodum ſalutaris eſt: hæc autem oritur ex Diætæ & rerum non naturalium vitio, nec alium morbum ſequitur.

§. 14. Scabies humida admodum familiaris eſſe ſolet ſanguineis, pueris, infantibus & habitu corporis ſpongioſiore præditis, præſertim ſi multum comedant fructibus horeis nimium veſcantur, & quibus tranſpiratio eſt impeditior: ſenes macilenti, Hypochondriaci, & qui -ſ-utoſis, ſalſis carnibus fumo induratis, ſaltis, cepis allio delectantur frequentius ſcabie ſicca vexantur.

§. 15. Herpes familiaris eſt ſubjectis ſcorbuticis, ſi tranſpiratione debita deſtituuntur, & quandocumque ſerum cauſticum certæ partis glandulas ſemel invadit, & corrumpit, tunc ſæpius iterum ad hanc partem ex ſanguine demandatur.

§ 16. Lepra vel ſcabies maligna contingit maxime in illis, quorum glandulæ intra vel extra corp⁹ exiſtentes induratæ, aliaq; emunctoria ⊖ibus obſtipata vel vitiata, & infecta ſunt. Hinc ſcorbuticis, Hæmorrhoidum vel menſium ſuppreſſione laborantibus malum eſt familiare.

§. 17. Varis, & Gutta roſacea laborant qui acidis, & ſpirituoſis vinis, vel etiam 🜄 ſe ſe frequentius ingurgitant, ſanguinem bilioſum habent, alvique ſunt durioris, & ventis frigidis borealibus ſub motu, & exercitatione corporis violenta faciem objiciunt vel externis adſtringentibus coſmeticis faviem lavare ſolent.

§. 18. Tinea capitis familiaris eſſe ſolet, & ſæpius oritur Achoribus & facis diu durantibus, vel tarde nimis, aut male curatis.

§. 19. *Prognoſin* quod concernit, ſcabies in ſe malum non adeo periculoſum eſt: ſi tamen diutius durat, vel incautius tractetur, multa incommoda magnique morbi exinde propullulare poſſunt: vice verſa etiam à multis morbis præſervat, & liberat, *vid. Senn. pract. 1. Lib. V. c. XXVII.*

§. 20. Scabies ſicca longe moleſtior eſt, diuturnior, difficilioris

[illegible] quam humida præſertim ſi ſenes invadat.

§. [illegible] Herpes non facile curatur diuturnuſque morbus eſt, niſi [illegible] corporis habeatur ratio. Licet enim uſu reme- [illegible] interdum ſana videatur pars affecta, frequen- [illegible] ſolet.

§. [illegible] Lepra eſt malum contagioſum difficilioriſque ſanatio- [illegible] propter emunctoriorum glanduloſorum [illegible] obſtructionem.

§. [illegible] In Leproſorum cute interdum conſpiciuntur tubercu- [illegible] glanduloſa: quæ quamdiu durant plenaria reſti- [illegible] eſt.

§. [illegible] Vari ſi debitis tractentur remediis, & legitima diætæ [illegible] curationem facile admittunt: difficilius autem cu- [illegible] præſertim ſi facies ſit puſtuloſa & quaſi exulce- [illegible] plerumque hominem uſque ad mortem comi- [illegible]

§. [illegible] capitis curatu eſt difficilis: facilius tamen cura- [illegible] & quæ non nihil adhuc humida eſt. Inve- [illegible] ſicca cinerea vel nigra eſt contumax eſſe ſo- [illegible] lima.

§. 27. [illegible] genuinam rectamque hos morbos *curan-* [illegible] omnium eo reſpiciendum eſt, ut, *Θium cauſti-* [illegible] in prædictis morbis eſt feraciſſima, *impedia-* [illegible] *lympha jam præſentia corrigamus, & expellamus.* 3tio [illegible] *amus, & conſolidemus.*

[illegible] *indicationem* radix horum morborum ag- [illegible] in finem commendatiſſima ſunt omnia qu[illegible] [illegible] glandularum tubulis expediunt, & re- [illegible] lymphæ liberiorem motum efficiunt: qualia ſunt [illegible] *♀ ſat. ♃♁ correctum, regulus ♁ medicinalis, ☿ d.* [illegible] *vel ſerialis*, item omnis generis *Cinnabarina*. Hæc [illegible] lymphæ coagulum potentiſſime reſolvunt, obſtructio- [illegible] exigua mole totum corpus ſuarum partium ſub- [illegible] graviſſimorum morborum radices extirpant. [illegible] *ſub forma pilulæ* [illegible] *cum extracto liquiritiæ,* [illegible] *eſſentia ligni Guajaci &c.*

§. 28. *Secundam indicationem* adimpl[illegible] ſub forma infuſi, vel decocti aſſumenda. [illegible] *fumaria, ſtabioſa, ſcordio, Centaurio min*[illegible] *Rhabarbaro, cortice ligni Saſſafras, ligno Gu*[illegible] *thea &c.* Præterea temperant ⊖ium a[illegible] *⦶oſa, leniora papaveracea, atque anodyna.* [illegible] 🜄 *Lemnia, conchæ pp. ⦶ pp. Sirupus papav*[illegible]

§. 29. Expellunt ſuperfluum ſer[illegible] decocta lignorum, & infuſa jam dicta [illegible] *Bezoardica, item purgantia, leniora Rhabar*[illegible]

§. 30. *Tertiæ indicationi* ſatisfaciun[illegible] prout diverſus, qui cutim inveſtat, eſt a[illegible] mida unguenta exſiccantia compoſita [illegible] *dito* ☍ ♀ *per deliquium & ungto Pomato* egr[illegible]

§. 31. In Herpete commendantu[illegible] adhibita cautela ut ſemper ſaltem ejus cir[illegible]

§. 32. In Gutta roſacea, ſequen[illegible] modatiſſimum.

Rec. ▽ *fl. Samb.*
Fabar.
Roſ.
Spermatis ranaru[illegible]
Mag. Biſmuth. ℥j.
☿ *præcip. alb.*
Sach. ♄.
Camph. aa. ℈ß.
E. E. Benz. ℥jß.
Sach. Cand. ℥ij.

Quo linimento ſæpius de die inunge[illegible] men debitis purgantibus, ☿ialibus, & [illegible]

§. 33. In Tinea capitis præmiſſis [illegible] niſque remediis ſequens unguentum ad[illegible]

Rec. ☍ *Vitell. ov.* ℥j.
Pulv. Nicot.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible] aa. ʒj.

[illegible] Peruv. ʒ ß.

[illegible] aliquot dies continuatam lavandum eſt [illegible] exanatica portione *vini* & lixivii; quæ [illegible] *Myrrha.* & *floribus Lavend.* coquenda ſunt.

[illegible] hæc omnia incaſſum adhibentur uſu interno [illegible] quæ tanquam ſpecifica in ſubcutaneis [illegible] extolluntur: externe autem *ex pice navali & balſamo* [illegible] ac capiti imponi, ut ſic tota pellis detra- [illegible] conſolidatio cum ℴℴ *vitelli ov.* optime per- [illegible]

[illegible] ſicca ab omnibus topicis plane abſtinendum [illegible] plus nocent quam emolumenti afferunt [illegible] ſolis internis, & herbarum infuſis diluentib*, [illegible] emollientia & humectantia in uſum vocari [illegible]

[illegible] tumefactæ in habitu corporis promine- [illegible] & malum pertinaciſſimum producit, [illegible] levamen, ſi frequentius calide inun- [illegible] ipſæ.

[illegible] loco cucurbitulæ ſcarificatæ inſignem ha- [illegible] ſubcutaneis quando vaſa turgent ſanguine [illegible] autem ſanguis deficit & ſerum effœtum vap- [illegible] quam prodeſſe ſolent.

[illegible] ſemper abſtinendum a purgantibus fortiori- [illegible] teſte ſerum vitioſum [illegible] revocant [illegible] febrem lentam imo ardentem malignam [illegible]

Digitized by Google

CAPUT. II.

De Rheumatiſmo.

§. 1.

RHeumatiſmus eſt *dolor partium muſculoſarum ſæpiſſime* [illegible] *tate partium conjunctus nunc cum, nunc abſque febri* [illegible] *originem trahens a decubitu ſeri vitioſi* ⊖*ſi, acris.*

§. *Cauſa proxima* eſt ſeri acrioris decubitus atque ſta[illegible] ſis muſculis, horumque membranis, *remotiores* vero [illegible] riæ. Quicquid enim tranſpirationem liberiorem [illegible] Rheumatiſmo producendo cauſam præbere poteſt. [illegible] dum quoque ut ab urinæ fluxu impeditiore hoc malum [illegible]

§. 3. Habetur hic morbus frequentiſſime a medic[illegible] tis pro Arthritide, & ſi ex una parte progre[illegible] ram pro Arthritide vaga. Differt autem in hoc, quod [illegible] ſos articulos, Rheumatiſmus vero ſpatia magis [illegible] tes muſculoſas circumjacentes afficiat. Deinde Ar[illegible] bus magis hæreditarius & certis perſonis ratione ætatis [illegible] ræ familiaris data occaſione ſæpius revertens. Rheum[illegible] malum tranſiens epidemice plerumque graſſans, [illegible] corripiens.

§. 4. Afficere ſolet hic morbus frequentiſſime [illegible] unacuiſſimo dolore juncta ſimul immobilitate, cum [illegible] cutis menbranarum juxta ſpinam dorſi ſitus ſe ſe [illegible] do dolor ipſe deſcendit ad os ſacrum, & ibi me[illegible] unde etian a practicis & *Sydenhamio* vocatur *lumbago* [illegible]

§. 5. Rheumatiſmus itaque regionem [illegible] facile cofunditur cum Nephritide: differt autem in hoc [illegible] [illegible] major difficultas circa vias urinarias [illegible] [illegible] vomendi conjunctus ſit, in Rheumatiſmo [illegible] [illegible]

[illegible] hic morbus maxime tempore autumnali præce-
[illegible] æſtu.

[illegible] Rheumatiſmus valde familiaris eſt ſenibus complexio-
[illegible] item obeſis ſanguineis, & qui ſcarrificationibus
[illegible] caruerunt.

[illegible] Rheumatiſmus malum magis eſt moleſtum quam pe-
[illegible] & neglecta vitæ ratione ac debita pharmacia degenerare
[illegible] Arthritidem veram.

[illegible] Si cum febre Rheumatiſmus oriatur brevior eſſe ſolet;
[illegible] ribus & acerbioribus doloribus ægrotantes exercet.

[illegible] Rheumatiſmus aliis morbis ſupervenines, ut Apople-
[illegible] periculum imminuit tranſlata materia morbifi-
[illegible] ad habitum corporis.

[illegible] in declinatione morbi advenientes ſalutares
[illegible]

[illegible] craſſæ & copioſæ in declinatione prodeuntes
[illegible] afferunt.

[illegible] totius *curationis* verſatur in eo ut *ſanguini atque hu-*
[illegible] *reſtituatur, ſerum ſtagnans diſcutiatur ac expella-*
[illegible] *ratio habeatur.*

[illegible] *perficitur* V. S. initio ſtatim inſtituta, ſi ſubje-
[illegible] quid contraindicet: utpote hac ipſa dolo-
[illegible] & immobilitas remittit, reſtituto ſanguini
[illegible] ſuo naturali.

[illegible] *ationem* implent blandiora diaphoretica v. g.
[illegible] & ſudorifera cum Anodynis mixta *Tra Bez. de-*
[illegible] *addirione mixtura ſimplicis.*

[illegible] magis urgens in hoc morbo ſolet eſſe dolor
[illegible] conjunctus cum calore corporis præternaturali.
[illegible] *antiſpaſmodicis atque anodynis* mixta ſunt con-
[illegible]

[illegible] dolor atrox regionem lumbarem occupat præter
[illegible] in uſum trahenda v. g. *Tra ♄ acris ſolutio lap.* 69.
[illegible] *vel ⦶ dulcis cum* ⊖ ✱ *refracta*
[illegible] Congruum enim evacuatorium materiæ ſeroſæ
[illegible] renes.

§. 18. Nec topica in hoc affectu negligenda, Ma[illegible] opem ferre ſolent externe 🜈 *camph.* ▽ *Anhaldina*, ▽ [illegible] *ria* ∽ *cochlearia* ∽ ⊖ ✱ *vinoſus* ∽ *formicarum, lumbricorum*, [illegible] *mentum Nervinum* in hoc affectu præſtantiſſimum paratu[illegible] *Veneta ſoluta in* 🜈 quibus partes affectæ calide probe [illegible] ungi poſſunt.

§. 19. Conveniunt etiam *Emplaſtra* ac ceu præſtan[illegible] extollitur *Empl. Vigonis de ranis cum ☿io cum Empl. dia* [illegible] *R*[illegible] *phora & °° Hioſcimi vel pinguedine Caſtorei* remixtum, quo[illegible] perſeverantibus lumbaribus doloribus experientia teſte om[illegible] curationis punctum tulit.

§. 20. Omnia ſanguinem atque ſudorem impetuoſ[illegible] ventia ſunt nocentiſſima, utpote quæ dolorum faces ma[illegible] dunt quam exſtinguunt.

§. 21. Alvus in hoc morbo ſemper ſervanda eſt [illegible] id fiat internis laxantibus ac emollientibus, ſive ext[illegible] tibus.

§. 22. Potus ordinarius ſit *decoctum C.C. vel* [illegible] *lis* calide ſumptum. Hoc enim & temperans diapho[illegible] dumque diureticum eſt.

§. 23. In Diæta omnia quæ ⊖ ſedinem atque [illegible] guini & humoribus ingenerant, poros obſtruunt, nerv[illegible] ſunt, ſedulo cavenda, atque fugienda.

CAPUT III.

De

Catarrhis coryza, Raucedine & tuſſi.

§. 1.

CAtarrhus eſt *defluxio ſeri plus minusve acrioris* [illegible] *duloſas narium palati, aſpera arteriæ bronch*[illegible] *cupans, originemq; habens à circulatione ſanguinis atque* [illegible] *neque fibroſarum partium labefactato ac depravato.*

[illegible] taliſmodi lymphæ ſtaſis cum tumore, ru- [illegible] & dolore partis affectæ, & plerumque cum com- [illegible] febriculoſa invadit, ſive cum præcedente frigore [illegible], laſſitudine membrorum, & ſubſequente ar- [illegible] & frequenti, appetitu proſtrato ſubſequi deinde [illegible] gravitas, dolor, tumor, ac ſeri copioſa [illegible] ſerum copioſum exundans varia qualitate [illegible] in vaſis colligitur providiſſima natura illud [illegible] ſtagnatione tandem corruptelam deſtructori- [illegible] extirpat mediante motu intenſiore, & febrili, [illegible] & ſubſtantiæ muſculoſæ conſtrictorio ſ. ſpaſmo- [illegible] conglomeratas vel etiam tunicas glanduloſas, [illegible] ſeri colatoria, & emunctoria ſunt.

[illegible] affectarum partium variat quoque ipſe [illegible] nomen. Si enim in ſubſtantia faucium, [illegible] ſinuum capitis tunica glanduloſa lympha ſub- [illegible] eande, Coryza vel ſalivatio copioſa. Si circa [illegible] *Raucedo*. Si in bronchiis, & vaſculis pulmonalibus [illegible]

[illegible] horum affectuum ex ſuperioribus eſt ma- [illegible] variæ ſunt, & deſumendæ vel ex ſanguinis [illegible] ſubjectorum diverſitate, vel ex actis atque Diæ- [illegible]

[illegible] ſpecie *Coryzam* attinet, obnoxia ſunt huic effe- [illegible] phlegmatica fœminæ juvenes pueri, vitæ otio- [illegible] nimio potu, lacte fructibus horæis, item aci- [illegible] indulgentia, præſertim quando tranſpiratio [illegible] aëris externum, vel propter aërem humi- [illegible] ventum rigidum ſeptentrionalem conſtipantem. [illegible] occaſionem *Coryzæ* producendæ præbet ab [illegible], quæ indiſpoſitis ſubjectis facile *Coryzam* in- [illegible]

[illegible] *Coryza* à practicis in *humidam & ſiccam*. In hu- [illegible] continuo e naribus, ſæpe etiam ex oculis effluit. [illegible] cum maximo conatu [illegible]

§. 8. Porro alia *Coryza dicitur Epidemica*, quando [illegible] populariter graſſatur propter commune aëris vitium circa [illegible] autumnale, vel vernale & quandocunque ingens, & [illegible] mutatio aëris calidi, ſereni in humidum, frigidum craſſum vel [illegible] tra procedit.

§. 9. Coryza omnibus eſt cognita: aggreditur [illegible] rumque cum dolore capitis gravativo torpore mentis, frig[illegible] morum præſertim pedum, appetitu proſtrato, ſternuta[illegible] bra, & ab initio tenuis ſaltim lympha atque ⊖ſa procedit [illegible] quæ ſucceſſu temporis craſſior lentior ac magis cocta appa[illegible] indicio.

§. 10. Coryza omnis periculi expers eſt, & magis [illegible] legitime tractetur, nec cohibeatur ſtatim vel calida [illegible] vel acri ⊖ſa malum exacerbetur.

§. 11. Si lympha in Coryza eſt acrior facile *Ozenam* ſive [illegible] rationem narium producere valet.

§. 12. *Raucedinis cauſa proxima* eſt decubitus, & [illegible] phæ circa laryngem aſperamque arteriam *Cauſæ remotæ* [illegible] *ctica* iterum ſunt variæ partim communes cum Coryz[illegible] tim propriæ: ad has referenda inſpiratio fumi ☿, aliorumque [illegible] rum, quibus & ſuo modo loquela, cachinnum, aut vo[illegible] tenſior annumerantur.

§. 13. *Cauſa interna* eſt lympha acrior ad aſperam [illegible] lata, quæ ex propriis laryngis & aſperæ arteriæ glandulis [illegible] Hinc ſcorbutici, & lue ♀ca correpti facile raucescunt pro[illegible] rum acrius aſperæ arteriæ internas partes occupans; phthi[illegible] Empyematici, & qui tuſſi crebriori laborant non raro [illegible] propter acrem materiam frequenter rejectam, quæ laryn[illegible] re, & hinc copioſioris lymphæ affluxum provocare ſole[illegible]

§. 14. *Diagnoſis* hujus morbi cauſarumque morbi[illegible] lam involuit difficultatem, & eluceſcit ex antecedentibu[illegible] ro *prognoſin* concernit deſumenda hæc eſt vel ab ipſius [illegible] rentia vel a cauſarum diverſitate.

§. 15. Raucedo inveterata difficilius curatur [illegible] me prognata & teſtantur obſervationes practicæ [illegible] unum, alterumve annum confirmatam ſanationem vix [illegible]

Digitized by Google

§. 16. Raucedo à cauſis internis orta ſive ob ſuppurationem, ſive tabem fiat ſæpe uſque ad mortem continuat: & quo contumacior eſt ipſius raucedinis cauſa interna, eo magis dubitare licet de perfecta ſanatione.

§. 17. Quod concernit generationem naturam & cauſam tuſſis eſt illa nihil aliud quam *motus convulſivus diaphragmatis, & thoracis cum exſpiratione violenta conjunctus, dependens ab irritatione tunicarum nervearum valde ſenſibilium, bronchias pulmonum cingentium.*

§. 18. *Cauſa proxima* utplurimum eſt ſtagnatio lymphæ plus minus acris. ⊖ſæ, conjuncta cum humoris copioſi excretione, unde tuſſis *humida* vel ſine illa unde *ſicca*, quæ etiam ſi acredo maxima eſt, & ſuffocationis quidam metus dicitur *tuſſis ferina convulſiva.*

§. 19. *Ex cauſis occaſionalibus* cuncta quæ tranſpirationem impediunt, uti flatus ſeptentrionalis, expoſitiones corporum locis aerique frigidis, ex calido infrigidum mutatio, nec non intemperantia in cibo & potu, acidorum abuſus, item calida, acria, aromata, illorumq; eſſeæ & ⚇a, in magna copia aſſumta cauſantur frequentius tuſſim: jungitur quoque ſemper fere tuſſis vulneribus, atque ulceribus pulmonum, pleuritidi, peripneumoniæ, abſceſſibus thoracis, & talismodi tuſſis *ſymptomatica* non curatur niſi principali affectu ſublato, unde etiam ſymptomatica dicitur.

§. 20. Spaſmodica tuſſis frequentius contingit in infantibus ante eruptionem dentium dolorificam, item ſi vermes inteſtinorum membranulas erodunt, nec non à metallorum vaporibus inſpiratione hauſtis præſertim ♄ninis.

§. 21. Tuſſis ſicca ſpaſmodica, & quæ per conſenſum fit, ſcorbuticis, hypochondriacis, & infantibus præſertim lactantibus admodum familiaris eſt, & oritur à ⊖e tenui, acri diaphragmatis muſculos irritante, inque motus convulſivos tractorios incitante, & magis eſt affectus diaphragmatis, quam pulmonum.

§. 22. Diſtinguitur tuſſis in *pectoralem* & *ſtomachalem.* Pectoralis ſedem habet in pulmonibus, & conjuncta eſt cum reſpirandi quadam difficultate, gravitate, & dolore pectoris, ejectione materiæ viſcoſæ, vel etiam ad ſenſum ⊖ſæ, & conjungitur talismodi tuſſis frequentius Coryzæ, defluxionibus catarrhalibus & malum eſt epidemicum, veris maxime & autumni proles.

Digitized by Google

§. 23. Tuſſis ſtomachalis quæ oritur ex vitio primarum viarum moleſtior ac diuturnior eſt, & non comitatur tanta materiæ rejectione, conjungitur inappetentia, conatus ad vomitum, alvi adſtrictio, & magis eſt malum individuale.

§. 24. Tuſſi pectorali magis obnoxii ſunt ſeroſiores, qui catarrhalibus defluxionibus tentantur. Tuſſis enim ſemper fere jungitur Coryzæ præſertim graviori. Non tantum enim ſerum vitioſum per nares expellitur; ſed & per alia glanduloſa lymphæ ſecretoria, quæ exiſtunt in aſpera arteria & pulmonum bronchiis. Porro familiaris eſt plethoricis, cacochymia ⊖ſa laborantibus, excretiones ſanguinis ordinarias ſuppreſſas habentibus, Diæta lauta & victu pleno utentibus præſertim tempore autumnali aut vernali, & talismodi tuſſis ſolet eſſe *critica* & *ſalutaris*.

§. 25. Tuſſis pectoralis alia eſt magis ſymptomatica, & familiaris eſt Phtiſicis, Hecticis, Maraſmo & Atropia laborantibus, nec non quandoque Cachecticis hydropicis, ſcorbuticis, & quicunque lympham ⊖ſam in corpore fovent, ſecretam per poros tunicæ glanduloſæ aſperæ arteriæ.

§. 26. Tuſſi ſtomachali magis ſubjecti ſunt hypochondriaci flatulenti, infantes, & qui intemperantiæ dediti ſunt, flatus, ructus, ac tormina ſentiunt, & appetitum dejectum habent.

§. 27. Datur etiam *tuſſis periodica*, quæ certis temporum intervallis redit, nempe certis horis v. g. circa tempus veſpertinum aut matutinum, & talis ex digeſtionis vitio, & ſeri in pulmonibus collectione oritur.

§. 28. Tuſſis quæ ex pulmonibus oritur, habet ordinarie quandam commotionem febriculoſam conjunctam, & citius ſolet terminari: ſine febre autem eſt ſtomachalis & convulſiva, & hæc quoque magis diuturna.

§. 29. Tuſſis quæ diu perſeverat ſive humida, ſive ſicca ſit, utplurimum aliquid monſtri alit. Facile enim degenerat in phtiſin præſertim ſi atrophia conjungitur.

§. 30. Tuſſis quæ Epidemice graſſari ſolet, tempore maxime autumnali, & quæ certa habet tempora, atque periodos extra periculum eſt.

§. 31. Tuſſis ſicca & convulſiva graviſſima etiam gravidis facile ad

Digitized by Google

te ad abortum, in infantibus & pueris ad Herniam diſponere ſolet.

§. 32. In *Curatione* totius negotii cardo vertitur in eo, ut *cauſa probe inveſtigentur.* His enim opponi debent apta remedia & tota curatio pro cauſarum diverſitate mirum in modum variat ita ut nunc evacuantibus, nunc incidentibus, nunc demulcentibus, nunc anti ſpaſmodicis, nunc ſudoriferis & reſolventibus pugnandum ſit.

§. 33. Quod in ſpecie Coryzam attinet abſtinendum eſt a victu pleno corpus ſervandum in loco temperate calido, & propinanda infuſa calida *Veronicæ* vel melius radicis *Chinæ*, & *corticis Saſſafras*, & inter initia ſimul aliquot doſes *Træ Bezoardicæ* cum infuſis jam dictis propinari poſſunt.

§. 34. Quando fluxio per aliquot dies jam duraverit roborare convenit caput, ſimulque promovere pituitæ craſſæ, qualis ſub finem exiſtit, ejectionem. Hoc præſtant omnium optime errhina non valentiora; ſed mitiora nervina, qualia ſunt *Sacharum* acuatum cum pulvere *Benzoes, extracto ligni Guajaci, Succino, Caſtoreo Opo balſamo* ℴℴ *Major. Lavendulæ*, quod naribus extractum mirifice roborat caput & laxitatem excretoriorum tollit.

§. 35. Si acrimonia erodens conjuncta granum unum *Theriacæ cœleſtis* cum pulvere præcipitante in ▽ *Fl. Sambuci* ſub lecti ingreſſum aſſumi poteſt, non omiſſis infuſis diluentibus ac demulcentibus.

§. 36. In *Cura* raucedinis iterum ad *cauſas reſpiciendum*: ſi itaque ab acrimonia & irritatione provenit incraſſantia; ſi à refrigeratione ab aere frigido reſolventia, quo nomine commendari ſolet *ſyrupus de Eryſimo*, ſi a nimia exſiccatione item ex ſermone prolixo humectantia & demulcentia conveniunt. Si malum eſt ſymptomaticum Hecticæ, aliisque morbis ſuperveniens non tollitur niſi ſublato morbo primario.

§. 37. In curatione tuſſis ante omnia *reſpiciendum* ad mali *fomitem*: Si itaque cauſa in ipſis pulmonibus latitat & tuſſis eſt à materia viſcida tenaci conveniunt incidentia, reſolventia, & expectorantia ex radice *Helenii, irid. flor. Ari, herbæ Hyſſopi, Eryſimi, Myrrha &c.* parata Expertiſſimum quoque ſequens commendatur Electuarium.

Digitized by Google

Rec. ℴℴ *Amygd. d.* ℥ſs.
Sachari Candi.
Sirup. Viol. aa. ℥ij.
Spermatis Ceti. ʒij.
Croci gr. XII.
Balſam. ♀ *Aniſ. gt. X.*
M. f. Electuarium.

Rec. ▽ *Hiſſop.*
Aſthmat. Ruland. aa. ℥ij.
Loch. pulm. vulp.
Sirup. Viol.
Oxymell. Squill. aa. ℥ſs.
♌ *Virid. aris. gt. XX.*

M. quod ultimum remedium etiam in ipſo catarrho ſuffocativo levamen affert optatiſſimum.

§. 38. Si tuſſis eſt ſicca à materia acri vellicante præter jam dicta commendantur decocta ex *Rad. Alth. chin. Glycirrh. herba Malva, Hederæ* ▽*ſtris, Marubii, tuſſilaginis, Veronicæ, Scabioſæ, ſemine papaveris, aniſi paſſulis ſicubus floribus ſambuci* vel ſi pulverem adhibere placet poteſtis componi ex *Bolo Armenia pulv. Glycirrh. floribus* ♀ *M. P. de cynogloſſa & ℴℴ aniſi* ſimilibusque.

§. 39. In tuſſi convulſiva præter demulcentia, atque anodyna in uſum vocanda erunt antiſpaſmodica.

§. 40. In tuſſi ſtomachali ubi materia peccans latitat in primis viis adhibenda ſunt partim evacuantia partim etiam deterſiva incidentia ⊖ina nec non carminativa v. g. ▽*fol.* ♀ ♌ ⊖ ✻ *aniſatus, Eſſ. Zedoariæ, cort. aurant. Nuciſtæ, Myrrhæ* additis aliquot *gutt. balſ.* ♀ *aniſati vel balſ. peruv.* non omiſſis abdominis & pectoris inunctionibus ℴℴ quodam carminativo compoſito inſtitutis v. g. *ex ℴℴ menth. carv. aniſ. & Hyoſciami.*

§. 41. Pediluvia ex ſola aqua ⊖ſa parata egregie divertunt metaſtaſin humorum in partibus ſupperioribus ſtagnantium verſus inferiora.

§. 42. Peſſime faciunt medici qui aſſuetas talismodi excretiones

tiones ſeri ſolennes nituntur cohibere ſive externis, ſive etiam internis conſtringentibus anodynis.

§. 43. Ad præſervationem morborum catarrhalium in ſtatu plethorico commendanda eſt V. S. item corpus præſertim pedes, caput & ventriculus a frigore probe defendendi, 3tio. non multum comedendum. Optima enim eſt medicina inedia & uſus infuſorum calidorum.

§. 44. *Cautelæ* ſpeciatim in tuſſi obſervandæ ſunt ſequentes.

I. Si tuſſis eſt humida & multum pituitæ evacuatur abſtinendum ab anodynis, emollientibus, edulcorantibus, & tunc magis *ſpiritus ⊖ anifatus Eſſ. Zedoaria radix Ari irid. flor. fl. 🜍 adhibenda* quæ expectorationem & inciſionem materiæ viſcoſæ promovent.

II. Si tuſſis eſt ſicca & ⊖ſedo cum inſigni acrimonia in faucibus percipitur præter emollientia & inviſcantia, anodyna præſertim *papaveratea* præſentem ferunt opem: nocent autem tunc omnia volatia, calida ♎tuoſa, purgantia, & irritantia.

III. Quandocunque vomitus cum tuſſi jungitur quod ſæpius accidit præſertim in infantibus *🝆 NM expr. cum 🝆 menth. cara. aniſ. & pinguedine caſtorei* mixtum adhibendum, quo regio pectoralis calide inungatur.

IV. Quando febris catarrhalis quæ ſæpius circa noctem huic affectui jungitur, *ſolum ♁ diaph. cum paucis ⦶ granis* junctum circa noctem offerendum cum ∇ *Card. bene. ſcord. ſcabioſ, &c.* vel etiam *diaſcord. Fracaſt. cum lap.* 69. & ⦶.

V. Opiata cautiſſime offerenda in qauacunque tuſſi præſertim humorali: proſunt tamen in tuſſi convulſiva quando probe fuerint correcta.

§. 45. Tuſſis ſtomachalis ſi tractetur dulcibus electuariis, decoctis expectorantibus faclile in cachexiam aſthma, vel Hydropem conjicit ægrotantes. Hic enim digeſtio alimentorum plane invertitur, & lymphæ multo major tenacitas, atque viſcoſitas quæ jam delinquit inducitur.

§. 46. Tuſſis infantum à vermibus producta, quæ cognoſcitur ex illis ſignis quæ vermes comitantur etiam non tractanda dulcibus electuariis atque expectorantibus. His enim malum non modo augetur ſed & tumor ventris, convulſiones, febris putrida facile

conciliantur. Juvant hic præter purgantia, & abſtergentia leniora *Rhabarbarina amara Eſſ. Myrrh. Elix. propr. Extr. abſinthr. cum extr. croci* conjunctum.

§. 47. In gravidis abſtinendum eſt ab omnibus opiatis, & potius leniora laxantia pilulæ pectorales, quæ ex *gum.* ✱ *Myrrh. Extr. Elenii Rhabarb. fl.* ♃ ☍ *Aniſ. mac.* concinnatæ ſunt proſunt. ante omnia an antiſpasmodica ut *Eſſ. NM. caſtor. adjecta* una vel altera gutt. ☍ *macis* ſunt indicatiſſima.

§. 48. Quoad Diætam cavendum eſt ab aere frigido, ventis borealibus inæqualitate aeris, alimentis, & medicamentis acidis, cibis leguminoſis, flatulentis craſſum ſanguinem generantibus, acredine ſtipatis, copioſo cibo, abuſu vini, vel 🜄 calidis remediis ſanguinem exagitantibus, item a fructibus horæis.

CAPUT. IV.

De

Cachexia, Chloroſi & Ictero.

§. 1.

CAchexia eſt *univerſi corporis habitus ex vitioſa nutritione à naturali conſtitutione in tumidum pallidum vel lividum mutatio cum imminutione actionum tam vitalium, quam animalium, dependens à ſero ſuperabundante vitiato tenaci viſcoſo, ac defectu particularum* ♌*tuoſarum* ♀*earum, atque balſamicarum in ſanguine.*

§. 2. Quando virgines hoc affectu præſertim ex menſium obſtructione laborant dicitur *Chloroſis ſ. febris alba virginea.* Lenta enim febris ſubjectis juvenilibus, macilentis, & gracilibus facillime ſeſe complicat, cum in ſenibus tumor totius corporis ſive Anaſarca lubentius ſe ſe aſſociet.

§. 3. Quando habitus totius corporis, & præſertim faciei, & oculorum flavus citrinus aureus vel etiam nigricans apparet dicitur *cachexia Icterica ſ. Icterus.*

§. 4.

§. 4. *Cauſa proxima* horum affectuum eſt ſtagnatio ſeri nutri-[illegible] vitiati & corrupti in habitu corporis; orta à digeſtione depravata, & inde natis viſcerum obſtructionibus.

§. 5. Cauſæ antecedentes atque occaſionales ſunt omnia quæ [illegible]unt chylificationem: primatum autem obtinent errores in Diæ-[illegible], & inprimis aſſumtio alimentorum copioſiorum, Dyſpeptorum, [illegible]orum, ac glutinoſorum, deinde cuncta quæ ☊ diſtrahunt à ch[illegible]ationis negotio, uti ſunt lucubrationes, nimium ſtudium, ♀ [illegible], mœror, amor, terror cunctaque animi pathemata immode-[illegible] ſomnus poſt paſtum, motus intermiſſus.

§. 6. Porro quoque vitia viſcerum, & aliarum partium v. g. [illegible]ra partium internarum & obſtructiones, quæ impedire ſolent [illegible]tionem particularum heterogenearum anſam præbere poſſunt [illegible], ejusque ſpeciebus.

§. 7. Cachexia diſtinguitur variis modis ratione *durationis in* [illegible] *& inveteratam*, ratione *cauſæ in hæreditariam & acquiſitam*, item in *c[illegible] [illegible]ricam, ſcorbuticam, hypochondriacam.*

§. 8. Cachexia Icterica ſ. Icterus iterum duplex eſt. Alia enim oritur ex obſtructione ductuum biliariorum, quibus complectimur non tantum glandulas biliarias in hepate illarumque ductus, ſed etiam cyſtidem felleam, ac ductum cholodochum. Hinc circula-tio bilis ex hepate in duodenum, & ex hoc partis bilis ſuperioris prog[illegible] ad ſanguinem impeditur. Bilis itaque ſecreta in hepate regur[illegible]ans, vaſaque lymphatica ingrediens ipſam lympham, & ſe-rum ſanguinis flavo colore tingit

§. 9. Alia ſpecies Icteri oritur à ſpaſmodica contractione ductus ch[illegible]dochi, & frequentiſſime ſequi ſolet tormina ventris ſpaſmo-dica, vel oritur ex iracundia, aut alia inordinata ☊tuum commo-[illegible] ſpaſmos producente, & hæc Icteri ſpecies levior eſt, nec [illegible], illa vero gravior, & diuturna eſt & prodromus hy-drop[illegible]

§. 10. Quando flavedo in nigredinem tranſit dicitur Icterus niger [illegible]que auſteritatem bilioſo humori admixtam eſſe; quæ ſpecies morbi omnium eſt graviſſima.

§. 11. Cachexia ſcorbutica nominatur, ſi præter ſeri abundan-tiam etiam particulæ ⊖io-🜍eæ excrementitiæ in ſanguine remanent,

adeo-

Digitized by Google

adeoque ſerum impurum & ⊖ſum evadit: quod variarum eroſionum, inflammationum, exulcerationum, dolorum, motuum ſpaſmodicorum cauſa atque auctor exiſtit.

§. *Signa* quibus dignoſcitur Cachexia ſunt calor faciei pallidus & plumbeus, totus habitus corporis tumidus, inflatus, pedum tumor œdematoſus, preterea reſpiratio ſub motu, & aſcenſu difficilis, gravitas in membris, & in motu quædam impotentia percipitur appetitus eſt languidus, ſenſuum adeſt hebetudo, & actionum, ſecretonum, atque excretionum imminutio, utpote tranſpiratio eſt debilis, urina parcius fluit, excrementa alvi ſegnius ejiciuntur, & ſanguinis ordinariæ excretiones in menſibus & hæmorrhoidibus non legitime procedunt.

§. 12. Choroſis ſive febris albæ virgineæ ſigna ſunt ſequentia in genis labiis & tota facie imo univerſo corpore priſtinæ formæ gratia perit pallido, virideſcente colore in locum ſuccedente, tumor, & inflatio obſervatur, in palpeoris, non raro etiam pedes, præſertim circa malleolos intumeſcunt, ſuccedit laſſitudo totius corporis, viriumque languor, nec non cordis palpitatio ad levem corporis motum præſertim in loca acclivia, caput dolet, triſtitia corripiuntur, reſpiratio fit difficilis, accedit cibi faſtidium, dolor ventriculi gravativus, Hypochondriorum tenſio, potiſſimum vero menſium abolitio, vel imminutio deprehenditur, urina tenuis, & ▽oſa excernitur.

§. 14. In Ictero quoque coloris nativi contingit mutatio, & quidem in croceum, vel nigricantem, & inprimis album oculorum eodem colore tingitur, urina intenſe rubicunda, & crocea videtur immiſſa linteamina eodem colore imbuens, exadverſo alvi excrementa utplurimum albicantia, aut cineircea prodeunt alvo ſtrictiore, & difficulter ſolubili exiſtente, in ſuper laſſitudo totius corporis Hypochondriorum potiſſimum dextri dolores, præcordiorum anxietas, cordis palpitatio, appetitus dejectus, nauſea, lypothymia affligunt ægrotantes nec non capitis dolor, aut gravitas cum vertigine & oris, omniumque, quæ aſſumuntur amaritie.

§. 15 Cachexia eſt morbus chronicus, & ſi vires acquirit lubentiſſime tranſit in Ana ſarcam, & Hydropem. Hyberno tempore

pore, & in ſenibus difficilioris eſt ſanationis ætate vero juvenili, & verno tempore facilius ſanationem admittit.

§. 16. Chloroſis ſi ſtatim ab initio adhibentur convenientia remedia facile cedit: quando autem eſt inveterata facile degenerare ſolet in phtiſin aſthma, vel hydropem, ob admodum pertinaces obſtructiones, digeſtionemque depravatam.

§. 17. Icterus qui oritur a ſpasmodica contractione ductuum biliariorum facilius curatur, quam qui ab obſtructione. Ita quoque Icterus flavus facilius curationem admittit quam niger.

§. 18. Ictero laborantibus ſi jecur durum ſit malum. Si enim obſtructiones ſint pertinaces in Scyrrhum degenerantes hydropem prænunciare ſolent.

§. 19. Indicationes curatoriæ ſolent eſſe, (1) *ut ſanguini atque humoribus legitima temperies reſtituatur* (2) *ut via obſtructa iterum reſerentur.*

§. 20. Ante omnia reſpiciendum eſt ad ſtatum primarum viarum ſi enim hæ ipſæ repletæ ſunt amurca vitioſorum humorum adhibenda ſunt corrigentia, & educentia leniora nimirum purgantia cum amaricantibus mixta, aut pro re nata vomitoria.

§. 21. Sanguini atque humoribus blandam ſpirituaſcentiam reſtituunt, obſtructionesque reſerant *amara*, & illorum extracta, quæ optima anti cachectica, utpote biliosas 🜍cas partes augent, ſeroſas viſcidas incidunt, obſtructiones tollunt, & non tantum præſervant, ſed & curant hos morbos omnium optime.

§. 22. Deinde ♂*tialia* dictis in morbis præſentiſſimum quoque auxilium ferre ſolent, qualia ſunt ♁♂*tiale cachecticum, lim.* ♂ *in ſubtilem pollinem redacta, pulv. cachect. Quercet.* Hæc enim aſſociata aromaticis v. g. *rad ari curcum. coſt. arab. vel etiam* ⊖*nis arcano duplicato,* ♀ ♀*ſato* ⊖*e abſinth.* ſimilibusque & admixtis aliquot guttulis •°o aromatici, carminativi omnibus feré palmam præripiunt.

§. 23. Circa ♂tialia probe notandum quod ſemper imperandus ſit motus corporis poſt illorum uſum, nec non matutino tempore illis ſit utendum jejuno exiſtente ventriculo, nec ſtatim cibos ſuperingerendos.

§. 24. In Cura Cachexiæ in genere hæc cantela probe atentenda eſt ne fortioribus remediis illam aggrediatur medi-

Digitized by Google

dicus; ſed in quantum poſſibile remiſſiſſimis. Citius enim obtinebit intentionem ſuam ſi debitam Diætam ſimul obſervet æger.

§. 25. V. S. in ſubjectis plethoricis, & ubi evacuationes conſuetæ ſunt ſuppreſſæ, ſi vires id patiantur, nec adſint contraindicantia optimo ſucceſſu adminiſtratur.

§. 26. Medicus dictis in morbis magna ſolicitudine fugiat uſum anodynorum, ſive illum indicent dolores, ſive vigiliæ & hæmorrhagiæ quæ perquamfrequenter hiſce complicantur. Ita enim facile mortem procurabit.

§. 27. Fugiat quoque medicus veſicatoria utpote frequentiſſima expereintia compertum eſt hæc ipſa perſæpe Gangrænam ſphaceloſam poſt ſe relinquere.

§. 28. Quoad Diætam, his morbis laborantes fugere debent frigus externum, & ſemper in loco calido, & ſicco teneantur.

§. 29. Fugiant ſedulo omnia ſatulenta, leguminoſa acida, & alvum conſtipantia.

§. 30. Fugiant denique ægrotantes omnes affectus animi præſertim terrorem, metum & triſtitiam, item nimium potum in primis cereviſiarum crudarum, flatulentarum. His enim augentur valde anxietates, ut etiam metum ſuffocationis incutiant.

CAPUT. V.

De

Hydrope ejusque ſpeciebus.

§. 1.

HYdrops eſt *præternaturalis colluvies humorum ſeroſorum viſcidorum in certa quadam corporis cavitate, vel etiam univerſo corporis habitu originem trahens a motu ſeri vitiato.*

§. 2. Dinſtinguitur hydrops à practicis *in univerſalem & particularem.* Illa eſt nihil aliud, quam ſeri congeſtio in habitu corporis, conjuncta cum tumore, diſtenſione atque mollitie, diciturque *Anaſtra.*

§. 3

§. 3. Hydrops particularis pro diverſitate partium affecta-rum diverſa quoque ſortitur nomina. Nulla enim corporis pars a trunculento hoc affectu eſt exemta. Si caput afficitur dicitur *Hydrocephalus*, qui iterum vel internus vel *externus* deprehenditur. Si abdominis cavitas ſero repleta eſt dicitur *Aſcites*. In reliquis partibus ſervat nomen Hydropis cum additamento partis affectæ, ita ut nunc dicatur *Hydrops thoracis, pulmonum, pericardii, uteri, ſcroti*: quæ ultima tamen ſpecies etiam peculiari nomine vocatur *Hydrocele*.

§. 4. *Cauſam* hujus mali primariam, & *proximam* ſuppeditat depravatus ſeri tam laudabilis, quam excrementitii motus, congeſtio, & extravaſatio.

§. 5. *Cauſæ mediatæ & procatarctica* quærendæ ſunt vel in ſeri vel viſcerum præternaturali habitudine. Serum peccat vel quantitate, vel qualitate, vel motu. Ratione quantitatis deprehenditur ejus abundantia, ratione qualitatis ſpiſſitudo, ratione motus depravata excretio, & tardior circulatio.

§ 6. Viſcera infinitis modis a naturali textura recedentia hydropem producere valent: potiſſima tamen ſunt obſtructa, vel tono legitimo deſtituta. Hinc ſecretiones ordinariæ non procedunt legitime: quibus non ſuccedentibus oriuntur congeſtiones ſeri, tandemq; extravaſationes.

§. 7. Quicquid errores in rebus non naturalibus commiſſi ad hunc affectum producendum contribuere valeant nemini ignotum eſt: horumque effectus, modumque agendi optime delineavit *Hoffmannus in diſſertat. de Hydrope pericardii* §. *XVI.*

§. 8. *Cauſæ occaſionales præternaturales* iterum ſunt plurimæ. Teſtantur enim Obſervationes practicorum frequentius hunc affectum oriri ex febribus intermittentibus ſpeciatim quartanis male tractatis, item ex pectoris affectibus, ex viſcerum abdominis vitio. *Vid. Ettmullerus contractus* p. 328.

§. 9. Circa Diagnoſin notandum quasdam hydropis ſpecies ſenſibus eſſe obvias, atque cognoſci ex tumore molli, albo, indolente aut ſaltim gravativo, quales ſunt Anaſarca, Hydrocephalus externus, tumor pedum œdematoſus; alias vero magis latere v. g. Hydrocephalum internum, Hydropem thoracis, pulmonum, uteri.

§. 10. Porro ſigna diagnoſtica nunc *imminentem*, nunc *præſen-*

præcedaneam inflammationem, ac ſuppurationem ſine quibus ſerum in Hydrope colligitur.

§. 16. *Aſcitis* metum præter ſigna generaliora incutit epigaſtricæ regionis tenſio, hincque diaphragmatis compreſſio ab alimentorum aſſumtione ingraveſcens, cui paulo poſt complicatur tumor abdominis & ſcroti. partibus reliquis niſi anaſarca combinetur marceſcentibus, ad corporis motum in latus dextrum, vel ſiniſtrum percipitur fluctuatio, ſupervenit tuſſis ſicca, quæ ſucceſſu temporis in Aſthma, & orthopnœam terminatur.

§. 17. In diagnoſi Aſcitis caveat medicus ne gravidam habeat pro hydropica, quæ invicem diſcernuntur ſequentibus (1) in gravidis color faciei plerumque eſt floridus (2) tumor inæqualis ad præcordia vergens, in hydropicis æqualis & quaſi œdematoſus ad inferiora magis vergens. (3) In illis mammæ increſcunt in his magis detumeſcunt (4) in gravidis nulla aquæ fluctuatio ad corporis volutationem percipitur. (5) In gravidis vivacitas oculorum geſtationem ſignificat, in hydropicis nitor oculorum perit. (6) In hydropicis urina utplurimum craſſa, intenſe tincta perquam lixivialis (4.) pauca quoque excernitur, & ſemper eſt parcior, quam aſſumtorum fert ratio ut ut in quibusdam pallida, tenuis cruda ſed & pauca prodeat, in geſtatione hæc non occurrunt. Vid *Ettm. contractus* p. 329.

§. 18. In *prognoſi* inſtituenda reſpiciendum erit ad morbi naturam, cauſarum, ac ſymptomatum pertinaciam, ægrotantium obedientiam, ac denique ad remediorum operationem, & efficaciam.

§. 19. Hydrops recens plus promittit ſpei præ inveterato.

§. 20. Collectio ſeri in ambitu corporis non adeo periculoſa quam quæ contingit in corporis cavitatibus.

§. 21. Hydrops à pertinaciore viſcerum obſtructione proveniens plerumque curationem reſpuit.

§. 22. In hydrocephalo interno ſoporoſi ac convulſivi affectus ſupervenientes lethalem indicare ſolent exitum.

§. 23. Urina hydropicorum quo paucior, eo pejor.

§. 24. Si pharmaca propinata aquas copioſe, & cum euphoria evacuant cum abdominis detumeſcentia aliqua ſalutis ſpes eſt; ſi

Digitized by Google

vero nihil, aut parum ab illorum uſu excernatur, ac viſcera hinc irritata cum abdomine magis intumeſcant, aut tumor ſubſiſtens recrudeſcat omnino deſperandum erit.

§. 25. Plus ſpei eſt in illis qui morigeres in remediorum admiſſione, & diætæ accuratioris obſervatione ſeſe gerunt, quam qui contrario modo vivunt.

§. 26. Univerſum curationis negotium verſatur in eo, ut ante omnia *aquarum colluvies legitime removeatur*, deinde ut *ſanguini, atque humoribus debita* ♌-*tuaſcentia*, *viſceribus vero robur, ac tonus iterum reſtituatur.*

§. 27. Prima indicatio requirit evacuantia: e quorum cenſu primatum obtinent purgantia. Sine his enim vix aliquid ſalutare in medela hydropicorum expectari poteſt: ſeligenda autem ſunt fortiora: leniora quippe parum præſtant auxilii, partim quoniam propter copiam ſeri ſuperabundantis educendi majori impulſu ac motu opus eſt, partim etiam quod natura languida excitari debeat validioribus. Vid. *Sydenhamius* p. 612.

§. 28. Ex purgantibus decantatiſſima ſunt, & ſpecifica hydragoga *Rad. Jalap. in ſubſtantia* vel ejus *reſina Gum. Gutt. extr. Helleb. n.* quæ optime ſub forma pilularum exhibentur additis ⊖*ibus ſuccini,* ♀ ♁*lati, abſinthii,* quæ cuncta egregie purgantium vim adaugent.

§. 29. Purgantibus non incongrue aſſociantur emetica, quæ etiam ſola rarius operationes ſuas exſerunt per ſuperiora, partim quod ventriculi parietes nimium relexati ſint, ut firmiter ſeſe conſtringere nequeant, partim etiam quod in Hydrope bilis plane iners ſit, vel deficiat: quæſi copioſa adeſt & ⊖♀eo volatili abundat mirifice emeticorum operationem per ſuperiora promovet. Poteſt itaque. ♀ *emeticus vel* ☿ *vitæ* purgantibus addi ut activiorem conſequantur effectum.

§. 30. In purgantium præſcriptione etiam in Hydrope probe reſpicienda ægrotantium idioſyncraſia an nimirum facile an difficilius commoveantur notante hoc *Sydenhamio* l. c.

§. 31. Purgantia ſufficiente doſi & repetitis vicibus ſunt exhibenda, ut fortiter & ſubito fiat evacuatio, ita tamen ne ægri vires penitus dejiciantur.

§. 37. Purgantibus ſuccedunt diuretica v. g. ⊖*ia fixa* & *lixivia*

tra ex ipſis parata ac cum vino hauſta. Commendari huncin finem etiam mereatur *arcanum ♀ liquidum it Tra ♀ bene ſaturata, ♄ acris, vel ♀ ſata, Tra ♆ corallia uſta cum ⊖ ſuccini additis aliquot guttulis °° Juniperi:* quo remedio vix datur potentius in movenda urina.

§. 33. Alteram indicationem implent medicamenta balſamica roborantia, *ſtomachica apperientia amara, & ♂tialia*: de quibus jam actum eſt in capite præcedente.

§. 34. Diætæ regimen committitur prudentis medici judicio, hac tamen addita admonitione ut convenientem adhibeat potum non tenuem, aut aquoſum ſed potius ∿tuoſum, vinum ſc. cereviſam generoſam, vel decocta ex convenientibus parata, ut hac ratione ſitis extinguatur, diureſis promoveatur, & obſtructiones reſerentur.

§. 35. Potus parcior ad imminutionem ſeri plura contribuit, hinc ad ſitim fallendam commendari debet ⦶ in ore detinendum vel collutiones oris *cum ∇ ſimplici* ∿ ℞ accidulata.

§. 36. Quæ circa paracentheſin obſervari debent videantur in *Langii diſſertatione de hydrope* §. XIV. & XV.

CAPUT VI.

De Tympanite.

§. 1.

Tympanites eſt *expanſio abdominis orta a collectione flatuum nunc in primis viis ſaltim exiſtentium, nunc vero reliquum abdominis ſpatium occupantium.*

§. 2. Vocatur a veteribus ipſoque Hippocrate *hydrops ſiccus*; ſed male. Nam originem non habet a ſero collecto; ſed potiſſimum a flatibus abdominis regionem ita extendentibus ut digito percuſſa ceu tympanum ſonum edat.

§. 3. *Cauſa proxima* tympanitis eſt abdominis inflatio, utpote quod enormiter inflatum tumet, propter aeris retentionem in ejusmodi tumorem durum, atque ſonum attollentem.

§. 4.

§. 4. *Cauſæ remotiores* ſunt variæ: ex *non naturalibus* errores in Diæta commiſſi conſiderationem merentur. Quicquid enim cruditatibus primas vias onerat uti ſunt alimenta difficilis ſolutionis & pravi ſucci facile fermenteſcentia & aceſcentia ad hunc affectum producendum facile anſam præbere ſolet.

§. 5. *Ex præternaturalibus* hunc affectum facile comitem habet malum Hypochondriacum, colica flatulenta, Iliaca paſſio, febres præſertim chronicæ, aſthma ſiccum.

§. 6. Symptomata præcedentia ſunt ſolenniter dolores gravativi ventriculi & inteſtinorum lancinantes, ex quibus poſtmodum tormina ventris oriuntur, item alvi ſuppreſſio, quæ ſi per aliquot dies continuetur intumeſcit abdomen, tandemque tumor pulſatus reſonat: quod ultimum ſymptoma ſufficit ad hujus affectus cognitionem.

§. 7. Non omnis abdominis inflatio tympanitis nomen meretur. Inflatur enim interdum abdomen ſimplici modo ubi borborigmi, tormina, rugitus, flatusque adſunt: attamen niſi accedant dolores lancinantes, & tumor tantus ut ad candelæ admotione lucem transmittat, pulſatusque reſonet, non eſt Tympanitis.

§. 8. Aſcites facile diſtinguitur à Tympanite. Nam in Aſcite moles abdominis magis eſt gravis, & tumor non eſt renitens, ſed mollis ægroque ſupino jacenti venter non adeo ex panſus manet, quam in Tympanite.

§. 9. *Prognoſin* hujus affectus quod concernit non negandum quod admodum periculoſus ſit: mitius tamen eſt malum in quo venter tumet flatibus in primis tantum viis exiſtentibus, quodque nullum morbum chronicum conſequitur, nec inveteratum eſt, nec adeo funeſta conjuncta habet ſymptomata.

§. 10. Curatio abſolvitur *carminativis*, & *antiſpasmodicis*: priora tamen ſemper cum hac cautela ſunt adhibenda ut ſc. alvus prius reddatur aperta. Niſi enim via patula prius fuerit reddita cuncta carminativa magis nocent, quam proſunt.

§. 11. Interdum ſphincter aniſpaſmo admodum moleſto afficitur, præſertim ſi reliqua inteſtina ſpaſmo ſimul laborant: hoc in caſu inſtrumentum ſub forma fiſtulæ intrudi debet, ne adeo contraha-

trahatur inprimis ſi robur ſufficiens muſculis abdominis diſtentis non adſit.

§. 12. Faſciæ ventri circumjectæ flatus educere juvant.

CAPUT VII.

De *Atrophia.*

§. 1.

ATrophia eſt nihil aliud quam *contabeſcentia ſive conſumtio corporis & inprimis muſculoſarum partium nunc univerſalis, nunc particularis orta a defectu vel ſubtractione ſucci nutritii, & cum totius corporis languore, & inappetentia conjuncta.*

§. 2. *Cauſa proxima* conſiſtit in denegata ſive depravata nutritione: vitium itaque quærendum erit in ſucco nutritio, cujus corruptela conſiſtit vel in quantitate, vel qualitate, vel motu depravato.

§. 3. Ratione quantitatis deficientis variis modis peccare poteſt chylus, quando nimirum ob alimentorum inopiam tempore anonæ caritatis non elaboratur ſufficiente in copia, vel quando idem accidit ex vitio ventriculi anorexia laborantis, vel denique quando elaboratus juſta qualitate ſtatim in primis viis conſumitur à vermibus ibidem nidulantibus.

§. 4. Ratione qualitatis chylus nunc elaboratur nimis viſcidus, aut variis heterogeneis particulis ad nutritionem ineptiſſimis refertus, idque nunc vitio alimentorum diſpeptorum acrium &c. nunc vitio ipſius maſſæ ſanguineæ.

§. 5. Ratione motus chylus peccat quando in circulo ſuo impeditur: idque ſtatim in inteſtinis, ubi quandoque per periſtoma villoſum ad oſtiola vaſorum lacteorum pertingere nequit propter mucum copioſiſſimum oſtiola obſtruentem, aut ob cicatrices à Dyſenteria diuturna & exulcerata ibi relictas, hinc una cum alvi fecibus ejicitur *Vid. Lang. Diſp. de Atrophia.*

§. 6. Chylum quacunque ratione is peccet nihil magis depravatum reddere poteſt, quam ſpirituum defectus, ſive virium debilitas.

 bilitas.

bilitas. Quando enim ∽, vel vires corporis motrices deficiunt nullo modo bonus chylus, multo minus laudabilis ſanguis, & benignus nutritius ſuccus generari poteſt, utpote a ∽-tuum defectu ſecretio, & circulatio humorum ſ. n. fieri nequit, unde multæ ſordes inquinant ſuccum nutritium, qui rudis, & crudus adhuc eſt propter deficientem ∽-tuum motum, hinc etiam neceſſario deſtituuntur partes ſolidæ bono, & laudabili nutrimento.

§. 7. Obſervamus itaque frequenti experientia atrophiam oriri immediate vel ex nimio mœrore, triſtitia, ſolicitudine, aut fractis per nimium laborem, vel morbum viribus, vel etiam mediate ex nimia ſanguinis hæmorrhagia per nares, uterum, hæmorrhoides, aut ſeri copioſa excretione in Diabete, ſudore, ſalivatione vel ſucci optimi nutritii ſubductione in Gonorrhæa, fluore albo. Hæ utplurimum ſunt cauſæ primæ, & occaſionales atrophiæ, ex quibus deinde naſcitur ſanguinis maxima impuritas & diſcraſia adeoque ſucci nutritii deſtructio, & viſcerum corruptela.

§. 8. Atrophia ratione *partis affectæ* eſt vel *univerſalis* quando ſc. univerſo corpori materia nutritionis detrahitur, vel *particularis* quando uni ſaltem aut alteri parti reliquis illæſis id accidit, & talis obſervatur jam in manu, jam in oculo, jam in dorſo.

§. 9. *Atrophia incipiens* cognitu eſt difficillima, comitatur tamen utplurimum totius corporis languore, & inappetentia, cum ſubſequente habitu corporis œdematoſo, urina, utplurimum intenſe rubicunda, & quæ ſolito minore in quantitate excernitur: quæ tamen ſymptomata etiam ab aliis morbis producuntur.

§. 10. Si morbus eſt *in ſtatu* diagnoſis eſt facillima, totum nimirum corpus, aut aliqua ejus pars collabeſcit exſiccatur, attenuatur, vigorem priſtinum & robur perdit, facies apparet Hippocratica, aliqualis reſpirandi difficultas percipitur, muſculoſæ partes attenuantur, & excarnes fiunt ita ut ſola cutis flaccida, arida, & corrugata nuda corporis oſſa inveſtire videatur.

§. 11. Quando Atrophia non nimis diu duraverit, & concoctio bona ſeſe ſiſtit, appetitus redit, vires colliguntur ſalutem ſperare, & promittere licet, & vice verſa.

§. 12. Quando in Atrophia ſymptomata incrementa ſumunt ſimul accedente diarrhæa & pedum intumeſcentia res conclamata

eſt.

Digitized by Google

eſt. Generalis enim eſt regula in quacunque phtiſi & atrophia Diarrhœam & tumorem pedum præſagire mortem, & plerumq; nono die mortem ſubſequi, quod frequenter & certe obſervatum eſt.

§. 13. Atrophia lethalis facile terminatur in hecticam imo in phtiſin pulmonalem.

§. 14. *Cura* hujus mali varia exiſtit pro cauſarum diverſitate. Indicationes generales & primariæ ſunt ſequentes. (1) *Cauſa removenda* (2) *ſymptomata mitiganda* (3) *alimenta uſurpanda, quæ ſuccos corporis temperatos reddunt, & nutrimentum laudabile ſuggerunt:* quibus vero mediis id fiat cauſarum diverſitas demonſtrabit, & legi hac de re meretur *Langii diſſertatio* ſupra allegata.

CAPUT VIII.

De

Phtiſi.

§. 1.

PHtiſis eſt *contabeſcentia corporis orta ab exulceratione & abſceſſu pulmonum ac conjuncta cum reſpiratione difficili, tuſſi, & febre lenta hectica.*

§. 2. Phtiſis diſtinguitur ratione *cauſarum* in *idiopathicam* & *ſymptomaticam.* Idiopathica eſt quando prima mali radix eſt in ipſis pulmonibus, ſymptomatica, quando ex infarctu, obſtructione & corruptela viſcerum infimi ventris maxima ſanguinis impuritas naſcitur, quæ poſtea pulmones afficit.

§. 3. *Cauſa* phtiſeos *proxima* maxima ex parte locum ſuum habet in ipſis pulmonibus dum inflammatione, tumore, & ſubſequente abſceſſu affecti ſunt, unde febris lenta continua, tuſſis, diſponæa, & ejectio materiæ fœtidæ purulentæ originem ſuam ducunt.

§. 4. Iſta pulmonum impuritas plerumque enaſcitur ex ſanguinis impuritate, & præcedente defectu ſpirituum animalium, indeque dependente debita ſanguinis depuratione, & ſecretione per congrua emunctoria depravata. Hinc omnis phtiſis productum eſt cacochymiæ humorum.

Digitized by Google

§. 5. Ex *Cauſis remotioribus* & quidem *naturalibus* ad hunc affe-ctum diſponunt ætas juvenilis, temperamentum cholericum, vel ſanguineo-cholericum, præſertim ſi affectibus animi indulgeant aut nimis ...tuoſa delectentur diæta: unde ſanguis ſeceſſum ſuum molitur, vehementius per ipſos pulmones movetur, & producitur Hæmoptyſis: cujus cura ſi non decenter peragitur ordinario relinquit phtiſin, unde phtiſis ſolennis eſſe ſolet circa annum 30. usque ad 35. juxta ipſum *Hippocratem*: quod tamen intelligendum de phtiſi ex plethora, vel ſanguinis eructatione per pulmones orta.

§. 6. Phtiſis interdum oritur ex decubitu frequentiore lymphæ ⊖ſæ ad aſperam arteriam, bronchiaque pulmonum, quare catarrhoſis coryza & tuſſi chronica laborantibus tandem ſupervenit phtiſis.

§. 7. Hæc phtiſeos ſpecies magis familiaris eſſe ſolet phlegmaticis, multum comedentibus, bibentibus otioſis: Siquidem ipſum ſerum ⊖ſum quod alias ſolenni excretione critica per nares & fauces certo tempore in nonnullis ſubjectis evacuari ſolet in corpore remanens, evacuatione ſolemni per nares & fauces ſuppreſſa viam quærit in tunica glanduloſa faucium interiorum, ac aſpera arteria, ibique collectum debilitatem, nimiamque laxitatem tandemque eroſionem pulmonibus afferre poteſt: quæ tamen ſpecies faciliorem admittit curationem.

§. 8. Quid hæreditaria diſpoſitio valeat ad hunc affectum producendum, de eo loquitur quotidiana experientia. Compertum enim habemus phtiſicos parentes perſæpe taliſmodi produxiſſe liberos, ob conformem, & quidem malam pulmonum diſpoſitionem.

§. 9. Occaſionem etiam præbere poteſt aeris ſtatus corruptus, & exhalatio vaporum acrium coroſivorum. Hinc videmus hunc morbum certis populis eſſe endemicum.

§. 10. Naſcitur etiam interdum phtiſis ex Pleuritide, & Peripneumonia male curata.

§. 11. Subjecta ad phtiſin ſymptomaticam proclivia, ſolent plerumque eſſe hyphochondriaca, hyſterica, ſcorbutica. Quando enim taliſmodi ſubjecta, quæ phtiſi ſymptomatica intereunt diſſecantur, ſæpius conſpicere licet viſcera abdominis inprimis hepar lienem pancreas &c. indurata, ſcyrrhoſa vel etiam corrupta cum bile

Digitized by Google

[illegible]ertu viſcoſa vel etiam calculoſa & pauca, pulmones autem exſuccos vel etiam corruptos.

§. 12. Naſcitur phtiſis ſymptomatica ex evacuatione ſanguinis, vel humorum ſuppreſſa, ita nihil magis familiare eſt quam ex ſuppreſſione menſium Hæmorrhoidum fieri phtiſin. Ita quoque porro obſervatum fuit ulceribus ſive fonticulis exſiccatis, quæ diu cum euphoria humores impuros evacuarunt, ſubnaſci phtiſin.

§. 13. Talismodi phtiſis frequentius etiam propullulat quando ſudores critici in febbribus ſive intermittentibus ſive acutis ſupprimuntur vel per interna refrigerantia, & adſtringentia, vel per externum frigus. Ita etiam porro quando ſudor pedum fœtidus nonnullis hominibus familiaris ſubito adſtringentibus cohibetur, vel etiam ipſa ſcabies retropellitur, lentam febrem cum phtiſi & corporis conſumptione inde oriri.

§. 14. *Signa* phtiſeos ſymptomaticæ ſolent eſſe ſequentia, nimirum poſt evacuationem ſolennem ſuppreſſam in hominibus gracilioris ſtaturæ, ſtaturæ & colli longioris proveniens tuſſis diuturna cum marcore corporis, pulſu valido ac celeri maxime poſt paſtum, urina craſſa pauca cum ſedimento, vel ſupernatante pellicula oleoſa, ſudor colliquativus, appetitus proſtratus, virium magna debilitas præſertim ſub aſcenſione ſcalarum, hypochondriorum tenſio, alvi adſtrictio, flatuum copia, febrem lentam, & phtiſin ſic dictam ſymptomaticam præſagiunt.

§. 15. Diſpoſitio ad phtiſin pulmonalem & idiopathicam manifeſtatur ex prominentia ſcapularum, pectore anguſto, voce natura [illegible] & clangoſa, habitu corporis raro ac tenero, nimia ad iram proclivitate, collapſu carnis muſculoſæ præſertim inter digitos & in facie [illegible] ex pulſu celeriori poſt paſtum, propenſione ad ſudorem largum præſertim circa tempus nocturnum, tuſſi ſicca, reſpirandi difficultate.

§. 16. Phtiſis perfecta ex iiſdem ſignis cognoſcitur ſed jam evidentioribus, & incrementa ſumentibus, quando nimirum conjungitur febris lenta continua cum totius corporis extenuatione, & puruſentæ materiæ excretione per tuſſim.

§. 17. Phtiſis imminens facile curatur, incipiens difficilius, confirmata nunquam, & qui ex pulmonum ulcere vult evadere

debet habere VI. Hippocratis ſigna: de quibus videantur *Sennertus & Sylvius. de phtiſi.*

§ 18. Quo major quantitas materiæ flavæ ſubvirideſcentis ejicitur cum febre, eo minor ſpes eſt ſalutis.

§. 19. Conclamata res eſt hecticorum ſi facies eſt Hippocratica, ſi capillorum eſt defluvium, ſi pedum fit tumor & urina pauca rubicunda, nec non alvi fluxus.

§. 20. Plerumque phtiſici moriuntur vel graviora pathemata patiuntur quando hyemis in vernum tempus eſt, mutatio, vel quando autumnus vertitur in hyemem.

§. 21. Phtiſis ſymptomatica ex Hypochondriorum vitio proveniens ſi nondum confirmata eſt ſed incipiens tractari debet ut malum Hypochondriacum abſterſivis & detergentibus v. g. *ſolutione lap.* 69. ∀ *foliata* ♀ *arcano duplicato,* ⦶ *purificato,* & abſorbentibus *matre perl. lap.* 69 *antihect. poter.* deinde balſamicis & carminativis, v. g. *Myrrh.* ℈ in ſubſt. adhibita it. *croc. nuciſta, cortic. citri, & aurant.* oo *aniſi, balſamo* 🜍 *aniſato.*

§. 22. Poſſunt etiam adhiberi decocta ex *rad. chin. cort. lign. ſaſſafr. rad. liquir. Hb, ſcord. fumariæ, Veron. agrimon. ebare fol. ſem. aniſ. & fœnio.*

§. 23. Si phtiſis ſymptomatica eſt conſumata tunc cura ſaltem palliativa, mitigans ſymptomata & vitam ad tempus protrahens locum obtinet.

§. 24. Commendatur tamen a *Sydenhamo* etiam in ipſa phtiſi confirmata ceu divinum, & præſtantiſſimum remedium equitatio, quæ ſi aliquid præſtare valet in phtiſi ſymptomatica quando læſio pulmonum non adeo enormis eſt, & cauſa primaria etiam in abdominis viſceribus latitat id præſtare debet, & quidem propter motum. Vid. *Stahlii propemticon de novo ſpecifico antiphtiſico equitatione.*

§. 25. In phtiſi idiopathica & pulmonali ſequentes indicationes curatoriæ erunt obſervandæ (1) *Calor inteſtinus intenſior ſanguinis mixturam viresque deſtruens ac corpus depaſcens extinguendus* (2) *Acrimonia humorum temperanda.* (3) *pulmonum læſio, atque eroſio ulcere prius mundato, & abſterſo eſt conſolidanda.*

§. 16.

Digitized by Google

§. 26. *Primæ indicationi* ſatis faciunt refrigerantia, abſorbentia leniterque conſtringentia ſive roborantia. Ex refrigerantibus commendantur *emulſiones parandæ e ſem. 4. frig. maj. c.* 🜄 *ror. maj.* quæ mirifice hunc in finem laudatur, vel 🜄 *Veron. ſcabioſ. fl. til. prim. ver. addito ſucci in. pp. matr. perl.* & aliquot granis ⦶ *purif.* Ex abſcorbentibus, leniterque conſtringentibus commendantur 🜃ea, inter quæ primatum obtinet *bolus fabrilis, hæmatites. China chinæ*, cujus uſum in Hectica *Mordonus Angulus* non ſatis deprædicare poteſt.

§. 27. *Secundæ indicationi* ſatisfaciunt decocta ſic dicta pectoralia ex incraſſantibus, mucilaginoſis, terreſtribus leniterque conſtringentibus concinnata: cujus generis ſunt *rad. Alth. Chinæ. Scorzoneræ, Glyzirrh. Symphit. maj. herb. pulmon. Agrimon. Veron. tuſſilag. Malv. hedr.* 🜃*ſtr. ſcabioſ. ſcord. fl. borraginis, cynogloſſæ violarum, ficus paſſulæ ſem. aniſ.* ex quibus pro re nata varia conncinnari poſſunt decocta, quæ & diluendi, & ⊖ia 🜍ea inviſcandi virtute opem ferunt non contemnendam. Præterea temperando acrimoniam egregia ſunt oleoſa, & inter hæc polychreſtum 🝆 *Amygd. d.* quod cum *ſpermate ceti* ope *ſachari candi ſyrupo violarum* in electuarium converſum eſt præſtantiſſimum, cui ob meliorem virtutem aliquot guttulæ *balſami* 🜍*is vel* ♄*ij aniſati*, vel grana aliquot *croci.* aut *balſami peruviani* adjici poſſunt.

§. 28. *Tertiæ indicationi* præter jam dicta reſpondent mundificantia, & ulcus detergentia v. g. ⊖ia temperata, qualia ſunt *ſolutio lap. 69. coral.* 🜃 *fol.* 🜿 *arcan. duplicatum.* Quadrant etiam hunc in finem *infuſa veronicæ, ſcabioſæ botryos Eſſ. ſcord. decocta lign.* Ex conſolidantibus omnia, quæ blanda balſamica roborante virtute prædita ſunt vocanda in uſum: quo nomine celebria ſunt balſama pectoralia & inter ea celebratiſſimum *balſamum Locatelli, idem balſ. de Tolu.* 🜍 *c.* 🝆 *amygd dulc. paratum, balſ* ♄ *aniſ. ſuccinum* in ſubſtantia *fl* 🜍*is. Myrrha opobalſamum*, & ex herbis *Millefolium*, atque *hypericum.*

§. 29. In præſcriptione decoctorum atque electuariorum ſemper reſpiciendum eſt ad ventriculi, & inteſtinorum tonum. Horum enim nimius uſus robur ventriculi valde infringit, appetitum deſtruit, & flatulentias accerſit, propterea commodiſſime his miſceri ſolent carminativa, ſtomachica, & balſamica temperata.

§. 30. In phtiſi ſemper abſtinendum eſt ab opiatis fixioribus & potius

Digitized by Google

potius anodyna ſubtiliora in uſum vocanda, qualia ſunt ▽ *papav. errat. ſem. papav alb.* in emulſionem redactum, *ſyr. pap. alb. vel errat. diacod. Mont. Tra papav. rhead. vel croci*, & ſi opiata exhibenda ſunt præſtat illa ſemper parca manu, & refracta doſi præſcribere.

§. 31. In cura phtiſeos fine temperandi acrimoniam, extinguendi calorem, & ſuppeditandi laudabile nutrimentum magnifice celebratur *lactis cura*: quæ tamen ut recte adminiſtretur, ſequentes *cautelæ* probe obſervandæ.

I. In cura lactis eo reſpiciendum eſt ut primæ viæ à ſordibus ſint expurgatæ, & acidum in ventriculo contentum correctum, vel penitus deſtructum.

II. Ut viſcera non ſint ſcyrrhoſa vel obſtructa, quare in hypochondriaca phtiſi lac venenum eſt.

III. Ut abſit plethora. Hinc cura lactis tantummodo locum habet in phtiſi, quæ fit ab innanitione.

IV. Ut appetitus non ſit proſtratus.

V. Ut lac non nimis craſſum, quale eſt ovillum & bubulum; ſed potius caprinum, aſininum, vel humanum aſſumatur, quod magis eſt ſeroſum, vel illud ipſum ſi magis craſſum cum infuſis herbarum pectoralium, ſanguinemque depurantium commodiſſime miſcetur. Ita enim facilius tranſit corporis tubulos.

VI. Ut matutino tempore jejuno & vacuo ventriculo ſufficiente in quantitate aſſumatur abſtinendo in diæta ab omni carne, pane cum fermento confecto, acidis ♌tuoſis liquoribus mediocriter exercendo, & commovendo corpus.

VII. Quando obſtructiones alvi accedunt lenitivis v. g. *prunis, ſucco pomorum Bordorf. aut infuſo Rhabarbari alvus* expedienda eſt.

VIII. Ut per unum ſive duos ad minimum menſes cura continuetur ſingulis diebus ſumendo pro diverſitate individuorum menſuram unam vel unam ſemis. Hac ratione ſolum lac optime & præſentiſſime atrophiam expugnare & habitum corporis macilentum in pinguem & obeſum demutare poteſt.

CA-

CAPUT. IX.

De Diabete.

§. 1.

DIabetes eſt *crebra & copioſiſſima mictio, ita ut urina ſæpius excreta quantitatem aſſumtorum quam maxime ſuperet ex abundatia particularum ſeroſarum, tonoque tubulorum renalium nimium relaxato conjuncta cum ſiti, æſtu præternaturali, ac denique cum corporis contabeſcentia.*

§. 2. Lotium quod excernitur nunc tenue eſt, & crudum; urinæ tamen colorem & ſubſtantiam referens, nunc vero eandem ferme formam ſervans quam habuit potus aſſumptus ita ut parum vel plane nihil mutatus in excretione deprehendatur. Hinc orta fuit diſtinctio inter *Diabetem notham & veram.* Hæc dicitur quando potus fere nihil immutatus excernitur, illa quando ſolito major urinæ quantitas evacuatur.

§. 3. Rectius ſecundum Rivini mentem Diabetes diſtinguitur *in incheatam, & conſumatam*, ita ut inchoata dicatur cui alias *notha nomen imponitur, conſumata* vero quæ *alias vera appellatur.* In principio enim morbi potus omnino alteratur, progreſſu vero temporis, ubi omnes digeſtiones deſtructæ, aſſumta non adeo immutata excernuntur.

§. 4. *Cauſa proxima* ſive formalis ratio conſiſtit in copioſa & præternaturali urinæ in ipſis renibus ſecretione, quam cauſantur ſeri tenuioris nimia abundantia, deſtructaque ſanguinis mixtura naturalis, nec non organorum urinæ ſecretioni dicatorum nimia relaxatio.

§. 5. *Cauſæ procatarcticæ* poſſunt eſſe variæ. Quicquid enim ſerum ⊖ſum ac tenue accumulat, evacuationem per alia emunctoria impedit, tubulos renales relaxat, vel ad copioſiorem ſecretionem ſtimulat anſam præbere poteſt noſtro affectui. Legi hac de re meretur *Rivini diſſertatio ſub Conringii præſidio habita de Diabete.*

§. 6. Signum hujus morbi eſſentiale & pathognomonicum unice quærendum eſt in urina plus ſolito excreta, & quidem in notabili

Digitized by Google

tabili exceſſu : quod tamen in incipiente diabete non adeo attenditur ab ægrotantibus, ſucceſſu vero temporis quantitas urinæ excreta magis magisque augetur, accedit ſitis, æſtus præternaturalis, virium proſtratio, totiusque corporis extenuatio, atque conſumtio.

§. 7. *Prognoſis* hujus morbi ita in genere inſtitui poteſt, quandocunque morbi violentia in dies creſcit, vel ſaltem ad plures dies continuatur, ægroti contra vires proſtratæ ſunt nec iterum colliguntur mors certo expectanda venit.

§. 8. Diabetes in ſenibus, item poſt immodicum laborem, poſt nimium ♀uſum, poſt febres chronicas plerumq; eſt incurabilis.

§. *Cura* peragitur remediis incraſſantibus & viſcidis, qualia ſunt ex regno vegetabili gummata minus acria v. g. *Gummi Arabicum, ceraſorum, tragacantha, thus, maſtiche,* quibus ex regno animali *lac, gelatina cornu cervi, & Eboris vel pedum vituli aut porci* addi poterunt. Commendatur etiam a nonnullis decoctum *malvæ, altheæ, radicis chinæ, ſarſaparillæ,* item *mucilago ſeminis pſilii, Cydoniorum.*

§. 10. Renum laxitatem tollunt fibrasque ſive tubulos renales roborant leniora adſtringentia, qualia ſunt *🜃ſigillata, Bolus Armenus, ſanguis Draconis &c.* quibus aſſociari poſſunt refrigerantia v. g. *ſuccus portulacæ & ſempervivi majoris.*

§. 11. Externe Hypochondriis, lumbis, & regioni inguinali etiam cataphlaſmata refrigerantia, & adſtringentia applicari poſſunt ex *ſucco vel aqua plantaginis, portulacæ ſempervivi, umbilici ♀, item ceratum ſantalinum, ungeum refrigerans Galeni.* Vid. *Senn. de Diabete.*

CAPUT. X.

De Ardore urinæ & Stranguria.

§. 1.

ARdor urinæ eſt *dolorifica urinæ excretio non tamen cum imminuta ejus quantitate conjuncta prout in ſtranguria, ſed potius cum roſione atque aduſtione ſphincteris ac meatus urinarii inter mingendum.*

§. 2.

§. 2. Stranguria conſiſtit *etiam in doloriſica urinæ excretione continuoque conatu ad mingendum cum imminuta quantitate & ſtillicidio urinæ ita ut guttatim ſaltem prodeat urina.*

§. 3. Uterque affectus communem agnoſcit cauſam nimirum urinæ acrimoniam, & differunt hi affectus ſaltim gradu ita ut in Stranguria major videatur adeſſe acrimonia, quod ex continuo apparet ſtimulo, in ardore vero minor.

§. 4. Interdum dolorifica obſervatur urinæ excretio absque vitio urinæ, ſed potius partium ſolidarum nimirum membri virilis exulcerati a Gonorrhæa.

§. 5. *Cauſæ procatarcticæ* poſſunt eſſe variæ. Quicquid enim acrimoniam ſanguini, atque humoribus inducere valet, id ipſum etiam poteſt præbere anſam noſtris affectibus v. g. acria vel acida aſſumta, cerevifia minus defecata, abuſus cantharidum etiam externe ſaltim applicatarum.

§. 6. Diagnoſis horum affectuum, ex deſcriptione patet: quod vero prognoſin concernit in ſe non adeo periculoſi ſunt, moleſtiam tamen ſæpius diuturnam excitant, quæ ægros præcipue ſenes ad mortem usque comitatur.

§. 7. Ardor urinæ ſi diu durat veſicam urinariam, tandemque ejus collum exulcerat.

§. 8. In *Cura* ante omnia intentio dirigatur ad *acrimoniæ correctionem,* quæ obtinetur vel per diluentia, *aquam ſimplicem aut thermalem, aut potum Theæ vel Coffe vel per abſorbentia lap.* 69. *&c.* vel per incraſſantia & mucilaginoſa *maſtichen Gummi Arabicum Tragacantham, mucilaginem cydoniorum ſeminis pſylii, lac bibulum &c.* quibus non male ſi dolor fuerit nimius anodyna adduntur uti ſunt *ſemen papav. albi, Hyoſciami vel etiam crocus.*

§. 9. Si dolor nimis urgeat poſſunt etiam infuſa atque decocta demulcentia vel etiam lac calidum vel chalibeatum ſub forma clyſmatis injici in ipſam veſicam urinariam.

Digitized by Google

CAPUT XI.

De

Dyſuria & Iſchuria.

§. 1.

QUemadmodum in Dyſuria urinæ exeretio ex parte imminuitur & aliquo modo ſupprimitur : ita in Iſchuria *totalem urinæ ſuppreſſionem obſervare licet.*

§. 2. Dyſuria differt à ſtranguria quod in hac urina ſaltem guttatim profluat cum continuo mingendi conatu, ardoriſque ſenſu tam ciraquam poſt excretionem : in illa vero urina parcius quam ſolito par eſt excernitur, nec dolorem ardentem niſi proveniat ab inflammatione ante & circa excretionem excitat, vel poſt excretionem relinquit.

§. 3. Iſchuria diſtinguitur à nonnullis *in veram, & notham* : intelligunt autem per Iſchuriam veram urinæ ſuppreſſionem, quæ fit veſica plena : per notham quæ fit veſica vacua. Porro ratione partis affectæ diſtinguitur in Iſchuriam renalem & veſicalem.

§. 4. *Cauſa* horum affectuum nunc quærenda eſt in ipſa M. S. nunc potius in organis & viis urinariis: ſanguinis culpa ſupprimitur urina quando craſſus, & minus ſeroſus, exiſtit, renales tubulos infarciens, adeoque ſecretionem impediens.

§. 5. Ratione organorum urinæ ſecretioni & excretioni dicatorum, vitium nunc quæredum erit in renibus, nunc in ureteribus, nunc in veſica, nunc in ipſis genitalibus. Hæ partes enim aut calculo ſunt obſtructæ, aut ſauguine congrumato vel viſcida materia infarctæ; aut inflammatione correptæ, aut per conſenſum ſpaſmodice contractæ ob vitium in partibus vicinis exiſtens, aut vitio connato depravatæ.

§. 6. Symptomata utplurimum conjuncta habent dolorem pro cauſarum diverſitate varium, & tumorem vel in lumborum vel pubis regione eminentem, ſupervenit quoque interdum anxietas præcordiorum, torpor ſenſuum, pathemata epileptica, tumores œdematoſi

œdematoſi, Aſcites, vomitus, ſudores ac halitus plus minus fœtidi, ac urinoſi. Accidit tamen interdum ut neutrum ex hiſce ſymptomatibus adſit.

§. 7. Diagnoſin quod attinet affectus ipſi cognitu non ſunt difficiles: ut vero cura rite inſtitui queat probe attendendum erit ad partem proprie affectam, & ad ipſam morbi cauſam procatarcticam.

§. 8. Signa loci affecti dolor & tumor illarum partium ſuppeditabit, aut ſi nullum ex his adfuerit in M. S culpa erit. Sed difficilior eſt cauſarum in his affectibus cognitio, poteſt tamen ad hanc perveniri per antecedentium, & concurrentium ſymptomatum examen. Calculus enim dolore lancinante utplurimum ſeſe prodit, inflammatio dolorem ardentem & pulſatorium habet comitem: quæ tamen ſymptomata in aliis cauſis deſunt.

§. 9. Affectus de quibus jam agimus ſic ſatis ſunt moleſti, periculoſi & non raro lethales in primis ſi non intra paucos dies ſuppreſſio illa tollatur.

§. 10. Iſchuria renalis periculoſior eſt veſicali, & illa ſine dolore, pejor doloroſa.

§. 11. *Cura* pro cauſarum diverſitate diverſa debet inſtitui. Si enim *vitium in M. S.* adhibenda ſunt aquea diluentia v. g. *decoctum petroſelini, dauci, anſerina, virga* ☉*ea, ſeminis milii* ☉*is* quæ præter vim diluendi etiam virtute diuretica inſtructa ſunt.

§. 12. *Si calculus* in cauſa tunc cura ex capite de calculo inferius tradenda hic loci erit inſerenda. Si *inflammatio* curam depromere licebit ex capite de inflammatione. Si ex *atonia fibrarum* ob diuturniorem urinæ retentionem *compreſſione externa manus & roborantibus antiparalyticis* vel etiam *catheteriſmo* fluxio urinæ promovenda. Si ab *induratione alvinarum fecum clyſmata emollientia, ſi à ſpaſmo antiſpaſmodica* ſunt adhibenda.

§. 13. Prægnantibus vero ſi ab *uteri mole cervix veſicæ comprimatur* non neceſſe eſt plura præſcribi, cum in iis urinæ ſuppreſſio facile tollatur quando, *in lectum ſe recipientes,* vel cruribus cum abdomine paulisper elevatis vel devoluto in quoddam latus corpore *pondus veſica incumbens aliquandiu declinent.*

§. 14. *Pituita viſcida & ſanguis congrumatus* in veſica exiſtens re-

Digitized by Google

quirit reſolventia & aperientia in ſpecie ⊖*ia volatilia vel fixa* ⊖*ſa* ⊖ *ononidis* ⊖ ✱ *&c.* poſſunt etiam *clyſmata* ex reſolventibus parata per meatum urinarium in veſicam injici.

§. 15. Si *caruncula* ſive caro ſpongioſa meatum urinarium occludit per medicamenta ⊖ina ut erodatur caruncula nonnulli ſuadent v. g. parare ſolent ex *viridi æris, auripigmento* ℞ & ○*e in* ☉*e calcinatis*, probeque tritis addito oo *roſaceo & lithargirio* emplaſtrum, quod extremitati tenuis candelæ cereæ affixum in canalem □rium adigi ibique per tres horas relinqui debet. Ita enim renovato quotidie emplaſtro caruncula intra 6. vel 8. dies abſumitur, uti *ex Borello* annotat *Rivinus diſſertatione de Iſchuria* §. 20. ſed tutius eſt cum tubulo inſtrumentum ferreum in apice candefactum immittere, & carunculam uſtione tollere. Cauſtica enim facile graviſſima ſymptomata excitant.

§. 16. Si vero urina ſupprimatur, propter membranam vel præputium quibus urethra occluditur, iis per decentem ſectionem facile medemur, & ubi opus eſt cannulam plumbeam immittere licet ne vulnus iterum coaleſcat.

CAPUT. XII.

De

Pollutione nocturna Gonorrhæa & fluore albo.

§. 1.

POllutio nocturna eſt *excretio liquoris ſeminalis dormientibus & ſomniantibus cum voluptate eveniens, & vel à copia ſeminis vel etiam ab acrimonia* ⊖*ina ſcorbutica vellicante dependens.*

§. 2. Gonorrhæa eſt *ſtillicidium fere continuum liquoris ſeminalis ſine penis erectione & abſque titillatione Venerea.*

§. 3. Fluor albus a Gonorrhæa virorum non niſi nomine differt. Similis enim materia continuo effluit, ſimiliaque conjuncta ſunt ſymptomata. Hinc non inepte a nonnullis dicitur *Gonorrhæa mulierum.*

§. 4.

Digitized by Google

§. 4. Pollutio nocturna alia eſt *critica*, alia *morboſa*. Critica contingit cum euphoria & robore naturæ, in ſubjectis ſanguineis robuſtioribus, quæ extra conjugium vivunt, lautoque ac calidiori cibo utuntur.

§. 5. Pollutio autem morboſa contingit cum virium proſtratione, corporis conſumtione, actionum animalium imminutione: unde familiariſſimum eſt poſt frequentem pollutionem viſus debilitatem ſubnaſci.

§. 6. Datur etiam alia adhuc pollutionis ſpecies, quæ de die affligit, nempe ad aſpectum vel contactum pulchrarum fœmellarum in perſonis imbecillioribus juvenibus ad Venerem pronis, & calidioris temperamenti.

§. 7. Ad pollutionem nocturnam morboſam diſpoſiti ſunt Hypochondriaci, phtiſici, ſcorbutici partim ob ſanguinis acrimoniam, partim etiam ob organorum ſemen continentium nimiam debilitatem & laxitatem.

§. 8. Pollutio nocturna non facile cadit ſub curam medicam; ſed ſponte ceſſare ſolet, præſertim quando ſobria victus ratio instituitur, ſpirituoſa & aromatica alimenta evitantur, & a Venereis cogitationibus ac converſationibus cum fœminis abſtineatur. Quando autem hic affectus frequentius accidit corpus utique debilitat, cerebro & nervis nocet, & ad vertiginem, memoriæ defectum, viſus imminutionem imo ipſam paralyſin diſponit.

§. 9. In *Cura* pollutionis morboſæ, adhibenda ſunt talia quæ ſeminis acrimoniam temperant & mitigant vaſaque ſeminalia relaxata roborant. Hinc egregium præſtant uſum emulſiones ex *ſem. 4. frigidis item* ☽ *cum coralliis & ſuccino*, nec non decoctum *Althææ Glyzirrmaſtichis*.

§. 10. Gonorrhæa diſtinguitur in *benignam* ſive ſimplicem & *malignam ſ. virulentam*. Quid benigna ſit ex §. 2. apparet. Virulenta conſiſtit itidem in continuo ſeminis profluvio: differt autem a benigna variis modis pejoraque ſymptomata habet conjuncta. Vel enim materia quæ excernitur non eſt alba & limpida; ſed caloris flavi, viridеſcentis & odoris fœtidi (2) ratione qualitatis materia excernitur acris & corroſiva ipſa etiam induſia interdum dilacerans (3) in Gonorrhæa virulenta ſemper ſemen emittitur, major ardor

ardor & dolor ſemper percipitur, ac in membri erectione moleſtiſſimus obſervatur dolor, tandem quandoque ſupervenit Satyriaſis, dolor vel tumor teſtium, penis inflammatio glandis exulceratio, urethræ exeſio, & excoriatio cum concreſcentibus carunculis ſive verrucis, conjungitur quæque ſæpius Dyſuria &c.

§. 11. Gnorrhæa virulenta iterum diſtinguitur in *incipientem & inveteratam.* Incipiens curationem facilius admittit, difficilius inveterata, & plerumque comitem habet luem Veneream, & tunc ulcera non modo vaſa ſeminalia, urethram]; ſed & ipſum membrum occupant unde inflammatio caruncularum & verrucarum generatio, urinæ ſuppreſſio, tumores &c.

§. 12. Pars affecta in Gonorrhæa ſunt præcipue non tam vaſa deferentia teſtes, veſiculæ ſeminales, quam potius oſcula ſive orificia ductuum qui ex proſtatis abeunt ad urethram; conſtant hæc oſcula ex fibris nerveis. Hæ fibræ quando nimium relaxantur illarumque tonus labefactatur contingit profluvium ſive ſtillicidium involutarium continuum. Demonſtrant hoc ſectiones Gonorrhæa defunctorum ubi teſtes ſalvi, veſiculæ ſeminales repletæ, proſtatæ etiam bonæ, quamvis in maligna interdum exulceratæ, & eroſæ repertæ fuerint.

§. 13. Ex altera parte vitium latitat in ipſo ſemine nimis ⊖ſo acri & ſtimulante, quod ad contractionem ductus ſeminales excitat poſtea pororum antea dictorum tonum plane labefactat ut ſemen amplius continere nequeant.

§. 14. Diſponunt ad Gonorrhæam nunc laſcivia & coitus frequentior, abuſus ciborum ⊖itorum acrium aromaticorum, vini generoſi ſpirituoſi, frequens equitatio, vectio in curru &c.

§. 15. Gonorrhæa maligna ſemper fere oritur ex coitu impuro, tum nimirum quis rem habet cum muliere infecta, quæ in vagina uteri recondita habet virulenta ulcera. Ab hiſce communicantur particulæ ⊖inæ acres erodentes ipſi peni, quæ ibi ſubſiſtentes eroſionem dolorem excoriationem, fungoſaſque carunculas excitant.

§. 16. Si Gonorrhæa præcipuee virulenta inveſtat ſubjecta ſcorbutica vel cacochymica item ſenes in quibus utplurimum lethalis eſt, graviora ſemper concurrunt ſymptomata, & notabile eſt quod

choleri-

Digitized by Google

cholerici & melancholici item viri ac ſenes non tam cito inficiantur quam ſanguinei phlegmatici & juvenes.

§. 17. Cito ſuccurrendum eſt huic malo quo magis enim invaleſcit eo difficilius ſanatur, magnamque debilitatem in nervis, laſſitudinem membris & toti corpori ſtatum peſſimum inducit.

§. 18. *Indicationes curatoriæ* ſunt ut 1. *corporis ſeroſitates a partibus genitalibus deriventur & divertantur ad alia loca.* Hinc commendantur purgantia & ex his inſpecie gummata v. g. gum. ✱ Sagapenum, Myrrha, Aloe terebinthinæ cum purgantibus acrioribus roborata v. g. ☿ *d. extracto colocynhidis, reſina Jalappæ &c.* quibus alvus ſemper teneatur aperta, aſſumendo pilulas alternis diebus.

§. 19. *Altera indicatio* eſt ut diſcraſiam ſanguinis ⊖ſam corrigamus, hoc peragitur partim decoctis lignorum, partim acidulis ♂tualibus amaris abſorbentibus &c.

§. 20. Revocato ſero ad alias vias humoribusque probe correctis *tertiæ indicationi* ſatisfaciendum *tonusque ac robur relaxatis partibus ſeminalibus fibroſo nerveis reſtituendum*. quod peragitur balſamicis terebinthinatis v. g. *therebinthina* in ſubſtantia ſive *cocta* aut ejus ♃*tu*, vel gratioribus adhuc qualia ſunt *balſamum peruvianum* ejusque *Eſſ. Balſamum de Copaiva vel opobalſamum* quæ commodiſſime cum *vitello ovorum & vino Hiſpanico* ſumuntur. Si fortiore conſtrictione opus eſt, ad ♂*tialia* deveniendum nimirum *tincturam Hæmathitis ♂tis tram antiphtiſicam Gramanni, crocum martis adſtringentem. &c.*

§. 21. Gonorhæa maligna ſtatim inter initia remedia externa requirit nimirum detergentia, temperantia demulcentia & conſolidantia inter alia ceu præſtantiſſimum laudatur ſequens linimentum. v. g.

Rec. ▽ ♆
♈ *camph. aa.* ℥j.
Sach. ♄ ℈j.

Quod calide applicatum abſtergit & tumorem arcet: quod ſi autem jam ulcera & quidem carioſa ad ſint ☿ albus adjici poteſt.

§. 22. Quando autem in urethra malum hæret perſyringam repetitis de die vicibus ſequens vel ſimile medicamentum injici poteſt.

Rec. ▽ *Plantag.*
Portulac aa ℥j
Sach. ♄ *gr. Xij.*
🜄 *camph.* ʒß
Bol. armen vel
Croc. ♂*tis* ʒj.
M. d. S. liqnor Zum. einſpritzen.

§. 23. Interne præter ſuperius dicta corrigentia ad expellendum contagium & defendendam M. S. a corruptione *Tra Bezoard. cum Eſſ. ſuccini & lignorum mixta item Tra ♃ij balſamum ♀♃iatum* adhiberi poſſunt.

§. 24. In Gonorrhæa benigna quæ ut plurimum eſt ſcorbutica abſtinendum a ☿ialibus calidioribus & acrioribus ne ſanguinem commovendo dolores vel inflammationes & fluxum præternaturalem augeant, potius cura lactis commendanda cum pulvere ſuccini oſſium ſepiæ præmiſſis præmittendis.

§. 25. In Gonorrhæa a ♄ninis præſertim magiſterio & ſacharo ♄ abſtinendum. Facile enim excitantur colicæ convulſivæ, virium & appetitus proſtratio & alvi contumaciſſima occluſio.

§. 26. Quando Gonorrhæa virulenta & inveterata eſt cum ulceribus cacoethicis ſine uſu ☿ialium & decoctorum lignoſorum nihil efficies.

§. 27. Quando carunculæ vel caro exſuperans in urethra, Iſchuriam excitant cum tubulo inſtrumentum ferreum in apice candefactum immittendum & caruncula uſtione tollenda. Cauſtica enim hic non proſunt.

§. 28. Quando teſtium tumor Gonorrhæam malignam comitatur *emplaſtrum ☿iale Vigonis* cum balſamo ♀ malaxatum & calide admotum eſt efficaciſſimum.

§. 29. Si bubones in inguine apparent *decocta lignorum F.F. alexipharmaca & camphorata* adhibenda, ſi vero per camphorata diſcuti renuit tumor per *emollientia* maturandus, poſtea *balſamica atque ſarcotica* adhibenda.

§. 30. Fugienda ſunt omnia acida, acria, ſpirituoſa, ⊖ſa cereviſiæ craſſiores nimius motus corporis præſertim equitatio, Venus, contra victus tenuis humectans facilis coctionis adhibendus.

§. 31.

§. 31. Nonnulli ad præſervationem ne quis inficiatur ab infecta commendant ut ſtatim poſtcoitum impurum lavetur membrum, & injiciatur *lac tepidum* cum *camphora & theriaca* mixtum.

CAPUT XIII.

De

Lue Venerea.

§. 1.

L*Ues venerea* ex morbis chronicis graviſſimus eſt cum ſymptomatum gravitate, dolorum ſevitia, qui etiam natura refractaria ſummaque ſorditie reliquos fere omnes longiſſime ſuperat Ipſa enim non tantum partes fluidas corporis humani verum & ſolidas miſerrime deſtruit, invertit corrumpit & mortificat, multisque ſignis ſeſe prodit quæ tamen diſtincta ſunt & differunt prout naturæ temperamenta, ætates ac clymata diſcrepant.

§. 2. Seminia hujus morbi interdum diutiſſime latitare poſſunt in corpore, teſtatur enim experientia nonnullos Gonorhæa virulenta ex coitu impuro correptos & ſanatos poſt aliquot annos iisdem ſymptomatibus quæ alias ſcorbutum vel malum hypochondriacum comitari ſolent afflictos fuiſſe, cum tamen antea nec Hypochondriaci, nec ſcorbutici fuerint, quod certiſſimum indicium eſt ſeminia hujus morbi ſucceſſu temporis in actum fuiſſe deducta. Salia enim cauſtica ſub involucro ſanguinis ramoſo & viſcoſo diu involuta eſſe poſſunt citra ullam noxam, quæ quando explicantur vel vitio aeris vel nimia intemperantia vel animi affectibus aſſumunt naturam ſuam, auduntque tragedium conſuetam.

§. 3. Prima hujus morbi origo eſt pricipium acre cauſticum ſubtile quod inſtar fermenti maligni uti communiter ſtatuunt auctores ipſos fluores corporis noſtri invertit, quod omnino admittendum modo legitima fiat explicatio.

§. 4, Peccat ab initio ſive latitat atque conſiſtit vitium luis ſeæ in principio tenuiſſimo ſumme activo, acri, atque cauſtico quod pro diverſitate partium & varia in corpus humanum actione di-

Digitized by Google

verſa producit ſymptomata. Agit autem hoc principium non tam immediate in lympham & ſanguinem quam, potius propter ſubtilitatem in ∽ animales & his mediantibus in partes relinquas fluidas non minus quam ſolidas.

§. 5. Si accedit ad ipſos ſpiritus principium hocce malignum ſubtile & ad ipſos nervos, tunc craſin illorum invertit, laſſitudinem inſignem virtumque langiorem & actionum torporem inducit. Deinde m. ∽ mixti cum tenuiſſima cauſtica materia vitioſum efficiunt motum, ſpaſmodice fibras conſtringunt unde excretiones a glandulis conſtrictis non legitime procedant, tranſpiratio impeditur, quo ſit ut magnæ impuritates ⊖inæ acres, 🜍eæ in ſanguine accumulentur: Hinc ſymptomata luis ♀eæ ſæpius quoque mentiuntur ſcorbutum.

§. 6. Porro autem propter conſtrictionem violentam ſpaſmodicam emunctoriorum maxime vero glandularum ſtaſis fiunt lymphæ obſtructiones glandularum, quæ in ſcirrhoſos tumores partim degenerant, partim in inexulcerationem tranſeunt, & cancroſam quaſi naturam aſſumunt ita ut quot tumores glandularum exulcerati tot minutiſſimi quaſi cancri aperti exedentes & depaſcentes partium ſubſtantiam per corpus ſint diſperſi, adeo ut cauſa luis ♀eæ non tam immediate agat invertendo craſin humorum, ſed potius ab initio ſpirituum quibus infectis legitima humorum generatio retardatur, impeditur & invertitur.

§. 7. *Cauſa occaſionalis* hujus morbi plerumque eſt coitus impurus tum fœmina in vagina recondita habet ulcuſcula ſordida virulenta, rarius per contagium accedit. Falſum enim eſt per oſcula, per pocula communia poſſe propagari quo ſe plerumq; excuſare ſolent lue ♀ea tacti poteſt tamen inficere ſi quis cum ægroto in uno eodemque dormiat lecto præſertim ſi corpus ſudet. Infantes etiam laborant hoc morbo per infectionem tum per lac nutricis malum hauriunt vel etiam ipſi infantes hoc malo affecti prodeunt ex utero infectæ matris.

§. 8. Incipiens morbus cognoſcitur ex ſumma corporis laſſitudine, ſomnolentia, torpore raucedine, doloribus vagis, vel etiam in certa parte fixis nocturno tempore ingraveſcentibus v. g. in capi-

Digitized by Google

te, articulis, in pedum oſſibus unde hic morbus ſæpius mentitur arthrididem.

§. 9. Certiores de lue ♀ea nos reddunt exulcerationes in corpore præſertim in partibus genitalibus membro virili, palato, faucibus, naſo, dolorificæ variæque puſtulæ hinc inde in corpore, maxime vero in facie diſperſæ, quando malum hoc altas egit radices & à cauſa valde maligna proficiſcitur ulcera prædicta cancri naturam habent,& non tantum ſpongioſam membri ſubſtantiam, ſed etiam faucium uvulæ, & naſi cartilaginem exedit, conſumit & intollerabili fœtore imbuit.

§. 10. Porro certum ſignum hujus morbi reddunt tophi, tubercula, excreſcentiæ verrucoſæ, condilomata hinc inde ſuſcitata præſertim in pudendis in mulieribus,in pene & urethra in viris,ubi efficiunt urinæ ſuppreſſionem,vel tranſitum ejus valde dolorificum,& ipſa oſſa redduntur quaſi majora & tophacea.

§. 11. Si inveteratum eſt malum accedit defluvium capillorum ſuperciliorum, barbæ, quæ omnia certiſſimum luis ♀eæ præbent indicium.

§. 12. Accidit autem ſæpius ut lues ♀ea lateat ſub aliis morbis, ſcorbuto Arthritide a quibus difficicili negotio diſtinguitur. Scorbuti enim truculentia ſæpius non cedit ſymptomatibus luis ♀eæ: ibi autem notandum quod ex prægreſſo coitu impuro, ſymptomatum circa noctem exacerbatione,& remediorum anti-ſcorbuticorum in ſufficientia conjicere liceat de latitante lue ♀ea.

§. 13. Scorbutus & Arthritis ſcorbutica quamvis magnam affinitatem habeant cum lue ♀ea,diſtinguuntur tamen à ſe invicem in hoc (1) quod lues ♀ea exordium ſuum plerumque capiat in partibus obſcœnis ubi & Gonorrhæa virorum cum carunculis verrucis, puſtulis ſe manifeſtant: in ſcorbuto autem à talis modi labe immunes ſunt (2) in ſcorbuto non ſcyrrhoſa & carioſa oſſium ſubſtantia deprehenditur (3) in lue ♀ea urina eſt ſanorum fere ſimilis in ſcorbuto plerumque rubicunda.

§. 14. Lues ♀ea majorem tyrannidem ſolet exercere in viros quam in fœminas præſertim ſi ſint cholerici vel cholerico melancholici vel etiam ſanguinei. Quamvis enim pituitoſi facilius contagium recipiant, in iis tamen non tantas vires poteſt exſerere

Digitized by Google

propter ſuccorum humiditatem & copiam motusque tarditatem, ſive ut veteres loquuntur frigiditatem: in illis autem qui craſſum & 🜍cum habent ſanguinem quales, ſunt cholerico melancholici, horrenda procurat ſymptomata.

§. 15. Ulcera ♀ea in pituitoſis admodum ſunt ſordida in bilioſis exedentia & phagadenica, in melancholicis cancroſa eſſe ſolent.

§. 16. Lues ♀ea quando afficit ſcorbuticos phtiſicos cachecticos, & qui viſcera non habent ſana robuſta longe periculoſiora imo ſæpius lethalia producit ſymptomata, cum alias per ſe non ſit lethalis.

§. 17. *Indicationes curatoriæ* ſunt ſequentes 1. ut *virus cauſticum, coagulans quod profundius* inſidet partibus oſſeis & glanduloſis *ex corporis ſphera ejiciatur.* 2. Ut *enormes illæ ſeri coagulationes & putredines hinc inde in partium fluidarum tubulis exiſtentes tollantur:* quem in finem præmiſſis univerſalibus ſequentia admodum proficua ſunt.

Rec. *Raſ. lign. Guajac.* ℥jß.
Rad. Chin. ʒ X.
Raſ lign. Saſſafr.
Sandal. citrin.
Sarſaparill. aa. ʒvj.
Fl. Samb. m. ß.
Bacc. Junip ʒiij.

Conciſa & contuſa M. d. ſ. ſpecies zum Holz-Tranck.

Rec. *Træ ♁ij acris* ℥j.
🜈 ♀
Træ corall. c- 🜈 *Lign. aa* ℥ß.

M. d ſ. Blut renigende Tictur zu XL. biſs L. Tropffen Morgens und Abends zu nehmen.

Rec. *Reg ♁ij. medicinal.* ʒij.
☿ *d. prob. pp. vel*
☿ *fixat cum* ♃. *vel* ☉*e.*
🜍♁ *probe elaborat aa.* ℥ß.

M. f. pulv. cujus doſis eſt ℈j. Poteſt hoc remedium cum conſerva roſarum & theriaca in electuarium redigi, vel etiam in pilulas.

§. 18.

§. 18. Si Lues ♀ea incipiens eſt,nec adeo inveterata vel mali moris ſolo decocto lignorum continuando id ipſum adminimum per 6. ſeptimanas & regimen ſudoriferum ſimul ſubjungendo expugnari poteſt : ut autem ejus operatio eo felicius ſuccedat Eſſ. prædicta ☿ialis admiſcenda eſt.

§. 19. Quando cura per ligna inſufficiens eſt tunc accedendum ad uſum ☿ialium probe præparatorum.

§. 20. Salivatio per hydrargirium externe excitata nunquam ferè tuta, & niſi probe fuerit corpus purgatum antea plerumque periculoſa.

§. 21. Interna ☿ialia longe tutiora externis ſed probe debent eſſe depurata & præparata, & tunc rarius ſudorem & ſalivam frequentius etiam alvum movent : quod tamen præcaveri poteſt ſi ſumantur cum *Diaſcordio Tra caſtorei* vel ejus uſus interpoletur.

§. 22. Mercuriclia ad minimum per 2. vel 3. ſeptimanas continuentur poros ſemper apertos ſervando, & præmiſſis purgantibus nec non ſudoriferis, feliciſſime ſcopum medici contingunt.

§. 23. Si ſalivationem movent & fœtidus Ichor fauces occupans tumorem dolorem, & putrilaginem in hac regione auget gargariſmata linimenta & cataplaſmata ex herbis alexipharmacis leniter conſtringentibus & depurantibus diligenter adhibenda ſunt.

§. 24. Si ſalivatio nimis vehemens eſt medicamenta ex 🜍e parata & ſoli flores 🜍 cum theriaca cœleſti mixti item purgantia ex rhabarbaro, manna foliis ſennæ ſ. ſt. diagridio &c. ſunt adhibenda.

§. 25. Salivatio & tota cura optime inſtituitur tempore verno & autumnali.

§. 26. In curatione luis ♀eæ ſtricta & accurata ſervanda eſt Diæta. Abſtinendum enim eſt ab omnibus acidis, ∽tuoſis vino ∇s tabaco, ab eſu carnium præſertim ſuillæ, cibis induratis, cereviſia oleoſa,& commendanda eſt Diæta tenuis, moderata, & corpus in calore æquabili tenendum:unde reprehendendus eſt mos eorum, qui mirum in modum hypocauſtum calefaciunt.

§. 27. Pro potu ordinario decoctum lignorum ſecundarium per aliquot menſes inſervire poterit.

§. 28. Tophis, & calloſitatibus oſſeis extrinſecus applicari poteſt *Emplaſtrum Vigonis de ranis cum ☿io* addito *Balſamo 🜍 therebintinato*

mixto ☿ *præcipitato albo*, & *camphora* quod egregie tales tumores reſolvit, & diſcutit.

§. 29. Ulcera cacoethica optime tractantur ☿ialibus, ſumitur nimirum ▽♆, *ſolutio ſach.*♄ *in* 🜈 *camph.* addit, ☿ *albo.*

§. 30. Si ſalivatio ex profeſſo inſtituenda purgantia ſudoriſera balnea, & in plethoricis V. S præmittenda, præſertim quando externe ☿ in unguento adhibere velimus.

§. 31. In infantibus, perſonis tenellis ſenſibilioris texturæ ad phtiſin proclivibus unguenta ☿ialia cautiſſime vel nunquam adhibenda, nec ſalivatio ſtudio provocanda; ſed temperatiora lignorum decocta omiſſo vel parciori doſi aſſumpto ligno Guajaco, item ☿ialia diaphoretica probe depurata in uſum vocanda.

PARS

Digitized by Google

PARS QARTA.

De Morbis ex vitio & motu impedito ſpirituum animalium ortis.

SECTIO I.

De Affectibus ſoporoſis.

CAPUT I.

De Apoplexia.

§. 1.

APoplexia ex *ſoporoſis affectibus graviſſimus quippe qui ſæpius abs-que ullo ſigno præcedente hominem intra breve ſpatium interimit.* Deſcribitur autem a practicis quod ſit *omnium functionum anima-lium in ſenſu & motu conſiſtentium repentina ceſſatio.* Taliter enim af-fecti ſubito non ſecus ac fulmine tacti in teram concidunt, ſenſibus externis non minus, quam internis privantur, motus imminuitur ma-nente tamen pulſu & reſpiratione, ſi malum eſt gravius etiam ſter-tor & ſpuma circa os obſervatur.

§. 2. Apoplexia ratione *partis affectæ varia ſortitur nomina.* Si enim totum corpus una cum capite afficitur dicitur *apoplexia* in ge-nere, ſi unum tantum latus ſive dextrum ſive ſiniſtrum dicitur *He-miplegia vel Hemiplexia*, ſi totum corpus capite excepto dicitur *Paraple-xia.* Ratione *cauſæ* iterum diſtinguitur in apoplexiam ſanguineam, & ſeroſam ſive pituitoſam. In illa plerumque poſt mortem in-ſtituta ſectione capitis ſanguis extravaſatus ad aliquot cochlearia reperitur in cerebri ventriculis, in hac vero ſerum.

§. 3. Porro diſtinguitur in *Idiopathicam* & *ſymptomaticam*: raro tamen obſervatur ſymptomatica niſi quod Lethargus tandem in Apoplexiam deſinat.

§. 4. *Cauſa proxima* hujus morbi eſt ſpirituum in cerebro atque nervoſo ſyſtemate depravatus motus dependens a ſufflaminato vel denegato influxu tam in ſenſorium commune, quam in nervorum paria motuum voluntariorum præſidia.

§. 5. Pars primmario affecta in Apoplexia eſt ipſa medulla oblongata, quæ ſolet eſſe principium nervorum. Quando enim ibidem ſubſiſtit vel ſtagnat aut ſerum extravaſatum aut ſanguis extravaſatus poros obſtruit vel comprimit ut ſpiritus minime vel non rite influere poſſint, contingit apoplexia.

§. 6. Sanguinis extravaſati cauſa eſt ruptura arteriarum quæ in cerebro tenuiſſima tunica ſunt præditæ non venarum, quippe quæ ſub dura membrana tendinoſæ indolis latitant reconditæ: præcipue autem taliſmodi ruptura contingit in plexu choroidæo tanquam e tenuiſſimis arteriolis conflato. Circa hujus enim confinia ſanguis extravaſatus deprehenditur.

§. Cauſa ruptionis eſt copia ſanguinis in arteriis collecta & refluere neſcia partim ob ſpaſmum notabiliorem circa caput vel alias partes etiam diſſitas excitatum, partim propter obſtructionem venarum jugularium, factam a polypoſa materia quale, quid obſervavit *Nimannus*, vel etiam ſanguis & quidem craſſus cum impetu ad caput motus ubi deinde non facile in venas tam propter craſſitiem, quam propter motum languidiorem tonicum ſive robur fibrillarum & membranarum cerebri recipitur, & ibi ſubſiſtens a tergo vero ſubſequente majore copia nimium diſtendit & deinde diſrumpit ipſa vaſa cerebri.

§. 8. Serum in ipſo cerebri ſinu collectum eandem agnoſcit cauſam, nimirum impeditiorem ſanguinis per venas regreſſum: non enim poteſt aliter fieri quam ſi ſanguinis circulatio eſt impeditior per venas motu a tergo urgente, ut ipſum ſerum a ſanguine ſubſiſtente per poros arteriolarum diſtenſione majores factos ſecedat, & extravaſetur, non ſecus ac videmus in ligatis venis tumorem in parte proximus ſuccedere ſeroſum.

§. 9.

Digitized by Google

§. 9. Subjecta apoplexiæ ſanguineæ ſunt plethorica, juvenes, viri vino dediti & qui diu omiſerunt V. S. vel in quibus Hæmorrhoidum fluxus ſuppreſſus eſt, vel qui e naribus fluxum ſanguinis diutius paſſi ſunt, qui fluxus poſtea per longum tempus ceſſavit. In apoplexia enim ſanguinea etiam robuſiſſimi homines ſubito intereunt citra ullum præcedens incommodum, facie exiſtente colorata rubicunda, oculis aparentibus fulgidis pulſu exiſtente valido.

§. 10. Seroſa inveſtare ſolet maxime ſenes hypochondriacos temperamenti phlegmatici & pituitoſi.

§. 11. Apoplexia ſanguinea facile ſuſcitari ſolet ex ira, pituitoſa ex terrore, triſtitia & curis, deinde ſanguinea magis tempore vernali, pituitoſa tempore hyemali & autumnali familiaris eſt.

§. 12. Imminentem apoplexiam quandoque prænunciant gravativus capitis dolor, oculorum caligo, vertigo, hebetudo poſt ſomnum, aurium tinnitus memoriæ languor, ſomnus largus, frequentes ſternutationes ſed irritus conatus, linguæ tarditas, vox tremula, mentis obtenebratio motus imbecillis: quæ omnia certiſſimi affectus noſtri ſunt prodromi, quandoque autem citra ullum antecedens ſingnum ingruit.

§. 13. Præſens apoplexia in ſpecie ſanguinea cogniſcitur ex repentina ſenſus motusque ceſſatione, oculis rutilantibus, venis oculorum & totius capitis tumentibus, pulſu magno duriſſimoque, & in genere ex omni quæ plethoram ſanguinisque abundantiam & orgaſmum induxerunt.

§. 14. Pituitoſa eſt dicenda quando ſenes phlegmaticos & qui frequentius catarrhos paſſi fuerunt aggreditur cum facie pallida, pulſu tardiore & præcedente ſomnolentia, obtuſo capitis dolore, aurium tinnitu ac interdum tumore œdematoſo in corporis quadam parte.

§. 15. Diſtinguitur noſter affectus a ſyncope tum in hac pulſus ceſſat in illo vero reſtitat, a paſſione hyſterica tum in hac fauci um ſtrangulatio, anxietasque præcordiorum præcedit vel ſequitur citius que reſtituuntur quam apoplectici, a catarrho ſuffocativo, in quo maxima adeſt reſpirationis difficultas, pectorisque anguſtia: apoplexia autem in momento invadit citra anxietatem quandam & ſpirandi difficultatem.

§. 16. *Prognoſin* quod attinnet, affectus noſter admodum pe-riculoſus eſſe ſolet, ſubito enim mortem inducit peſſimumque ſi-gnum præbet ſi ſanguis e vena ſecta non profluit. Indicium enim cordis muſculos ſimul eſſe tactos, item ſi poſt V. S. ægroti non ad ſe veniunt, porro ſi clyſteres non retinentur ſed ſtatim iterum eff-una cum fecibus.

§. 17. Apoplexia valde recidivat, & ſignum eſt recidivæ ſi ſub-jectum remanſerit torpidum, ſtupidum, ſi vigor actionum anima-lium valde imminutus fuerit, vel linguæ impotentia remanſerit & me-moriæ imminutio: quod ſi enim non exacte obſervetur vivendi regimen facillime de novo revertitur malum ægrumque ſup-rimit.

§. 18. Quicunque non ſervantur in apoplexia ſanguinea V. S. mature inſtituta illi certiſſime pereunt.

§. 19. Apoplexia ſero a ſæpius terminari ſolet in paralyſin dex-tri, aut ſiniſtri lateris, aphoniam & facile ſolet recidivare, ſi feliciter etiam curatur relinquit poſt ſe memoriæ debilitatem torporem ſegnitiem & capitis ex facili cauſa dolorem ac debilitatem, nec non corporis totius laſſitudinem

§. 20. Omne *curationis* negotium conſiſtit potiſſimum in eo ut *excitetur, excitatus reficiatur, ac tandem a novo paroxyſmo præſervetur.*

§. 21. Si apoplexia ſanguinea ante omnia inſtituatur V. S. & qui-dem *in pede ac brachio* larga ſatis in quantitate & mature ante quam ſanguis extravaſatus intra cerebrum in grumos abeat.

§. 22. Fine excitandi *naribus applicentur odorifera cephalica for-ma*, v. g.

Rec. 🜋 *Rectif.* ℥i
♌ ⊖ ✱ *c.* ♆ ʒij
Camph. ʒj
☍ 🜔 *rut.*
caryophyll. aa gtt. X.

M. d.
S.

Euſſerſicher Spiritus mit einer Feder vor die Naſe zu ſtreichen wie auch die Schlaffen und Ancken

§. 23. Nec omittenda ſunt clyſmata ex ſtimulantibus acri-bus

bus præſertim ⊖inis, item ex extracto colocynthidis nec non cephalicis parata, vel etiam horum loco applicentur ſuppoſitoria acriora: non nulli m. adhiberi ſolent veſicatoria, item frictiones capitis cum panno calidiſſimo aliaque excitantia.

§. 24. Uſu interno, fine confortandi & excitandi potiones ſive mixturæ ex ▽lil. conuall. Eſſ. caſtor. ♌ ⊖ ✱ ſimilibusque præſcribi poſſunt.

§. 25. In pituitoſa poſt excitationem ſequentes pilulæ erunt admodum proficuæ.

Rec. *Extract panch. Croll.*
Reſin. lign. Al.
Ladani.
Benzoes.
Troch. alband.
⊖ ſuccin.
☿ Dulc.
Balſam. Peruv. aa. ℈j.

M. f. c. Eſſ. caſtorei pilulæ ex ℈j. XIV. d. S. Pillen alle Abend XIV. auff ein mahl. Item

Rec. *E. E. Succini.*
Lign. Al.
Caſtor.
♌ ⊖ ✱ aa. ʒij.
☍ Cardamomi.
Cinamomi.
Caryophyll.
N. M. aa Gtt. iiij.

§. 26. Poteſt etiam nuchæ vel toti capiti applicari emplaſtrum ex gummi Elemi, ſuccino, maſtiche, ſtorace, Benzoe opobalſamo, balſamo peruviano ☍ lign. rhod. rut. lavendulæ paratum.

§. 27. Ante omnia æger ponendus eſt in locum lucidum ſerenum & poſituram mediam nec declivem nec altam.

§. 28. Si ſubjectum eſt plethoricum V. S. ſtatim adminiſtretur, ſi autem phlegmaticum & malum per prodromos redit cum ſuc-

ceſſiva ſymptomatum imminutione tunc a V. S. magis abſtinendum.

§. 29. Vomitoria nunquam fere danda ſunt niſi cibo copioſo & quodammodo noxio aſſumto, utpote emetica imperum exſerendo ad caput plus nocent quam proſunt.

§. 30. Cum ſternutatoriis cautiſſime eſt agendum & non niſi errhina admittenda.

§. 31. Spirituoſa cephalica ⊖ia volatila ∘°∘oſa in ipſo paroxyſmo cautiſſime danda ſunt præſertim in ſanguineis & plethoricis quod etiam valet de ∘°∘is deſtilatis & externis balſamis apoplecticis quia magis ſanguinem in impetuoſum motum conjiciunt.

§. 32. Ante omnia æger a frigore defendendus eſt, & præſertim pedes lectis vel in tegumentis probe muniendi, ut ſic humores a capite divertantur ad has partes.

§. 33. Opiata inebriantia omniaque anodyna tam præſervandi quam curandi fine cane pejus & angue ſunt vitanda.

§. 34. Illi qui ſervati fuere & convaluerunt ſedulo vitare debent omnes graviores animi commotiones, vaporoſa ſuaveolentia, volatilia; quibus omnibus capiti inbecillitas inducitur. Porro etiam ab alliaceis, cepis, ſpiritu vini, vino dulci, copioſo abſtinere debent, niſi enim Diætam & hujus leges probe obſervent facile rurſum incidunt in ſimile malum.

§. 35. Apoplexia ſanguinea averti & præſervari poteſt commodiſſime V. S. verno & autumnali tempore celebrata & quidem menſe Martio & Septembri, maxime ſi fuerint conſueti & Hæmorrhagias per nares a longo tempore paſſi fuerint.

§. 36. In apoplexia pituitoſa a fortioribus calidis ſudoriferis, cephalicis ☊tuoſis merito abſtinendum eſt, & potius purgantia, balſamica cinnabarina, diuretica, & balſamica temperata externe & & interne optimam locant operam, quo etiam ſpectant frictiones capitis cum panno calido fortiter inſtitutæ, cucurbitulæ ſine ſcarrificatione applicatæ, item veſicatoria & errhina inter quæ principem locum habent reſina Guajaci, flores Benzoe, cum pulvere ſuccini, & caſtorei.

CA-

Digitized by Google

CAPUT. II.

De Paralyſi.

§. 1.

PAralyſis eſt apoplexia quaſi particularis, ſicuti apoplexia paralyſis univerſalis. Quemadmodum enim in apoplexia omnes motus voluntarii una cum ſenſuum exercitio penitus ceſſant; ita in paralyſi certis lateris dextri vel ſiniſtri vel tantum certæ partis, manus pedis, motus imminutio, & abolitio obſervatur.

§. 2. Differt paralyſis ratione *partis affectæ.* Si enim medietas corporis tantum afficitur *Hemiplexia,* ſi omnes corporis partes excepto capite *paraplexia* ſi una lateris tantummodo pars κατ' ἐξοχὴν *paralyſis* *tum partis affectæ additione* v. g. paralyſis pedis linguæ, ani &c. audit.

§. 3. Ratione majoris vel minoris gradus diſtinguitur in *veram & ſpuriam*: ſi ſenſus una cum motu perit dicitur vera, ſi vero motus imminuitur ſenſu ſalvo atque integro dicitur ſpuria.

§. 4. Porro alia Paralyſis eſt *eſſentialis* alia *ſymptomatita,* Illa ex cerebro & nervis læſis primario oritur, hæc alium morbum præſertim male tractatum ſequitur.

§. 5. *Cauſa proxima* Paralyſeos eſt impeditior ſpirituum animalium influxus in partes propter compreſſos aut in farctos nervos, qui oriuntur e medulla ſpinali.

§. 6. Ad paralyſin diſpoſiti ſunt ætate ſenes, temperamento ſanguinei, plethorici item phlegmatici, ratione habitus corporis, qui laxo & ſpongioſo habitu ſunt præditi.

§. 7. Diſponunt ad paralyſin ordinarie ſanguinis evacuationes ſuppreſſæ, terror graviſſimus, iracundia frequens, intemperantia in ♀e, fortiora ſudorifera, balnea laconica, purgantia præſertim in corporibus caco chymicis, item apoplexia pituitoſa & ſpaſmodica facile poſt ſe palalyſin relinquit.

§. 8. Paralyſis ſpuria originem magis habet ex muſculis atque tendinibus ſpaſmodice contractis & malum eſt frequens in Arthriticis, ſcorbuticis, colica convulſiva laborantibus: in quo ultimo caſu ſuſpe-

Digitized by Google

tu ſpeciatim dicitur *pareſis*, item familiariſſima eſſe ſolet metallurgis qui mineras ♄ninas coquunt, & hinc dicitur Germanice *die Hutten-Krankheit oder Hutten-Katze.*

§. 9. Cognoſcitur paralyſis facillime ex imminuto vel deſtructo motu, ac ſenſu partis, cui accedit membri notabilis flacciditas. Quando enim rigidæ ſunt partes morbus tunc potius dicendus eſt contractura.

§. 10. Notabile eſt partem paralyticam ſucceſſu temporis vel nimio marcore conſumi vel nimium etiam intumeſcere & ſemper frigidiorem deprehendi præ parte ſana.

§. 11. Quod *prognoſin* attinet in ſenibus difficillime ſanatur in juvenili vero ætate major adhuc convaleſcentiæ ſpes eſt; deinde vernali tempore longe felicius cura inſtituitur, quoniam propter motum ætheris auctum inteſtinus motus & ſpiritualcentia ſanguinis longe vegetior exiſtit tunc temporis quam hyeme ubi ſanguis magis craſſus.

§. 12. Si eſt ab apoplexia, quæ lubentiſſime terminatur in paralyſin metuendum eſt ne apoplexia recurrat, ſi ex impuritate ſanguinis & lymphæ ſcorbutica ac ſcabie retropulſa ſubnaſcitur, & magna ſimul nervorum debilitas adeſt ægerrime ſaneſcit.

§. 13. In *cura* ante omnia reſpiciendum eſt ad cauſas mediatas & procatarcticas: in genere tamen notandum eſt omnia quæ apoplexiam curant ſanare quoque paralyſin. Hinc repetantur quæ §. 23. antecedentis capitis ſunt dicta.

§. 14. Extere etiam adhiberi poſſunt thermæ naturales vel artificiales, item balnea formicarum vel etiam ſequens unguentum.

Rec. *Axung. hum.*
taxi aa. ℥iij.
Pingued. Caſtor.
°°° *lumbr.* 🜃*eſtr.*
Juniperi.
Caryophyll.
Camphor. aa. ℥j.

Poteſt etiam addi balſamus Peruvianus vel aliquid de ∽⊖✱ quo linimento inungantur aliquoties de die calide tota ſpinalis medulla cum nucha, nec non juncturæ partium paralyticarum.

§. 15.

Digitized by Google

§. 15. Præſtat ſemper poſt ſudorem hujusque abſterſionem poris nempe apertis externa applicare.

§. 16. Si paralyſis ſalvo adhuc ſenſu ubique in muſculis, ac tedinibus cauſa magis latitat pars affecta pannis calidis bene fricanda ut pori aperiantur & deinde linimentum ſuperius deſcriptum vel ſimile quoddam illinendum, quodetiam valet in contractura metallurgorum.

§. 17. Maximopere cavendum eſt in hoc affectu a medicamentis ſpirituoſis inebriantibus ſanguinemque exagitantibus præſertim in principio & antequam prima regio ſufficienter fuerit expurgata. Teſte enim experientia ſæpius a præpoſtero calidorum uſu in plethoricis & cachecticis hoc malum oritur, cunctaque ſymptomata augentur.

§. 18. Si paralyſis eſt ſcorbutica decocta lignorum & ſpecifica anti-ſcorbutica nec non china chinæ debite adminiſtrata ſolamen afferunt egregium.

§ 19. In contractura & pareſi interne demulcentia decocta emollientia & præſertim ℴℴ amygd. d. cum ℴℴ carminativis mixtum item clyſteres pure ℴℴoſi præſentiſſimum afferunt auxilium : externe autem balnea ex ſanguine brutorum nec non cutis canis detracta & calide applicata conducunt.

§. 20. Inter externa paralytica linimenta hæc præſtantiora eſſe ſolent, quæ ex pinguibus & ſpirituoſis penetrantibus oleis compoſita ſunt. Sola enim pinguia poros nimis relaxatos non penetrant, ſola ſpirituoſa nimis cito avolant exſiccant , fibrasque rigidiores reddunt.

§. 21. Quando paralyticæ partes tumore affectæ ſunt & frigore correptæ balnea Laconica ex 🜄 aromatiſato vel cum oleoſis præparata conducunt, balnea autem humida aquoſa tali in caſu ſollicite vitanda ſunt.

§. 22. Si atrophia juncta eſt cataplaſmata ex formicis item linimenta temperata non nimis calida, nec non balnea ex partibus animalium deſumta conducunt.

§. 23. Vinum crebrius ſed parca doſi ſumtum , generoſum tamen aromatum infuſione & herbarum , cephalicarum additione

conditum & roboratum ventriculo, & capiti oppitulando deſideratum ſpondet auxilium.

§. 24. Opiata omniaque vaporoſa flatulenta viſcida, acida, frigida conſtringentia in hoc affectu nocentiſſima ſunt. Quorſum m. referendus nimius uſus ♀is animique commotiones & perturbationes, ex adverſo ſi in ullo affectu prodeſt motio corporis, item calor externus, præſertim igni vivo partem affectam quam proxime fieri poteſt admovendo hic prodeſt.

CAPUT. III.

De

Lypothimia Syncope & Ecſtaſi.

§. 1.

HI affectus omnes ſunt nihil aliud quam ſubitanea omnium actionum tam vitalium, quam animalium imminutio & abolitio & gradu ſaltem inter ſe differunt, ita ut *lypothimia* ſit primus gradus citius tranſiens, *ſyncope* ſecundus diutius durans, *ecſtaſis* tertius & ultimus ad aliquot dies quod tamen rariſſimum ſeſe extendens.

§. 2. Cauſa proxima horum affectuum eſt retroceſſio, ac denegatus legitimus influxus ∽tuum animalium in ſenſuum motusque organa major tamen in ſyncope & ecſtaſi quam in lypothimia.

§. 3. Cauſæ occaſionales poſſunt eſſe variæ deficiunt enim interdum ſpiritus conſumti a morbis malignis, inedia, ſudore nimio laboribus exceſſivis hypercatharſi, ♀e immoderata, ſtudiis nimiis, hæmorrhagia largiore &c. vel non legitime influunt ob peculiarem idioſyncraſiam, qualia exempla paſſim reperiuntur apud practicos.

§ 4. Porro anſam huic malo facile præbent animi affectus inprimis mœror, terror, metus gaudium & amor, odor rerum gratarum præſertim in ſexu ſequiore, potus frigidus in copia aſſumtus poſt corporis incandeſcentiam uteri geſtatio, plethora, dolor exquiſitus præprimis vero ſuperrioris orificii ventriculi ex qua cauſa *ſyncope* cum,

Digitized by Google

cum additamento dicitur *cardiaca*, ſicuti *uterina*, ſi hujus partis dolor illam produxerit.

§. 5. *Diagnoſis* horum affectuum eſt facillima. In lypothimia enim quæ ſyncopen plerumque antecedit pulſus eſt languidus, parvus & inæqualis, facies pallida cum extremorum frigore, oculis tenebræ ſuffunduntur, aut viride vel flavum quid iis obverſari videtur. ſudor ſæpe apparet in fronte plus minusve frigidus & Lypothimia correpti aliquamdiu jacent immoti cum hebetudine ſenſuum, ceſſante inſimul loquela, remanente tamen pulſu debili, & reſpiratione obſcura.

§. 6. In ſyncope vero ſymptomata recenſita vehementiora ſunt, pulſus cum reſpiratione quoad ſenſum ceſſat, mentis actiones & motus ſenſusque corporis cum loquela pereunt, ægrique actu quaſi mortui videntur.

§. 7. Ecſtaſis ex iisdem cognoſcitur ſymptomatibus & non differt a ſyncope niſi diuturnitate temporis ſive durationis, ſæpius enim ad aliquot dies perdurat.

§. 8. Lypothimia eſt malum non adeo periculoſum, ſyncope vero pro diverſitate cauſarum diverſam exhibet prognoſin: quæ enim ex immodicis evacuationibus timore, terrore, triſtitia aut alia evidenti cauſa provenit minus periculoſa eſt, quam quæ ab interna, & præternaturali cauſa originem habet.

§. 9. Non ſtatim ſalus promittenda cum quis a ſyncope ſibi quodammodo redditur. Nam ſi pulſus non redit, nec calor vividus & æger frigidus ſemper manet mox in ſyncopen relabitur.

§. 10. Si ſubjectum cæteroquin ſanum ſyncope corripitur non ſtatim deſperandum, modo aliqualis adhuc calor circa præcordia obſervetur. Si vero morbis chronicis vel etiam malignis ubi vires jam exhauſtæ ſuperveniat deſperata res eſt.

§. 11. Cura alia inſtituenda eſt in paroxyſmo, alia extra paroxyſmum in paroxyſmo conveniunt analeptica & excitantia quæ vel in os infundi debent vel ſi deglutire illa non poteſt æger externe ſaltem naribus, pulſibus ac cordis regioni applicentur.

§. 12. Externo alias uſui etiam cataplaſmata inſerviunt ſupra cordis ſedem impoſita ex mica panis pulvere cinam. mac. caryophyllorum cum confectione Alkermes vel tenella citri frondium

folia vel meliſſa vino imbuta: quod ipſum etiam obtinebitur a balſamis apoplecticis naribus manuum carpis vel linguæ inunctis in ſubjectis quæ ſuaveolentia perferre poſſunt, aut loco illorum ab ℴℴis deſtillatis cinamomi ſuccini &c. cum ſacharo linguæ impoſitis.

§. 13. Extra paroxyſmum reſpiciendum eſt ad cauſas procatarcticas; hinc quandoque conducunt vomitoria v. g. in ſyncope cardiaca vel alterantia & diaphoretica, ac Bezoardica vel etiam aperientia & uterina, antihyſterica, quandoque etiam V. S. ſi ſanguis vel ob nimiam copiam vel diſcraſiam ſtagnet.

CAPUT IV.

De

Affectibus ſoporoſis in ſpecie ſic dictis Somnolentia, cataphora, comate vigili, lethargo atque caro.

§. 1.

Vitia circa ſomnum occurrentia, atque in exceſſu potiſſimum peccantia generali vocabulo appellantur *affectus ſoporoſi*: pro diverſitate autem graduum atque ſymptomatum peculiaria iterum acquirunt nomina.

§. 2. Prima ſpecies dicitur *ſomnolentia*, quæ nihil aliud eſt, *quam nimia in ſomnum propenſio & inexplebilis ſatietas ita ut quamvis excitentur ægri ſtatim tamen iterum obdormiant ſed citra deliria.*

§. 3. *Cathaphora* eſt altera ſpecies affectuum ſoporoſorum quæ alias etiam vocatur *coma ſomnolentum*: in qua *ægri profundius adhuc dormiunt quam in ſomnolentia*, *ac præterea* ſi excitentur delirant, ſtatimque iterum in ſomnum relabantur inſuperque febrem quandoque patiantur qualia ſymptomata ſomnolentia neſcit.

§. 4. Coma vigil oppoſitum quaſi eſt cataphoræ utpote in quo tanta ægri ad ſomnum eſt propenſio, ut licet clauſis etiam oculis ſeſe componant ad ſomnum capeſſendum, propter delirium tamen conjunctum obdormire nequeant.

§. 5. Quarta ſpecies Lethargus ſive Veternus audit in qua *ſomnus*

Digitized by Google

mnus fere eſt inexpugnabilis ita ut vix ullis mediis oculis iterum excuti poſſit cum febre lenta, delirio omniumque rerum oblivione conjunctus.

§. 6. Summus denique affectuum ſoporoſorum gradus eſt *Carus*, in quo *ægri adeo profundi dormiunt ut nullatenus fere excitari queant, ſenſum tamen ſervant & reſpirationem illæſam.*

§. 7. Differt Carus & Lethargus ab apoplexia quod in hac longe difficilior ſit excitatio & reſpiratio depreſſior, in illis autem excitantur quidem ægrotantes per fortiores ligaturas punctiones frictiones, loquuntur etiam excitati ſed mox iterum in ſomnum relabuntur.

§. 8. *Cauſa* horum affectuum *proxima* eſt denegatus legitimus ſpirituum animalium influxus inſenſuum motusque organa, dependens plerumque a nimia cerebri humiditate ſerique ſtagnatione. Quando enim lethargici & comatoſi poſt mortem aperiuntur, deprehenditur paſſim in ipſorum cerebro præſertim in ejus cortice ſerum ſtagnans copioſum intra membranas ipſumque cerebrum indicio ſerum ab ipſo ſanguine ſeciſſiſſe propter circulationem ſanguinis p er venas debiliorem.

§. 9. Pro ut differt illa ipſa ſeri extravaſatio, vel cum ipſo ſanguinis impetuoſo motu ad caput, & incipiente inflammatione jungitur, vel ex craſſi ſanguinis impeditiore motu oritur, exſurgit Lethargus quod malum ſubito necat, vel Carus qui per longum tempus durare poteſt: Coma vigil autem raro ſolum eſt, utplurimum enim eſt ſymptoma febrium malignarum & ex defectu virium atque ſpirituum oritur.

§. 10. Cauſæ occaſionales ſunt plurimæ præprimis autem ad prædictos affectus diſpoſiti ſunt ſenes, plethorici, cacochymici & qui ſupreſſas habent evacuationes ſanguinis ordinarias, maxime Hæmorrhoidum vel qui ſanguinis miſſionem neglexerunt.

§. 11. Porro ad hos affectus diſponit abuſus potuum inebriantium ſpiritus vini, vini generoſi, aquæ vitæ, remediorum Narcoticorum, & rerum vaproſarum, opii, abſinthii &c.

§. 12. Quandocunque ſenes corripiuntur febre Eryſipelacea, vel Arthritica, neque ſufficienter materiæ peregrinæ expulſio contingit, ob conſtrictum corporis habitum facillime incidunt in dictos affectus: maxime ſolenne eſt a podagra retropulſa fieri Lethargum maxime in ſenibus.

Digitized by Google

§. 13. Quæcunque ſanguinem copioſum, & impurum nimium commovent, uti ſunt balnea, præſertim Laconica, & medicamenta volatilia ſpirituoſa illa diſponunt ad ſoporoſos affectus.

§. 14. Obſervamus etiam experientia hyemali, & vernali tempore magis craſſari hos affectus, quam æſtate Quoniam hyeme poris cutis conſtrictis, & vaſis ſanguineis compreſſis ſanguis magis vergit ad interiora ipſumque caput, ſegnius progreditur, & inſpiſſatur tempore vero vernali ſtatus plethoricus, uti ſemper inſenſus ita maxime tunc temporis quoniam agiliori ætheris motu major ſanguinis expanſio liberiorem ejus circuitum impedit & varia mala accerſit ob retardatam ſangninis circulationem.

§. 15. Affectus ſoporoſi ſua ſponte ſæpius ſolvuntur criticis evacuationibus, narium hæmorrhagiis, & ſudore largo.

§. 16. Lethargus ſi convulſiones accedunt, intra 24. horas homines interimit. Plura vide de prognoſi in *Ettm.* contracto p. 393. ubi de ſomno nimio.

§. 17. Indicationes curatoriæ ſunt ſequentes I. æger excitetur. II. ſanguinis, & ſeri copia a capite divertatur. III. Circulatio ſanguinis liberior per caput promoveatur. IV Influxus ſpirituum in ſenſoria & totum corpusprocuretur.

§. 18. Conveniunt itaque fine excitandi ſpiritus volatiles penetrantiſſimi ☍ cephalicis, & antiſpasmodicis remediis acuati item liſteres carminativi vel etiam veſicatoria nuchæ applicanda, quæ ſi ullo in affectu certe in his laudabilem exſerunt effectum.

§. 19. ⊖ia volatilia ☍ oſa omniaque calida ſpirituoſa uſu interno ſunt adhibenda, quoniam hi morbi plerumque a turgeſcentia copioſi & impuri ſanguinis proficiſcuntur, paroxyſmo autem remoto in auxilium vocanda quæ commendata fuerunt in capite de apoplexia & paralyſi.

§. 20. Fine præſervatorio abſtinendum eſt ab omnibus vaporoſis cereviſiis lupulatis amaricantibus fumo tabaci 🜄 aere craſſiore ac humidiore, ira ♀e nimio frigore & ab iis omnibus quæ alvum adſtringunt, & craſſum feculentum ſanguinem reddunt.

§. 21. Si affectus comatoſus eſt ſymptoma febris inflammatoriæ podagricæ Eryſipelaceæ conferunt maxime diaphoretica in ſpecie ⏀ cum Camphora quæ blande aperiunt, febrile incendium extin-

Digitized by Google

extinguunt omnia autem ⊖ia volatila & calida ♎tuoſa interne & externe nocentiſſima ſunt, quoniam calorem febrilem augent.

§. 22. V. S in plethoricis licet ſint ſenes egregie confert.

§. 23. Extra paroxyſmum arcanum duplicatum cum cinnabarinis mixtum item pilulæ cephalicæ, uſus pediluviorum nec non abſtinentia a cibo copioſo, potu inebriante, ira, a malo præſervat.

§. 24. Perquam notatu dignum eſt in comate vigili maxime in debilitatis abſtinendum eſſe ab omnibus ſtimulantibus purgantibus V S, omniaque perficienda eſſe analepticis, Eſſ. ambræ Emulſionibus ▽is confortantibus florum aromaticorum decocto ſuccoladæ &c.

§. 25. In affectibus his omnibus extra paroxyſmum infuſa calida ex cephalicis v. g. Majorana fl. lav. anthos. ligno ſandalo citrino cardamomo ſimilibusque parata conveniunt.

CAPUT V.

De

Inſominii turbulentis & Ephialte.

§. 1.

IN ſommia ſunt nihil aliud quam confuſa repetitio idearum cerebri poris inſcriptarum, quæ a mente tempore ſomni in ſenſorio communi ſpiritibus animalibus deſtituto, vel non ſufficienter inſtructo rite judicari ac diſtingui non poſſunt. Talismodi infommia de rebus præſertim terribilibus moleſtis & ingratis omni nocte ſæpius recurrentia, & terrorem injicientia dicuntur turbulenta, quoniam homines ceteroquin ſanos ſæpius mirum in modum debilitant atque conſternunt. ita ut medici opem atque auxilium implorare neceſſe habeant.

§. 2. Ephialtes eſt nihil aliud quam inſomnium profundius & turbulentum. Hoc morbo affecti imagniantur ſibi hominem vel aliud pondus ſomni tempore incumbere ſupra corpus ſuffocationemque moliri, nec omni conatu, & niſu liberare ſe ab iſta ſarcina

nec

Digitized by Google

nec vocem edere poſſe, licet utrumque vehementer intendant. Expergefacti inſigniter totius corporis defatigatione & virium ex hac lucta lapſu conqueruntur.

§. 3. *Cauſa proxima* conſiſtit in conſenſu idearum cerebri cum imagnatione originem trahente ab inſufficiente vel de negato influxu ſpirituum animalium in ſenſorium commune.

§. 4. *Cauſæ occaſionales* ſunt variæ. Ex his ſe offerunt audita, vel viſa talia horrida & ingrata præſertim in ſubjectis ſenſibilioris texturæ, item decubitus ſupra dorſum declivi præprimis capite, ex internis cauſis anſam facile præbent cruditates primarum viarum malumque Hypochondriacum aut nimia repletio ventriculi ab alimentis, item plethora vel ſanguinis diſcraſia vel morbi graves imminentes, aut non rite curati. Videmus hac ratione cum anxietate quadam dormire quibus variolæ, morbilli, febresque imminent pavor item in ſomno perpetuus accidit lienoſis, hypochondriacis, quemadmodum & pueris, quos tormina ventris vel etiam lumbrici frequenter vexant.

§. 5. *Diagnoſis* horum affectuum vel ex ægri, vel etiam adſtantium relatione haurienda. Prognoſin autem quod concerint in ſe non periculoſi ſunt, interdum tamen morbos imminentes acutos & malignos prænunciare ſolent.

§. 6. In *Cura* præſertim Incubi ante omnia æger in paroxyſmo conſtitutus excitandus vel compellatione aut tumultu circa lectum vel concuſſione corporis: quibus hic affectus ſtatim tollitur, ut vero præſervetur patiens a novo inſultu cauſæ occaſiones legitimis remediis ſunt removendæ.

§. 7. Si ex auditis vel viſis ingratis malum proveniat ante ſomnum capeſcendum relatione gratorum, vel cantilenis aut muſica, aliæ inducendæ ſunt ideæ, ſi decubitus ſupra dorſum anſam dederit decubitus ſupra alterutrum latus emendabit malum.

§. 8. Si ex cœna largiore proveniat malum conducit abſtinentia ſi cruditas ventriculi ſive ſanguinis diſcraſia acido-viſcida malum producat, convenientibus remediis erunt corrigendæ.

§. 9. Si ex morbis imminentibus vel etiam præſentibus malum proveniat eo allaborandum ut præſentes tollantur vel imminentium

Digitized by Google

nentium cauſæ inveſtigentur, latensque ſub herba anguis tempeſtive competentibus remediis ſuffocetur.

CAPUT. II.

De Agrypnia.

§. 1.

Vitium ſoporoſis affectibus contrarium circa ſomnum etiam occurrens non minus moleſtum, quam ſæpius periculoſum eſt, quod conſiſtit in ejus defectu, diciturque *agrypnia*, quando nimirum *agri nequaquam dormire poſſunt quamvis ab iis anxie expetatur ſomnus.*

§. 2. *Cauſa* hujus mali *proxima* eſt irregulari, & inordinatus motus ſpirituum animalium illorumque continuus influxus in ſenſuum motusque organa, dependens a defectu particularum ♀earum, vaporoſarum nec non aquoſarum ipſius maſſæ ſanguinæ quibus tempore ſomni ſpiritus animales quaſi inviſcantur atque irretiuntur.

§. 3. Subjecta ad hunc affectum præ aliis diſpoſita potiſſimum ſunt melancholica item ſenilia in quibus propter naturalem defectum particularum vaporoſarum & aquearum cerebri pori nimium aperiuntur, ſpiritibus quæ liberior commeatus conceditur.

§. 4. *Cauſa* reliquæ *occaſionales* ſunt variæ. Quicquid enim ſpiritibus motum inordinatum introducit, vires diſſipat humidum blandum roſcidum abſumit, vel illud acre reddit pervigilium excitat.

§. 5. Frequentius huic malo occaſionem præbent febres ardentes vel intermittentium æſtus, nec non curæ, ſolicitudines, dolores, item humores diſcraſia inprimis acri & viſcida peccantes, nimia repletio ventriculi circa tempus nocturnum, inedia, defectus in potu &c.

§. 6 A quacunque cauſa agrypnia oriatur ſemper tamen ſi longius protrahatur delirium parit, quamquam & vice verſa ſæpius delirium agrypniæ ſit genitor.

Digitized by Google

§. 7. *Cura* requirit *Hypnotica* præprimis *anodyna*, qualia ſunt *crocus cum opio* quocunque modo præparato ac probe correcto, item *aquea anodynis* mixta v. g. Emulſiones ex *ſemine papaveris*, *ſeminibus IV. frig. maj. amygd. d. &c.*

§. 8. Si vero agrypnia eſt ſymptomatica, febribus malignis ſupervenies cum opiatis cautiſſime mercandum.

§. 9. De cetero cura ſemper adverſus cauſas occaſionales dirigenda: Hinc nunc magis refrigerantia, nunc diluentia, nunc delirium compeſcentia, nunc diaphoretica, nunc alia ſimul in uſum trahenda.

§. 10. In vigiliis ſenum non tam anodyna quam confortantia conveniunt v. g. vinum generoſum moderate ſumtum, aliaque analeptica, ut hac ratione ſimul promoveatur laudabilis ventriculi digeſtio.

CAPUT VII.

De Delirio illiusque ſpeciebus.

§. 1.

DElirium eſt nihil aliud quam *mentis alienatio ſive perverſa ratio in cogitatis & dictis.*

§. 2. Delirium aliud eſt *cum febre* aliud *ſine febre*: quod absque febre contingit iterum dividitur in maniacum ſeu furibundum & melancholicum ſive triſte. Hujus variæ ſunt ſpecies, quæ etiam pro cauſarum differentia diverſa ſortiuntur nomina *Melancholia Hypochondriaca, Hydrophobia, lycandropia, Tarantiſmi, chorea S. Viti, amoris inſani, furoris uterini &c.*

§. 3. *Cauſa proxima* horum affectuum eſt ſpirituum animalium inordinatus confuſus & irregularis motus: quando enim ſpiritus quibus anima in functionibus ſuis ceu inſtrumento utitur non bene ſeſe habent, & vel nimis craſſi fixi & immobiles ſunt, vel nimis mobiles activi & impetuoſi, accidit tunc ut mens non rite dijudicare poſſit ideas per ♌ illatas, ſive in ♌ hoc radicatas & tunc dicitur furor

ror atque perverſa imaginatio a directorio rationis aliena, & ab Helmontio delirium non male dicitur inſomnium vigilantium.

§. 4. *Cauſæ procatarcticæ* admodum inter ſe differunt, delirium febre conjunctum oritur plerumque ex nimio æſtu febrium ardentium malignarum, nec non febrium inflammatoriarum & intermittentium tertianarum, quo ſpiritus in rapidiſſimum irregularem motum conjiciuntur.

§. 5. Delirium maniacum plerumque affectus eſt hæreditarius, ita ut Hypochondriaci vel melancholia Hypochondriaca laborantes parentes liberos progignant non modo ad hos morbos, ſed & ad furorem proclives.

§. 6. Delirium melancholicum pro fundamento agnoſcit ſanguinem craſſum denſum terreſtrem, qui ſpiritus craſſos immobiles ad ſapientiam inidoneos producit. Hæc ſanguinis qualitas ſi exceſſiva eſt melancholia oboritur, quæ fundamentum eſt maniæ. Quando enim ægri melancholici incidunt in furorem, & verociam dicitur mania: accidit hoc quando ſanguis & ♌ craſſi ac denſi in vehementiſſimum motum conjiciuntur, adeoque ſicuti corpus mole craſſum introducta ipſi celeritate motus maximam movendi potentiam habet, ita etiam ſpiritus craſſi conjecti in celerrimum motum in genere nervoſo, ac muſculoſo exercent admirabilem potentiam efficaciamque, obſervamus autem quod maniacos concernit, ipſos intervalla ſua habere melancholica, omnemque furorem remittere.

§. 7. Subjecta ad Maniam proclivia item ad Melancholiam plerumque ſolent eſſe Melancholica vel Melancholico-cholerica, habitus corporis ſtrictioris, venas latiores poſſidentia, præſertim ſi nata fuerunt ex parentibus hoc malo laborantibus.

§. 8. Ratione ſexus hoc malo frequentius corripiuntur viri quam fœminæ, diuturno mœrore, triſtitia, animique angore confecti, ebrietati indulgentes & opiatis abutentes.

§. 9. Porro obnoxii ſunt huic malo hypochondriaci. In Hypochondriis enim plerumque deliriorum focus conſiſtit, & ſi levis hæreditaria accedit diſpoſitio malum facile in promptu eſt.

§. 10. Evacuationes ſanguinis ordinariæ ſuppreſſæ valde diſponunt ad affectum melancholicum, vel etiam maniacum præſer-

tim in iis, qui ſanguine craſſo ac feculento ſunt prædití, & obſtructiones hepatis, atque lienis fovent.

§. 11. Nihil magis furorem conciliare aptum eſt, quam diuturna ſeminis ſtagnatio, ſive retentio præſertim in iis, qui diſpoſiti ad melancholiam & nativa quadam labe in actionibus animalibus laborant.

§. 12. Æſtate, & tempore calidiore præſertim diebus canicularibus ſemper deliria creſcunt.

§. 13. Amor inſanus inviris & furor uterinus in fœminis oritur plerumque ex laſcivia & coeundi deſiderio, cumque libidinem iſtam explere neſciant, triſtes hinc ac inquieti redduntur, donec paulatim ſuperveniat mentis alienatio, ad melancholiam vel maniam proxime accedens. Sæpius etiam in hiſce morbis accuſantur philtra: qua de re legi meretur *Raſſeri diſſ. inauguralis de philtrorum agendi modo & noxis Aldorffi habita* 1701.

§. 14. Rabies dicitur *quanda quis furore corripitur a cane rabido, lupo, vulpe, fele, ſimilive bruto aut m. tarandulis demorſo* & ſaltim in eo ſecedit a mania quod pro more canum rabioſorum aquam plerumque horreant, unde nonen *Hydrophobia*, aut aliis modis imitentur bruta, latratu, morſu, ſaltatu &c. unde *Lycandropia* atque *Tarantiſmi* nomen.

§. 15. Quando absque morſu Tarandulæ ſimile ſaltandi deſiderium ex amentia notatur dicitur *chorea S. Viti*. Vid. *Sen. pract. lib. I, part. 2. cap. 17. de Tarandatis & chorea S. Viti.*

§. 16. Cognoſcitur delirium ex loquela inepta, & operationibus ægrotantium. Quandocunque enim ægrotantes febribus correpti, omnia inepte agunt, abſurde loquuntur, & quaſi inter vigilandum inſomniare videntur, delirare dicuntur

§. 17. Maniæ pathagnomonicum ſignum ſolet eſſe furor absque febre, inſigniter enim furioſi ſunt maniaci audaceſque cum incredibili robore, tolerant præterea frigus, & famem ita ut quandoque abſtineant ab omni cibo; qandoque vero ſumma cum aviditate immenſum quantum ingurgitent.

§. 18. Melancholia cognoſcitur ex triſtitia & metu absque evidente cauſa, præterea ægrotantes taciturni & moroſi ſunt, hominum conſortia fugiunt, ſolitudinem amant, ſuſpicaces fiunt, ſæpius

Digitized by Google

pius præter ſolitum inediam tolerant in, nonnullis inediæ tolerantia tam pertinax eſt, ut fame mori malint, quam comedere & vivere.

§. 19. Melancholiæ varii ſunt *gradus*. *Initium* fere exiguum eſt & imperceptibile v. g. ubi quis temperaturæ melancholicæ amat nimiam ſolitudinem atque ſilentium, valde mœſtus eſt citra cauſam ſingularem, & tunc tempeſtivum eſt curationem aggredi. *Major* eſt *gradus* ſi vigiliæ oriuntur vel ad minimum ſomnus valde interruptus, inſomnia ſentiunt terrifica & turbulenta, faciei color perit, ingenti pavore trepidant ſuſpicaces ſunt: *peſſimus gradus* eſt ſi oculi ſunt ſtupidi, fixi, mirandos quandoque motus oculorum bulbo perficiunt, ſummas ſentiunt anxietates & anguſtias, continuum angorem, mœſtitiam, vitæ tædium habent, mortem optant, deſperant de gratia divina, circa certam rem deliram fovent phantaſiam, circa veſtitum & res externas ſunt negligentiſſimi, ſomni fere nullius, interdum etiam conqueruntur de viſione ſpectrorum.

§. 20. Reliquæ deliriorum ſpecies facile cognoſcuntur ſi inquiramus in cauſas. In amore inſano vel furore uterino laſcivia & coeundi deſiderium conjungitur. Si filtrum in cauſa, ipſi ægri de eo conqueruntur. Si delirium a morſu canis rabidi metus aquarum conjungitur &c.

§. 21. Delirium cum febribus conjunctum ſemper admodum periculoſum exiſtere ſolet. Solvitur tamen ſæpius poſt exanthematum eruptionem: quando vero præſentibus exanthematibus non ſolvitur peſſimus eſt ſtatus.

§. 22. Mania ſi eſt inveterata, nec non ex diſpoſitione hereditaria oritur omnis fere curationis ſpes exſpirat: quando autem recens eſt ab ira, ebrietate, narcoticis aſſumtis, tunc facilius ſuſcipit ſanationem.

§. 23. Maniacis non facile fidendum eſt, niſi inrervalla habeant, & furor abſit. Subito enim & uno interdum momento iterum accenduntur, & malum revertitur.

§. 24. Maniaci quando incipiunt ſentire frigus, & ſomnum capiunt bonum eſt ſignum: E contra ſi omni ſomno orbati ſunt & frigus non ſentiunt contumax arguit malum.

§. 25. Ratione vitæ mania periculoſus affectus non eſt. Dantur

Digitized by Google

tur enim exempla ubi mania a XX. anno incipiens ad LXX. duraverit, & quoad reliqua homo incolumis fuerit.

§. 26. Melancholia recens ſi non ex hereditaria diſpoſitione facile curatur: inveterata vero & hereditaria admodum rebellis eſt.

§. 27. Quando focus Melancholiæ eſt in Hypochondriis, & juventuti accedit etiam facilius tollitur.

§. 28. Quando in morbo melancholico purgantibus excitari poteſt Diarrhæa, ſive copioſæ ſedes provocari reconvaleſcentiæ ſpes appropinquat.

§. 29. In rabie quo plus ſanguinis e vulnere effluxerit eo minus de rabie metuendum, quo citius conſolidetur eo magis: plerumque enim intra 2. vel 3. dies moriuntur.

§. 30. *Curam* quod attinet *delirium cum febre conjunctum* facile tollitur vel præcavetur V., S. mature inſtituta & *Bezoardicis refrigerantibus* tam internis, quam externis: omnibus vero pulmam facile præripit ⦶ *cum camphora*. Externe applicari poſſunt Epithemata ex 🜄 camph. vel amygd amaris &c. Si res urgeat tandem ad *veſicatoria* brachiis applicanda deveniendum.

§. 31. In *Mania*, ipſique affinibus morbis *indicationes* primariæ ſunt *placitum ſanguini motum per cerebrum conciliare, & ſequeſtrationem particularum ♀earum 🜄eo elaſticarum in cerebri meditullio prohibere* tandemque *mali originem ex hypochondriis vel aliis partibus removere.*

§. 32. Commendatur itaque V. S. largior in utroque pede vel in aſuetis *hæmorrhoidum apertio,* præſertim ſi tumentes ſint. Conſtat enim obſervatione practica malum recens unica larga V. S. ſublatum fuiſſe.

§. 33. Interrne egregie ſpirituum impetuoſum motum coercet ⦶ cum Camphora v. g.

Rec. ⦶ *purifi c.* ℥ij.
Sach. ♄ *gr. XV.*
Camph. gr. XII.

M. f. pulvis dividatur in VI. doſes d. ſ. Pulver Abends und Morgens zu geben.

§. 34. Egregiam quoque locant operam pediluvia ex herbis anody-

anodynis foliis ſalicis nymph. floribus papaveris & ☽ præparata item ſequens linimentum.

Rec. ♁ *Hyoſc.* ℥ß.
Ling. Rhod. ʒß.
Camp. ʒj.
Zibeth. ℈j.

Quo inungantur tempora & nucha cum collo. Nonnulli raſo capiti calide applicare ſolent hepar, vel pulmones vituli.

§. 35. Extra paroxyſmum cura non aliter inſtituenda quam in Melancholia Hypochondriaca per *acidulas, ♂tialia, purgantia, & vomitoria.* Ex purgantibus ſimplex optimum eſt & ſine pari ipſe *Helleborus niger,* qui ſpecificus hoc in morbo exiſtit, poteſt ſumi vel in *infuſo,* vel in *decocto,* aut in *extracto forma pilulari.*

§. 36. In *Melancholia procuranda eſt ſanguinis fluiditas, & ſ—tuaſcentia*, non vi ſed blandiſſime præmiſſis itaque V.S. vomitoriis, vel purgantibꝰ omnium optime ſanguinem fluxilem reddunt ſubtiliſant & viſcera infarcta aperiunt *♂tialia accidula ſerum lactis ☽oſa, arcanum duplicatum ☽tinctum,* item *⊖ia volatilia ♁oſa E. E. croci, Moſchi, Ambra.*

§. 37. In *rabie vulnus* ante omnia *amplius reddendum, ut ſanguis effluat :* interne vero *expellentia & ſedativa* adhibenda, ſi metus aquarum conjunctus commendatur immerſio in aquas ut contraria inducatur idea.

§. 38. Si *amor inſanus* ex coeundi deſiderio *matrimonium inſtituendum.*

§. 39. In Tarantiſmo & choræa S. Viti ſaltandi deſiderium non inconvenienter expletur per ſaltus aliquandiu continuatos ad ſudorem usque.

§. 40. In Mania ⊖ia volatilia, cephalica calida, & oleoſa præſente affectu omni ſtudio ſunt vitanda.

§. 41. Opiata cautiſſime danda, quia experientia teſte, delirium ordinario adaugent, balnea autem ex anodynis parata, nec non unguenta potius ex uſu eſſe poſſunt.

§. 42. Emetica in principio egregium quoque ſolamen afferunt,

Digitized by Google

runt præſertim ſi ex filtris vel Solani fructibus malum fuerit iuo ortum.

§. 43 Lacticinia præmiſſis abſorbentibus mitigare furores egregie ſolent. Hinc lac inter cibos ſæpius dari debet.

§. 44. Quia alvus ſæpius adſtricta eſt, nequaqam illa movenda eſt ſiccis calidis & acribus remediis; ſed potius emollientia lubricantia laxantia danda parata ex *prunis, paſſulis manna Tamarindis & foliis Senn. ſ. ſt.*

§. 45. Mercurialia rite correcta per miſcelam auri vel ♁ialis cujusdam 🜍 fixi, ſive hujus loco cinnabaris ♁ in ſ. q. adminiſtrata aperiendo obſtructiones veteres heroica ſunt medicina.

§. 46. Si ex retentione ſeminis ortus fuerit morbus præter ⦶oſa & camphorata Tra antiphtiſica Gramanni opem fert egregiam.

§. 47. Quod regimen vitæ vel diætam attinet commendatiſſima hic ſint omnia quæ humectant, ſanguinem tenuem ac fluxilem reddunt, nimirum infuſa herbarum, ſerum lactis, juſcula carnium, & cibi laudabiles bonum chylum præbentes, aer ſerenus, purus & temperatus motusqne corporis æquabilis non adeo vehemens.

§. 48. In Mania acidulæ *ſuccus citri, fructus acidi, berberes ceraſa*, herbæ refrigerantes, *lactuca Endivia*, ex uſu ſint. Ita quoque balnea humectantia ex aqua dulci herbis paregoricis, ⦶o, floribusque roſarum parata ſemper ſunt utiliſſima.

§ 49. Abſtinendum ab omnibus leguminoſis, cibis craſſis ⊖ſis, potibus ſprituoſis inebriantibus, omnibus vaporoſis opiatis, nimiis curis & a quacunque mentis fatigatione. Commendandæ ſunt converſationes, luſus joci & quæcunque corpus ac animum delectant.

SECTIO

Digitized by Google

SECTIO II.

De Doloribus.

CAPUT. I.

De Doloribus in genere.

§. 1.

DOlor eſt nihil aliud quam *triſtis ſenſatio ſive moleſta mentis affectio cui occaſionem præbent inordinata commotiones ſpirituum animalium in fibrillis nerveis aut tendinoſis membranarum partes corporis cingentium.* Perpetua enim regula eſt ex *certa motione ſanguinis atque ſpirituum naſci certas cogitationes* inclinationes, ſenſationes & vice verſa *ex certo, ac determinato* motu animi naſci in corpore peculiares ſæpiusque inordinatas ſpirituum atque humorum vitalium commotiones.

§. 2. Ratio itaque formalis doloris maxime conſiſtit in inordinato atque impetuoſo ſpirituum motu, qui primum ſuſcitatur in membranis nerveis ac tendinoſis, poſtea autem ad fibras motrices muſculoſas partium confines pertranſit, in quibus moleſtam criſpaturam atque conſtrictionem, quam medici ſpasmum dicunt producit. Senſus enim juxta generalem regulam in pathologicis probe obſervandam ſemper antecedit ipſum motum h. e. in ipſis nervis atque nervoſis membranis primum contingit irritatio, atque commotio ſpirituum ſive ſenſatio poſtmodum ipſi irregulariter moti in muſculoſis partibus ſuam motus exercere ſolent potentiam.

§. 3. Subjectum primario affectum ſunt ſpiritus ſc. ſimpliciſſimum ſubtiliſſimum fluidum celerimæ atque efficaciſſimæ motionis. Hinc faci llime alios extrinſecos motus recipere, illosque propagare poſſunt.

§. 4. Subjectum inhæſionis ſunt ipſæ partes membranaceæ tendinoſæ ſive craſſiores, & nerveæ ſive ſubtiliores. Ita enim partes per ſe non ſentiunt, ſed ſaltim membranæ compoſitæ ex fibrillis nerveis ac tendinoſis ſenſu adeoque dolore præditæ ſunt: quo copio-

ſioribus itaque membranis maxime nerveis tenſilibus gaudent, eo exquiſitiori pollent ſenſu, & contra quæ partes privatæ ſunt taliſmodi membranis in illis obtuſior vel plane nullus percipitur ſenſus.

§. 5. Quo magis ipſæ membranæ tenſæ ſunt & turgent ſpiritu animali, eo facilius recipiunt ab externo objecto motionem inductam peregrinam, ſive eo acutioris ſunt ſenſus. Ita qui temperaturæ ſunt cholericæ ſanguineæ ſenſibiliores ordinarie & activioris perceptionis ſunt quam phlegmatici & melancholici ubi fibræ membranaceæ magis relaxatæ & flaccidæ ſunt.

§. 6. Omnes dolores ſpasmodici quoddam in ſe continent. Ubicunque enim dolor partem occupat, ibi ordinario ipſa pars caret legitima ſanguinis circulatione nec non transſpiratione. Pori enim cutis conſtricti impediunt quo minus aliquid humoris exeat.

§. 7. Tumor itaque continuus fere dolorum comes eſſe ſolet maxime in declinatione indicio, ſanguinem & humores non bene circulari per partem affectam ob contractionem ſpasmodicam.

§. 8. Præterea ubi dolor ibi utplurimum in ipſo ſtatu venæ diſparent vel minores fiunt Externus habitus partis detumeſcit, aſper ac rigidus evadit. Tanden in declinatione, rubore, ac tumore cum majori venarum prominentia perfunditur : quod remittentis mali ſignum eſſe ſolet.

§. 9. Ante omnia ex gravi dolore oriri ſolet febris, quæ fere individuus comes ſævioris doloris, maxime qui articulos exercere ſolet, & quo major dolor eo vehementior eſſe ſolet febris.

§. 10. Conſtat porro obſervatione ſymptomata antea recenſita ac ſuſcitata a doloris ſævitia ipſo ſedato protinus exſpirare, & evaneſcere.

§. 11. *Cauſa mediata* ſpiritus animales in motum inordinatum conjiciens, ſive triſtem ſenſationem efficiens conſiſtit in humorum perverſa qualitate vel etiam in illorum quantitate ac mole.

§. 12. A copia & quantitate humorum diſtendente gravativus ſive contuſivus dolor ſuſcitari ſolet propter membranaceas fibras nimium diſtentas.

§. 13. Qualitas humorum in ſpecie acris corroſiva effectum parit lancinatorium & irritatorium, unde m. ab aciebus & ſpiculis inſultantibus in pororum fibrillis excitatur itendidem dolor lancinatorius

torius, quod manifeſto apparet ex ſpina quadam partibus membranoſis infixa vel ex ictu veſpæ, apis, aut alia punctura violenta membranæ nervoſæ a cauſa externa, idem fit a ⊖ium aculeis in ſero impuro contentis & poſtmodum extricatis, unde dolor plerumque fit a ⊖e hoſtili & peregrino.

§. 14. Quo magis itaque ⊖ illud eſt volatile, ſubtile atque ♀eum, vel magis fixum craſſum ♀eum, ita etiam dolor excitatur vel magis volatilis, vagus aut fixus aut durabilis, vel etiam ſi ⊖ eſt magis extricatum & acutum ſive acre dolores magis producit pungitivos & acutos; ſi vero terreis partibus immerſum eſt atque intricatum obtuſos maxime etiam generat dolores.

§. 15. *Indicationes* primariæ ſunt dolores præſertim ſi ſint vehementes, viresque dejiciant, ac periculoſa *ſymptomata inducant, quantocius demulcere, deinde cauſam ipſius doloris procatarcticam removere.*

§. 16. *Primam indicationem* adimplent anodyna & ſi fieri poteſt naturæ noſtræ ſemper amica, cujus generis ſunt *aqua deſtillata florum tiliæ Pæoniæ papav. rhead. lil. convall. prim. ver. ſambuci &c.* quæ ♀ea ſua indole ſpiritus in impetu ſuo ſiſtunt, & largiorem influxum impediunt.

§. 17. Si vehementior dolor eſt deveniendum ad opiata correcta tamen, qualia ſunt *diaſcordium Fracaſtorii, Theriaca cœleſtis, pilulæ Wideganſi anglicanæ, Math. Laud. liquid. Sydenhamii* & ejusdem generis, quæ vel ſola, vel quod præſtantius eſt cum talibus remixta quæ cauſam morbificam reſpiciunt, propinari poſſunt.

§. 18. Quæ *ſecundæ indicationi* ſatisfaciunt ſunt diverſiſſima, ſi enim e plethora dolor naſcitur *ſanguis eſt mittendus*, ſi prima in regione minera mali reſidet *alvus eluenda vel emetico ventriculus expurgandus.*

§. 19. Si in ipſa ſanguinis, & lymphæ maſſa ⊖ia dolorifica accumulata fuerint non tantum diaphoretica blandiora; ſed & diluentia aquea *infuſum Theæ, Veronicæ, decocta temperata lignorum*, item ex herbis, emollientibus compoſita & liberalius hauſta optatum conficient negotium.

§. 20. Si ex coagulo vel viſciditate lymphæ malum oritur, & fundatur in invetera emunctoriorum ac tubulorum glanduloſorum obſtructione potentiora in uſum vocanda ex minerali potiſſimum re-

gno deſumta, qualia ſunt *Cinnabarina ☿ialia* & *♁ialia* v.g. 🜍 *♁ij. vel* [illegible]*tiva, æthiops mineralis ☿ dulcis diaphoreticus ⊙laris, regulus ♁ medicinalis* [illegible] *ruſſa ♁ Tra ♁ varii generis*, quæ vel ſola vel cum aliis maxime anody[illegible] permixta adhiberi poſſunt.

§. 21. In omni dolore alvus debet eſſe aperta ſive per clyſte-res ſive lenientia. Ad ſenſum enim dolores remittunt de ſua vehe-mentia ſi alvus reſpondeat.

§. 22. Quo ad diætam abſtinendum eſt ab omnibus acribus calidis aromaticis volatilibus, vinoſis acidis ⊖ſis alimentis & medica-mentis, item ab omni animi corporisque motu fortiori & copi[illegible] victu.

§. 23. Semper tutius eſt procedere ab anodynis debilio[illegible] & magis antiſpaſmodicis naturæ amicis ad vehementiora narco[illegible] & ſtupefacientia.

§. 34. Semper ſecurius eſt magis per externa, ſi fieri poteſt, [illegible]ſtere dolores quam per interna.

§. 25. Si indicantur opiata vel narcotica optimum conſi[illegible] practicum eſt jungere ipſis vel ⊖ia volatilia, aut ſudorifera, vel [illegible] iam purgantia aut cinnabarina ☿ialia, confortantia calida, [illegible] ratione torpor ſomnoleantia nimia, vertigo, dolor capitis gra[illegible]vus, alvi contumax adſtrictio, & major materiæ morbificæ in [illegible] affectas congeſtio avertatur, quæ ſymptomata alioquin inſequ[illegible]lent immoderatum & intempeſtivum opiatorum uſum.

§. 26. Anodyna ſemper meliori cum effectu dantur hu[illegible]ctantibus ſoluta, item circa tempus ſomni ordinarium.

§. 27. Illud quoque meretur attentionem nunquam ex to[illegible] & vi ipſos dolores penitus diſſipandos atque delendos eſſe, cum ha[illegible] ratione ipſos quoque materiæ motus ſiſtamus, qui tamen eo [illegible]pemodum fine inſtituuntur, ut cauſa morbifica tali motu partim cor-rigatur, partim expellatur, qua propter melius ſemper eſt, niſi urg[illegible] dolorum vehementia, cauſam doloris aggredi convenientibus reme-diis, quam cauſa neglecta dolorem ceu productum tantummodo [illegible]nare.

CA-

CAPUT II.

De Cephalalgia.

§. 1.

CEphalalgia eſt *dolor membranarum capitis externe præcipue cranium inveſtientium, vel etiam interne cerebrum cingentium, excitatus vel a nimia humorum congeſtione & ſubſequente diſtenſione, vel a punctione & irritatione humorum qualitate peregrina plus minus acri imbutorum.*

§. 2. Cephlalgiæ variæ ſunt ſpecies, quando totum caput dolore citius tranſiente affligitur κατ' ἐξοχὴν dicitur *cephalalgia*: quando vero malum chronicum eſt dicitur *cephalæa*, quando dimidia capitis pars afficitur dicitur *Hemicrania*, quando in certo ſaltim capitis loco, eoque minore dolor fixus obſervatur dicitur *Clavus*.

§. 3. Cephalalgia variis modis diſtinguitur. Alia enim dicitur *calida*, alia *frigida*, alia *idio pathica* alia *ſymptomatica*, alia *conſtans*, alia *periodica &c.*

§. 4. Subjectum ſive pars affecta doloris capitis plerumque ſaltim eſt pericranium, rarius dura mater: id quod ipſo tactu cognoſci poteſt, quo dolor augeri ſolet. Hoc ipſum etiam exinde probatur quod externa remedia tam veſicatoria quam cataplaſmata veſicantia, aliaque topica ordinario in capitis dolore mitigantia ſint, cum ſi interne dolor eſſet, propter cranii craſſitiem, atque duritiem ad locum affectum vix penetrare poſſet remediorum efficacia: id quod plerumque locum habet in Cephalalgia idiopathica.

§. 5. In dolore capitis ſymptomatico, & qui morbis acutis complicatur, ſtagnatio ſanguinis & fibrillarum nervearum diſtenſio tam intra, quam extra cranium in cauſa eſt.

§. 6. *Cauſa occaſionales* ſunt variæ vulgariter diſtinguitur in *calidam*, & *frigidam*. Calida eſt quando copioſus ſanguis ♀eus ad membranas capitis, majori impetu tendit, ubi minus commode progredi & circulare poteſt, quare ibidem propter impeditiorem motum vaſa diſtendit, & ſubjacentes membranas tenſiles tendit atque comprimit.

Digitized by Google

§. 7. A cauſa frigida dicitur oriri ſi ſanguis craſſus ter-
que viſcoſis partibus onuſtus in vaſis capitis accumulatus non
pte circulatur; ſed mole ſua diſtentionem & compreſſionem
branarum producit.

§. 8. Cephalalgia a cauſa calida familiaris eſſe ſolet ſu
juvenilibus, ſanguineis, cholericis, a. frigidis ſenibus, pi
cachecticis.

§. 9. *Cauſa* cephalalgiæ vel calidæ, vel pituitoſæ ple
eſſe ſolet ſpaſmus etiam in remotis abdominis partibus co
quo circa hypochondriaci hyſtericæ,& quibus alvus firmiter
cta eſt, item qui ex dolore colico vel Arthritico graviori dec
frequentius patiuntur cephalalgias: ita porro frequentius
guntu r febribus intermittentibus maxime quartanis,non aliam
tionem, quam quod externæ cutis partes ſpaſmodice conſtri
gant & repellant ſanguinem ad vaſa interiora, qui accumula
tim invaſis majoribus circa cor & pulmones anxietates ſumm
cordiales parit, partim in capitis vaſis nimis congeſtus ceph
atque vigilias ordinario producere ſolet; idem accidit in
ardentibus continuis & malignis, quæ ex miaſmate quod
contagio virulento cauſtico acri-♃co ortum ſuum ducunt
ritatæ partes corporis ſpaſmoq; conſtrictæ hinc inde ſangui
tius impellunt, & partim anxietates circa præcordia, partim
dolores in capite producunt, adeoque Variolis Morbillis, f
pleuriticis, ſcorbuticis, petechialibus, purpuratis, morb
garico, complicari ſolent frequentiſſime cephalalgiæ.

§. 10. *Signa* cephalalgiæ a *cauſa calida* ſunt, ſi æſtate,
li ætate & in temperamentis ſanguineis, vel cholericis vic
ſpirituoſo utentibus malum contingit. Si vaſa capitis ſimul
genæ rubent, & ipſum caput inflatum eſt, vaſaque ſanguine
mentius pulſant.

§. 11. *A cauſa frigida* oritur malum, ſi in ſenibus pitu
melancholicis ſubjectis, victu craſſo utentibus, & vitæ ſed
indulgentibus dolor capitis contingit, præſertim quando ſi
gravativus, contuſivus, diu durans, item inſtar glaciei frigid
pallore, vel tetro faciei colore, ſubſidentia muſculoſæ car
tumeſcentia vaſorum.

§. 12. Dolor capitis a cauſa calida in morbis acutis ſi non diſſipari poteſt facile phrenitidem producit: a cauſa vero frigida pertinax dolor facile excitat affectus ſoporoſos & morbos convulſivos.

§. 13. Periodicus dolor periculo ut plurimum vacat, valde autem caput debilitat, & functiones animæ imminuit, ac pervertit.

§. 14. Ordinario dolor qui eſt a roſione diutius permanet & pertinacior eſt, quam qui a diſtenſione.

§. 15. In ſubjectis ſanguineis dolor capitis ſolvitur per ſpontaneam narium Hænorrhagiam, in pituitoſis muci vel quæ per nares effuſio ſæpius malum removet.

§. 16. *Cura* differt pro diverſitate *cauſarum*. Si *ſanguinis copia* in cauſa eſt, convenit V. S. Si ⊖*ia biliosa*, 🜍*ea* in febribus cauſam Cephalalgiæ ſuppeditant non prius illa deſinit, niſi materia peccans correcta & ſecreta fuerit. Si *viſcidum acidum*, vel alterius generis irritantis principium ⊖inum ex Hypochondriorum vitio, aut viſcerum obſtructione, quod frequentius fit in chronicis cephalalgiis anſam ſuggerit antihypochondriaca, deobſtruentia, laxantia, ad curam ſumme ſunt neceſſaria. Si ex lue ♀ea, vel ſcorbuto inveterato dolor naſcitur vix tollendus eſt, niſi ♀*ialibus* vel ſpecificis anti ſcorbuticis, gummatibus & lignorum decoctis adhibitis: externe vero ſequens cataplaſma commendatur.

Rec. 🜊 *roſ.*
🜄 *Roſ. aa.* ℥*j.*
⦶ ʒ*ij.*
Camph. ʒ*j.*
🝆 *lign. Rhod.* ʒ*ß.*
Opii ℈*ß.*

Quod tepide frequentius capiti, atque temporibus applicari poterit. Nonnulli emplaſtra temporibus applicari ſolent v. g.

Rec. 🝆 *N. M. expr.* ʒ*ij.*
Opii in 🜊 *Roſ. ſolut.*
Croc.
Camphor. aa. gr. viij.

Balſ.

Balſ. peruv. ℈j.
🝆 *ligni Rhod. gtt. X.*

M. f. l. a. Emplaſtra 2. in forma thaleri.

§. 17. In Cephalalgia frigida externe ſequentia adhibenda.

Rec. *Balſam. vit. Hoff.* ℥j.
♌⊖✱ ʒj.
M.

Hæc mixtura & capiti infundi, naribus attrahi, & fronti frequentius applicari poteſt.

§. 18. Quando cephalalgia contumax a coagulo lymphæ tenaci atque acri ſicuti accidit in lue ♀ca & ſcorbuto ſic dicto frigido in pericranio ſubſiſtente oritur, ♀ialia externe applicata egregie mitigant dolores v. g. Empl. *Vigonis c.* ☿. mixtum cum *Balſamo Peruviano* & *Camphora* raſo capiti applicari poteſt.

§. 19. Clavo vel Hemicirania quæ m. pro cauſa agnoſcit humorem viſcidum ſtagnantem, externe applicari poſſunt liquores penetrantes, diſſipantes, atque roborantes v. g.

Rec. *E. E. Succin.*
Caſtor.
♌⊖✱ *Vinoſ. aa.* ℥j.
Camph. ʒj.
Balſam. peruv. ℈j.
Opii ℈ß.
🝆 *Mac. gtt. X.*
M.

Quæ mixtura calide parti dolenti ſæpius applicari poteſt: quando vero malum pertinax topicis cedere renuit, ad veſicatoria, vel ſetacea nuchæ applicanda confugiendum erit.

§. 20. Si ex ebrietate Cephalalgia provenit tunc ſudoriferum temperatum adhibendum erit v. g. *infuſum herbæ Thea Veronica* cum regimine blando diaphoretico.

§. 21. Pediluvia in omni cephalalgia niſi adſint contra indicantia egregie malum alleviare ſolent.

§. 22.

Digitized by Google

[illegible] ; quæ morbis acutis conjungitur cau- [illegible] est cum omnia [illegible] hæc ipſa quam- [illegible] febris ſive malignitatis augent, & gra- [illegible].

[illegible] Cephalalgia a cauſa [illegible] longe [illegible] est, quoniam humores [illegible]

[illegible] vel opiata in Cephalalgia [illegible] [illegible], & alvus ſemper ſit aperta.

[illegible] & volatilia [illegible] non omnibus con- [illegible] ſanguinea [illegible] autem [illegible] & [illegible] ma- [illegible].

[illegible] quæ [illegible] [illegible] [illegible] v. g. [illegible] purpura, [illegible]

[illegible] vitanda ſunt omnia calida ſanguinem [illegible] [illegible], & balnea. Hæc [illegible] fa- [illegible] lethargicos & paralyticos.

[illegible] periodica [illegible] hypochon- [illegible] a certis [illegible] [illegible] & [illegible].

[illegible] capiti [illegible] applicata [illegible] pro- [illegible] & dolor [illegible] affecta, [illegible] Hæc [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] pro- [illegible]

Digitized by Google

CAPUT. III.

De

Otalgia.

§. 1.

OTalgia eſt [illegible]

§. 2. [illegible] vigiliæ, calor [illegible] inflammatio meningum, delirium, [illegible] convulſiones [illegible]

§. 3. Oritur hic affectus vel [illegible] unde dolor [illegible]

§. 4. *Cauſa interna* eſt ſanguis [illegible]

§. 5. Otalgia frequenter [illegible] capitis vel [illegible]

§. 6. Sublata [illegible]

[illegible] degeneraſt in ab- [illegible] auditum penitus [illegible]

[illegible] ac denique [illegible]

[illegible] antiſpaſmodica [illegible]

Rec. [illegible] 3j
Conſeſ. [illegible] 3j
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] formatur cum [illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Fluid. diſtillat. [illegible]
[illegible] Epileptic.
[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
Conſeſ. [illegible]
Ol. ſucc. [illegible]

L.E. [illegible]

Castor. [illegible]

Opij ʒß.

M.

§. 12. Si purulenta materia [illegible] nec non acribus & tantum balsamicis, [illegible] ptioni & cariei [illegible] *Myrrh. balsam. peruv.* [illegible] mereantur.

§. 13. In plethoricis [illegible]

§. 14. Pediluvia, [illegible]

§. 15. Opiata in majori dosi [illegible] insomnia terribilia, anxietates summas, [illegible] excitant, & epilepsiæ [illegible] inferunt.

§. 16. [illegible]

CAPUT. IV.

De Odontalgia.

§. 1.

ODontalgia est [illegible]

§. 2. [illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

§. 7. [illegible] dentium dolor [illegible] [illegible] cum quadam inflammatione, [illegible] [illegible] non solum dolor, [illegible] [illegible] [illegible], & conjungitur quaedam [illegible] [illegible] dolor, & inflammatio, ut totum caput [illegible] in consensum trahat, ita ut oculus [illegible] [illegible] periore, ejusque [illegible] [illegible], [illegible] sese extendente ad tempora & aures.

§. 8. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], convulsiones, [illegible] &c.

§. 9. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partis affectae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§. 10. Quando tumor supervenit [illegible] [illegible] sibiliter allevitur, quoniam ipse tumor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§. 11. [illegible].

§. 12. Si dens cariosus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem a corruptione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§. 13. [illegible] [illegible] est si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§. 14. [illegible] dolor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§. 15. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

cantia, quæ vel vaporetenus, vel ſub magna quantitate in ventriculo ſeſe exſerunt; formalem præbent ſpaſmodicæ contractiones aliarum partium, ubi ventriculi orificia per conſenſum afficiuntur, quod ſæpius contingit in paſſione Hyſterica, Hypochondriaca, Epilepſia, quamvis & tunc etiam aliquid de materia peregrina ſubſit.

§. 7. Ordinario qui ſenſibilioris texturæ ſunt, temperamenti cholerici, ætate juvenes & viri, ex fœminis hyſtericæ, ex viris Hypochondriaci ad iracundiam proni, & qui victu utuntur flatulento, fructibus horæis cucumeribus, fragis, fungis, quæ adhuc magis nocent, ſi inſectorum effluviis & excrementis conſpurcata fuerint, patiuntur graviſſimum hunc dolorem, qui frequentius acutiſſimus eſt & pungitivus ac ſi cultro perforetur ventriculus, prout nimirum major vel minor acrimonia ſubeſt.

§. 8. Graviſſimus hicce dolor ſemper tyrannidem ſuam exercere ſolet, ſi venenum fuerit aſſumptum præſertim cauſticum ex regno minerali.

§. 9. Cardialgiam patefaciunt dolor fixus, rodens, moleſtiſſimus circa cordis ſcorbiculum, qui etiam ſeſe extendit usque ad dorſum & ſcapulas quaſi gladiis transfoſſus eſſet.

§. 10. Aſſociare ſe ſolet Cardialgiæ ſudor frigidus, maxime in fronte, pulſus frequens & debilis, extremorum frigus, inquietudo, vigiliæ aſſiduæ, alvus adſtricta, reſpirationis difficultas præcordiorum anxietas, & ſæpius ſubſequitur ſyncope.

§. 11. Infallibile ſignum dati veneni eſt, ſi quis raro vel nunquam talismodi doloribus vexatur poſt ingeſtam rem ſuſpectam graviſſimo dolore cardialgico corripitur, cum inclinatione ad nauſeam, vomitum, ſyncopen & præcordiorum anxietatem, ubi quando convulſiones accedunt pulſus intermittens, & inæqualis fit certiſſime mors ſequitur.

§. 12. Major, vel minor cauſæ morbificæ pravitas, & ſymptomatum vehementia majus vel minus periculum oſtendit, ita ſi ab inflammatione, vel morbo maligno dependet admodum periculoſus eſt ſtatus.

§. 13. Si ex vitio diætæ, flatibus & affectibus chronicis eſt ſpeciem maximi periculi præ ſe fert, quod tamen ſæpius nullum eſt.

§. 14. Accidit non raro, in Melancholicis & illis, quorum ventri-

ventriculus ſcatet ſuburra humorum acrium viſcidorum, ut tempore jejunii adſit moleſtiſſimus ventriculi ſenſus, qui ceſſat poſt cibum aſſumtum.

§. 15. *Cura* hujus affectus conſiſtit in eo ut *primarium & urgens ſymptoma* nempe *dolor graviſſimus* qui ſyncopes atque delirii cauſa eſſe poteſt *demulceatur, impetuoſum ∽-uum motum ſiſtendo.* II. Ut *cauſa materialis temperetur,* vel ſi quantitate peccat evacuetur III. ut *genus nervoſum roboretur.*

§. 16 In ipſo itaque paroxyſmo ante omnia *primæ indicationi ſatisfaciendum* partim antiſpaſmodicis ♁c blando vaporoſo volatili inſtructis, partim etiam anodynis, qualia ſunt *Laudanum liquidum Syd. Ther. cœleſt. diaſcord. Fracaſtor. pilul de cynogloſſa,* ex nervinis quæ *ex caſtoreo* parantur ejus ſc. extractum *Eſſ. ∽ vel eſſ. ſuccini nuciſt. °o macis, camphora,* quæ invicem mixta præſtantiſſimum habent uſum, modo prius alvus clyſtere carminativo aperta fuerit.

§. 17. In reliqua cura ſemper ad cauſas reſpiciendum eſt, ſi itaque a *flatibus, pituita* atque *acido ⊖e* prædominante in hyſtericis & hypochondriacis malum oriatur, *carminativa* egregium afferunt auxilium. Inter hæc autem eminent *Eſſ. cort. aurant. eſſ. cort. citr.* rec. cum *Tra ♀ vel ∽⊖✱* parata, nec non *Eſſ. carminativa Michaelis ∽-chamom. Rom.* in quo *°o chamom.* vulg. cœruleicoloris, quod præſtantiſſimum anodynum & carminativum, eſt ſolutum.

§. 18. Si talismodi dolor diuturnus eſt & fixus periodicas ſuas exacerbationes habet, qualis provenit ex obſtructione hepatis, & occluſione pori cholodochi a bilis tranſudatione præter illa quæ dolores demulcent anticachectica nempe *♂tialia ⊖ia aperitiva* nec non *amara balſamica* conferunt.

§. 19. Quando cardialgia morbis malignis, peſti, febribus petechialibus, purpuræ, Variolis, præſertim ſi talismodi exanthemata retropulſa fuerint, item Dyſenteriæ malignæ aſſociata fuerit, tunc alexipharmaca præſertim ⊕cum *Camphora,* una cum illis quæ ex *Caſtoreo* parantur ordinanda ſunt: externe autem linimentum nervinum ex *∇ anhaltina. °o nuciſtæ, theriaca, croco, camphora, balſamo peruviano* compoſitum & regioni præcordiali calide applicatum præſtantiſſimi erit effectus.

§. 20. Si cardialgia *ab aſſumto veneno* præſertim cauſtico originem

nem habet tunc ⚬⚬ *expreſſa* una cum *theriacalibus* mixta, & in copia propinata omne punctum abſolvunt: ſi vero venenum non adeo activum in qualitate ſua ſed quantitate magis peccet, *vomitorium* cum *theriaca junctum* erit præſentiſſimum, quod valet in venenis maxime ex regno vegetabili petitis, opio, Mandragora, Cicuta, Hyoſciamo.

§. 21. Externe varia a variis commendantur linimenta, fotus emplaſtra: inſtar omnium tamen poterit adhiberi ſequens.

Rec. ⚬⚬ *Hyoſc.* ℥ ß.
Chamom vulg.
Carv.
Menth. aa. ℈ ij.
Camph. ʒ ß.

M. quo calide fiat inunctio; poſt illam vero ſacculus ſpeciebus carminativis repletus calide imponendus.

§. 22. Venæ ſectio in hoc affectu nunquam quadrat.

§. 23. Caute applicanda ſunt interne nimis ♌tuoſa calida, ſi cardialgia eſt bilioſa, qualis ex iracundia in bilioſis naſcitur, & tertianæ continuæ complcari ſolet, ubi magis abſorbentia cordialia cum ⊕oſis & anodynis mixta, & cum aquis antiſpaſmodicis exhibita conveniunt.

§. 24. *Clyſteres* in omni ſpecie Cardialgiæ, præter quam illa, quæ fit ex retrogreſſione exanthematum exoptatam ferunt opem, & parari debent ex carminativis, emollientibus, ⚬⚬oſis.

§. 25. Vomitoria in Cardialgia quæ proficiſcitur ex colluvie vitioſorum humorum, & pravo copioſo victu quadrant; ſed ab illis abſtinendum eſt tempore paroxyſmi, ubi nempe extrema utplurimum frigent, nec ſudor calidus profluit: poſt paroxyſmum autem, quando corpus æqualiter calore perfunditur, locum habere poſſunt.

§. 25. Opiata, ſi ex materiæ quantitate oritur, cautiſſime vel plane non ſunt adhibenda: ſi vero ex vaporibus ſpaſmodice conſtringentibus provenit, ſicuti in paſſione hyſterica, quamvis etiam ſyncope conjuncta, anodyna cum nervinis, antiſpaſmodicis, caſtorinis, refracta doſi data erunt convenientiſſima.

Digitized by Google

CAPUT VI.

De

Torminibus ventris Colicâ atque Iliaca paſſione.

§. 1.

TOrmina ventris ſunt *dolores graviſſimi tam tenuium quam etiam craſſorum inteſtinorum*, ita ut *undiquaque in abdomine illi ſentiantur*. Hinc ſalutantur *tormina* vel *cruciatus ventris* Germanice *Reiſſen im Leibe*.

§. 2. Quando inteſtina tenuia, & inprimis Ileum tantum dolore afficitur, dicitur *paſſio Iliaca*, vel etiam *volvulus*, propter contorſionem inteſtinorum, cui ſæpius pertinaciſſima alvi obſtructio conjungitur; ſubſequente tandem fecum alvinarum rejectione per os, & tunc dicitur *Miſerere mei*.

§. 3. Colicus vero dolor, ſive colica ſedem ſuam habet in inteſtino colo.

§. 4. Colica interdum generaliter accipitur & involvit *omnes ſpecies dolorum canalem alimentoſum occupantium*.

§. 5. Colica diſtinguitur in *idiopathicam* & *ſymptomaticam*. Idiopathica iterum diſtinguitur ratione materiæ peccantis in *pituitoſam* & *bilioſam*, ſive ſecundum veteres in *frigidam* & *calidam*. Pituitoſa dicitur, quando inteſtina repleta ſunt ſaburra viſcidorum humorum: Teſtantur enim obſervationes, in hac colicæ ſpecie ſæpius per alvum fuiſſe rejectam pituitam glacialem a veteribus vitream dictam, item per vomitum materiam inſtar ſpermatis ranarum. Tali in caſu plerumq; contumax alvi adſtrictio ſolet eſſe conjuncta cum ſudore frigido, animique deliquio, ſi pertinax, & vehementius malum fuerit.

§. 6. Bilioſa vocatur, quando a copia bilioſorum acrium humorum in perſonis cholericis, iracundiæ deditis, vinoſis ac ſpirituoſis liquoribus abutentibus proficiſcitur, & hanc plerumque comitari ſolet Diarrhæa, calor vehemens præternaturalis, vigiliæ aſſiduæ, pulſus celer, ſitis.

§. 7.

Digitized by Google

§. 7. Colica ſymptomatica a veteribus κατ'ἐξοχὴν *flatulenta* dicta, recentioribus *convulſiva* audit, & oritur per conſenſum a ſpaſmo, ſive membranis inteſtinorum internis a ſanguine acri ſcorbutico excitato, ſive etiam in partibus remotis.

§. 8. Colica convulſiva pro cauſarum diverſitate iterum variis effertur nominibus, ita ut nunc dicatur *nephritica* ſi a calculo ſive nephritide, *hypochondriaca* ſi ex hypochondriorum vitio, *hyſterica* ſi ab affectu hyſterico, *hæmorrhoidalis* ſi a ſuppreſſione hæmorrhoidum vel a cœcis hæmorrhoidibus originem habeat.

§. 9 Ad colicam quoque convulſivam ſpectat truculentus ille affectus, quo affligi ſolent illi, qui mineras ʒninas manu igneque tractant vulgo *Hitten Leuthe, GlettVVaeger*, ubi dolor intollerabilis a fumis ʒninis ore hauſtis in abdomine excitatur cum contumaciſſima alvi adſtrictione, qui tandem vergit in contracturam & Germanico idiomate exprimitur Hitten-Katze oder Hitten-Kranckheit: qua de re legi meretur *Hofmanni diſſ. de metallurgia morbifera.*

§. 10. Omnia quæcunque nervis inimica ſunt uti ſunt calida frigida, flatulenta, viſcida acria, ⊖ſa, dolorem colicum facillime ſuſcitare vel etiam augere poſſunt præſertim ſi ſubjecta aſueta ſint huic affectui.

§. 11. Paſſio iliaca easdem agnoſcit cauſas, ſæpius etiam oritur ex pertinaciſſima alvi obſtructione, item ex inteſtinorum inflammatione Dyſenteria nec non ex hernia.

§. 12. A vermibus etiam colica & tormina ventris excitari poſſunt, quatenus inteſtina rodunt & lacerant, ubi vermium ſigna conjungi debent ob meliorem cognitionem cauſæ.

§. 13. Atrociſſimi ventris cruciatus ſæpius junguntur Diarrhæis, ac Dyſenteriis, ita ut in Dyſenteria pathognomonicum ſignum ſoleat eſſe atrox ventris dolor una cum excretione cruenta.

§. 14. In infantibus tormina ventris ſæpius oriuntur ex lactis vitio corruptione & coagulatione in primis viis, ſæpius etiam junguntur dentitioni difficili.

§. 15. Sicuti dolor facile terminatur in Epilepſiam: ita etiam tormina ventris & tunc Germanice exprimitur Jammer im Leibe, quo affectu plures moriuntur, niſi cito ſucurramus auxilio præſenti.

Digitized by Google

§. 16. In hyſtericis tanta ſæpe numero adeſt ſævitia doloris ſpaſmodici, ut inteſtina in unum quaſi globum contrahat & contorqueat, ut etiam manibus comprehendi queat durus iſte inteſtinorum tumor, & hæc ſæpius in *Epilepſiam* tranſit, quæ dicitur *uterina*.

§. 17. Si colicæ ſuperveniat vomitus, vigiliæ aſſiduæ & calor præternaturalis, alvusque pertinaciſſime clauſa ſit metuendum ne tranſeat in paſſionem Iliacam, & miſerere mei.

§. 18. Colica quæ ex vitio Diætæ oritur omni caret periculo, niſi quod ad herniam inteſtinalem vel umbilicalem ſi corpora fuerint obeſa & inteſtina nimis turgida diſponat. Si eſt ſpaſmodica facile tranſit in Paralyſin præſertim ſi calidis ſudoriferis præpoſtere tractetur.

§. 19. Colica graviſſima ſpaſmodica cum cardalgia conjuncta & ex podagra vel ſcabie retropulſa nata, comitemque habens fixiſſimum & acutiſſimum dolorem cum ſiti ardore, periculi pleniſſima eſt. Tales enim raro evadunt præſertim ſi fuerint ſenes.

§. 20. Omnium perículoſiſſimus eſt inteſtinorum dolor qui ex inflammatione oritur conjunctus cum ſyncope, ſudore frigido. Hic enim ſæpius Iliaci mali individuus eſt comes plerumque funeſtus.

§. 21. *Generales* horum affectuum *indicationes* ſunt ſequentes, I. *♎-tuum tumultuarius motus demulcendus* II. *Inteſtina eluenda & a ſaburra vitioſorum humorum* ſive ſint viſcidi, ſive acidi ſive bilioſi *expurgandi*. III. *flatus diſcutiendi ac diſſipandi inteſtinorum ac cutis ſpiraculis apertis.*

§. 22. *Cura ſpecialis* uti ſemper ita & hic *ſecundum cauſarum differentiam & individuorum diverſitatem dirigenda.* Si itaque ex cauſa frigida orta fuerit medicamenta calida ſpirituoſa, ⊖ia vol. °°oſa, alvo prius clyſtere emolliente recluſa, erunt proficua, ſemper tamen cum hac cautela ne præſcribantur cum regimine calidiore & ſudorifero.

§. 23. Si acres ⊖ini & bilioſi humores in cauſa ſunt omni ſtudio evitetur uſus volatilium, calidorum ſudoriferorum, alias facili negotio Arthritis, item paræſis, quæ frequentius fit ex colica male tractata conciliari poteſt; ſed potius tunc locum inveniunt temperantia, nitroſa uti ♎ ⌽ *d. pulv. temperantes, ac præcipitantes cum antiſpaſmodicis*

modicis & anodynis mixti nec non *clyſteres pure* ♁*oſi. Vid. de colica bilioſa peculiaris cura in Sydenh.* p. 258.

§. 24. Colica bilioſa acerbiſſima quæ cum vomitu conjuncta eſt, ac diuturnis vigiliis, alvi adſtrictione pertinaci, & remedia ſpernit probatiſſima, ſæpius opiatis, & anodynis exterius tam capiti, quam etiam ventri applicatis conquieſcere ſolet.

§. 25. In Colica pituitoſa item Hypochondriaca *pilulæ* laxantes ex gummatibus paratæ, quales ſunt *pilul.* ♀*eæ Schrederi Marocoſtinæ, Converdingiana Becheriana* una cum *pulv.* ♂*tialibus* ⦶*oſis* ⊖*ibus volatilibus* ♁*oſis*, extra paroxyſmum effectum edunt nobiliſſimum.

§. 26. In colica, quæ ex ſanguine circa venas Meſenterii ſtagnante in Hypochondriacis & Hæmorrhoidum ſuppreſſione laborantibus provenit ⊖*ia vol.* ♁*oſa, carminativa calida, & purgantia* plus nocent, quam proſunt, potius tunc *clyſteres* ♁*oſi*, item antiſpasmodica *Cinabarina* & *ex Caſtoreo* parata, nec non *pulveres præcipitantes* ⦶*oſi* & pro re nata *V.S.* etiam in pede celebrata, vel *hirudinum applicatio* ad inteſtinum rectum, ægri deſideriis ſatisfaciunt.

§. 27. Colica ſi eſt ſymptomatica morbus principalis primum omnium aggrediendus non neglectis tamen illis, quæ dolorem pacare, & genus nervoſum erigere poſſunt uſu tam externo quam interno.

§. 28. Colica convulſiva non aliter curanda, quam epilepſia antiſpaſmodicis nervinis, diſſipantibus, temperantibus, atque anodynis externe, & interne adhibitis: cujus generis ſunt *Theriacalia, ſuccinata caſtoreacea camphorata, Cinabarina*, ⊖*ia volatilia* ♁*oſa*, cum ♁macis croco, & caſtoreo mixta, item linimenta ex *Zibetho* ♁ *Hyoſciami, axungia taxi, caſtorei* ♁ *carvi mentha parata.*

§. 29. In omni colica cujuscunque etiam ſit generis ſequentia remedia non ſine fructu adhiberi poſſunt.

Rec. ♌⦶ *d.* ℥iij
⊖ *vol.* ♁*oſ. Sylv.* ʒß
Camph. gr. iiij
Extr. caſtor. gr. viij
M. d.
S.
Mixtur. zu L. biß LX. Tropffen.

Rec.

Rec. ℴℴ ☽ *carv.*
Menth.
Aniſ.
expr. Hyoſc. aa ℥ij
Pingued. caſtor. ℥j
Camph. ʒß.
♎ ⊖ ✳ *gutt. XX.*
M. f. unguentum.
Quo inungatur totum abdomen.

§. 30. In Paſſione Iliaca ſi Scibala indurata clyſteribus emolliri nequeunt, item ſi inteſtina involuta commendatur ☿ *vivus tepido lacte in copia aſſumendus*, vel globulus unus, alterve plumb. Si vero ſuperius inteſtinum ingreſſum in inferius clyſma ... toſum.

§ 31. In omni colica reſpiciendum eſt ad alvum, ejusque apertio procuranda; ſed citra noxam vel virium jacturam.

§. 32. In dolore inteſtinorum ſi alvus nimis eſt fluida, nunquam conſtringenda eſt, alias facile contracturæ cardialgicæ, febres, de... produci poſſunt; ſed potius temperantibus & acrimoniam de...centibus pugnandum.

§. 33. Si alvus a ſcibalis induratis eſt obſtructa opiata ... centiſſima, præſentiſſimi autem tunc ſunt clyſteres emollientes ... minativi, item ungta emollientia toti ventri calide applicata.

§ 34. Qui frequentius colica corripiuntur, illi optime ſeſe ... ſervare poſſunt per bonam Diætam tum omnia flatulenta, legum... noſa pinguia, dulcia, acida fermenteſcibilia, cereviſias flatulentas, ... gida præſertim potum frigidum fugiunt, & ⊖ *bus vol.* ℴℴ*lis cum* ♀ *vel* ♄ *j* maritatis, *item EE. cort. aurant.* inter cibos frequ... utuntur.

§. 35. Aquæ vitæ, præſervationis cauſa inter cibos non ſ... per ſunt proficuæ, præſertim in ſcorbuticis, cachecticis, & Hypoch... driacis, & poſt cibum aſſumtum magis adhuc nocent, quoniam ch... lum præcipitant.

CAPUT

CAPUT. VII.

De
Dolore ex calculo.

§. 1.

[illegible] nihil aliud, quam [illegible] *ex particulis terreis* [illegible] [illegible] ⊡ [illegible] *& arenularum facie* [illegible] [illegible] *diversæ magnitudinis* [illegible] alii [illegible] alii ponderoſiores, alii [illegible] alii cryſtallini, alii [illegible] & in [illegible]

[illegible] glandu- [illegible] nec diſſoluta ⊡ fluxus expe- [illegible] & [illegible] ac di- [illegible] & ſucceſſive materiam [illegible] ad [illegible] non [illegible] ⊡ [illegible] Vid. [illegible] *dene-* [illegible]

[illegible] valde proclives ſunt [illegible] arthritici, & qui parentes [illegible] [illegible] hoc affectu [illegible] quando [illegible] [illegible] calculoſa, [illegible] [illegible] habet in [illegible]

(D d) §. 5.

M. d. ad vitrum.

S.

Oehl darvon 2. biſs 3. Löffel [illegible]
he zu nehmen.

§. 20. Dolores omnium optime [illegible]
oleis, præſertim ſi alii clyſteres [illegible]

Rec. ℥ *Aneth.*
Chamom.
Bacc. Laur.
Amygd. d. aa. ℥j.
Caſtor. ʒß.
E. E. Caſtor. ʒj.
Camph. ℈j.

M. f. clyſma quod ſtatim in principio [illegible]
eo melius ſe habent calculoſi, quo magis [illegible]
aperta.

§. 21. [illegible] poſſunt balnea ex herbis [illegible]
[illegible]
[illegible]
obſervationes [illegible] in momento [illegible]
tibus intolerabilibus ſi per quadrantem [illegible]
[illegible]

§. 22. Deinde præter hæc lubricas vias [illegible]
tota lumborum & abdominis regio inungi [illegible]
poſſunt ex ℥ *lil. alb.* [illegible]
tulis ℥ *junip. ſuccin.* [illegible] hoc linimentum [illegible]
ingreſſum balnei.

§. 23. *Tertiæ* [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]

Sperm. cet. aa. ℥ß.
Croci gr. vj.
🜔 *vol. ſuccini.*
Cinnab. nat. pp. aa. ℈j.
M. f. pulvis cujus doſis eſt ℥ß.

Cum *vino Malvatico*, *Hiſpanico*, vel *infuſo fragorum in vino* vel cum 🜄 diureticis. Alii *Eſſ. millepedum lumbr.* 🜄*ſtr. vel grillorum* magni faciunt quæ locum habere poſſunt, ſi urinæ fluxus ſimul ſuppreſſus eſt ex cauſa nimirum frigida.

§. 24. Extra paroxyſmum præſervationis cauſa *clyſſus* ♀ *fatus* ſive *tra Amelungii lithontriptica* omne fert punctum, præſertim ſi ad. gtt. 30. vel. 40. frequentius uſurpetur cum juſculo butyraceo ſecundo *pulvis Volckammeri*, ſive loco hujus *cochlearum uſtarum pulvis* adhiberi poteſt præſervationis cauſa ſingulis ſeptimanis ad ℈j. qui dum abſorbet, urinam pellit & tranſpirationem promovet. Tertio

Rec. *Maſſ. pil. de ſucc. Crat.*
Extr. Panchym. Croll.
🜔 *ſuccin. aa.* ℈j.
Balſ. ♀ *Terebinth.*
Peruv. aa. q. ſ.
M. f. l. a. Pilulæ.

Quæ ſingulis ſeptimanis vel menſibus ſemel adhiberi poſſunt.

§. 25. Ad præſervationem non leve momentum contribuit accurata diæta, nec non *infuſ. herb. Theæ Veron. rad. Alt. hedr.* 🜄*ſtr. Petroſ. fæniculi* frequentius uſurpata, quæ omnibus fere palmam præripiunt, tum 🜔ia peregrina ♀ea ſolvunt & evehunt, urinarios tubulos aperiendo, ſauciatos conſolidando ſicque calculi generationem impediendo.

§. 26. Omnia pellentia calida uti ſunt 🝆 *ſuccin. junip.* ♌ *tereb. balſ.* ♀ *tereb.* cautiſſime ſunt danda tam in, quam extra paroxyſmum, in paroxyſmo ante dolorem pacatum, & fibrarum emollitionem augent calorem, ſpaſmos & cruciatum, urinamque magis ſupprimunt quam promovent, extra paroxyſmum ex Nephritide faciunt abſceſſus renum & ipſum calculum.

Digitized by Google

§. 27. In dolore a calculo ſi plethora [illegible] non ſine ratione V.S. cum fructu inſtituitur cum [illegible] ſymptomata avertantur.

§. 28. Ubi metus eſt corruptionis & [illegible] omnes ♎ acidi minerales it. Tr. canth. [illegible] buſ. tra♆ omniaq; cauſtica pellentia ſumma cum [illegible] niſtranda.

§. 29. Opiata cautiſſime danda, & [illegible] antiſpaſmodicis locum inveniunt quam doſi [illegible] non raro, ut, ſi motus naturæ qui ad expulſionem [illegible] plane ſuſpendantur & auferantur, calculus in [illegible] [illegible], & graviora ſymptomata excitet.

§. 30. Principalis regula eſt in præſervatione, [illegible] *via ſemper maneat aperta* quod °°ſis emollientibus & [illegible] ſteribus commodiſſime obtinetur.

§. 31. Vomitoria in calculo nunquam [illegible] ſpaſmos augent niſi conquieſcentibus vel confor[illegible] calculus adhuc hæreat in viis urinariis [illegible] [illegible] [illegible] promotum calculum [illegible] adjutam.

§. 32. ♀ea remedia præſertim ♀ *rudis* [illegible] quæ alias commendantur ad curandum [illegible] lum generant quam auferunt, quoniam [illegible] [illegible] ſunt, & hoc maxime accidit in [illegible] [illegible] caſeo & lacticiniis.

CAPUT VIII.

De

Dolore Arthritico.

§. 1.

A[illegible] dolor articulorum [illegible] [illegible]

[illegible] *a ſero ☿ eo plus minus* [illegible] *acutum ducens.*

[illegible] ſymptoma ſolet eſſe ſe- [illegible] ſine prævia quadam febre hor- [illegible] & [illegible] & quo gravior [illegible] obſervatur febris cum vigiliis, ſiti & præ- [illegible]

[illegible] ſortitur nomina pro articulorum quos [illegible] in manibus vocari ſolet *chiragra*, in pedibus *po-* [illegible] in oſſe Iſchii & articulatione coxendicis *de-* [illegible]

[illegible] ſe in parte quadam & diu du- [illegible] dicitur *Luxa-* [illegible] ſubtili, acido, volatili [illegible] & ſero in Gypſeam materiam ab- [illegible]

[illegible] ſolet in calidam & frigi- [illegible] quæ occupat perſonas temperaturæ ſanguineæ, [illegible] unde dolor ſolet eſſe acutior, ſym- [illegible] vigiliæ, ſitis vehementior, a celerioris [illegible] ſenes & pi- [illegible] diuturniores [illegible]

[illegible] a dolore rheuma- [illegible] occupet: ille vero [illegible] ſuam habet primario & per certa [illegible]

[illegible] cum doloribus [illegible]

[illegible] ☿ eum [illegible] ſpo- [illegible] deinde [illegible] ex- [illegible] proficiſcuntur a [illegible] abundantiſſime [illegible] virides, dejec-

ctiones.

[illegible] dolores ventriculi [illegible]
[illegible] putrefactioni, tandem [illegible]
[illegible] & conctione [illegible] idipſum [illegible]

§. 9. Subjecta huic malo [illegible]
phlegmatica ſpongioſi, & [illegible]
[illegible] Bacho [illegible]
proclivi, hypo[illegible]

§. 10. [illegible]
eſt [illegible]
pro[illegible]

[illegible]

[illegible] humidior & [illegible]
[illegible] inflammatio [illegible]

§. 11. Signa quæ indicant [illegible]
[illegible] corporis, [illegible]
ſequitur [illegible] in [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ad ſummam debilitatem femoris, ac ligamenta quaſi [illegible] am, ſive motus immobilitatem, item in luxa- [illegible] ationem quandoque degenerat.

[illegible] a deficit in expellendis & ſequeſtrandis ⊖ ibus [illegible] poris, per quos fieri debet evacuatio, item ſi ex- [illegible] ngentibus repellentibus topicis, & opiatis re- [illegible] ns, graviſſima ſæpiusque lethalia producun- [illegible] inflammatio ventriculi, inteſtinorum, [illegible] vulſiva, epilepſia, catarrhus ſuffocativus, ſe- [illegible]

[illegible] medici intentio præcipua eſſe debet in *quovis* do- [illegible] ⊖ *in* ☿ *ea peregrina lympha & ſanguinis diluat, tempe-* [illegible] *tenes,* & *congrua evacuatoria decenter proſcribat* [illegible] *articulis herens, non tantum diſſipet, & ad evaporatio-* [illegible] etiam *partes dolentes,* & *ſpaſmo affectas blande de-* [illegible] *paſmum ſopiendo.*

[illegible] m fieri poteſt, cito *prima regio expurganda* tem- [illegible] non nimis calidis, draſticis, acrioribus, quæ [illegible] deprehenduntur, utpote deterſis primis viis ob- [illegible] paroxyſmi, & dolores mitiores, talem in finem [illegible] *arbaro foliis Sennæ* ſ. ſt. &c. nonnulli præſerva- [illegible] commendant ſingulis menſibus *Emeticorum* [illegible] viſcidum, ac tophoſum, quæ plerumque mor- [illegible] elementa conſtituunt, extirpetur.

[illegible] omnia illa quæcunque apta ſunt *inflam-* [illegible] *doloriſicum ſiſtere,* & ⊖ *a heterogenea corrigere* [illegible] cribere elegantiſſima ſunt, ejusmodi geno- [illegible]

[illegible] ℞ *Diaph. vel hujus loco*
Cerruſ. [illegible]
[illegible]
[illegible] *aa.* ʒj.
⊕ *perif.* ℈ij.
[illegible]
[illegible] *celeſt. aa. gr.* iiij.

M. d. in doſes 8. ſingulis 4. horis [illegible] tiliæ vel florum ſambuci, item.

Rec. ▽ *Fl. Samb.*
Acac.
Pap. errat.
Tiliæ aa. ℥ij.
Diaſcord. Fracaſt. ʒjß.
⊕ *Purif.*
[illegible] *nat. pp. aa.* ʒj.
Syrup. pap. alb. [illegible]
M. f. potio.

Singulis 3. horis hujus mixturæ poſſunt [illegible] Hæc enim non tantum dolorem ſiſtit; ſed & [illegible] procurat.

§. 22. Diluentia atque edulcorantia [illegible] ſide [illegible] ſaluberrimi erunt effectus. [illegible] *Veronica, herba Thea, Betonica,* [illegible] *rad. china, ſcorzonera,* [illegible] Arthriticis quæ etiam alii miſceri poſſunt [illegible] lumbricalia *pulv. lumbricorum* [illegible]

§. 23. In omni Arthritidis ſpecie [illegible] ab intermiſſa ſanguinis excretione [illegible] nur illam in principio non procul à parte affecta [illegible] præſervandi, quam curandi [illegible] eſt [illegible]

§. 24. Obſervatum [illegible] inter morbi initia data educendo [illegible] dolorum viſcidorum [illegible] & [illegible] dolorem vel [illegible], vel [illegible] maxime locum habet ſi [illegible] vale.

§. 25. In omni [illegible]

[illegible] locum habere poteſt potiſſimum in Arthri[illegible] plethora & alvo exiſtente lubrica, niſi viſce[illegible] ejus uſum impediant.

[illegible] ſudorem moveant vel cum ſudoriferis mix[illegible] præſertim in ſenibus & dolore fixo di[illegible] enim valde debilitant: in dolorum autem atrocia [illegible] robuſta laudem [illegible] ſummam.

[illegible] balneis, cataplaſmatibus. Emplaſtris li[illegible] eſt [illegible]candum. & convenit circa hæc [illegible] in[illegible] & diſpoſitionem ſcrutari quia non promiſcue talia [illegible] & ſæpe numero tutius eſt ab omnibus to[illegible] calore partem affectam fovendo at[illegible] defendendo plus auxilii affertur quam [illegible].

[illegible] hæc notanda [illegible] [illegible] & ante ſufficientem factam evacuationem [illegible] applicentur. Tunc enim [illegible] [illegible] eſt ab omnibus frigidis aſtringentibus [illegible] inſtituum vocari debent, quæ blandè [illegible] partium poros aperiendo evacua[illegible]. E quibus ſequens linimen[illegible] ab [illegible] efficaciſſimum deprehen[illegible]

[illegible] ☿ ☿ [illegible]
[illegible] ℥j
[illegible] ʒj
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ʒß
M.

[illegible] calide [illegible] dolo[illegible] [illegible] Arthritico [illegible]

[illegible]

mirandam præſtat efficaciam in declinatione dolorum [illegible] huc ſuper eſt cum quodam dolore Emplaſtrum [illegible] gia deſcriptum ſingularem effectum edit.

§. 30. Ad præſervationem acidularum therm[illegible] lium uſus, moderata diæta, abſtinentia a ♀e bacho, [illegible] bus, motus & exercitatio corporis ſufficiens [illegible] ſunt.

SECTIO III.

De affectibus ſpaſmodicis.

CAPUT. I.

De

Spaſmo eujusque ſpeciebus.

§. 1.

Spaſmus eſt nihil aliud quam *vehementior conſt*[illegible] *membranarum muſculoſarum, conjuncta cum ſenſ*[illegible] *lorifica, impediens ſanguinis liberiorem circulum* [illegible] *vaſorum & pororum compreſſionem & inde fact*[illegible]

§. 2. Subjectum ſpaſmi ſunt fibrillæ ſive n[illegible] loſæ. Nerveæ ſi afficiuntur dolor magis eſt acutus & [illegible] Si muſculoſæ magis gravativus & [illegible]ſus.

§. 3. *Cauſa* ſpaſmi eſt fluidum nerveum, quod [illegible] influit in fibrillas membranaceo-nerveas & muſcul[illegible] enim ſpiritus in majori copia, & magno impetu [illegible] fibrillas, & tunc tonus præternaturalis augetur, [illegible] rum abbreviatio, conſtrictio & latidutine [illegible] ſtrictione ſubjacentia vaſa compreſſa redd[illegible] nem nec debite accipiunt, nec debito per [illegible] [illegible] liberior ſanguinis circulatio per partem ſpaſ[illegible] [illegible]

[illegible] autem ipſe ſanguinis motus liber per partem [illegible] ſequitur ut impetus ſanguinis, quo- [illegible] tranſire nequit, vergat ad vaſa circumjacentia [illegible] à ſpaſmo libera, quæ tumidiora & turgidiora reddun- [illegible] quare in affectubus ſpaſmodicis vehe- [illegible] peculiaria vaſa, ſed tota cutis aut viſcus nota- [illegible] congeſtio ſanguinis impetuoſa in certa par- [illegible] Hæmorhagia, quæ ſi non contingit dolores [illegible] inflammationes oriuntur.

[illegible] *occaſionalem* præbent omnia, quæcunque [illegible] inſtruere apta ſunt. Hinc acrimonia [illegible] erit. De cætero refrigerium, fuſtigatio [illegible] anſam præbere ſolent affectibus ſpaſmo- [illegible]

[illegible] *univerſalis vel particularis.* Univerſalis 3. ic- [illegible] quarum prima vocatur *Tetanus*, in qua univer- [illegible] rigidum ac immobile permanet. Secunda voca- [illegible] in quo omnia verſus anteriora incurvantur: ter- [illegible] in quo verſus poſteriora contingit inclinatio.

[illegible] particularis obſervatur in membris v. g. mani- [illegible] in maxilla inferiore quæ ſæpius ita conſtringitur, [illegible] dentes [illegible] vel quando os in *ſpaſmo Cynico* ad [illegible] facies cum labiis ad latus detor- [illegible]

[illegible] horum morborum non eſt difficilis, & vix indige- [illegible] quam hactenus traditis. Affectus enim ipſi vel ab [illegible] vel ex inſpectione & contrectatione inno- [illegible]

[illegible] Tetanum tamen videtur difficultas aliqua rema- [illegible] cum ſyncope confundi poteſt ob [illegible] in [illegible] autem ſe extricabit medicus [illegible] ad [illegible] quam internos attendat. Salvos namque [illegible] in Tetano ſecus in Syncope.

[illegible] univerſalis, quam particularis ſemper [illegible] Si [illegible] in cauſa eſt, [illegible] ſunt temperantia,

 demul-

[illegible] affectus Hypochondriaci eſt impeditus [illegible] abdominis, unde ſtagnante ſanguine in [illegible] vappeſcentia, acredo, & corruptio [illegible] craſſus, ac denſius evadit. Hinc non tantum vi[illegible] inteſtinalis, ac pancreatica, quæ ali[illegible], verum etiam a ſanguine copioſo im[illegible] ſtagnante ſpaſmodici motus efferentes [illegible] omnia ſymptomata, actiones corpo[illegible].

[illegible] Hypochondriacum habet ſuos paroxyſmos qui [illegible] febrili nec non ſpaſmodicis & convulſi[illegible] ludunt, & tunc temporis ſympto[illegible] veniunt. Hi vero paroxyſmi [illegible] aggrediuntur, & maxime circa ſolſti[illegible].

[illegible] valde familiaris eſt phlegmaticis, melan[illegible] corporis ſunt laxioris, ſpongioſioris viti[illegible], vitæ ſedentariæ, ac meditationibus indul[illegible] Diæta dura, craſſa & larga utuntur, acidis [illegible], triſtitia, & curis detinentur, & ante [illegible] gravi morbo, febre tertiana & magis ad[illegible].

[illegible] in hoc affectu cognoſcendo non [illegible] ſymptomata ſuperius tradita. Ne vero hic af[illegible] Colica convulſiva [illegible] eſt. Colicam [illegible] habere palpitationem cordis, vertigi[illegible] oppreſſionem, & facilius cu[illegible] Hypochondriacam vero malum eſt chro[illegible].

[illegible] affectus noſter [illegible], & [illegible] judices [illegible] per graviores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in perſonis inhæ[illegible]

[illegible] hoc malum eſt experientia teſte ad

[illegible]

concipiendum contagium malignarum febrium, [illegible] tunc ejusmodi ſubjecta laborant.

§. 9. Hypochondriaci quando ad ætatem per[illegible] num quinquageſimum & ultra attingunt utplu[illegible] Arthritici fiunt & illorum habitus gracilior, ac [illegible] in pleniorem, & craſſiorem, & tunc incipiunt ſy[illegible] ſcere.

§. 10. Qui ex malo Hypochondriaco moriun[illegible] vel Hectica præſertim ſi perſonæ ſint ſicciores ma[illegible] conſtitutionis, vel tumoribus œdematoſis ſive Hydro[illegible] tiores.

§. 11. *Cura* vel *adverſus paroxyſmum* vel [illegible] *dirigenda eſt. In paroxyſmo* cum morbus ſit ſpa[illegible] tumultuarius *ſpirituum motus componendus, acrim*[illegible] *cenda*, & *blanda diaphoreſi humores peccantes edu*[illegible] *elixiria antiſpaſmodica, pulveres antepileptici, atque* [illegible] *retica.*

§. 12. Præterea in paroxyſmo opem præſtant[illegible] ſicuti in omnibus affectibus convulſivis ſpaſmodicis, [illegible] enemata carminativa & emollientia, *clyſteres pure* [illegible] non operantur *ſtimulantes ex* ⊖*ibus.* In omni enim [illegible] dico alvus ſemper debet eſſe aperta.

§. 13. Linimenta nervina antiſpaſmodica [illegible] nativa regioni abdominis, ſpinali medullæ aut [illegible] bus calide inuncta ſenſibiliter auxilium ferunt [illegible] quens eſt.

Rec. ▽ *Anhalt.* ℥j
E. E. ſuccini.
Caſtorei.
♌ ⊖ ✳
Vini camph. aa. ℥j.
Balſami peruviani
N. M.

§. 14. Præterea corpus in blanda diaphoreſi [illegible] quod præſtant infuſa calida *herba Thee, Veronica* [illegible] ria, ciborum acidorum &c.

Digitized by Google

§. 5. *Extra paroxyſmum* talia ſunt adhibenda, quæ *benigne*, *&* *leniter ſanguini* atque humoribus ſpirituaſcentiam inducunt. Hoc præſtant abſorbentia inprimis *♂tialia vel ſola, vel cum ⊖ibus abſterſivis* maritata, ſecundo *balſamica temperata* reſina blanda 🜍ea prædita, qualia ſunt *extracta amara* & *gummata* aloes Myrrha, gummi ✱ cum hedræ ſuccinum &c. item aromata temperata *Crocus Zedoaria nuceiſta, maces, cortices citri, aurantiorum*, ex quibus *Elixiria balſamica* quale deſcribitur ab *Hoffmanno in notis ad poterium p.* 186. vel etiam pilulæ formandæ harumque uſus debita doſi ſatis diu continuandus, tertio *⊖ia volatilia °°oſa* quale eſt *Syvii, CC. °° macis impragnatum*, item ♌⊖✱ *vinoſus cum tra* 🜿 mixtus additis °°is carminativis *Chamomillæ, aniſi, corticum citri*, quæ commodiſſime adhibentur cum cibo, 4. diluentia qualia ſunt acidulæ thermæ habito ſemper reſpectu ad ipſa individua, & illorum naturam an talia ferre queant, nec ne? item infuſa calida *herbæ, Veronicæ, Betonicæ, Theæ, corticum Saſſafras &c.*

§. 6. Semper felicius ſuccedit cura tempore vernali vel æſtivo. Tunc enim natura eſt vegetior & humores ſunt mobiliores.

§. 7. Abſtinendum ab omnibus violentis draſticis remediis v. g. purgantibus Emeticis ſudoriferis calidis, & præſtat ſemper in ſtare temperatis illorumque uſum ad longum tempus continuare. Crebra enim medicamentorum mutatio in hoc malo peſſima.

§. 8. Attendenda ſunt ſubjecta ſi cholerica ſunt & acres humores in ſanguine fovent ab omnibus calidis ⊖ibus volatilibus, item ab Elixiriis & eſſentiis balſamicis abſtinendum, & potius pulveres fixiores abſorbentes Doſi, leniter evacuantia, diluentia acidulæ conveniunt, ſecus accidit ſi multum acidi exceſſivi in cavitate ventriculi, & inteſtinorum ſubſiſtit ubi ⊖ia volatilia & ♂tialia conveniunt, ſemper tamen parva & ſæpius reiterata doſi.

§ 9. Eo reſpiciendum ut alvus ſervetur aperta ſive per clyſteres pro uti ſuperius monitum, ſive per potum copioſum, ſive per acidum abſorbentia lap. 69. °°🜿 per deliquium, Tram 🜿, quæ in hypochondriacis ſæpius alvum melius ſervant lubricam, quam laxantia vel purgantia.

§. 10. Imperandus & commendandus eſt omni ſtudio motus corporis æquabilis, vires non proſternens ut equitatio, vectura. Dici enim vix poteſt quam efficax craſſi ſanguinis ſit medicina motus

(Ff) corporis

corporis ,ubi tamen tenendum eſt, quod non nimis vehemens ſtatim in principio exiſtere debeat, ſed ſucceſſive augeatur & ante paſtum inſtituatur, alvo aperta exiſtente & in corpore non plethorico.

§. 11. Hypochondriaci quando vaſorum turgeſcentia adeſt, & in primis ſi antea aſveti fuerint ſanguinis excretionibus aut naturalibus aut artificialibus, omni anno venam aperiri curent: graviora enim ſemper procedunt pathemata ſpaſmodica, ſi ſanguis exſuperat, deinde etiam ſanguinis portione evacuata reliquus ſanguis eo facilius per convenientia remedia corrigi poteſt.

§. 12. Non multum mutanda ſunt remedia, quod alias valde ſolenne eſt Hypochondriacis; ſed potius diu continuandum cum accurato regimine in Diæta: in hac autem vitent omnia acida, viſcida frigida leguminoſa, flatulenta nimis ſpirituoſa: copioſus etiam cibus valde nocet, vinum temperatum optimum paucum tamen in cibis conducit, cereviſiæ ſint temperatæ, non feculentæ.

§. 13. Carminativa balſamica, ⊖ia volatilia ℴℴoſa optimo conſilio ſumuntur inter cibos. Ita enim ſpirituaſcentia blanda chylo inducitur, flatus diſſipantur, & fixa aciditas corrigitur.

§. 14. Omnia quæcunque genus nervoſum ſolantur, & penetrans ⊖ volatile ♀eum vel balſamicam reſinam ſecum fovent prudenter exhibita inter ipſos cibos etiam ex alimentorum genere tonum inteſtinorum roborando, qui valde eſt languidus in Hypochondriacis, ſæpius plus preſtant quam optima remedia concentratiora.

CAPUT III.

De

Affectu Hyſterico.

§. 1.

Quod malum Hypochondriacum eſt in viris, illud in ſexu ſequiori eſt *affectio, Hyſterica* modo quod truculentiora complicata ſint ſymptomata. Quoniam fœminarum genus nervoſum debilius ordinario

Digitized by Google

[illegible] poſſident, & ad plethoram imputam propter menſium flu- [illegible] magis ſunt proclives.

§. 2. Hic affectus differt pro concurrentium ſymptomatum di- [illegible]. Aliquando enim ſuffocatio & reſpirationis læſio levis eſt, & [illegible], aliquando gravior cum ſyncope ſive ſenſus, ac mo- [illegible]ione, aliquando graviſſima ubi fœmina reſpiratione, ſen- [illegible], & motu privatur, & mortua quaſi jacet.

§. 3. Symptomata differunt prout ipſa ſubjecta & diſpoſitio- [illegible] variant, & malum recens vel inveteratum eſt, vel ra- [illegible] frequentius paroxyſmi accidunt.

§. 4. Obnoxiæ ſunt huic malo plerumque fœminæ vitæ ſeden- [illegible] conſtitutionis tenerioris, temperamenti melancholici pitui- [illegible] cholerici indulgentes acetariis, lacti dulcibꝰ unde ſubnaſci- [illegible] ſuppreſſio, quæ hujus mali genetrix eſt certiſſima. Te- [illegible] experientia fœminas activioris ingenii, ſenſibilioris tex- [illegible]vaces frequentius corripi hoc affectu, quam torpidio- [illegible] atque obeſas.

§. 5. [illegible]hil magis accerſere & proritare poteſt paroxyſmum [illegible] quam ira terror & uſus ſuaveolentium in non aſuetis [illegible] texturæ ad ♀ proclivibus.

§. 6. Cognoſcitur hoc malum ex reſpiratione difficili, inter- [illegible] anima anxietate præcordiorum maxima, cardialgia ſyn- [illegible]nonibus & torminibus ventris dolorificis, alvoque con- [illegible], & faucium conſtrictione ac palus ori atque palato eſſet in- [illegible]

§. 7. Paroxyſmi Hyſterici invadere ſolent cum extremorum [illegible]oppilatione, pandiculatione, quibus ſuccedit calor præ- [illegible]lis cum pulſu celeri.

§. 8. Extra paroxyſmum laborant flatulentiis, phlogoſi, Ver- [illegible] tumore & inflatione dextri vel ſiniſtri Hypochondrii laſſitudi- [illegible], alvo adſtricta, ructibus, vomitibus acidis, capitiſque dolo- [illegible].

§. 9. Terminantur utplurimum paroxyſmi ſudore, ructuum [illegible] eruptione, quandoque etiam vomitu.

§. 10. Hyſtericum malum periculi expers eſt, nec facile mori- [illegible] fœmina hac paſſione correpta. Lethalis autem fieri poteſt, ſi

tranſit in phtiſin, hecticam, Hydropem vel etiam in Epil[illegible] omnes morbi Hyſtericis ſupervenientes evadunt pericul[illegible] malignum ingenium inducunt.

§. 11. Probe obſervet medicus præſertim junior ne ſta[illegible]riculoſum judicet paroxyſmum Hyſtericum. Sæpius enim [illegible]untur medici cum putant inſtare mortem, in nullo autem m[illegible]gis ſe commendare & admirabilem ſiſtere poterit medicus, qua[illegible] hoc ipſo.

§. 12. *Cura alia in, alia extra paroxyſmum erit inſtituen[illegible]. In paroxyſmo ſpaſmi ſolvendi & ſymptomata mitiganda*, hinc primum [illegible] locum diſcutientia, qualia ſunt volatilia °°oſa penetrantiſſ[illegible]bus applicata v. g. ♌ ⊖ ✱ ſimplex vel vinoſus vel *cum* Ψ *pa*[illegible] *°°ſuccini rata & EE. caſtorei mixtus*, ſi vero hæc non ſunt ad ma[illegible] accendi poſſunt *pluma ungues, oſſa animalium vel ſuffumigia* poſſ[illegible]rari ex *aſafœtida, ſagapeno*, quæ idem præſtant quod ⊖ ia vo[illegible] Juvat etiam ori infundere mixturam ex aquis antihyſterici[illegible] *menthæ pulegii fœniculi* addita *EE. caſtorei* & momento *camphor*[illegible].

§. 13. Deinde m. alvus aperiatur clyſteribus diſcutien[illegible]ratis ex radice *Angelica baccis lauri junip. ſemine leviſtici* [illegible] *Hormini, floribus chamomilla Romana*, addito ▽ *camphorata* [illegible] Caſtorei, vel poſſunt applicari *clyſteres mere °°oſi*.

§. 14. Interne propinari poſſunt, carminativa & [illegible]ria, qualia ſunt ♌ ⊖ ✱ *caſtoreo impragnatus cum Eſſ.* ſuccini [illegible] carminativis, non reperitur autem præſtantius hyſtericum [illegible] modicum quam ⊖ *vol. °°oſum* penetrans *cum opio mixtum.* [illegible] etiam adhiberi *pulv. antepileptici, Bezoardici, abſorbentes cu*[illegible] *Caſtorei* & granis aliquot *theriaca cæleſtis*.

§. 15. Quando ſpaſmodicæ conſtrictiones umbilici [illegible]nes colicæ convulſivæ, & cardialgiæ præſentes ſunt *Em*[illegible] *hyſterica* ex gummatibus v. g. *ex ſagapeno Galbano, Myrrha*, [illegible]*gaca, ſuccino camphora*, & *balſamo peruviano* compoſita [illegible]nis regioni applicari debent.

§. 16. Extra paroxyſmum a malo præſervant [illegible] *accidula carminativa, ſtomachica*, alvum lubricam ſervan[illegible] que quæ in antecedente capite de malo Hypochond[illegible] dicta.

§. 17. Cum volatilibus caute mercandum in perſonis cholericis, bilioſis tenerioris texturæ, ſcorbuticis quorſum m. ſpectant camphorata.

§. 18. A lacticiniis, acidis, frigore, & fructibus horæis abſtineant ſedulo fœminæ tam in, qnam extraparoxyſmum.

§. 19. Non melius ac tutius remedium præſervans ac curans datur, quam clyſter, quo alvus quotidie ſi occluſa eſt apperiatur.

§. 20. Opiata refracta doſi magis propinanda, quam integra quia licet ſymptomata mitigent obſtructiones tam alvi, quam viſcerum pertinaciores reddunt. Hinc fine præſervationis pilulæ Wildeganſianæ, Starkianæ caute ſunt adhibendæ.

CAPUT IV.

De

Scorbuto.

§. 1.

SCorbutus eſt *morborum ſpaſmodicorum, ſi altas egerit radices graviſſimus & nihil aliud quam ſublimior gradus mali Hypochondriaci, origem habens ex maxima ſanguinis ſuccorumque vitalium impuritate facundiſſima graviſſimorum ſæpe diverſorum & contrariorum morborum matre*, ſicut enim cauſæ differunt ſcorbuti ita etiam diverſa excitantur & complicantur ſymptomata.

§. 2. Scorbutus a practicis diſtinguitur in *calidum & frigidum* Hic dicitur quando tota M. S. rarefactione quaſi defluit, & ſcoriis bilioſis ⊖nio - ♀eis volatilibus referta eſt. Hic quando ſanguis compactus viſcoſius craſſus, acidis atque terreſtribus particulis ſtipatus eſt.

§. 3. Diſtinguitur porro in *benignum, & malignum* Benignus eſt, quævis impuritas ſanguinis acido - viſcida, vel ⊖ſo - biloſa & hæc a veteribus cacochymia dicitur aqua nullus ferme hominum impunis eſt, naſciturque ex obſtructionibus emunctoriorum & ſecretionibus excrementorum præſertim ſudoris ſuppreſſis. Malignus dicitur ubi impuritas ⊖ino cauſtica eſt, & in majori gradu, & copia, ubi ſanguis

Digitized by Google

nt vappidus, ⊖iacopioſa & corroſiva cumulantur, ♌ animales d… vantur & diſſipantur unde ſymptomata graviſſima oriuntur, & malum magis eſt endemium , regionibus ſeptentrionalibus & maritimis commune.

§. 4. Symptomata ſcorbutum concomitantia ſunt innu… ra & vix deſcribi poſſunt omnia, quamvis non omnia in om… concurrant. Præcipua autem ſunt ſequentia. In principio … mali vix de ulla alia moleſtia conqueruntur ægrotantes præter … quod laſſitudinem aliqualem & leviorem pruritum in cute perc… In augmento, ac ſtatu accedunt cephalalgiæ plus minusve pe… ces, phlogoſes, Hæmorrhagiæ narium, aut uteri enormes, do… lancinantes non modo circa regionem dorſalem ſed etiam i… inteſtinis, tibiis aliisque partibus externis, & internis, & hi no… in paralyſin, contracturam & contabeſcentiam vel totius cor… vel partis cujusdam terminantur, præterea anxietas præcordi… ſumma adeſt, quam lypothimia vel convulſivi affectus in viris, & … ſtericæ paſſiones in ſexu ſequiori excipiunt.

§. 5. Tandem & gingivæ experiuntur hujus morbi ty… dem, dum ſanguinem vix attactæ ubertim plorant, & brevi te… re eroduntur & putreſcunt cum ſummo oris fœtore, nec co… peripheria immunis eſt, inquinatur ſiquidem illa maculis quam… rimis præſertim circa tibias, & brachia rubicundis lividis, aur… ceo colore conſpicuis, vel horum exanthematum loco eru… puſtulæ & varia ulcera cacoethica , ſæpius Gangrænam … tantia.

§. 6. *Cauſa* Scorbuti eſt diſcraſia ſanguinis, atque hum… acidoſalſa vel ♀ea fixa, vel etiam ♀ea bilioſa volatilis, quæ ab … ctu emunctoriorum & impedita ſecretione dependet. Quand… emunctoria infarciuntur & obſtipantur particulæ heterogene… cidæ, ⊖inæ volatiles ♀eæ ſumme corruptibiles in ſanguine … nent ipſum inquinant, nutritionem impediunt, commotione… modicas & dolorificas inducunt & animæ functiones lædunt… propter hic morbus non immerito dici meretur ⊖inus.

§. 7. *Cauſa occaſionalis* potiſſimum querenda in aeris vitio … do nimirum eſt impurus humidus vappidus. Hinc ex Europæis …

Digitized by Google

maris Baltici accolæ, & navigantes, item qui loca paludoſa inhabitant Epidemico vexantur ſcorbuto.

§. 8. Ad frigidum inſpecie proclivis eſt conſtitutio ſanguinis phlegmatico melancholica, habitus corporis laxior interdum m. ſtrictior, item ſenectus, occaſionem adaugent excretionum ſanguinis ordinariarum ſuppreſſiones, nimius mœror triſtitia, uſus viſcoſorum acidorum induratorum, uſus lactis nimius una cum acidis.

§. 9. Calidus præcipue cholerica ſubjecta aggreditur & augmentum ſumit ex abuſu ſpirituſorum liquorum aromaticorum, & animi affectu um.

§. 10. Signa pathognomonica Scorbuti potiſſimum præbent dolores lancinantes vagi gingivarum cruentationes, & eroſiones ⊖ſedo ſalivæ, maculæ ſcorbuticæ, urina aurei coloris vel rubicunda cum ſedimento ſimul rubro vel etiam albo matulæ parietibus adhærente.

§. 11. Scorbutus frigidus in ſpecie cognoſcitur ex laſſitudine ingenti corporis, & dolore gravativo capitis atque membrorum, pulſu debili, urina interdum lixivioſa quandoque pallida, maculis hinc inde in corpore conſpicuis lividis magnis, pectoris anguſtia, halitu fœtido, ſubinde accedit palpitatio cordis præſertim in fœminis, item contumax alvi adſtrictio, urinæ ſuppreſſio, menſium & Hæmorrhoidum emanſio, habitus corporis eſt carnoſus & pallidus & partes extremæ ſæpius tentantur exulcerationibus tumoribus œdematoſis, præterea Rheumatiſmi, in muſculis dolores fixi & ſæpe numero contumaces in artubus ægrotantes vexant.

§. 12. In ſcorbuto bilioſo, ſive calido ſymptomata obſervantur intenſiora, periculoſiora, nimirum dolores artuum tam vagi, quam fixi atrociſſimi cum phlogoſi, pulſu celeri, commotione febriculoſa, cephalalgia ſumma ſiti hæmorrhagiis, exulcerationes in partibus deprehenduntur magis corruptivæ profundius inſidentes, quæ non ſolum gingivalem carnem conſumunt exedunt, & putredine corruptiva fœtida imbuunt, verum m. ipſas fauces & palati oſſa una cum uvula depaſcunt, ut hac ratione ſcorbutus difficillime ſæpius diſtingui queat ab ipſa lue ♀rea, deinceps etiam ſcorbuto bilioſo affectis hæmorrhagiæ nimiæ familiariſſimæ ſunt, urina ordinarie eſt ſaturate

turate rubicunda, febres ſæpius cum maculis non ſine malignitate invadunt ægrotantes ita ut petechiales imitentur.

§. 13. *Indicationes curatoria* ſunt I. *ut ſymptomata in ipſo paroxyſmo occurentia mitigentur.* II. *ut ſanguis, atque humores edulcorentur, & ⊖ibus excrementitiis priventur.* III. *ut obſtructiones emunctoriorum & minutiſſimarum glandularum, ubi radix mali reſidet convenientibus remediis tollantur.*

§. 14. Quomodo hiſce indicationibus ſatisfaciendum ſit conſtabit ex ſuperioribus ubi de cacochymia ſcabie, lue ♀ea, Arthritide, & malo Hypochondriaco actum eſt. *Prima nimirum indicationi ſatisfaciunt anodyna præcipitantia* humorum acrimoniam temperantia, blanda diaphoretica, diluentia, ſanginis revulſiones vel m. ſanguinearum excretionum provocantia, idque propter dolores ſpaſmos & commotionem febriculoſam.

§. 15. *Secundæ indicationi* ſatisfaciunt diluentia, qualia ſunt aquæ deſtillatæ ex herbis ſic dictis ſanguinem depurantibus *ſcabioſa Veronica, hedra terreſtris ſcordii cardui benedicti, fumaria Cent. min. agrimonia, marubii vel* in copia hauſtæ vel impregnatæ *tra ♂tiali*, ita enim acidulas æmulantur deinde *ipſa acidula Schvvalbacenſes Dinchſteinenſes, Selterſenſes, vel etiam ſerum lactis caprini* quod vel ſolum, ſuccis herbarum antiſcorbuticarum *cochlearia naſturtii, beccabunga &c.* aſſociatis in paulo largiore quantitate ad aliquot m. menſes aſſumptum non tantum humores acres demulcet, verum m. per urinam educit, in ſcorbuto bilioſo m. lac ipſum cum infuſo herbæ Theæ Veronicæ, ſæpius præſtatiſſimum item emulſiones artificiales & decocta demulcentia ex *raſura CC, radice chinæ, liquirizia, ejusmodi* decocta, matutnio tempore calide aſſumi poſſunt in quantitate expectando lenem diaphoreſin frigide vero inter cibos loco potus ordinarii, præterea ⊖ſos acres humores dulcificant pulveres abſorbentes præcipitantes atque ⦶oſi.

§. 16. *Tertia indicationi* quæ conſiſtit in reſerandis obſtructionibus iterum ſatisfaciunnt *♂tialia* tam in forma ſicca, quam liquida adhibita, & præter hæc ♁ialia rite parata non nimis fixa, ſed potenti virtute humores reſolvendi adhuc prædita: cujus generis ſunt *regulus ♁ medic. panacea Connerdingiana ipſum ♁ crudum* ſaltim in △ ſæpius liquatum, & extinctum *Tr. ♁ acr. rite parata:* quæ cuncta decenti & refra-

refracta doſi adhibitia cum debito regimine, tempore matutino ſumpta mirifice obſtructiones tollunt, leniter quandoque ſalivam movent, interdum fortiter ſudorem, & urinam pellunt, ſæpius etiam nauſeam, & vomitum creant, & magnam efficaciam in propulſandis chronicis & rebellibus morbis obtinent ☿*ialia rite præparata* ♁ ♂ *nativa* ♀ *d.diaph,* ☉*sris* tandem obſtructiones tollunt, & viſcidos humores incidunt, & attenuant gummata ⊖c vol. °°oſo prædita v.g. *gum.* ✱ *galbanum, Myrrha, opponax* , *bdellium* item herbæ antiſcorbuticæ ⊖c vol penetrante præditæ, quales ſunt *cochlearia naſturtium, trifolium fibrinum, piperitis, tracunculus hortenſis, cent. minus, chelid. maj. radix armuratia, ſemen Eruca, cochleariæ, &c.*

§. 17. ☿ialia cautiſſime exhibenda ſunt,& non niſi refracta doſi & correcta præmiſſis edulioranribus, & evacuantibus, & potiſſimum conveniunt in ſcorbuto frigido: quod etiam intelligendum de gummatibus, & plantis antiſcorbuticis.

SECTIO IV.

De Motibus convulſivis.

CAPUT. I.

De Epilepſia.

§. 1.

Convulſio eſt *violenta contractio, & ſubſequens relaxatio partium nervearum, & muſculoſarum, orta ab irritatione membranarum nervoſarum exquiſitiſſimo ſenſu præditarum, quam ſtatim ſubſequitur copioſior influxus non ſolum ſpirituum; ſed etiam ipſius ſanguinis.*

§. 2. Differt convulſio, ſive motus convulſivus a ſpaſmodico, quod in hoc ſaltim vehemens partis conſtrictio, & contractio adſit: in illo autem & violenta conſtrictio & ſubſequens relaxatio.

§. 3. Convulſio diſtinguitur in *univerſalem, & particularem*. Univerſalis eſt, quando omnes corporis partes conſtrictione, & relaxatione corripiuntur, ſive ubi totum ſyſtema nervoſum & muſculoſum patitur, motuque inordinato agitur, & dicitur *Epilepſia* ſive *morbus caducus*. Particularis audit, quæ hanc vel illam partem occupat adjacentes tamen facile in conſenſum rapit.

(Gg) §. 4.

§. 4. Variæ apud practicos occurrunt Epilepſiæ differentiæ: præcipua tamen hæc ſolet eſſe ubi diſtinguitur in *idiopathicam, & ſymptomaticam.* Idiopathica eſt, quando primario afficitur cerebrum, quod nervorum principium, & ſpirituum animalium fons exiſtit. Symptomatica dicitur, quæ cauſam habet extra cerebrum v. g. in dentitione infantum difficili, odontalgia, paſſione hyſterica &c.

§. 5. Porro alia Epilepſia eſt *hereditaria, alia adſcititia*, alia denique *chronica*, alia denique *incipiens*, & per breve temporis ſpatium durans.

§. 6. *Pars* primario *affecta* in Epilepſia idiopathica eſt cerebrum, & in ſpecie ipſius dura mater. In nervis enim omnium anatomicorum & philoſophorum conſenſu proprie nullus exiſtit ſenſus; ſed tantum in nerveis membranis. Talis ſolet eſſe dura mater, quæ cerebrum non tantum inveſtit, ſed & ad omnes corporis partes cum nervis vergit, ac non ſolum muſculos, verum etiam oſſa cingit: unde non immerito a veteribus dicitur mater, quia ab hac ceu matre omnes reliquæ membranæ nerveæ originem trahunt.

§. 7. Hæc membrana ſi irritatur in capite aut a ſanguine ſubſiſtente putrefacto, aut ab alia materia purulenta, quæ frequentius colligitur in læſionibus cerebri a cauſa externa fracturis, gravi contuſione, aut a ſero acri bilioſo, aut ſero mucoſo, vel etiam a copia ſanguinis in duram matrem impulſi, ibique ſtaſin, & quandam inflammationem molientis oritur Epilepſia univerſalis, quoniam irritatio in capite contingens per conſenſum etiam in reliquis corporis partibus oritur.

§. 8. Symptomatica ſedem primariam magis habet extra cerebrum, quando nimirum vellicatio contingit a ſpasmo atque dolore ſicuti fit in dentitione difficili, Cardialgia, Paſſione hyſterica, dolore ex luxatis vertebris, Odontalgia, Calculo, Colica &c. vel cauſa eſt ſanguinis nimia efferveſcentia, acredo vel congeſtio ad caput in Variolis Morbillis, & in varii generis febribus præſertim acutis, & malignis.

§. 9. Epilepſia chronica utplurimum eſt hæreditaria raro tamen idiopathica, ubi nempe cauſa materialis latitat in ipſo cerebro; ſed ortum potius habet ex ſpasmis habitualibus partium externarum, quorum beneficio ſanguis intemperatus viſcoſus acri charactere notatus

ratus cum impetu ad caput delatus certis periodis conſtrictionem duræ matris vehementiſſimam, & ſic compreſſionem violentam cerebri, et medullæ ſpinalis cauſatur non ſine tumultuario ſpirituum in partes muſculoſas totius corporis influxu ſubſequente. Si enim ſpasmi in locis extra cerebrum ceſſant, ceſſat etiam paroxyſmus.

§. 10 Ordinario ad Epilepſiam proclives ſunt perſonæ humidioris conſtitutionis, habitus corporis laxioris, infantes, pueri, fœminæ ſero ſuperfluo excrementitio abundantes, præſertim cachecticæ, raro enim conſpicies Epilepticum, qui non ſit cachecticus. Prætcrea & illi, qui genus nervoſum debile habent, doloribus gravioribus ſpaſmodicis aſſueti ſunt, uti ſunt hyſtericæ, Hypochondriaci facile corripiuntur Epilepſia.

§. 11. A ſuppreſſis evacuationibus ſanguinis ordinariis, menſium Hæmorrhoidum, item a retropulſis Variolis, Scabie, Tinea capitis, infantibus in ulceribus antiquis cito compreſſis, vel coaleſcentibus frequentiſſime hoc malum accidit. Nihil autem magis contribuit ad generationem hujus affectus, quam diſpoſitio hæreditaria & præpoſterus affectuum uſus maxime terroris, iræ, Veneris.

§. 12. Singulare eſt quod certis ☽ phaſibus auſcultet quoque hic affectus. Plerumque enim circa plenilunium ſuas habet exacerbationes. Denſior enim, & compreſſior tunc temporis athmoſphera tranſpirationem impediendo, copioſam ſeri excrementitii collectionem in vaſis cauſatur.

§. 13. In infantibus ex lacte corrupto, & coagulato, cujus indicia ſunt excretio fecum viridium, item ex copia vermium in inteſtinis ſtabulantium, nec non ex gravi terrore, qui nutrici ſupervenit frequentiſſime gignitur Epilepſia.

§. 14. Imminentem paroxyſmum patefaciunt vertigo ſubitanea, aurium tinnitus, capitis gravitas, ſenſuum hebetudo, variorum colorum, ac ſplendorum apparitiones, nervorum trepidationes, cordis palpitatio.

§. 15. Signa præſentis Epilepſiæ ſunt ſubitaneus corporis lapſus cum extinctione ſenſuum tam internorum, quam externorum, violenta contractio membrorum, inprimis pollicum intra manus, membrorum contorſio, violenta jactitatio, ejulatus, ſpuma oris,

quæ tamen non ſemper adeſt; ſed tantum in peſſima & periculoſa. In graviore Epilepſia ob ſphincteres reſolutos, & convulſos etiam urina, & excrementa quandoque involuntarie profluunt. Interdum etiam ſemen emittitur.

§. 16. Levior Epilepſia eſt, & per conſenſum ab aliis partibus orta quando præſentiunt ægri ex certa corporis parte vel manus, vel pedis digito ſenſum frigidæ auræ aſcendentis per dorſum ad cor, & caput: quo tempore ipſi etiam violentiam paroxyſmi ſentientes in ∇ procumbunt, ut evitare queant periculum: deinde ſubſequitur ſpaſmus, & contractio præcordiorum. Immobiles jacent ſine ſenſu: interdum tamen recordari poſſunt omnium quæ in paroxyſmo facta ſunt. Pollices porro conſtringuntur, rotatio fit oculorum, percipiuntur borborigmi, flatus in abdomine. Sponte deinde ad ſe redeunt ſed magnam membrorum gravitatem percipiunt, anguſtiamque circa cor. Et hæc facilioris eſt curationis non adeo periculoſa, naſciturque plerumque ex hypochondriorum vitio.

§ 17. Epilepſia levior facile cum lypothimia, & Caro confunditur. Attendendus erit itaque pulſus, qui parvus, & rarus in his: in Epilepſia vero fortis & frequens obſervari dicitur: neque etiam Carus ſimilesque affectus ſoporoſi periodico recurſu ut Epilepſia redeunt, nec tam facile cedunt.

§ 18. Epilepſia chronica licet a multis annis duret, in dies etiam invadat, & ultra adoleſcentiæ annos duret, ſi non hæreditaria curabilis eſt certis ſpecificis. Idiopathica ſpecificis non obſecundat, niſi talia adhibeantur, quæ ſanguinem extravaſatum, vel ſerum corruptum tollunt.

§. 19. Epilepſia hæreditaria nunquam vel raro remediis cedit, præſertim ſi ſimul chronica fuerit: & quando à prava conformatione cerebri originem habet tolli nunquam poteſt.

§. 20. Epilepſia quæ ex doloribus, & morbis acutis provenit, vel citra omne periculum eſt, vel cum maximo periculo conjuncta. Si in exordio contingit extra periculum ſi in morbi ſtatu periculi plena. Et hæc non curatur, niſi ſublato morbo principaliori.

§. 21. Periculoſiſſima eſt Epilepſia quando paroxyſmum mox alter paroxyſmus ſequitur. Illa enim, quæ per longa intervalla revertitur non tantum periculi habet conjunctum.

§. 22.

Digitized by Google

§. 22. In infantibus plerumque funeſtum ſignum eſſe ſolet, ſi in paroxyſmo aliquoties deponunt alvum.

§. 23. *Cura alia in, alia extra paroxyſmum eſt inſtituenda. In paroxyſmo* ante omnia *æger excitandus* remediis ⌒ tuoſis ad nares applicandis, vel Illorum infuſione in os, aut inunctione ſpinalis medullæ. Excellit hoc fine balſamum vitæ, vel ſolum, *vel* ⌒ ⊖✱ roboratum, vel in ejus defectu ſubſtitui poteſt ſequens remedium.

Rec. ∇ *Anhalt.* ℥ß.
⌒ ⊖✱ ʒj.
°° ℨ *rut.*
Cinamom. aa. gtt. vj.

§. 24. Præterea *pollices ex manibus extrahendi*, *& partes blande detinendæ*, ne motu vehementi lædantur. *Os* porro *aperiendum*, & ſequens vel ſimilis mixtura infundenda.

Rec. ∇ *Ceraſ. nigr.*
Lil. convall. ſ. vino aa. ℥ij.
⌒ ⊖✱ *ſuccinati* ʒj.
♁ *nat. pp.* ʒß.
Syr. papav. errat. ℥ß.
M. & infundantur 3. vel 4. cochlearia.

§. 25. Inungi deinceps debet tota ſpinalis medulla in infantibus qui colica convulſiva laborant, & abdomen ſequenti unguento.

Rec. *Axung. tax.*
Human.
Pingued. caſtor.
°° *N. M. aa.* ʒiij.
∇ *Anhalt.* ℥j.
⌒ ⊖✱ ʒiij.
EE. caſtor. ʒj.
Balſ. peruv. ʒß.
°° *rut.* ℈ß.

§. 26. *Extra paroxyſmum* dirigenda ſanatio eſt ad *ipſas cauſas*.

Digitized by Google

Si ab externa læſione in cerebro facta vel inflammatione, vel abſceſſu & cerebri corruptione aut ſeri extravaſatione, & præcedente affectu ſoporoſo malum provenit parum ſpei ad reconvaleſcentiam ſupereſt, ſequentia tamen quandam ſpondent opem:

Rec. *Pulv. caryoph.*
Cubeb.
Cardamom.
N. M. aa. ℥j.
Succin.
Benzoes
Storac. aa. ℥ß.

M. f. ſacculus calide capiti raſo imponendus.

Rec. ♁♄ *vel nat.* ʒij.
⊖ *Succini volat.*
CC. aa. ʒß.

M. f. pulv. cujus doſis eſt ʒß. qui ſinguiis 4. horis offerri poteſt c. ▽ lil. convall. ſimpl. vel vinoſa.

§. 27. Alvus ſit aperta in omni Epilepſia, quod commode fit clyſtere ſtimulante, & qui ex herbarum cephalicarum decocto paratus eſt.

§. 28. Quando Epilepſia ex nimiis doloribus, colica, odontalgia, cardialgia, vel calculo oritur ſequentia proficua ſunt.

Rec. *Elix. antiſpaſm. Hoffm.* ʒij.
E E. anod. ʒj.

M. d. ſ. Elixir zu 30. biſs 40. Tropffen. ſi infans fuerit gtt. vj. ad X. ſufficiunt in ▽ fl. til. vel pæon. lil. convall.

Rec. *Pulv. March.*
♁*nat. pp. aa.* ʒß.
E E. anod. gtt. vj.

M. f. pulv. div. in 3. doſes.

§. 29. Si Epilepſia habitualis, & diuturna expugnari poteſt ſequentibus.

Rec.

Digitized by Google

Rec. ☿ *Dulc.*
Mag. ☽.
♁ *nat. aa.* ℥j.
☉ *fulm.* ℈j.

M. f. p. cujus doſis eſt ℈j. ſingulis diebus mane aſſumendus per aliquot ſeptimanas.

Rec. ♌. *CC. ſuccin.*
EE. Caſtor.
Succini aa. ℥j.

M. d. f. Elixir zu 50. biſs 60. Tropffen III. Vomitorium ex ☿ vitæ rite præparato vel ♀ Emetico aſſumandum: quibus præmiſſis per aliquot ſeptimanas vel menſes ſpecifica antepileptica adhibenda. Talia ſunt *viſcus quercinus, rad. paon. ſem. paon. ungula alcis dens hyppopot. os petroſ. balena, &c. ſecundinum. pp. pulv. lumbr.* ∀*ſtr. Moſchus caſtor,* ♁, *carbon. tiliæ, corall. rubr. limat.* ☉, *crocus, ambra, ſemen lycopod.* ita Epilepſia etiam per aliquot annos jam durans expugnari poterit.

§. 30. Quando Epilepſia in principio Variolarum, & Morbillorum oritur, ſanguinis tumultum demulcentia, uti ſunt ♌ ℞, *ac* phlegm. ℞. ♌ ℞ *dulc.* item ⊕*ſa* cum *cinnabarinis* mixta omne ferunt punctum.

§. 31. Si Epilepſia ex ventris torminibus apud infantes ex lacte corrupto oritur ante omnia alvus eſt aperienda vel clyſteribus carminativis ∘∘oſis, vel per interna laxantia mixta cum antepilepticis uti ſunt *ſyrupus de manna, cichor. cum Rhab.* cum ▽ antepilept. mixt. addita ♁ *confect. alkerm. ſyr. de paon.* ♌ *CC ſuccin.*

§. 32. In Epilepſia habituali fonticuli, & ſetacea in nucha poſita conveniunt. it. *Empl. cephalica* capiti raſo applicata, quale confici poteſt ex *ſuccino, ladano, Benzoe, tacamahaca, cera* ∘∘ *major. rut. lavend ſuccin. & balſ. peruv.*

§. 33. Opiata cautiſſime danda niſi adſint dolores graviſſimi. Nam paroxyſmos quidem ſuſpendunt; ſed fortius revertentes efficiunt, memoriam depravant, nec non ad affectus ſoporoſos, & Apoplexias diſponunt.

§. 34. Si ex graviore terrore fit ♀ antepileptici, nec non ⊖ia vol. ∘∘oſa, ♌ CC. ſuccin. ex uſu eſſe debent.

§. 35.

Digitized by Google

§. 34. V. S. rariſſime convenit niſi oriatur ex menſibus ſuppreſſis, & ſubjecta ſint admodum plethorica.

§. 36. Caveant ægrotantes ab omnibus affectibus animi, a vaporoſis alliaceis, acidis, ♎tuoſis, abſinthiacis, tabaco, acidulis, thermis, Ⓐlicis, terrore, nimio motu, & Venere.

§. 37. Infantes lactantes præſervari poſſunt ab Epilepſia pulv. ☉ *fulm.* nec non *Tr.* ♂*ij. ex regulo,* ♁*c* ♂*ij.* fixato.

§. 38. Salivatio ☿ialis rariſſime vel nunquam adhibenda, quia ad Paralyſin & Apoplexiam diſponit.

§. 39. Cinnabarina & leniora ☿ialia interne primis viis probe expurgatis cum antiſpaſmodicis volatilibus adhibita præſtantiſſimæ ſunt virtutis.

§. 40. Si ex nimia ſanguinis acrimonia oritur uti in ſcorbuticis, Hypochondriacis infuſum fl. til. cum ▽ laudem meretur.

CAPUT II.

De

Sternutatione.

§. 1.

Sternutatio *eſt motus muſculorum reſpirationi inſervientium præſertim diaphragmatis convulſivus cum vehementi aeris expulſione conjunctus, dependens ab irritatione tunicæ nerveæ narium oſſa cavernoſa inveſtientis.*

§ 2. Principium, & cauſa ſternutationis eſt ſemper in naribus, ipſe autem effectus in thorace. Hinc nulla fit ſternutatio ſine ſtimulatione & vellicatione tunicæ narium.

§. 3. Irritata tunica narium fluidum nerveum in impetuoſum motum concitat præſertim in pari quinto nervorum exiſtens, utpote ab hoc pari ramuli derivantur ad membranam narium, & ſimul etiam ad muſculos intercoſtales: unde ratio petenda quare ob ſtimulum hujus membranæ ſpiritus vehementius influant in diaphragma, & muſculos thoracis.

§. 4. Sternutatio oritur vel a *cauſa externa*, vel *interna.* *Externe*

Digitized by Google

Externe illam movent inopinatus aſpectus lucis, titillatio narium cum carta, penna, linteo convoluto, item vapor acris allii, ceparum, Armuratiæ Benzoes, fumus ſtoracis, balſami Indici, item omnia ferme purgantia naribus attracta, omnia apophlegmatiſantia, & quæcunque ⊖e ſubtili, acri ſtipata ſunt. item ☿ialia v. g. ☿~, ☿♌, nec non ♆ *Helioborus albus, pulv. tenuiſſimus Nicotianæ, lil. convall. &c.*

§. 5. *Cauſam internam* ſternutationis conſtituit ſerum tenue, acre ſeparatum a M.S. in tunica narium glandulosa, & maxime omnium in Coryza! præſertim quando ſubjecta ſunt ſcorbutica, Arthritiaca, Rheumatica, item in morbis ⊖inis a ⊖e acri extricato ortis, uti ſunt Variolæ, Morbilli, febres ſcorbuticæ cum maculis, catarrhales: in quibus utplurimum præcedit, vel ſequitur ſternutatio.

§. 6. Sæpiſſime accidit ut graviſſimum capitis morbum, Apoplexiam, Epilepſiam, Paralyſin præcedat gravis ſternutatio, & obſervationes teſtantur, quod etiam reperiantur qui ſtatas horas, & ſtata tempora ſervant ſternutatione, quod maxime valet in ſcorbuticis.

§. 7. Sternutatio vehemens in plethroicis, & cacochymicis non tantum caput infirmat, verum etiam ad cœcitatem, Apoplexiam, auditus difficultatem, Epilepſiam &c. diſponit, præcipue autem odoratui nocet, vel ipſum plane tollit.

§. 8. In nonnullis morbis malignis petechialibus pravi ominis eſſe ſternutationem teſtantur obſervationes.

§. 9. Si in declinatione morborum moderata contingit ſternutatio, ſignum ſolet eſſe convaleſcentiæ, quæ teſtatur de ♌uum animalium activitate, & vigore.

§. 10. Sternutatio quandoque laudabilem exſerit effectum in partu, ſi infans ad exitum ſit diſpoſitus, item ad calculum expellendum ex ureteribus, nec non ex auribus tale corpus quod ab extra fuit immiſſum. v. g. lapillum, piſum &c. item expulſionem materiæ heterogeneæ in oculis extrinſecus contentæ, nec non ad ſingultum tollendum ubi præſens ſternutatio eſt remedium: utpote in ſingultu cauſa utplurimum hæret in membranis ventriculi, a quibus hac percuſſione deturbatur materia peccans.

§. 11. Abſq; periculo eſt illa, quæ ab externa cauſa provenit, facilius etiam tolli poteſt: majoris autem conſiderationis, quæ intus cauſam alit, & hæc quoque diſſicilioris eſt curationis.

§ 12. *Cura* differt pro diverſitate cauſæ vel externæ, vel internæ: primaria tamen intentio in utraque eſſe debet, ut *ſpirituum tumultus compeſcatur, materia acris temperetur, atque a naribus divertatur*: cui fini inſerviunt ſequentia.

Rec. *Lact.* ℥ß.
Op. gr. iiij.
Croc. gr. vj.

M. & cola. Hic liquor attrahatur naribus. Eſt enim egregium acrimoniam temperans, & motus ſpirituum ſiſtens.

§. 13. Pars ſuperior naſi intra duos canthos oculorum ſita duobus digitis firmiter comprimatur. Ita enim nervis, qui ex oculi orbitu deſcendunt ad os Etmoideum & nares, conſtrictis & ligatis impeditur concitatior ſpirituum influxus.

§. 14. *Balſamum vitæ* naribus excipiatur, temporibus ac fronti applicetur. Hoc enim roborando nec non irritantem materiam diſcutiendo egregium præſtat officium.

§ 15. Leniora purgantia, infuſa herbæ *Thea, Veronicæ*, & omnia diluentia cum blanda diaphoreſi adhibita optimam ferunt opem ſi fuerit profecta a cauſa interna.

§. 16. Sternutatio critica quæ fit in Coryza, & principio morborum niſi valde debilitet non eſt curanda medicamentis, ne impediatur motus ille criticus ſalutaris ſeri copioſi qui fit in Coryza.

§. 17. Vehemens ſi eſt ſternutatio, ne ſuccedant graviores morbi, corpus ab omni plethora eſt liberandum per V. S., alvus etiam aperta ſervanda.

§. 18. Sternutatio nonnunquam arte excitari debet in ſubjectis pituitoſis, ætate juvenili, & ubi natura ſolenniter evacuare aſſueſcit mucum per nares, qui ſi impeditur vel non ſuccedit graves morbi redundant in caput, nempe tinnitus aurium, vertigo, dolor capitis gravativus, viſus depravatio, memoriæ debilitas.

§. 19. Optima ſternutatoria ſunt illa quæ non tantum irritant, colliquant, & evacuant ſerum viſcidum; ſed & quæ ſimul nervos

Digitized by Google

nervos ſolantur, & roborant. Hinc *Nicotiana* pulveriſata vel *lil. Convall.* miſcenda cum balſ. apoplect. ambr. moſch. balſ. petuv. Benz. & ſimilibus.

§. 20. Jejuno ventriculo ſemper ſternutatio meliorem habet effectum, quam ſtatim poſt cibum, quia nimis cito ex ventriculo cibos depellit. Vid. plura Hoffm. diſp. de ſtern. uſu & ab uſu.

CAPUT. III.

De Singultu.

§. 1.

Singultus eſt *convulſivus diaphragmatis motus cum violenta inſpiratione, ac coſtarum, & abdominis elevatione ſive commotione extrorſum conjunctus.*

§. 2. Singultus diſtinguitur in *idiopathicum*, & *ſymptomaticum.* Hic cauſam habet in ventriculo, ille potius in diaphragmate.

§. 3. *Cauſa proxima* eſt irregularis inordinatus, atque impetuoſus influxus ſpirituum animalium in diaphragmatis muſculos, a quo excitatur violenta fibrarum carnearum conſtrictio cum ſubitanea relaxatione ſubſequente.

§. 4. *Cauſa occaſionalis procatarctica* vel in ventriculo, vel in diaphragmate hæret. In ventriculo ſi potus frigidus aſſumtus, item cibi flatulenti. Oia acria, vinum copioſum, vel ſi ventriculus cibis copioſis nimium repletus fuerit, vel pane copioſo, item a ventriculi inflammatione, excoriatione, apoſtemate, a purgatione vehementi, vel venenis aſſumptis.

§. 5. In diaphragmate cauſa materialis vel in quantitate, vel qualitate peccans latitat, ſi inflammatione, vulnere, ulcere, abſceſſu fuerit correptum, & a tali cauſa ſingultus graviſſimus diuturnus non facile ſanabilis ſed funeſtus potiſſimum exſurgit.

§. 6. Datur *ſingultus periodicus* qui certas, & ſtatas horas ſervat, & talis hypochondriacis, hyſtericis, ſcorbuticis admodum

Digitized by Google

familiaris eſt interdum oritur ab intermiſſa V. S. Hæmorrhoidus, vel menſibus ſuppreſſis.

§. 7. Minus periculoſus eſt ſingultus ex tranſpiratione prohibita a frigore externo ſicuti ſæpius accidit in infantibus, item a copioſis cibis, vel aſſumtis acribus viſcidis, nec non a flatibus ad ſuperiora tendentibus, a quibus ſingultus ſæpius provenire ſolet.

§. 8. Quando ſupervenit febribus acutis, & malignis petechialibus ut plurimum teſte Hippocrate ipſaque experientia lethalis exiſtit. Plerumque enim indicat inſignem ſphacelationem partium internarum Hoc tamen tenendum in principio morborum non adeo periculoſum eſſe, quam in ipſo ſtatu, præcipiti virium lapſu. Idem fit quando paſſioni Iliacæ ſupervenire ſolet.

§. 9. *Curatio* in eo verſatur *ut* -∩- *inordinatus influxus in diaphragmatis muſculos inhibeatur* II. ut *materia ſtagnans, irritans* quæcunque etiam illa ſit, & ubicunqe conſiſtat *auferatur*. Ante omnia itaque adhibeatur *Elixirium antiſpaſmodicum Hoffmanni* ad gtt. 30. vel 40. in *aqua Mentha* ſive alia carminativa -∩-tuoſa II. Clyſterium °°oſum carminativum, & ſtimulans, quod -∩-tuum motum divertit applicetur. III. Sequens pulvis adhibeatur:

Rec. Pulv. antepilept. March. ʒj
⦶ ℈j
Theriac. caleſt.
Extract. caſtor aa gr. iij.
M. f. pulv. div. in III. doſ.

§. 10. Externe Empl. ex theriaca °° NM. expr. croco, balſ. peruv. regioni ventriculi, & diaphragmatis applicetur, commendatur etiam ligatura fortior, qua thorax ſtringitur.

§. 11. Si ſingultus eſt a frigore externo infuſo calido, vel ſudorifero blando pori rurſus aperiantur in lecto. Si ex diarrhæa, vel dyſenteria ſuppreſſa clyſter valde neceſſarius eſt. Si autem ex nimia & intempeſtiva fortioris purgantis, vel vomitorii aſſumtione, theriacalia & -∩-tuoſa cum opiatis mixta omne ferunt punctum.

§. Si ex veneno aſſumto °°oſa cum Bezoardicis exhibenda. In morbis autem malignis & inflammationibus ⦶oſa cum camphora ſunt præſtantiſſima.

§. 13. Si ex ventriculo & viſcoſa materia tunicis ejus adhærente oritur largus cereviſiæ potus vel etiam ſola ſternutatio excitata

Digitized by Google

tara prodeſt partim quia hic motus ſingultui eſt contrarius, partim quia compreſſione tunicarum ventriculi excutit, & exturbat materia inhærentem.

14. Si malum valde diuturnum ex cauſa tamen chronica oritur ſola ſtomachica, analeptica temperata cum carminativis mixta, item externe Empl. quies corporis, potus calidus vel tepidus, ligatura ſtrictior circa thoracem opem ferunt exoptatiſſimam.

§. 15. Opiata, theriacalia quando ex Diarrhæa, vel dyſenteria ſuppreſſa, nec non ex ſanguinis ſtaſi & copia circa ventriculum, meſenterium, & diaphragma ſingultus provenit caute vel plane nunquam danda ſunt.

CAPUT. IV.

De

Palpitatione cordis.

§. 1.

Palpitatio cordis eſt *motus cordis, & arteriarum depravatus convulſivus vehementer auctus & extrorſum factus dependens a ſanguine copioſo, vel viſcido vel acri circa baſin cordis & vaſorum radices collecto.*

§. 2. *Cauſa proxima formalis* eſt ſpirituum animalium in cordis fibras impetuoſus influxus, qui elaſtica ſua vi dilatationem vehementem cum ſubſequente contractione in corde variisque annexis producit.

§. *Cauſa materialis, & occaſionalis* eſt ſanguis per cordis ventriculos in motu ſuo quodammodo auctus, qui ſtagnans & onere fibras cordis premens concitat vehementiſſimum ♌ influxum.

§. 4. Palpitatio cordis optime dividitur *in ſymptomaticam* & *idiopathicam.* Hæc diu perſeverat, & per multos annos perpetua eſt, originemque utplurimum habet a polypo cordis ſive concretione carnea ex pelliculis, & membranis ſibi invicem ſubſtratis confla-

ta vel etiam a ſanguine congrumato qui, tamen facilius diſſolvitur quam polypus.

§. 5. Symptomatica palpitatio eſt quæ affectibus ſpasmodicis complicatur. Hinc valde familiaris eſſe ſolet hypochondriacis, hyſtericis, & ſemper magis fœminis quam viris, quia fœminæ ordinario ad ſpasmum magis ſunt proclives, nec non ad copioſi ſanguinis productionem, qui quando non evacuatur per menſes, facillime palpitatio cordis excitatur.

§. 6. Plethorici hoc malo familiariter laborant præſertim ſi ſanguis ſit impurus, & ob evacuationem ſolennem ſuppreſſam vel præpoſtere cohibitam, ſanguis in copia generatur, uti accidit in ſuppreſſione hæmorrhoidum nec non V. S. intermiſſa.

§. 7. Qui ex morbo convaluere, multumque cibi ac potus aſſumunt, ſæpius hoc malo corripiuntur.

§. 8. Nihil præſentius in ſanis corporibus efficere poteſt cordis palpitationem, quam terror vehemens & ſubitaneus, quia terrore ſanguis a circumferentia ad centrum cum impetu movetur.

§. 9. Notabile eſt quod palpitatio ſemper poſt paſtum in febribus hypochondriacis, & hyſtericis valde ſoleat ingraveſcere, quia chylus acribus bilioſis partibus in inteſtinorum canali imbutus tranſiens in M. S. propter acredinem, majorem vellicationem & irritationem efficit.

§. 10. Quod *diagnoſin* concernit affectus ipſe ſufficienter in ſenſus incurrit, & cognoſcitur ex motu cordis vehementi: cujus vehementiæ certi ſunt gradus, ita ut ſæpius tantummodo ab ægroto percipiatur, & non niſi modica manus applicatione deprehendatur: quandoque autem tantus eſt motus ut & viſu, & auditu percipiatur.

§. 11. Quando polypus inſidet in cordis ventriculis, ex eo judicari poteſt, quando poſt commotionem corporis vehementem ſcalarum aſcenſionem, affectum animi, & ſanguinis commotionem continuo ſuperveniat palpitatio cordis, cum magna moleſtia, anxietate præcordiorum, ac ſuffocationis metu pulſu interim exiſtente debili.

§. 12 Diſtinguitur cordis palpitatio a motu ejus intenſiore qui advertitur in febribus, quod in hiſce pulſus ſit celer, magnus, neque extrorſum ſit tanta commotio pectoris, in tremore autem, ſive palpitatio-

Digitized by Google

ſione pulſus naturali magis ſimilis vel debilis, frequens, aut intermittens, & in pectore ſubſultus ac concuſſio ingens ab adſtantibus obſervatur.

§. 13. Palpitatio cordis minus periculoſus eſt affectus, ſi tamen diutius duravit ad cachexiam, & hydropem diſponit: quando autem juvevenes ſanguinei vexantur hoc pathemate & ex polypo cordis naſcitur, raro ad longam ætatem perveniunt; ſed plerumque Apoplexia vel Syncope moriuntur, & ſæpius in lecto mortui reperiuntur.

§. 14. *Curatio hujus affectus* conſiſtit in eo, *ut ſpaſmus muſculorum cordis tollatur, & ſanguis coagulatus circa cordis thalamos*, vel pulmonum vaſa *ſubſiſtens reſolvatur*, ſanguinique *liber circulus concilietur.* Hinc in ipſo paroxyſmo adhiberi debent antiſpasmodica cum analepticis v. g. *EE. antiſpaſm. Hoffm.* ad gtt. 30. vel 40. in ∇ *CC. citrata vel alia* vel poteſt aſſumi ſequens pulvis.

Rec. *Pulv. Bez.* ʒj
♁ ♀ *vel*
🜕 *depur. aa* ℈ß.
Camph. gr. ij
🝆 *de cedro gtt. ij.*

Sumendus cum vehiculo calido vel ſuperbibendum infuſum theæ.

§. 15. Externe ſequens Epithema adhiberi poteſt.

Rec. ∇ *Anhalt.*
Carbunc aa ℥j
🝆 *N M.* ℈j
Caryoph. aa ℈ß
Camph.
Balſ. peruv. aa ʒj
EE. caſtor. ʒij
M. f. linimentum.

Quo lintea madefacta applicentur cordis regioni.

§. 16. Extra proxymum illa cura habet locum, quæ in hypochondriacis & hyſtericis. Totum nempe negotium expediendum eſt *♂tialibus, purgantibus ſpecificis* ex amaris & gummatibus compoſitis, item *acidulis, thermis, carminativis balſamicis temperatis.*

§. 17.

§. 17. Quando ex *polypo cordis*, pulmonum malum naſcitur nullum remedium convenientius eſt, quam *themarum uſus*: quando cunque autem invaluerit ita polypoſa concretio ut diſſolvi ultro nequeat omnia quæ ſanguinem in temperato motu ſervant ſuadenda, & ea quæ ſanguinem in concitatiorem motum cojiciunt vitanda.

§. 18. Si ex *nimia ſanguinis abundantia* oritur V. S. ſacra anchora erit: tali autem in ſtatu nocentiſſima ſunt remedia ☿oſa volatilia, quæ vulgo hoc in morbo intempeſtive adhiberi ſolent magno ſæpe cum damno.

§. 19. Quando cum vehementi motu invadit caute etiam mercandum eſt cum ⊖ *vol oleoſ.* & conſultius adhibentur ⊖*ina*, ⊕*oſa cum camphora croco, & theriaca caleſti mixta.*

§. 20. In palpitatione cordis a quacunque etiam cauſa proficiſcatur cavendum eſt maxime a frigore & opiatis, quia ſanguinem incraſſant item a fortioribus purgantibus, vomitoriis ſerum diſtrahentibus ſpasmumque excitantibus, item a ſudoriferis acidis. & in craſſantibus.

§. 21. Externa linimenta ♎tuoſa baſamica nervina diſcutientia regioni cordis admota in omni palpitationis ſpecie congrua ſunt, & convenientia, quia fibrarum tonum roborant: cujus generis *Balſ. vit. Hoffm.* vel linimentum ſuperius deſcriptum.

§. 22. A palpitatione nihil magis præſervat, quam alvus laxa, & diaphoreſis blanda infuſione herbarum calidarum procurata, nec non in pathematibus animi moderatio, & vitatio omnium acidorum viſcoſorum, flatulentorum alliaceorum, ♎tuoſorum, crapula, omniumque quæ nervos irritant.

CAPUT V.

De Abortu.

§. 1.

ABortus eſt *in tempeſtiva excluſio fœtus vivi aut mortui perfecti aut imperfecti ex utero materno ante legitimum & a natura deſtinatum terminum facta a ſpaſmodica, & quaſi convulſiva uteri contractione.*

§. 2.

§. 2. *Cauſa* itaque *proxima eſt* contractio convulſiva uteri orta ab irregulari & impetuoſo ∽ tuum animalium influxu in membranoſam uteri ſubſtantiam.

Cauſa procatarctica ſolent eſſe variæ; ex quibus quædam agunt in ipſam uteri ſubſtantiam, quædam autem in ∽ & maſſam ſanguineam.

§. 3. Uteri ſubſtantiam vel mediate vel immediate attingunt convulſiones uteri in caſu ab alto, contuſione ſaltu &c. vellicationes ab acrimonia ſanguinis ſcorbutica, frigidioris aeris admiſſione, coitu frequenter admiſſo, item fœtus ægrotantis calcitratione vel mortui pondere, aut putredine. Mediate, & per conſenſum uterum afficiunt tormina ventris, teneſmus vel ex purgatione acriore, vel ex ejusmodi alimentis proveniens, item tuſſis, ſternutatio, clamor immoderatus.

§. 4. Porro anſam ad abortum præbent animi affectus graviores, item febres, dolores exquiſiti, aliique morbi innumeri, ſæpius etiam abortus oritur a fœtoribus nauſeabundis, qualis præ aliis eſſe ſolet a candela ſebacea ſemi extincta exhalans.

§. 5. Ad abortum præ aliis magis diſpoſita ſunt corpora plethorica temperamenti ſanguinei. In his enim ſanguis in majori copia collectus facile exitum ſibi quærit per uteri vaſcula non ſine inſigni fœtus incluſi incommodo atque periculo. Vid *Stahlius* in diſputatione de abortu & fœtu mortuo.

§. 6. *Diagnoſin* quod attinet abortus jam facti nullis indigemus ſignis, ſiquidem in ſe eſt manifeſtiſſimus: inſtantem vero, & brevi futurum annunciant dolores frequentes & fere continui in regione lumbari circa renes verſus pubem & os ſacrum ſeſe extendentes, cum quodam ex utero egrediendi conatu qui Germanice exprimuntur Wehen. Vel conſiderari debent ſymptomata diutius adhuc antecedentia v. g. gracileſcentia mammarum, hæmorrhagiæ inprimis uteri, fœtus ipſius debilitatio.

§. 7. In abortu ſemper fœminæ magis periclitantur quam in partu naturali, quia uteri motus convulſivi vehementiores exiſtunt, graviſſimaque ſymptomata ſæpius conjunguntur v.g. ſyncope, hæmorrhagiæ enormes, deliria, convulſiones, febres, inflammationes &c.

Digitized by Google

§. 8. Primus abortus admodum ſemper eſt periculoſus. Facile enim ſequitur alter, alterum excipit tertius & ita porro.

§. 9 *Curationem* quod concernit, *præſervatoria* hic ſaltim locum habet. Hinc *cauſæ procatarctica reſpicienda, & removenda erunt.* Si itaque ſubjectum eſt *plethoricum* V. S. tempeſtive erit inſtituenda, vel ante conceptionem, vel circa medium geſtationis tempus. Hæc ſi intermittitur facile oriuntur hæmorrhagiæ pernicioſæ.

§. 10. Evitentur præſervationis cauſa clamores, ſaltus aliæque exceſſivæ corporis commotiones, nec non animi pathemata, & adhibeantur medicamenta antiſpasmodica cum abſorbentibus & analepticis. Hunc in finem laudatur *pulv. Aug contra abortum, Marchion. corall. rubr Ebur. mater perlarum, dens Hyppotami, balſam. Embryonum, ▽ vita mulierum, ♌ Maſtich. compoſitus, vinum Malvaticum item uvarum germina in vino Malvatico ſumta.* Externe umbilico ſuperimponatur *fermentum vel medulla & cruſta panis mellita, S impragnata cum cinamomo, mace. caryophyllis Maſtiche.*

§. 11. Si hæmorrhagiæ immineant caute mercandum eſt cum adſtringentibus; ſed potius roborantia analeptica, carminativa, ſanguinemque ad alia loca derivantia in uſum vocanda, & ad fortiora adſtringentia nunquam niſi ſumma urgente neceſſitate deveniendum: de quibus plura loco citato.

PARS

Digitized by Google

PARS QUINTA.

De
Morbis primarum Viarum.

CAPUT. I.

De
Vitiis appetitus.

§. 1.

QUemadmodum ad appetitum naturalem requiritur legitimus ∽-tuum animalium influxus in tunicas ventriculi nerveas ibique inſtituta vellicatio , & levis irritatio : ita quoque appetitus depravati vitia ex præter naturali ∽-tuum animalium conſtitutione non immerito deducenda ſunt.

§. 2. Variis modis depravatur appetitus vel quando imminuitur, ac deficit in *Anorexia*, vel ita depravatur ut inſolita vel etiam abſurda avidius appetantur.

§. 3. Aucti appetitus tres obſervantur ſpecies. Prima eſt quando ſimpliciter augetur absq; concurrentibus aliis ſymptomatibus & dicitur *fames aucta*. Secunda eſt quando appetitꝰ adeo vehementer auctus eſt ut niſi edat animi deliquium patiatur ægrotus atque tunc vocatur *Bulimus*. Tertia eſt quando ex ingenti, & inſatiabili fame copioſius alimenta ingeruntur, ita ut paulo poſt per vomitum aut ſeceſſum iterum ejiciantur & dicitur *fames canina*.

§. 4. Appetitus depravati iterum duæ ſunt ſpecies *Pica* ſc. & *Malacia*. Pica dicitur quando plane inepta quis appetit, v. g. cretam, carbones, corium &c. Malacia eſt quando gravida præſertim III. menſibus prioribus conſueta quidem, ſed adeo avide appetit ut niſi horum particeps fiat abortum patiatur vel ſtigma quodam fœtui imprimat.

Digitized by Google

§. 5. *Cauſa* horum morborum *proxima* conſiſtit in prava ∽-tuum animalium conſtitutione. In anorexia enim non ſufficienter aut debite influunt, in appetitu aucto majori in copia, in depravato autem perverſa idea ſunt imbuti ut inſueta pro aptis, nauſeoſa pro delicatis, inſueta pro ſolitis ab ægrotis eligantur.

§. 6. *Cauſa procatarctica* pro affectuum diverſitate etiam diverſæ deprehenduntur: & quod in ſpecie anorexiam attinet ∽ dejiciuntur vel a morbo præcedente, vel ventriculus repletus deprehenditur ſaburra vitioſorum inprimis viſcidorum humorum, aut alimentorum ingeſtorum copia, quod cognoſcitur ex dolore ventriculi gravativo, vel nidoroſa aut bilioſa cruditas ventriculum occupat, quam indicant oris amarities, cardialgia, nauſea ructus nidoroſi vel bilioſi.

§. 7. Cauſa occaſionalis appetitus aucti utplurimum vel acidum copioſum in cavitate ventriculi collectum eſt, cujus ope continua irritatio contingit, unde copioſior affluxus ∽-tuum animalium; vel vermes in ventriculo & inteſtinis nidulantes mordentes ſimulque chylum conſumentes, vel denique frigus externum quo ∽ animales a circumferentia ad centrum, & interiora magis referuntur.

§. 8. Appetitus depravati cauſa occaſionalis ſive procatarctica utplurimum eſt menſium emanſio vel ſuppreſſio: & quemadmodum malacia gravidis eſt propria, ita Pica magis obſervatur in virginibus & ſexu ſequiori quam virili, interdum etiam cruditates ventriculi occaſionem præbent ſpirituum exorbitantiæ. Hinc ∽ non rite influunt, influentes perverſa impregnati idea ita ut anima his ipſis, tanquam inſtrumento legitimo uti nequeat, hinc etiam a nonnullis pica habetur pro ſpecie Melancholiæ hypochondriacæ.

§. 9. Cauſa occaſionalis vero appetitus depravati utplurimum eſt naturalis ad ejusmodi ineptias inclinatio.

§. 10. *Cura horum affectuum pro diverſitate cauſarum procatarcticarum variat.* Si itaque *Anorexia a ſpirituum defectu* originem trahat conveniunt Analeptica. *Cruditatibus* ventriculi opponuntur vel *evacuantia* inprimis *vomitoria atque* purgantia, vel *incidentia* ſi viſciditate, vel *abſtergentia, acidula amara* ſi cruditate indoroſa ventriculus repletus eſt non intermiſſis ſtomachicis.

§. 11. *Appetitus auctus* curatur *abſorbentibus* ſi acidum peccat

nom

non neglectis tamen evacuantibus. Si avermium copia originem habeat, Anthelmintica in uſum trahenda: de quibus videri poteſt *Hoffm. de anthelminticis.* Adverſus Lypothymiam in Bulimo jejuno præſertim ventriculo ſupervenientem adhibeatur bolus panis cum vino generoſo vel quocunque alio analeptico.

§. 12. In *Malacia optimum eſt explere appetitum prægnantium* ſi deſiderata haberi poſſunt, ſin minus exhibeantur quæ ſapida ſunt & palato grata, ut appetitus divertatur, aut perſuaſionibus & ſtratagematibus perverſa fallatur Idea.

§. 13. In *Pica cauſæ occaſionales* convenientibus remediis ſunt *removendæ* deſiderataque nauſeoſis v. g. bile Colocynthide, Aſſa fœtida, vomitoriis &c inficienda, appetitus etiam divertendus ſapidis naturæ gratis, & de cætero cura fere eodem modo inſtituenda ut in Melancholia Hypochondriaca.

CAPUT II.

De

Vitiis Digeſtionis.

§. 1.

Digeſtio quæ actio eſt ventriculi & inteſtinorum; plici modo læditur, quando ſc. plane eſt abolita in *Apepſia,* vel quando alimenta tardius quam ſ. n. contingere ſolet in ventriculo digeruntur in *Bradypepſia*, vel quando aſſumta in chylum laudabilem non convertuntur, ſed corrumpuntur atque in cruditates degenerant in *Diſpepſia.*

§. 2. *Cauſæ* digeſtionis depravatæ quoad omnia fere coincidunt cum cauſis anorexiæ in antecedente capite deſcriptæ, & ſunt quærendæ vel in ipſo ventriculo, cujus atonia conſideranda vel in menſtruo gaſtrico quando hoc ipſum corruptum, viſcidum minus ſpirituoſum & ad concoctionem inſufficiens eſt, vel denique in alimentis quando aſſumuntur naturæ ingrata, nauſeoſa vel diſpepta, duriora

duriora, fumo indurata, item quando non obſervatur legitima proportio inter cibum & potum aſſumtum vel aſſumendum.

§. 3. Signa horum morborum ex ægrotantium relatione commodiſſime addiſcuntur. Sentiunt enim in Apepſia plerumque poſt cibum aſſumtum gravitatem in ventriculo nec ab ea levantur niſi vel per vomitum rejiciatur vel etiam per ſeceſſum cibus indigeſtus, quod contingit in Lienteria, deinde etiam ructibus continuis affliguntur, ſentiuntque in ore ſaporem illorum quæ aſſumta fuere.

§. 4. In Bradypepſia ſymptomata jam recenſita ſunt mitiora, percipiunt m. interdum gravitatem in ventriculo, non tamen ſemper & non niſi poſt duriora aſſumta, deinde gravitas ſi adeſt, non continuo affligit, quemadmodum in Apepſia, ſed ſucceſſive remittit.

§. 5. Diſpepſiæ ſigna deſumuntur vel ex appetitu dejecto, vel ex nauſea, & contentis vomitu rejectis, vel etiam ex ructibus acidis, nunc pituitoſis, nunc nidoroſis vel bilioſis.

§. 6. Prognoſin quod attinet digeſtionis vitia ſi diutius durant innumera omnino mala producere valent; inprimis vero chronicis affectibus cauſam præbere ſolent. Quemadmodum enim ſecundum Hippocratem ille ſanus dici meretur qui bene ingerit, bene digerit & bene egerit; ita ſi digeſtio plane eſt deſtructa vel depravata læditur nutritio, læduntur omnes actiones vitales, & animales.

§. 7. *Cura* horum morborum *ſecundum cauſas eſt inſtituenda, tonus ventriculi labefactatus roborandus, ac reſtituendus analepticis ſtomachicis aromatibus ♌tuoſis*, contenta in ventriculo *depravata vel corrigenda vel educenda, per convenientia* remedia: ante omnia vero accuratiſſima diætæ ratio habenda erit, ut aſſumantur cibi potusque convenientes, modusq; ſervetur in quantitate, deinde evitentur animi pathemata, nimius motus, ♀, immoderata ſtudia omniaque quæ ♌ dejicere, ventriculique actionem turbare valent.

CA-

CAPUT III.

De

Nauſea & Vomitu.

§. 1.

VOmitus eſt *excretio variorum contentorum eventriculo per os contingens, originem habens a ſpasmodica pylori conſtrictione & motu periſtaltico inteſtinorum tenuium præſertim duodeni & ventriculi inverſo.* Solet enim non modo in vomitu, ut & in nauſea, quæ intentatus vomitus eſt, & ab ipſo gradu ſaltim differt, pylorus cum inteſtino duodeno vehementer conſtringi ut adeo contenta urgeantur in ventriculum, & quoniam talismodi motus depravatus hic quoque continuet uſque ad œſophagum omnia ejiciantur foras per gulam.

§. 2. Vomitus optime diſtinguitur in illum, qui ex cauſa materiali, & qui ex cauſa tantum formali ſeu ſolo in ordinato motu ſpirituum fit: hic poſſet dici ſymptomatic⁹ ille vero idiopathicus. A cauſa materiali oritur vomitus quando quantitas nimia alimentorum vel potus varii generis copioſus aſſumtus fuit, vel quando a qualitate perverſa alimentorum acrium, acidorum vel a pravis humoribus bilioſis, acerrimis ad inteſtina & ventriculum confluentibus, item ab aſſumtis venenis aut a ſanguine coagulato, vel lacte congrumato, item a vermibus originem habet. Vomitus a cauſa formali, & perverſo ſpirituum motu dicitur, quando in ipſo ventriculo deficit materia irritans. Occaſionalis & ſymptomatica contingit in graviſſimo dolore colico calculoſo. Hujus generis vomitus etiam ille eſt, qui ex gravi capitis contuſione cerebrique læſione, item ex incandeſcentia animi, terrore, nimio gaudio, æſtu ♀co, ſicuti obſervationes teſtantur. proficiſcitur.

§. 3. Porro vomitus eſt vel *criticus* & ſalutaris, vel *ſymptomaticus*, & pernicioſus. Criticus ille eſt, qui ex quantitate materiæ vitioſæ in ventriculo vel aliunde huc translatæ accidit. Ita criticus vomitus eſt in gravidis menſium ſuppreſſione laborantibus, item a veneno aſſumpto, a nimia vini vel alimentorum ingurgitatione. Sympto-

mati-

Digitized by Google

maticus eſt ille qui ex repercuſſione materiæ cauſticæ acris, in Variolis, febribus petechialibus, Dyſenteria vel diarrhæa cohibita, item a purgantibus draſticis aſſumtis & in omnibus convulſivis vel ſpasmodicis morbis accidit. v. g. Epilepſia, Apoplexia, affectibus ſoporoſis &c.

§. 4. Vomitus tertio eſt vel *vehemens & diuturnus*, vel levis ſaltem & *brevi tempore* tranſiens: denique vomitus in praxi obſervatur *periodicus*, qui ſtata tempora, ſtatasque horas ſervat qualis ſolet contingere in menſium ſuppreſſione laborantibus, quæ circa tempus ordinarium menſium tales vomitus experiuntur, item in gravidis, quæ circa tempus matutinum plerumque vomitu exercentur. Huc etiam referendi ſunt illi, qui ſæpius febribus intermittentibus tempore paroxyſmi conjunguntur.

§. 5. Quæ vomitu rejiciuntur ſunt varia, vel *pituitoſa*, vel *flava bilioſa*, *vel viridia vel atro colore tincta*, *vel ipſi cibi*, *vel potus* ingeſti vel ſanguis craſſus coagulatus, niger, vel acida corroſiva ita ut dentes ſtupefaciant aut inſtar aquæ fortis vaſa cuprea aggrediantur.

§. 6. Pituitoſi vomitus phlegmaticis, obeſis, & qui catarrhalibus defluxionibus obnoxii ſunt valde familiares ſunt, præſertim tempore matutino ubi cum tuſſi & ejectione materiæ viſcidæ eveniunt. Hi vomitus pituitoſi & ♀oſi ſæpius pravam digeſtionem, defectum ſanguinis ♌tuoſi, nec non ingluviem, & voracitatem notant.

§. 7. Bilioſi vomitus ubi flaviſſima & amaricans bilis excernitur familiares ſunt cholericis, iracundia affectis ubi vaſis biliariis ſpasmodice conſtrictis bilis ingenti quantitate infunditur duodeno. Talismodi vomitus etiam contingere ſolent in febre tertiana continua, vel tertiana duplici præſertim tempore æſtivo.

§. 8. Atri vomitus rariores ſunt niſi a ſanguine congrumato originem habeant: naſcunturque plerumque ex Hypochondriorum vitio, præſertim quando fluxus Hæmorrhoidum conſuetus ſuppreſſus fuerit, & cum periculo non levi ſunt conjuncti.

§. 9. Virides vomitus ex conjunctione acidi corroſivi cum bile mixti oriuntur in quartanariis nec non Cachexia, & Chloroſi virginum vel nimis acidæ Diætæ, vel vino auſtero debentur & ætati quo-

que

Digitized by Google

que infantili, ubi etiam feces ejusdem coloris ſæpius excernuntur. familiares ſunt.

§. 10. Dantur etiam præter cauſas ſuperius recenſitas aliæ adhuc *occaſionales externa* v. g. circumgiratio, navigatio, aſpectus alterius vomentis, vel aſpectus rei nauſeoſæ &c. a quibus omnibus irregularis motus ſpiritibus communicatur.

§. 11. Vomitum imminentem plerumq; prænunciant præcordiorum anxietas, vertigo, copioſus influxus liquoris ſalivalis in os propter irritationem & ſubſequentem vehementiorem conſtrictonem tunicæ glanduloſæ palatum inveſtientis.

§. 12. Critici vomitus omni periculo vacant, item qui ex humorum quantitate exſuperante naſcuntur. Sine periculo m. ſunt, qui febribus, doloribus junguntur, periodici ſunt, & vires non proſternunt, neque cum calore præternaturali junguntur, & quando cibi alio tempore retinentur: cum periculo vero conjuncti ſunt, qui ex inflammato ventriculo, vel ex gravi viſcerum obſtructione atque corruptione naſcuntur, qui diuturna tempora ſervant, vires conſumunt, & qui ex retropulſa materia morboſa critica oriuntur.

§. 13. In *cura* vomitus duo peragenda ♎ *unum tumultuarius motus ſiſtendus & coercendus* & *cauſa occaſionales removenda*: ubi tamen notandum, quod vomitus critici, imo periodici non ſtatim ſint ſiſtendi niſi vires nimium dejiciant.

§. 14. Circa *primam indicationem* convenientiſſima ſunt omnia convulſionibus & ſpaſmis nervoſarum partium dicata, ex quibus eminent theriacalia, v. g. *Theriaca cœleſtis E E. theriaca diaſcord. Fracaſtorii*, & ex opio bene correcto parata, nihil enim potentiꝰ vomitum ſiſtit, quam opium, ſi modo bene præparatum, unde laudanum opiatum perfermentationem paratum *M. P. Starckianarum, Wildeganſ. de cynogloſſa laudanum opiatum Sydenhamii* in ſiſtendo vomitu laudem merentur.

§. 15. Secundo ♎tuoſa, nervina leniterq; adſtringentia etiam ſiſtunt vomitum, e quorum claſſe eminet *mentha* & quæ ex ipſa parantur v. g. ♁ *E E.* ♎ *item* ℥ *N. M. expr. Maſtichina, ſuccinata, e Cinamomo parata*, nec non *Cydoniata* talismodi remedia cum anodynis mixta egregie ſiſtunt vomitum ſive interne ſive externe adhibeantur.

Digitized by Google

§. 16. In ſiſtendo vomitu alvus ſemper debet eſſe aperta, quod peragitur clyſteribus emollientibus. Acres autem, & ſtimulantes non conveniunt, & teſtantur obſervationes, quod ſæpius ab unico clyſtere applicato vomitus ſedatus fuerit.

§. 17. Æger in quiete debita ſe detineat, nec corpus, nec caput multum moveat; ſed in blanda diaphoreſi, ſub moderato calore corpus teneat, abſtineat etiam a copia liquidi, & ſemper melius eſt aſſumere calida, vel tepida quam frigida.

§. 18. Quando in gravidis ex menſium impedita excretione vomitus provenit non eſt protinus ſiſtendus. Teſtatur enim experientia ſanos infantes exinde fieri, & non tam facile ægrotare in puerperio ipſas fœminas. Quod ſi autem nimius eſt tantum ſtomachica, & analeptica ſunt adhibenda. qualia ſunt *E E. menthæ, calami aromatici, N. M.* quibus admiſceri poſſunt aliquot guttulæ 🝆 *Cardamomi menthæ, & caryophylorum.*

§. 19. Si ex Hæmorrhoidum ſuppreſſione, vel menſium emanſione vomitus oriuntur, hirudines in viris applicandæ ſunt ano, vel V. S. adhibenda in thalo, neque negligenda ſuperius commendata remedia.

§. 20. Vomitus critici qui in febribus tertianis, vel ex vino copioſius hauſto, vel ex pravo victu naſcuntur nunquam ſimul cohibendi; ſed potius adjuvandi minime tamen irritantibus ſed potius decocto hordei, infuſo Veronicæ vel 🝆o Amygd. d. cum juſculo: quod ſi autem exceſſivi ſint, externa tantum locum habent nimirum 🜈 linteo infuſus & calide applicatus, vel 🝆 Menthæ deſtillatum, vel balſamum vitæ Hoffm. quibus calide ventris & epigaſtrica regio inungi debet.

§. 21. Si ex Vomitorio aſſumto vomitus exceſſivi naſcuntur, ſive Hypercatharſis oritur *Theriaca vetus vel Diaſcordium Fracaſtorii* cum 🝆 *Cynamomi* mixtum. vel c. ∇ *Cynamomi* ☊-*tuoſa* aſſumtum uſum præſtat egregium.

§. 22. Si ex calculi dolore 🝆 *amygd. d. cum vino Hiſpanico* aſſumtum, item balnea, nec non clyſteres 🝆 oſi omne abſolvunt punctum: quod ſi autem ex graviori capitis percuſſione originem habet, præter externa cephalica antiſpaſmodica ex Caſtoreo parata ſunt efficaciſſima.

§. 23.

§. 23. Ab aſſumtione venenorum, vel remediorum venenatorum præſertim narcoticorum promovendus potius eſt vomitus, unde ▽ *benedicta Rulandi*, vel ♀ *emeticus* propinandus.

§. 24. Clyſterium in omni vomitione exceſſiva utiliſſimum eſt remedium, quia motus ſpaſmodicos deorſum ad inteſtina derivat, & ſimul acrem vellicantem materiam educit.

§. 25. Quandocunque poſt potum frigidum calefacto corpori ingeſtum vomitus invadit diaphoretica blandiora, qualia ſunt ſpiritus Buſſii cum ♎ ⊕ d. mixtus, item *infuſa herbarum ſtomachicarum* v. g. *menthæ ſalviæ calami aromatici*, calide propinanda ſunt.

§. 26. Opiata in omni vomitione exceſſiva & præſertim critica ſummopere vitanda ſunt. Hæc ipſa enim ſingultus, axietates præcordiales, lypothimias, ventriculi & diaphragmatis inflammationes inducunt: quod etiam valet ſi Dyſenteriæ vomitus complicetur.

§. 27. Vomitus illi, qui ſubſequuntur nimiam vini ingurgitationem optime ſtomachicis e. g. abſinthiacis, quiete, & abſtinentia curantur.

CAPUT. IV.

De

Diarrhæa & Dyſenteria.

§. 1.

Diarhæa eſt *convulſio inteſtinorum torminoſa*, & *dolorifica cum excretione frequenti & copioſa materiæ variæ conjuncta*. Dicitur autem convulſio, quoniam motus periſtalticus inteſtinorum, qui conſiſtit in moderata conſtrictione & relaxatione propter impetum ſpirituum animalium in tunicas inteſtinales vehementer auctus eſt. Non enim ſolus adeſt ſpaſm⁹, ſed magis convulſio quæ ex ſpaſmo & ſubſequente alterius partis relaxatione nimia oritur, unde ſpaſmo vehementiſſime conſtringitur in convulſione, præternaturam alvus aperitur.

§. 2. Diarrhæa differt a Dyſenteria, dum in hac materia, quæ excernitur cruenta vel purulenta eſt, vel ex utroque mixta, & major torminum atrocitas conjungitur. Diarrhæa quidem cum dolore

Digitized by Google

etiam conjuncta; ſed non tantus eſt dolor ac in Dyſenteria, & materia, quæ excernitur, non eſt cruenta, ſed flava bilioſa vel mucoſa, bilioſa & aquoſa unde Diarrhæa diſtinguitur in bilioſam, & pituitoſam.

§. 3. In Dyſenteria, quæ excernuntur m. diverſa ſunt, interdum ejiciuntur fœtidiſſima quod malum ſignum præbet, interdum ſanguis purus, vel cum purulenta materia conjunctus, interdum aqua limpida ſanguineis guttulis permixta, interdum carunculæ craſſiores tunicæ inteſtinalis corroſæ ſimul ſecedunt, quod funeſtum ſolet eſſe ſignum.

§. 4. Dyſenteria diſtinguitur a fluxu Hæmorrhoidali quia in hoc excretio citra dolorem contingit, & ſaltem tunc temporis quando feces excernuntur, in Dyſenteria autem dolor abdominis graviſſimus adeſt cum continuo ad excernendum ſtimulo.

§. 5. Diarrhæa atque Dyſenteria diſtinguuntur in *benignam* & *malignam*. Hæc cognoſcitur ex ſumma debilitate, anxietate, ſiti magna, vomitu, animi deliquiis, plenaria appetitus proſtratione, pulſus debilitate & ex ipſo contagio.

§. 6. Diarrhæa porro diſtinguitur in *Criticam & ſymptomaticam*. Hæc ſæpius conjungitur phtiſi Hecticæ, peripneumoniæ, & in ſtatu febrium malignarum, Variolarum, Morbillorum accidit, atque calamitoſum eventum plerumque ſortitur: illa potius eſt ſalutaris, nec facile ſiſtenda, niſi limites multum excedat, viresque valde proſternet.

§. 7. *Cauſa proxima* horum affectuum eſt motus inteſtinorum periſtalticus auctus & quaſi convulſivus ortus ab irritatione atque vellicatione fortiſſima tunicæ nerveæ & muſculoſæ, & in Dyſenteria major ſemper deprehenditur acrimonia in Diarrhæa minor.

§. 8. Cauſa hujus acrimoniæ cauſticæ quærenda eſt partim in impuritate ſanguinis & ſeri, quæ acquiritur ex vehementi æſtu ſolari, unde perpetua quaſi regula eſt. Si æſtas præcedit calida & ſicca plerumque tempore autumnali contingunt Diarrhææ vel etiam Dyſenteriæ Epidemiæ, non aliam ob rationem quam quod acrimonia bilioſa tunc ingeneretur ſive concilietur corporis noſtri ſuccis: ſiquidem a nimio calore partes roſcidæ humidæ ſanguinis diſſipantur, remanentibus ⊖inis, fixis, acribus, partim etiam motu ætheris, qui in calore

Digitized by Google

fore eſt copioſa ⊖ia in corpore generantur, hinc etiam hi morbi ſæpius ſolent eſſe Epidemii.

§. 9. Autumnali tempore plerumque proveniunt hi morbi, quoniam tunc ſub aura frigidiore, & humida tranſpiratio quodammodo imminuitur unde ſcoriæ ♀eæ, ſive ♀eo, ⊖inæ per ſudorem prodire conſuetæ remanent & regurgitant in M. S, in inteſtina irruunt eademque irritant.

§. 10. Ad alvi fluxus magis diſpoſita ſunt ſubjecta ſanguinea carnoſa, & obeſa, habitus corporis ſpongioſioris & laxioris quam macilenta.

§. 11. Præterea hiſce morbis occaſionem prebent abuſus acrium, aromaticorum ciborum ⊖inorum fermenteſcibilium, nec non purgantium, præſertim ſi ætas ſit juvenilis, puerilis, temperamentum phlegmaticum. In his enim tonus inteſtinorum magis eſt labefactatus.

§. 12. *Diagnoſis* horum morborum eſt facillima. Deſumuntur enim ſigna ex excretorum conſtitutione; in Dyſenteria vero in ſpecie probe attendendum in qua nam parte minera morbi latitet: id quod cognoſcitur ex ſede doloris, ſi enim tenuia afficiuntur circa umbilicum & regionem Hypogaſtricam dolor intenſus, & quaſi diſcindens magis eminet, & excretio poſt tormina tardior; ſi craſſa dolor deprehenditur infra & juxta ventriculum, & utrinque juxta latera, eſtque remiſſior ac obtuſior, & excretio poſt tormina celerior.

§. 13. Si Dyſenteria inteſtina tenuia occupat ſemper periculoſior eſt quam ſi in craſſis exiſtit, item ſi aggreditur ſubjecta imbecillia valde debilitata, & quando primæ viæ multis impuritatibus ſunt refertæ.

§. 14. In Dyſenteria quando dolor qui antea erat graviſſimus mox deſinit, & penitus exſpirat, interim tamen virium major fit proſtratio mors inſtare ſolet. Notat enim hoc phænomenon inflammationem inteſtinalem, quæ ſemper graviori dyſenteriæ conjungitur, converſam eſſe in Sphacelum.

§. 15. Quo ad *curam* horum morborum quæ revera conicidit attendendæ ſunt ſequentes indicationes I. *Materia vitioſa cauſtica acris vel bilioſa* quantum fieri poteſt, *corrigenda demulcenda ac incraſſanda.* II. *Inflammatio inteſtinorum omnibus modis vel ſiſtenda vel prohibenda*

Digitized by Google

da. III. *Spirituum motus qui dolorum & ſpaſmorum ſive convulſionum cauſa eſt compeſcendus.*

§. 16. *Primam indicationem* complent omnia *terrea* mucilaginoſa, *gelatinoſa* & diluentia. Ita laudatiſſima hunc in finem ſunt *decoctum avenaceum, decoctum CC. gelatina CC. potus calidus herbæ Thea Veronicæ maſtichis cinamomicum aqua vel etiam dimidia* parte lactis factus, item *pulv. ex* 🜃 *ſigillata bolo Armenia, gummi Tragacantha*, ♃*io diaphoretico, lap.* 69. & *cinnabari nativa vel* ♃*ij* compoſitus, item omnia leniora anodyna inferius recenſenda quæ non tantum incraſſant & acrimoniam mitigant, ſed ſimul ſpirituum irregularem motum ſiſtunt & compeſcunt.

§. 17. *Secunda indicationi* ſatisfaciunt *diaphoretica & alexipharmaca temperatiora*, cujus generis ſunt *Tra Bezoardica*, quæ in principio eſt optima, item *Diaſcordium Fracaſtorii, theriaca cæleſtis, camphora* quæ remedia, maxime ſi malignitas ſimul conjuncta eſt, aliis remediis ſemper fere ſunt admiſcenda.

§. 18. Quæſtio autem hic oritur num etiam ⦶oſa, quæ alias ad inflammationes ſiſtendas efficaciſſima ſunt, hic locum inveniant, & reſpondetur affirmando, modo non in nimia, ſed refracta doſi adhibeantur. Obſervatione enim multiplici conſtat ⦶ gr. iiij pro una doſi ſumpta cum pulveribus Bezoardicis addito momento camphoræ, & theriacæ cœleſtis in Dyſenteria contagioſa mirabiles edidiſſe effectus.

§. 19. Siſtunt etiam inflammationem externa diſcutientia, cataplaſmata calida toti abdominis regioni applicata, & parari poſſunt ex diſcutientibus atque anodynis ſacculi in vino coquendi v. g. ex *herba mentha hiſopi carduui benedicti floribus ſambuci chamomilla Rom. Melilot. Camph. ſem. cum Aneth. bacc. juniperi flor pap. errat. herb. hyoſc.* quæ in vino rubro cum 🜄 fl. ſamb. mixto coqui poſſunt.

§. 20. *Tertia indicationi* optime ſatisfaciunt *anodyna*, non autem ſola nec majori doſi data; ſed cum *diaphoreticis alexipharmacis* combinata quo nomine commendanda ſunt *pilula VVildeganſiana Starkiana theriaca cal.* ☍ *Macis NM. crocus, extractum croci caſtorei, ſuccinum, camphora, uno verbo omnia antiſpaſmodica* in horum morborum cura ſunt laudatiſſima.

§. 21. Si ſpontanea & critica eſt Diarhæa non medicamentis eſt conſtringenda; ſed potius roborantibus & ſtomachicis tractanda

da v. g. *Elix. balſamico Hoffm. cum* ♎ *Maſtichis mixto Elix. ſtomach. Mich.* ℞ *Mynſ. cum Eſſ ſuccini* maritato.

§. 22. Optimum ſemper eſt conſentientibus omnibus practicis in principio ſtatim niſi malignitas morbi ſubſit exhibere leniora evacuantia v. g. Rhabarbarum in ſubſtantia, vel Rhabarbarum parum toſtum, quod hic eſt indicatiſſimum, cum CC. uſto. Ita enim bilis, quæ ut plurimum in hoc morbo peccat, & ⊖ium cauſticorum vehiculum eſt, ſtatim educta non tanta ſymptomata amplius excitare valet.

§. 23. Si ex contagio malum oritur v. g. ex Dyſenteria Epidemica contagioſa præſentiſſimam opem ferunt Emetica in principio ſtatim cum alexipharmacis propinata, quamvis jam dum cruentæ quædam dejectiones præceſſerint. Prodeſt hunc in finem crocus metallorum vel panacæa Glauberiana, item ☿ vitæ bene præparatus & cum theriaca exhibitus.

§. 24. Omnia ſtiptica & adſtringentia, tam in principio quam fine cane pejus & angue vitanda ſunt, Certiſſimum enim eſt, plurimos ex Dyſenteria mori tantum ab intempeſtivo adſtringentium & opiatorum uſu. Nihil enim magis inflammationem, & ſubſequentem exulcerationem atque ſphacelationem promovet, quam uſus conſtringentium; & quamvis ad tempus inducias præbeant, mox tamen gravius prorumpit malum: quæ nam autem damna ſubſequantur adſtringentia optime deduxit *VVilliſius in pharmania rationali* p. I. p. 135. Nocentiſſima autem ſunt ſtatim in principio, antequam materia prius temperata, correcta, vel etiam evacuata fuerit. Provocant enim facillime ſingultum, cardialgiam anxietates ſyncopticas extremorum frigus cum interno ardore &c. quapropter nullum adſtringens in his morbis admittendum ſed ſaltim roborantia inteſtinorum tonum labefactatum reſtituentia cujus naturæ ſunt præter jam dicta *ſuccinum* in ſubſtantia *hæmatbites præparatus* 🜃 *ſigillata unicornu foſſile CC. vel ebur. phil. pp.* ♄ ♂*tiale cachecticum flores* ♎ *&c.*

§. 25. In fine adjungenda ſunt antidyſentericis remediis traumatica, quæ ſubſtantiam inteſtinorum dilaceratam reſtituunt, & hæc vel per clyſteres poſſunt infundi, vel ore aſſumi. Clyſteres parantur ex *floribus Hyperici millefolii herbæ ſaniculi Agrimonia Hedr.* 🜃*ſtris, poſſunt*

coquii

coqui in ∇ *chalybeata*, & addi *vitellum ovorum*, *ſebum hircinum, mel roſarum balſamum de copiava*, qui clyſteres ſecuriſſimi ſunt ſine temperandi & conſolidandi, interne ſi exulceratio inteſtinorum vel corroſio ſubſtantiæ inteſtinalis adeſſe judicatur lactis uſus commendatiſſimus eſt, ſi in eo coquatur hedra ∇*ſtris, item* ℴℴ *amygd. cum* ∇ *menth.* ♌*tuoſa* mixtum auxilum præſtat exoptatiſſimum non tantum ſine conſolidandi ſed maxime etiam humorum acrimoniam attemperandi.

§. 26. Circa diætam obſervari meretur ut vitentur omnia dulcia fermenteſcibilia, pot⁹ nimius omnia acida, frigida, exceſſive acria calida ⊖ſa præſertim cerevifia fermenteſcibilis, porro omnis aer frigid⁹. Conſtat enim experientia ſtatim recidivam fieri ſimul ac corpora exponuntur auræ frigidiori. Præterea ipſo in ſtatu morbi vitanda eſt jactitatio & motus corporis, & potius in quiete & blanda diaphoreſi corpus continuo ſervandum eſt.

§. 27. Poſtremo illud obſervatione dignum eſt, quandoque alvi fluxus contumaces eſſe & quaſi habituales ubi fomes mali latitat in inteſtinis craſſis. Talis modi in ſtatu omnibus internis fruſtra adhibitis ſoli clyſteres demulcentes & abſtergentes egregiam præſtiterunt operam. Dignoſcitur illud malum ex ſituatione inteſtini coli infra ventri[illegible]m, & in dorſo ubi inteſtini recti regio eſt, plerumque etiam Teneſmus eſt conjunctus cum ani procidentia; quæ tamen etiam frequentiſſimum & fere individuum ſymptoma eſt Dyſenteriæ.

CAPUT V.

De

Lienteria & fluxu Cœliaco.

§. I.

Ad alvi fluxum præternaturalem non immerito accenſetur Lienteria & fluxus Cœliacus, ſiquidem in hoc vel ſemi *digeſta vel chylum*

Digitized by Google

lus purus vel cum alvinis fœcibus permixtus per alvum excernuntur, in illa vero *alimenta cuncta plane non, vel parum alterata per ſeceſſum iterum non raro cum torminibus ventris ſatis atrocibus egeruntur.*

§. 2. *Cauſa* horum morborum in eo convenit, quod ſæpius originem trahant ex atonia fibrarum atque tunicarum ventriculi & inteſtinorum, quam veteres vocarunt facultatem retentricem læſam. Quando enim ſpirituum defectus adeſt, relaxatur tonus ventriculi, & inteſtinorum, & fibræ redduntur flaccidæ. Hinc in Lienteria ob pylori infirmitatem alimenta non retinentur ſed ſtatim indigeſta elabuntur.

§. 3. Lienteria ſæpius eſt ſymptomatica, & naſcitur ex læſa digeſtione. Quicquid itaque digeſtionem lædere atque ventriculi menſtruum corrumpere poteſt, id ipſum occaſionem præbet Lienteriæ. Hoc præſtant animi pathemata graviora, ſtudium nimium, frigus externum, & mora in aqua frigida, item nimia potus aſſumtio & apoſtemata ventriculi.

§. 4. *Cauſa fluxus Cœliaci proxima* eſt impeditus chyli tranſitus per vaſa lactea ad M. S, cujus variæ poſſunt eſſe cauſæ, ſive id contingat ex ipſius chyli vitio ſive ex viarum, per quas tranſit obſtructione. tum oſtiola vaſorum lacteorum obſtruuntur vel plane coaleſcunt, & conſolidantur, quod vel a pituita, vel poſt Dyſenteriam aut aliam inteſtinorum eroſionem contingit, vel obſtruuntur glandulæ Meſeraicæ a chylo coagulato aut alia gipſea materia, cujusmodi exempla a practicis ſunt annotata.

§. 5. Quod *prognoſin* concernit, Lienteria & fluxus Cœliacus diu perſeverans admodum periculoſum ſtatum inducit, quia hac ratione toti corpori nutrimentum debitum detrahitur, unde Atrophia vel etiam Hydrops ſubſequitur, & ſi graviſſimos acutiſſimosque morbos ſubſequatur utplurimum lethalis eſſe ſolet.

§. 6. In *cura* ante omnia *attendendæ ſunt Cauſæ.* Si enim ex atonia naſcitur, ſtomachica ſpirituoſa & aromatica conveniunt, qualia ſunt *vinum malvaticum Hiſpanicum Canarienſe, vinum Cydoniatum* & *Hippocraticum* aqua vel Tra *Cynamomi, ſpiritus Maſtichinus* & ſimilia.

Digitized by Google

§. 7. Si viſciditates primas vias obſident conveniunt incidentia & abſtergentia. Si acidum coagulans abſorbentia.

§. 8. Si ex obſtructionibus malum trahit originem aperientia in uſum vocanda, qualia ſunt ♌⊖✱ *aniſatus*, ⊖ *vol. ∘∘oſum Sylvii*, *Tr.* ♀, *Eſſ. Abſinth. Elix. propr. ſine acido*, *Elix. balſ. Hoffm.* item ♂*tialia*, & ejusdem generis alia.

§. 9. Si exulceratio quædam in ventriculo & inteſtinis occurrit balſamica locum habent v. g. *Balſ. peruv.* 🝆 *terebinth. fl.* 🝆*is*

§. 10. Si vero a conſolidatis inteſtinis ortus fuerit hic alvi fluxus poſt ulcera dyſenterica lethalis ille eſt deoque committendus.

PRAX-

PRAXIS CLINICA EXEMPLARIS CASUS SISTENS ILLORUMQUE RESOLUTIONEM, LITTERAS, ET ALIA EXERCITIA PRACTICA.

INDEX CASUUM.

Caſus I. De Febre tertiana intermittente.
II. De Febre tertiana duplici.
III. De Febre quartana.
IV. De Febre tertiana continua.
V. De Febre continua benigna.
VI. De Febre maligna.
VII. De Variolis.
VIII. De Ophtalmia.
IX. De Angina.
X. De Pleuritide.
XI. De Nephritide.
XII. De Hæmoptyſi.
XIII. De Apoplexia.

Caſus XIV. De Vertigine.
XV. De Malo hypochondriaco.
XVI. De Paſſione hyſterica.
XVII. De Epilepſia.
XVIII. De Dyſenteria benigna.
XIX. De Febre petechiali.
XX. De Peſte.
XXI. De Purpura.
XXII. De Phrenitide.
XXIII. De Hæmorrhagia narium.
XXIV. De Lochiorum ſuppreſſione.
XXV. De Menſium ſuppreſſione.
XXVI. De Scabie.
XXVII. De Phlyctenis.
XXVIII. De Catarrho.
XXIX. De Cachexia.
XXX. De Anaſarca.
XXXI. De Hydrope uterina.
XXXII. De Paralyſi.
XXXIII. De Catalepſi.
XXXIV. De Mania.
XXXV. De Melancholia.
XXXVI. De Dolore capitis.
XXXVII. De Cardialgia.
XXXVIII. De Colica flatulenta.
XXXIX. De Podagra.
XL. De Dolore ex Calculo.
XLI. De Ictero flavo.

CA-

Digitized by Google

CASUS I.

De
FEBRE TERTIANA INTERMITTENTE.

Hiſtoria.

STudioſus quidam texturæ tenerioris ſtudiorum cauſa Gieſſæ degens Francofurtum adiit, & poſtquam ibidem à cœna ſolenni, quam Baletum vocant, interfuiſſet, ſimulque ſaltando ſe exercuiſſet, huc rediens neſcio qua artuum gravitate corripitur, dicens), Es læge ihm ſo in den Gliedern, ita ut vix pedibus dimovendis par fuerit, noctes inquietas agit, & oſcitat frequentius. His per aliquot dies neglectis die XV. Junii mane ſurrecturus vomitu corripitur cum frigore ſpinam dorſi percurrente & inſequente æſtu totius corporis, quem cum ſudor ſpontaneus ſequeretur, hunc quodam ſudorifero promovere intendit, & quidem cum levamine. Sibi enim levior exinde factus videbatur, ita ut ſequentem qui XVI. Jun. erat, quietiorem transegerit; die vero XVII. Jun. mane in lecto adhuc decumbens rigore inſigni corripitur, ut dentium etiam ſtidore correptus fuerit, quam rurſus calor excipit nimius VII. fere horas durans. Caput ſimul dolet, ſiti torquetur immani, unde Ephorus ejus pejora metuens medicum vocare jubet, qui digitos carpo admovendo pulſum celerem & frequentem obſervat, urinamque, quam modo excreverat rubicundam, utut claram & abſque contentis ſolitis conſpicuam. Unde quid factu opus ſit deliberandum?

Digitized by Google

RESOLUTIO.

§. 1.

PErpenſis omnibus ac ſingulis accidentibus ægrotum hunc affligentibus apparet illum *febre tertiana intermittente* laborare: in qua ſententia me confirmant 1. Eſſentialiter inhærentia, ſeu concomitantia, frigus ſcilicet & calor cum reliquis Symptomatibus alternis diebus reccurrens. Idem declarant 2. Antecedentia, motus ſtatim a Cœna inſtitutus, tenerior corporis conſtitutio & ætas juveninilis. Neque me deſerunt 3. reliqua hunc morbum ſymptomata conſequentia, dolor capitis, ſitis immanis, pulſus celer & frequens cum urina rubicunda. Ex quibus omnibus ſeques hujus affectus fluit Definitio, quod ſit febris alternis diebus recurrens, orta a motu ſanguinis inæquali, conjuncta cum dolore capitis, ſiti immani, & aliis ſymptomatibus.

§. 2. *Subjectum morbi* in genere ſunt partes corporis non tamen omnes: in ſpecie autem muſculi, eorumque fibræ tam carnoſæ, quam tendinoſæ, & nerveæ quæ partes contexunt, motusq; organon exiſtunt. *Subjectum cauſa* eſt maſſa ſanguinea in venis, & arteriis contenta, & primæ viæ.

§. 3. *Cauſa proxima* maliaque *farmalis* eſt intenſio motus tum ſanguinis interni, tum etiam partium ſupra dictarum. Ut hæc melius intelligantur notandum erit, quod ad motus vitales æque, ac animales perficiendos ſufficiens partium robur requiratur: quod quia in tenſione conſiſtit, tonus a medicis appellatur. Hæc tenſio autem non unum, eundemque rigidum gradum ſervat, ſed in dies, horas, & momenta mutatur: quæ mutatio motus tonicus appellatur. Hic motus ordinario tranſitui humorum locum præbet, perficiturque denſatione, & relaxione. Si itaque motus ille intenditur denſationes fortiores contingunt, ſtricturæ tonicæ augentur, ſanguisque a partibus externis ad interiora defertur.

§. 4. *Cauſa proxima materialis* propter quam tum M. S. motus, tum ſtricturæ tonicæ augentur materia quædam tenax viſcida aut ſolideſcens in ventriculo, aut primis viis hærens eſſe videtur, fomes ſeu fermentum febrile alias appellata, ad quam proluendam, aut vehiculi

hicuſi modo, niſi ab alia cauſa impediatur, excretionem ejus promovendam maſſa humorum ab ambitu corporis ad interiora compellitur.

§. 5. Inde enim profluunt omnia in caſu recenſita *ſymptomata*. Auctis enim ſtricturis tonicis horrores contingunt: humoribusque ad interiora delatis ſenſus frigoris in externis partibus percipitur. Remittente hujusmodi ſtrictura ſanguis impetuoſius a centro ad peripheriam movetur: unde calor & æſtus præternaturalis dolor capitis, pulſus celer, & alia generis ejusdem ſymptomata ſibi ſumunt originem. Sitis immanis oritur a conſumtione humidi, quod a calore diſſipatur: urina autem rubicunda, clara & ſine ſedimento ſolido a defectu humidi, & partibus ⊖ino-♄eis a calore exaltatis.

§. 7. Omnibus his e *cauſis remotis* occaſionem præbuit motus ſtatim a cœna inſtitutus. Quemadmodum enim motus temperatus, & convenienti tempore inſtitutus diſtributionem chyli promovet, ſecretionesque, & excretiones adjuvat: ita poſt cibum & potum ſtatim inſtitutus chylum adhuc crudum in vaſa lactea & M. S. præcipitando motum præternaturalem infert: unde per conſequens febres & alia mala oriuntur.

§. 7. Quod *prognoſin* attinet: febres intermittentes teſte Hippocrate ſine periculo ſunt, & tertianæ exquiſitæ ſeptem utplurimum circuitibus terminantur. Hinc etiam hunc ægrotum extra periculum eſſe pronunciamus, bonoque animo eſſe jubemus.

§. 8. In *Cura* hujus mali cauſæ eo quo influunt ordine ſunt tollendæ. Hinc (1) removeantur cauſæ externæ, quæ originem huic malo dedere, illudque adhuc alere poſſunt (2) Materia peccans e primis viis ejiciatur & 3) Orgasmus humorum ſpecificis antifebrilibus tollatur.

§. 9 Quod *primam indicationem* attinet illam legitimam diætam imperando obtinebimus: in qua ordinanda ad ſex res non naturales præcipue eſt attendendum. Omni ſtudio itaque vitetur aer frigidus, & corpus ægri in moderata, & æquali tranſpiratione ſemper detineatur. Cibus ſit ſalubris, & ſecundum Hipp. Sect. I. aphor. XVI. diæta humida omnibus commendetur: nec cibus unquam ante aut intra paroxyſmum capiatur. Potus frigidus, & acida ad ſitim extinguendam nunquam magna in copia adhibeantur:

aptiora

Digitized by Google

aptiora autem ſunt ⊕, & ♌⊕ ad ſitim extinguendam. Porro quieti indulgeat æger, nec motus niſi ante paroxyſmum inſtituatur. Vid. *Bohnii* offic. med. p. m. 407. Somnus porro vigilias ſuperet: qui ſi deficiat emulſionibus papaveraceis, & ſimilibus erit promovendus. Quod reliquas res non naturales attinet alvus quotidie ſuo reſpondeat muneri, tranſpiratio ſit libera, & animus ad tranquilitatem compoſitus.

§. 10. *Secundam indicationem* emetica implent, quæ materiam febrilem in primis viis hærentem vectibus quaſi expellunt, & hic potiſſimum indicari videntur, cum non ſolum a vitio diætæ hoc malum ſuam ducat originem; ſed natura etiam ſponte eo inclinare videatur. Hunc in finem commendatur ♀ emeticus, radix Hipecac. ☿ vit rite pp. turpethum minerale: ex quibus ſequentes formulæ combinari poſſunt.

Rec. ♀ *Emet. gr. j*
Rad. Hipecac. pulv. ℈ß
⊖ *abſinth. gr. v.*
M. f. pulv. d. ad chart. *S.*

Brech Pülverlein 2. biſs 3. Stunden vor dem paroxyſmo oder auf den guten Tag in The oder Caffe einzunehmen.

vel

Rec. ☿ *vit. aut.*
♀ *Emet. gr. iij*
Sacch. opt. gr. viij
S. ut ante.

§. 11. His ita præmiſſis vi *tertiæ indicationis* ad ſpecifica antifebrila accedendum erit, tam ante, quam poſt proxyſmum exhibenda. Ante paroxyſmum conveniunt præcipitantia, incidentia, & aperientia v. g. lap. 69. conch. pp. arcanum duplicatum, ⊖ digeſtiv. Sylv. flores ⊖ ✱, reg. ♁ medic. Eſſ. abſinth. card. bened. cent. min. & alia; quæ ſub varia forma exhiberi poſſunt v. g.

Rec. *Reg.* ♁ *medic.* ℨj
Fl. ⊖ ✱ ℈ij
Ther. cæl. gr. iij
M. f. pulv. div. in 3. part. aqu.
S.

Fieber

Fieber Pulver darvon allemahl eins vor dem Anſtoſs in vvarmer Brühe zu nehmen, und ſich darauf zuzudecken.

Diebus intermiſſionis mane aperientia amara, a meridie vero præcipitantia ſupra dicta poterunt exhiberi v. g.

Rec. *EE. abſinth. compoſ.*
Card. bened.
Cent. min. aa ℥j
S.

Vermiſchte bitter Eſſenz darvon alle Morgen 50. Tropffen in The zu nehmen.

Rec. *Coch. pp.*
Lap. 69. *pp. aa* ℈ij
⊖ *abſinth.* ℈j
M. f. pulv. div. 2. partes æquales
S.

Verſüſſende Pulver darvon alle Mittage eins in vvarmer Brühe zu nehmen.

§. 12. Si malum his remediis non cedit ad chinam chinæ erit confugiendum ſequenti forma exhibendam.

Rec. *Cort. peruv.* ℥j
⊖ ✱ *depur.* ℥j
☍ ♋ *cinamom. gtt.* iij
Syr. cent. min. q. ſ.
M. f. l. a. Elect. d. ad fictile.
S.

Fieber Latvverge darvon alle zvvey Stunden nach dem Anſtoſſe eine gute Meſſerſpize voll zu nehmen, und etliche Schælgen The darauf zu trincken.

Digitized by Google

CASUS II.

De

FEBRE TERTIANA DUPLICI

Hiſtoria.

VIr 40. annorum temperamenti bilioſi poſt ſpontaneam aliquot dierum laſſitudinem crurumque debilitatem die 20. Sept. anno ſeculi præſentis 1706. hora VI. veſpertina horrore aliquo corripitur cum totius corporis incaleſcentia, capitis dolore, ſiti agrypnia, pulſu celeri & forti, quæ cum 12. circiter horas duraſſent in largum ſudorem deſierunt urina abhinc rubicunda, & quaſi flammea excreta. Quamvis autem perſuaſione mulierculæ deceptus Eryſſipelas eſſe crederet, adeoque nihil periculi ſubeſſe nihil omnius tamen die ſubſequente 21. ſc. Sept. hora 2. pomeridiana redibant ſimptomata; & quidem longe vehementiora cum vomitibus crebris materiæ bilioſæ, cardialgia, ſumma virium debilitate die 22. Septemb. antiquam typum tenebat, & hora circiter VI. morbus revertebatur: unde anguem ſub herba latere exiſtimans æger medicum vocat, eumque tum de morbi nomine, tum auxilio & diæta conſulit.

RESOLUTIO.

§. 1.

COnſideranti omnia & ſingula phænomena in præſenti caſu recenſita primo intuitu occurret ægrotum hunc laborare *febre &* quidem

quidem non ſimplici, ſed compoſita ex duabus tertianis, unde etiam *tertiana duplex* appellatur. Commode definiri poteſt quod ſit *febris intermittens quotidie ſed horis diverſis alternando recurrens, orta a motu ſanguinis inæquali, & conjuncta cum cardialgia, cephalalgia, & aliis ſymptomatibus.*

§. 2. Adeſſe autem hunc, & non alium affectum demonſtrant, 1. *eſſentialiter inhærentia* ſeu concomitantia horror cum totius corporis incaleſcentia, quæ quotidie quidem ſed horis admodum diverſis alternando in paroxyſmo conſpicitur. Idem faciunt 2. *antecedentia* ad hunc affectum alias diſponentia, uti ſunt ætas activior & prima virilis, temperamentum bilioſum, & tempus anni autumnale. Nec 3, abludunt phænomena hunc morbum *conſequentia* cardialgia, dolor capitis, vigiliæ, pulſus celer & fortis, ſudor largus, & urina flammea.

§. 3. *Subjectum morbi* ſeu pars affecta eſt totum corpus præcipue tamen muſculi tanquam organa motus voluntarii, & fibræ carneæ ſive tubuli illi poroſi, per quos ſanguis propulſus in venas revertitur. *Subjectum cauſæ* vero ſanguis eſt, ſive maſſa humorum per totum corpus circulata, & fomiti febrili focum præbens.

§. 4. *Cauſa proxima formalis* hujus febris eſt intenſior, & inæqualis motus ſanguinis per partes corporis poroſas, venas & arterias. Perficitur autem motus tonicus denſatione, & relaxatione cumque in finem a natura inſtituitur, ut id quod in mixtura corporis ſolutum eſt ſecernatur, & excernatur. Et quemadmodum hic motus moderate, ordinate, & ſucceſſive a natura inſtituitur in ſtatu ſ. n. a ita tranquilla ſua continuatione tam inſtrumentorum, quam materiæ movendæ vitio in febribus conſpicuo natura dimovetur, variisque modis intenditur, & alteratur.

§. 5. *Cauſa proxima materialis* propter quam natura in hac febre a tranquilla, & ordinata ſua continuatione dimovetur eſt abundantia partium bilioſarum ſive ♀earum: quod vomitus bilioſi in præſenti caſu recenſiti probare videntur.

§. 6. Sponte inde fluit *connexio* ratioque *ſymptomatum* ſuperius recenſitorum. Aucto enim motu fibrarum tremulo & horripilatorio *frigus* percipitur: his ſtricturis remittentibus maſſa humorum ad exteriora impetuoſius movetur: unde *calor ille præternaturalis, pulſus*

Digitized by Google

ſus celer & frequens, *ſudorque* proveniunt: quo febris utpluriſmum terminatur vel quoad totum, vel quoad ejus paroxyſmum. *Certis vero horis redit*, quia interea tanta quantitas materiæ febris generatur, quantum ad novum paroxyſmum requiritur. Sanguis ad caput delatus vaſa diſtendit, unde *dolor capitis*, *& vigiliæ*. Humidum a calore diſſipatum, *ſiti urinæque flammeæ* tradit originem. *Vomitus* præterea adſunt a materia bilioſa in ventriculo collecta: unde etiam *anxietas præcordiorum*, tandemque *virium debilitas* a paroxyſmo ſæpius recurrente, & ♌ conſumente.

§. 7. *Ex cauſis remotis* plures huic morbo anſam dederunt: in caſu præſente autem temperamentum bilioſum, ætas & anni tempus recenſentur, unde hæc febris emanavit. Partes enim bilioſæ in ſanguine abundantes craſin ejus turbare, variasq; motuum ataxias inducere ſolent; ad quas augendas plurimum valet ætas junior, activior & ſatis vegeta. Huc etiam facit tempus autumnale imprimis, & æſtati ſuccedens: in quo teſte experientia febres intermittentes epidemice ſæpius graſſari ſolent.

§. 8. Quod *prognoſin* concernit febres intermittentes periculo quidem carent: compoſitæ autem plus moleſtiæ, & negotii creare ſolent; cum ob nullam, vel paucam intermiſſionem vires ſe recolligere non valeant. Quoniam tamen temperamento, & ætati conveniens eſt, ideo reconvaleſcentiam ſpondemus, ſpemque ſalutis ægro facere poſſumus.

§. 9. In Cura hujus morbi 1. *Cauſæ externæ erunt removendæ*, 2. *materia peccans ex primis viis expellenda*, & 3. *Orgaſmus humorum febrilis ſiſtendus*.

§. 10. *Primæ indicationi* ſatisfaciet diæta conveniens. Hunc in finem eligatur *aer* temperatus ad calidum magis quam frigidum inclinans ut tranſpiratio æqualis ſervari poſſit. Huic ſuccedunt *cibi*, & *potus*, quorum uſus legitimus plurimum valet ad febres tollendas. Cibos itaque capiat exigua in quantitate cum ſtomacho jejuno exiſtentente non tantum cicuretur, ſed interdum prorſus abigatur febris. Cerevifia porro exulet, quæ febricitantibus nocet. & in potum cedat vinum aqua fractum, infuſum theæ, aut alia decocta aperientia. *Somnus* omni modo procuretur febricitantibus proficuus, & *quieti* indulgeat in hoc morbo ſalutari. Ratione *excernendarum*

rum ſecretio, & excretio humorum promoveatur, & alvus quotidie ſuo fungatur munere. *Affectus animi* denique exulent ira, terror & metus.

§. 11. *Secundam indicationem* emeticis obtinebimus: quorum uſus in hoc morbo erit egregius. Inter illa eminent præter ſuperius jam recenſita infuſiones ♁iales croci metallorum, vitri ♁ &c. quæ poſt aliquot vomitiones largum ſudorem in lecto movent: parantur autem ita.

Rec. *Vitr.* ♁ *gr. vj. Infund. in vini* ℥j. *ſtent per noctem mane filtr, & d. pro doſi.*

§. 12. *Tertiæ indicationi* incidentia, detergentia, & alia antifebrilia ſatisfaciunt. Prioris generis ſunt ex regno vegetabili amara de quibus in ſuperioribus, e regno minerali ♂*tialia* cum ⊖ibus mediis v. g. ⊖ *dig. Sylv.* ⊖✱, ♀ ♃ *lat. arcan. dupl.* ♀♀ *ſat.* ∀ *fol.* ♀, *ſolar. lap.* 69. quæ varia forma præſcribi poſſunt. Sic in forma pulveris.

Rec. *Lap.* 69. *pp.*
♀ ♃ *lat. aa.* ʒj.
⊖ *dig. ſylv.* ℈j.
M. f. pulv. div. in 3. *part. aqu. S.*

Eroeffnende Pulver darvon Morgens eines in The zu nehmen:

Rec. *Antihect. Poter.*
Arcan. dupl. aa. ℈j
Fl. ⊖✱ ℈ß.

M. f. pulv. div. in 3. partes æquales S. ut ante.

§. 13. Ad poſteriora pertinent antifebrilia tam communia, quam moderna ſelecta. Ad illa pertinent ſpecif. antif. Croll. conch. pp. reg. ♁ medic. ex quibus varii pulveres parari poſſunt, & ante paroxyſmum adhiberi. Si his remediis malum nondum cedit tuto confugere licet ad chinam chinæ, & ſecundum *Sydenhamium* hunc in modum adhibere.

Rec. *Pulv. cort. peruv.* ʒj.

Digitized by Google

Conſ. Roſ. ℥ij.

M. f. l. a. elect. S.

Fieber Latvverge alle 2. Stunden nach dem Anſtoſs einer Caſtanien groſs zu nehmen. Hac confectione conſumta repetatur adhuc tribus vicibus interjectis ſemper XIV. diebus.

CASVS III.

De
FEBRE INTERMITTENTE QUARTANA

Hiſtoria.

V*Ir* 40. *annorum plus minus melancholicus, & cogitabundus cibis mali ſucci braſſica ſc. muria condita, carnibusq́ fumo induratis aſſuetus tempore autumnali pluvioſo circa veſperam incidit in horrorem cum inſequenti æſtu, cephalalgia, ſiti &c. Diebus conſequentibus paulo melius ſe habet: quarto vero die eadem redeunt ſymptomata cum tuſſi ſicca. Urina & pulſus variant. Tempore enim intermiſſionis modo ordinario ſe habent: in paroxyſmo autem illa rubicunda, & hic celer & fortis eſt. Remedia quidem hactenus plura tentata ſunt ſed fruſtra: unde quæritur quid faciendum.*

RESOLUTIO.

§. 1.

AFfectus hic dicitur *febris quartana*, quia paroxyſmus quarto quovis die revertitur: & definitur quod ſit *febris intermittens quarto que-*

quovis die ægrotos adoriens, orta a motu ſanguinis inæquali & conjuncta cum dolore capitis, ſiti, tuſſi ſicca, & aliis ſymptomatibus.

§. 2. Hujus præſentiam declarant tam eſſentialiter inhærentia, quam antecedentia, & conſequentia. E prima claſſe ſe ſiſtit horror & calor cum iteratione paroxyſmorum ab ultimo paroxyſmi die quarto contingente. E ſecunda claſſe ætas prodeunt conſiſtens, temperamentum melancholicum, cibi mali ſucci, fumo indurati, quibus æger noſter uſus eſt nec non tempus autumnale, & pluvioſum. Tandem & ultima claſſis ſuum addit ſymbolum dolor capitis, ſitis, mutatio pulſus, urinæ: quæ omnia febre quartana laborantibus familiariter accidere ſolent.

§. 3. *Subjectum* hujus *morbi* ſunt partes corporis humani, præcipue autem fibroſæ ab acido vellicatæ; *cauſa* autem ſedem ſuam in primis viis & Maſſa ſauguinea habet.

§. 4. Quoad *cauſam proximam formalem* cum reliquis febribus intermittentibus illa convenit: & conſiſtit in intenſiore motu ſanguinis per partes corporis poroſas, cor, venas, & arterias.

§. 5. *Cauſa paroxyma materialis* motus hujusmodi febriles excitans materia quædam acido viſcida & tenax eſſe videtur, quæ in primis viis utplurimum hæret & maſſam ſanguineam talismodi intemperie inquinat.

§. 6. Ex hactenus dictis non difficile eſt, *rationem ſymptomatum* deducere. Incidit enim *in horrorem*, ob ſpaſmodicam partium contractionem, motumque tremulum. Inſequitur *æſtus* a motu ſanguinis impetuoſiori ad exteriora, *dolor capitis* a ſanguine ad cerebrum delato, vaſaque ibi diſtendente, & *ſitis nimia* a defectu humidi, quod per calorem diſjicitur. *Pulſus & urina typum paroxyſmorum ſequuntur:* unde tempore paroxyſmi mutantur, & ob circulationem auctam pulſus celer, & ob partes ♀eas extraverſas urina rubicunda apparet: extra illum autem naturaliter ſe habet.

§. 7. Cauſæ hujus mali remotiores, vel occaſionales variæ fuerunt. Ex rebus naturalibus ſeſe offert ſexus virilis, qui licet totum negotium non diſtinguat, prærogativam tamen quandam oſtendit virilis præ ſequiore. Huc accedit ætas virilis, & adhuc ſatis vivida cum temperamento melancholico: quæ plurimum valent ad hujusmodi humores præternaturales producendos. Ex rebus

non

Digitized by Google

non naturalibus cibi mali ſucci, & induratæ huc pertinent: quibus ægrum noſtrum uſum fuiſſe in præſenti caſu relatum legimus. Nec aer excuſandus erit, qui tempore autumnali pluvioſus utplurimum obſervatur, & ad ejusmodi materiam producendam maxime accommodatus.

§. 8. Quod *prognoſin* concernit notandum erit, quod hic morbus non ſit periculoſus maxime tamen lentus & per autumnum ſæpe, hyemem, ver & ultra durans, nec ullo medicamento cedens, poſtea vero circa ſolſtitium æſtivum ſponte abiens. Hinc etiam ægrotum noſtrum extra periculum eſſe judicamus.

§. 9. In *Cura* eo maxime reſpiciendum ut 1. *remotis cauſis externis morbum alentib⁹ 2. vitioſa materia in primis viis herens blande educatur, 3. Obſtructiones reſerentur, & orgaſmus humorum ſiſtatur.*

§. 10. *Primo ſcopo* obtinendo inſervit diæta legitima, debitaque rerum VI. non naturalium adminiſtratio. Hunc in finem vitetur *aer* craſſus, frigidus gravis ac denſus, & eligatur ſerenus, humidus, & tenuis. Porro abſtineat æger ab omnibus alimentis, & *cibis* craſſis, in ſuperioribus relatis, flatulentis, acidis, & ⊖ſis, nec non ab omni cibo copioſo. Præſtat enim ſemper ventriculo vacuo febrim ſupervenire quam cibis repleto. Poterit etiam inter cibos ⊖ vol. °°oſum, aut Elixir quodam ſtomachicum ſumi. *Motum & quietem* quod concernit, in illis ſervetur mediocritas, *alvus* inſuper ſit *aperta*, ſibique caveat ægrotus ab *omni perverſa animi commotione.*

§. 11. *Secundam indicationem* purgantibus, & vomitoriis obtinemus; ſed de vomitoriis in ſuperioribus jam egimus. Inter purgantia leniora ſe commendant corrigente ſimul virtute prædita v. g. *fol. ſenn.* Rad. *Rhabarb. Mechoac. alb.* quibus pro re nata abſinth. addi poteſt *cent. min. fumar.* & ſequens fieri formula.

Rec. *Hb. Abſinth.*
Card. ben.
Cent min. aa. m. ij.
Fl. acac.
Perſic. aa. m. j.
Rad. Rhabarb.
Mechoac. aa. ℥iij.

Fol.

Digitized by Google

Sol. fenn, ʒ ß.
Pulpul. maj.
Man. an [illegible]
⊖ ♀ ʒ ß.
[illegible] *d. ad* [illegible]

[illegible] ein und ein halb Maaß Wein, de quo omni mane ſu-
[illegible]

[illegible] aperientia, diaphoretica & antid[illegible]
[illegible] Primi generis ſunt [illegible], quæ ⊖ [illegible] *arcano* [illegible]
[illegible], aut [illegible] varie exaltari poſſunt & ſequenti mo-
[illegible]

Rec. [illegible] *ſolis*, [illegible]
[illegible]
[illegible] *part.* [illegible]
[illegible] alle Morgen [illegible]
[illegible]

[illegible] diaphoretica ſunt [illegible] ⊖ [illegible], quæ [illegible]
[illegible] & ad ʒ ß. [illegible] paroxyſmum exhibentur, [illegible] ♀
[illegible], quæ va-
[illegible] poſſunt.

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] paroxyſmum expectando ſudorem.

[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible] *gr.* [illegible]
Camph. gr. [illegible]
[illegible]

[illegible] hoc modo [illegible] in
[illegible], & [illegible]
[illegible] v. g.

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] denn [illegible]

ſſimus alternis diebus ingraveſcens. Conſentiunt etiam 2. *antece-ſtentia* ætas juvenilis, plethora, abuſus 🜄, & iter pedeſtre aquo ſumme uit debilitatus. Nec abludunt 3. *conſequentia* ſitis ardens, dolor ca-pitis, vigiliæ, deliria, dulcedo nauſeoſa in ore, pulſus celer, fre-quens, & inordinatus, urina rubicunda, pellucida, abſque ſedi-mento.

§. 3. *Subjectum morbi* ſeu pars affecta eſt habitus corporis, ſive partes illius molliores: *cauſæ* autem ſunt ventriculus, inteſtina, & maſſa ſanguinea.

§. 4. *Cauſa proxima,* eaque *formalis* eſt motus humorum con-citatior, & inæqualis per partes corporis poroſas.

§. 5. *Cauſa proxima materialis* propter quam talis motus a na-tura inſtituitur eſt cruditas nidoroſa, ſive humores putrilagnioſi in-timis viis, & maſſa ſanguinea contenti.

§. 6. Sponte inde fluit *ratio ſymptomatum* in præſenti caſu recen-ſitorum. *Calore totius corporis intenſiſſimo corripitur*, qui contingit a ve-hementiſſimo, & quaſi attritivo motu ſanguinis in corpore, *qui al-ternis diebus ingraveſcit* ab acceſſione intermittentis. *Sitit ardenter* propter defectum humidi. *Caput dolet* quia ſanguis in cerebro con-geſtus vaſa in membranis capitis contenta premit, & diſtendit: un-de etiam *pulſationes arteriarum, vigiliæ, & mentis turbationes* oriuntur. Adhuc *dulcedinem nauſeoſam* in ore percipit, quam cruditates nidoroſæ in ventriculo contentæ producunt. *Pulſus eſt celer, frequens, & in-æqualis* a compreſſione cordis inæquali per quam ſanguis frequenter, & inordinate in arterias exprimitur, taliſque pulſus efficitur. *Urina conſpicitur rubicunda, pellucida, & ſine ſedimento* a defectu humidi & particulis 🜔ino 🜍eis per calorem exaltatis.

§. 7. *Cauſæ occaſionales* ſunt ætas juvenilis, plethora, motus in ſolitus, & abuſus 🜄. Prima operatur M. S. ad circulationem ineptam reddendo, & motum ejus internum concitatiorem reddendo. Re-liqua motum ſanguinis turbant, & abuſus 🜄 liquorem gaſtricum corrumpit, anſamque præbet humoribus putrilanginoſis.

§. 8. In *prognoſi* notandum acutarum incertas eſſe prædictio-nes, febreſque continuas periodicis intermittentibus periculoſiores. Quoniam tamen æger adhuc eſt juvenis fore ſperamus, ut conveni-entibus adhibitis remediis priſtinæ ſanitati reſtituatur.

Digitized by Google

§. 9. Ut hoc conſequamur *cura* maturanda erit I. *cauſas externas removendo.* II. *humores præternaturales evacuando.* Et III. *Maſſam ſanguineam depurando, & orgaſmum humorum ſiſtendo.*

§. 10. Juxta *primam indicationem* diæta conveniens inſtituatur, debitaque rerum non naturalium adminiſtratio. Hunc in finem vitetur *aer* craſſus, frigidus, gravis ac denſus, & eligatur ſerenus, lucidus, & tenuis. Porro abſtineat æger ab omnibus *alimentis*, & cibis craſſis, flatulentis, acidis, & ⊖ſis, nec non ab omni cibo copioſo. Multum præterea bibat ſed nec nimis calide, nec nimis frigide. Loco *potus* ordinarii in uſum vocetur decoctum CC, ſcord. ſcorzoneræ, emulſio ex ſem. IV. frig. maj. & cerevifia tenuis cui Tr. fl. bell. inſtilletur. *Quieti* indulgeat *& ſomno.* Alvus præterea ſit libera, & fluida: quæ ſi non aperiri poteſt laxantibus internis, clyſteribus evacuetur aliquoties reiteratis. *Animus* denique ſit compoſitus & ab omnibus inordinatis motibus remotus.

§. 11. Vi *ſecundæ indicationis* vena in brachio aperiatur, ſanguisque ad aliquot uncias extrahatur. Plethora ſic imminuta primæ viæ emeticis, & alvus clyſteribus evacuandæ veniunt. Inter Emetica ♀ *emet. rad. Hipecac. inf.* ♁*ialia, ſyrup. rub. id. emet* & alia eminent: quæ ſub varia forma adhiberi poſſunt. v. g.

Rec. *Rad. Hipecac.* ℈ß.
♀ *emet. gr. j.*
Sachar. opt. gr. vj.
M. d. pro doſi vel

Rec. ▽ *Fl. acac.* ℥j.
Syr. rub. Id. emet. ʒij.
M. d. pro doſi.

§. 12. *Tertiæ indicationi* præcipitantia, acida, & blandiora diaphoretica ſatisfaciunt. Primo loco itaque adhibeantur *lap.* 69. CC. *ſ.* △*e, mater perl. Tr. Bez. Mixt. ſimpl.* ex quibus variæ formulæ parari poſſunt v. g.

Rec. ▽ *Fl. Samb.*
Card. Bened. aa. ℥iß.

Tr. Bez.

Digitized by Google

Digitized by Google

CASUS. V.

DE FEBRE CONTINUA BENIGNA.

Hiſtoria

Virgo quædam haud infimæ condicionis facie rubicunda, roſeaque inſignis, cum menſe Junio ob intentiſſimum æſtatis fervorem veſtes ſolito tenuiores indueret veſperi male ſe habet, inde nauſea & opreſſione ventriculi afficitur, poſtero die præcedente aliquo rigore calore inſigni, atque inſolito, ut & ſiti clamoſa corripitur. Lingua atque fauces prorſus aridæ, & muco quodam cænoſo abductæ ſunt. Adeſt præterea inſignis cephalalgia, cum temporum pulſatione moleſta. Vigiliis pariter nocturnis vexatur, alvus admodum pertinax eſt, urina rubicunda, & flammea, quæ medico afferri jubetur ut exinde conjiciat, qualis ſit affectus, unde ortus, an quoque ſit curabilis? Medicus urinæ ſoli non fidit, ægram viſitat, & in priori ſtatu reperit, tactoque pulſu eum fortem, & celerem obſervat. Quæritur quid agendum?

RESOLUTIO.

§. 1.

EX phænomenis in præſenti caſu recenſitis conſtat hanc virginem laborare *febre continua ardente benigna.* Dicitur autem ita, quia paroxyſmi non intermittunt, ſed continuo durant nullaque ſigna malignitatis adſunt.

§. 2. Præſentiam ejus demonſtrant *eſſentialiter inhærentia*, qualia ſunt rigor, illique ſuccedens calor continuus. Hoc faciunt etiam *antece-*

antecedentia ætas ſcilicet junior, temperamentum ſanguineum, tempus æſtivum, & veſtium mutatio; nec non *conſequentia* ſitis clamoſa' lingua & fauces aridæ, cephalalgia, temporum pulſatio, vigiliæ alvus pertinax, urina rubicunda & flammea pulſus celer, & fortis

§. 3. *Subjectum* ſeu partem affectam conſtituit totus habitus corporis poroſus: cauſa autem in primis viis, & maſſa humorum ſtabulari videtur.

§. 4. *Cauſa proxima formalis* eſt intenſior, & inordinata maſſæ ſanguineæ commotio;: *materialis* autem ſunt partes inæquales & heterogeneæ ſecernendæ, & eliminandæ ob inſenſibilem tranſpirationem ſufflaminatam hactenus retentæ.

§. 5. Inde enim non difficile eſt *connexionem ſymptomatum* deducere, ſiquidem intenſior motus ſanguinis *calorem*, & alia ſymptomata producit. *Siti clamoſa* corripitur ob defectum humidi: unde *fauces etiam linguaque prorſus areſcunt* Adeſt præterea *inſignis cephalalgia* a ſanguine in cerebro congeſto, vaſaque comprimente, & diſtendente. *Tempora pulſant* quia ſanguis celerius per artus movetur. *Pulſus celer, & fortis depreprehenditur*, quia ſanguis ſyſtole cordis fortius exprimitur, arteriaſque fortius & celerius dilatat, & conſtringit. *Vigiliis nocturnis vexatur* ob celeriorem ſanguinis, & ♌-tuum motum. *Urina* denique *rubicunda eſt & flamma* inſtar radians, quia particulis aqueis non diluitur, partesque 🜔nio-🜍cæ a calore concentrantur, & exaltantur.

§. 6. Ex *cauſis occaſionalibus* anſam huic materiæ producendæ ætas præbuit, temperamentum ſanguineum, potiſſimum autem pororum obſtructio, & tranſpiratio prohibita.

§. 7. In *prognoſi* acutorum quidem ſunt incertæ prædictiones: ſperamus tamen in hac virgne vegeta hanc febrem non adeo periculoſam fore: & quoniam nulla malignitatis ſigna adſunt ſpes ſalutis, & reconvaleſcentiæ promittenda videtur.

§. 8. Interim ut hæc ægrota noſtra in integrum reſtituatur *cura* maturanda erit & ſequentibus indicationibus perficienda I. *remotis cauſis externis* II. *humores præternaturales ex primis viis, & maſſa ſanguinea evacuentur* & III. *Orgaſmus humorum eo dirigendus ut reliquiæ exterminari poſſint.*

Digitized by Google

§. 9. *Primam indicationem* implet [illegible] temperatus neque [illegible] nec regimen externum [illegible] externo defendendus [illegible] annotates ordinat. [illegible] pleno [illegible] concedatur largus ex [illegible] aqua ſimplici cum [illegible]

§. 10. [illegible] prohibet. [illegible]

[illegible]

§. 11. [illegible]

[illegible] *Julep.* [illegible]

CASUS VI.

DE FEBRE MALIGNA.

Hiſtoria.

STudioſus de cætero ſanus variis hinc inde affectibus epidemice graſſantibus per dies aliquot inſueto artuum languore ſine manifeſta cauſa corripitur cum appetitu proſtrato. Mox horripilatione quadam corripitur ſubſequente calore continuo quidem ſed non ita magno. Sitit intenſe, ita ut fauces & lingua cruſta quaſi glutinoſa ſint obducta, quam ob cauſam aquam ſemper flagitat, cereviſiam vero prorſus reſpuit. Vires adeo ſunt proſtratæ ut lecto ſemper affixus hæreat, nec ſurgere valeat, quamvis ob inſignes cordis anxietates, Herzens Angſt uti loquitur hinc inde ſe jactitet. Noctu diuque ſomno caret cum inſigni capitis dolore. Tandem etiam diarrhæa quædam obſervatur cum imminentibus animi deliquiis. Urina clara ſed intenſe tincta pulſus celer frequens, & parvus. Petit conſilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

AffectUm præſentem *febrem malignam* eſſe demonſtrant (1) concomitantia ſive *eſſentialiter inhærentia* horripilatio & calor con, tinuus cum ſumma virium proſtratione.(2) *Antecedentia* Epidemica anni conſtitutio, languor artuum inſuetus cum appetitu proſtrato. (3) *Conſequentia* ſitis intenſa, lingua cruſta obducta, cordis anxietates, vigiliæ, dolor capitis, diarrhæa, animi deliquium, urina clara & intenſe

ſe tincta, pulſus celer frequens & parvus: quæ omnia febrem malignam adeſſe infallibiliter indicant, atque demonſtrant.

§. 2. Agnoſcit atem hic morbus pro *parte affecta* maſſam ſanguineam particulis aqueis gelatinoſis, & purpureis conſtantem cum orificio ventriculi ſiniſtro, quod cardialgia & inquietudines demonſtrant.

§. 3. Ordine ad *cauſarum* conſiderationem jam devolvimur, & *proximam formalem* conſiſtere dicimus in putredinoſa & deſtructoria elementorum ſanguinis diſſolutione, ſive ſeceſſione particularum a ſitu & ordine ſuo, quem habent ſ. n. leges: *materialis* autem ſunt miaſmata maligna & virulenta ſanguini communicata.

§. 4. Ex his ita ſuppoſitis facile *phænomena* in præſenti caſu recenſita poterunt *explicari*. Hujusmodi enim miaſmata ad corpus delata tyrannidem ſuam ibi exſerunt, actionesque tam vitales, quam animales deſtruere conantur. In partibus externis hærentes tonum illarum, & tenſionem relaxant: unde *languor* ille & *laſſitudo inſolita*. Ad ventriculum, & primas vias delata fermentum ejus corrumpunt: unde appetitus proſternitur, & in ſiniſtro ejus orificio hærentia *cardialgiam*, & alia ſymptomata excitant. Sanguini permixta texturam ejus deſtruunt, & ad motum ineptum reddere conantur. Ut huic reſiſtatur, motus ejus intenditur: unde *pulſus fit celerior frequentior, & parvus, calor augetur, vires proſternuntur, ſomnus prohibetur, animique ſequuntur deliquia.* Partes humidæ a calore abſumuntur unde *ſitis intenditur urinaque clara & intenſe tincta redditur.*

§. 5. Anſam & occaſionem huic malo ex *cauſis antecedentibus* conſtitutio Epidemica præbuit, & corporis diſpoſitio ad ejusmodi miaſmata ſuſcipienda.

§. 6. Ad eventum denique hujus febris malignæ accedendum erit, quem *Prognoſis* exhibet. Sunt autem febrium malignarum ſecundum Hippocratem, & alios practicos incertæ prædictiones. Hinc etiam nihil certi de eventu ejus vel ad vitam vel ad mortem determinare audeo, ut ut æger ob diarrhæam conjunctam in periculoſo ſtatu verſetur. Hoc tantum moneo quoniam patiens adhuc juvenis eſt, febrisque non adeo intenſa medicamenta convenientia adhuc locum invenire.

§. 7.

Digitized by Google

§. 7. In *Cura* itaque hujus mali ſequentes indicationes erunt obſervandæ ut I. *Cauſa externa removeantur* II. *fermentum malignum in primis viis adhuc hærens eliminetur & III. partes heterogeneæ e maſſa ſanguinea ejiciantur.*

§. 9. *Primæ indicationi* diæta conveniente ſatisfit: ut hæc legitime inſtituatur *aer* eligendus eſt temperatus, ſerenus purus & moderatus, lectique calor æquabilis: unde etiam vitia aeris variis odoramentis, & effluviis alexipharmacis corrigi poſſunt. Abſtinendum porro eſt a *cibo* copioſo, juſculis nutrientibus in copia ſumptis. Numquam etiam humida deneganda ſunt ſi appetat æger, modo ſint congrua: Inter hæc eminent *decoct. CC. rad. Scorz,* atque *hordei acuatum* ♎ ⊕ *dulc.* ♎ ℞ *phil. ſ. Tr. IV. ſl. cord. Situs* erectus in omnibus morbis malignis præſertim circa tempus criticum nunquam ſuadendus. *Quietus* potius æger ſit corpore & animo.

§. 8. Vi *ſecundæ indicationis* vomitoria caute & blande adhibenda erunt infuſiones nimirum ♁iales, & alia v. g.

Rec. Vitr. ♁ *gr. vj.*
Vini Rhenani ʒj
Stent per noctem in infuſione mane colentur & addatur
▽ *cinamomi* ʒj

§. 9. *Tertiæ indicationi* inſerviunt alexipharmaca & bezordica interquæ blandiora, & magis fixa eminent, qualia ſunt ex ſimplicibus 🜃 *ſigil. lap. bez. orient. & occident. raſ. CC. ex præparatis CC. ſine* △*e* ♁ ♁ & *alia*, & ex compoſitis præſtantiſſimæ virtutis ſunt *pulv. bez. Sennerti, Anglicus, Pannonicus ruber,* qui hoc in caſu ob Diarrhæam conjunctam laudatiſſimus: quæ ſub varia forma propinari poſſunt.

Rec. ▽ *ceraſ. n.*
Fl. ſamb. aa ℥ij
Pulv. bez. Angl.
CC. ſ. △*e pp. aa.* ℈ij
Bez. miner. ℈j
Syr. acetoſ. citr. ʒvj
*Ther. cœleſt. gr*iij
M. d. pro 3. doſibus lenem expectando ſudorem. Item
Rec. Pulv. pannon. rubr. ʒj
♁ *diaph.* ℈ij

♁ *Nat. pp.* ℈j.
Theriac. cœl. gr. iij.
M. f. pulv. d. ter. de die.

CASVS VII.

De VARIOLIS.

Hoch Edler, und Hocherfahrner, Mein inſonders Ho- geehrter Herr Doctor.

NAchdem mein jüngſtes Töchterlein von etvva 7. Jahren e- che Tage über Stechen im Kopffe und Rücken geklaget, a- einige Bangigkeit umbs Hertz, öfters übergeben, gr- Durſt und flühende Hitze, Zucken der Glieder, und truckenen- ſten empfunden, ſo haben ſich nach 4. oder 5. Tagen einige r- Stippegen unter dem Geſichte an Hænden und Füſſen gezeiget, es faſt das Anſehen gevvinnen vvill, als vvolten es die Blattern- ben. Nach dem es nun in drey Tagen keinen Stuhlgang geh- und man ſich beſorget, es mœchte ſonſt etvvas darzu ſchlagen, habe meinen hochgeehrten Herrn Dr. bitten vvollen, Ihme v- es dienlich iſt, ein Clyſtir zu verordnen, auch vvas ſonſten etv- nœthig ſeyn möchte, einzurichten. Wir vverden uns deſsvv- danckbahr erzeigen, inzvviſchen meines hochgeehrten Herrn- ctoris ergebenſter Diener verbleibend. N. N.

Reſponſio.

Edler und Hochgeehrter Herr, inſonders wert hgeſch- ter Freund und Gœnner.

AUſs deſſen an mich abgelaſſenen Schreiben habe mit gr- Betrübnnſs erſehen, daſs Ihn der liebe GOtt heimgeſu- und ſein liebes Kind mit den Blattern beleget hat. Nun i-

frey-

Digitized by Google

freylich an dem, daſs GOtt den ſeinen eine Laſt auffleget, aber er hilfft ſie auch tragen: vvird Ihme alſo auch ſein liebes Kind vviederumb ſchencken, und von ſothaner heſslichen Kranckheit nach ſeinem Vætterlichen Willen befreyen. Meines Orthes vvill nicht ermangeln demſelben mit Rath und That an die Hand zu gehen. Dem lieben Kinde, Oeffnung zu machen, und ein Clyſtirchen zu verſchreiben iſt mehr ſchædlich. Beſſer iſt es, daſs man die Auſstreibung der Blattern der Natur überlæſſet, und deren Wirckung vielmehr beſœrdert, als verhindert. Weil nun die Blattern jetzund eben herauſs kommen, ſo vvird folgende Milch nicht undienlich ſeyn v. g.

Rec. *Sem. Aquil.*
Napi aa. ℥iß.
▽ *Fumar.*
Card. Bened.
Galeg.
Scorz. aa. ℥j.
M. f. l. a. emulſio colat. add.
CC. *phil. pp.* ℈j.
♁ *Diaph.* ℈ß.
Sachar. perlat. *q. ſ.* S.

Auſstreibende Milch, œfſters ein Lœffel voll zu geben.

Mit dieſer Milch kan man ſo lange anhalten, biſs die Blattern anſangen zu ſchvvehren, da man folgendes Pulver brauchen kan.

Rec. *Pulv. Bez. Angl,* ℈ij.
♁ *nat. pp.* ℈j.
Myrrh. el. ℈ß.
M. f. pulv. S.

Sonderlich Pulver œfſters eine Meſſerſpitz voll darvon zu nehmen in Tauben Krob-Waſſer.

Wann die Blattern vvohl geſchvvohren vvird folgende Milch nicht undienlich ſeyn.

Rec. *Amygd.* ℥ij.
Sem. IV. fr. maj. aa. ℥j.
▽ *Roſ.*
Ceraſ. n.

Digitized by Google

Fl. til. aa. ℥j.

F. l. a. emulſio addatur.

⊕.

♁ *Diaph. aa.* ℈j.

Syrup. pap. alb. q. ſ. ad gratum ſaporem *S.*

Kühlende Milch öffters einen Löffel voll.

Wann ſie anfangen zu dorren gibt man folgende Eſſenz.

Rec. *EE. Myrrh. balſ.* ʒiß.

♄ ℈ß.

S.

Eſſenz zu 12. Tropffen in Warmer Brühe, oder in ordentlichem Getrâncke.

Ferner muſs das liebe Kind in einer gemâſſigten Wârme erhalten vverden, und vvird eine Matratze ſich ſein zum Deck-bette ſchicken.

Damit es aber keine Narben bekomme im Geſichte und auff der Haut, kan man folgende Salbe brauchen.

Rec. *Axung. hum.*

Sperm. cet. aa. ʒij.

🝆 *Amygd. d. gtt. vj.*

♀ *per deliqu.*

Jaſmin. aa. gtt. iiij.

Auff ein Tuch zu ſtreichen und über das Geſichte zu legen.

Die Speiſe muſs geringe ſeyn, und auſs Linſen oder Haver-Grütze bereitet vverden, der Tranck aber auſs Gerſten, geraſpelt Hirſch-Horn und Scorzoneræ Wurtzel.

Wann ſie dieſes alles vvohl in acht nehmen, ſo zvveiffele nicht an ervvünſchter Geneſung. Ich vvünſche indeſſen, der liebe GOtt vvolle die Cur ſegnen, und dem lieben Kinde ſeine vôllige Geſundheit verleihen. Verbleibend ſein bereitvvilligſter N. N. Med. Dr.

CA-

Digitized by Google

CASUS VIII.

De
OPHTALMIA.

Hiſtoria.

Mulier quædam temperamenti ſanguineo bilioſi ſummo æſtatis fervore in carpento peregre proficiſcitur, & in via cibis acrioribus vinoque generoſo utens primo dolore capitis non tamen continuo ſed vago corripitur cum quodam oculorum pruritu. Hæc vero inſuper habens ſucceſſive tam acerbo oculorum ardore, cibique faſtidio corripitur, ut medicum advocare neceſſe habuerit, qui oculos admodum rubicundos, lacrymasque fundentes reperit, caput ad tauctum plus juſto calidius pulſumque celerem, cætera bene ſe habente ægra, quæ levamen etiam atque etiam deſiderat.

RESOLUTIO.

§. 1.

COnſideratis omnibus, & ſingulis in caſu recenſitis pæhnomenis haud obſcure patet ægrotam hanc *Ophtalmia* laborare ſeu *oculorum inflammatione.* Eſt autem Ophtalmia *inflammatio membranarum oculi præſertim tunica adnata cum illius dolore, ardore, & rubore conjuncta.*

§. 2. Huic vero affectui illam obnoxiam eſſe conſtat (1) ex ſymptomatibus *concomitantibus*, & morbo huic *eſſentialiter inhærentibus*, qualia ſunt dolor oculorum acerbus, rubor, & calor tanquam conſueta inflammationis ſigna. Idem quoque faciunt 2. *Conſequentia* lacrymarum fuſio, caput calidum, pulſus celer, & alia. Sicut tandem

tandem hæc omnia confirmant 3. *cauſæ antecedentes* temperamentum ſanguineo bilioſum, ſummus æſtatis fruor, iter inſolitum, uſus ciborum acrium, & vini generoſi.

§. 3. *Subjectum* hujus morbi ſeu pars affecta ſunt membranæ oculorum inprimis autem adnata, quæ ſenſu gaudet exquiſito, veniſque & arteriis copioſis, quæ in hoc affectu valde turgent & conſpicuæ fieri ſolent.

§. 4. *Cauſa proxima* hujus mali, eaque *formalis* eſt interceptio, & ſtagnatio humorum circulantium in his partibus; *materialis* autem ſanguis & lympha particulis acris & bilioſis inprægnatus.

§. 5. *Symptomata* facile patent ex hactenus dictis, eorumque *ratio* facile inde reddi poterit. *Dolore capitis* corripitur, & *oculorum* aliquali *pruritu*, a strictura fibrarum, earumque irritatione, cerebrique meninges per conſenſum patiuntur, & dolore afficiuntur. *Ardor* inſuper accedit, *rubor oculorum*, & *dolor* ab inflammatione has partes corripiente, illasque extendente. *Lacrymas inſuper fundit*, quoniam glandulæ lacrymales comprimuntur, ſerumque in illis contentum excernunt. *Pulſus* denique *celer* eſt ob celeriorem ſanguinis motum has partes liberare molientem.

§. 6. *Cauſæ remotæ* anſam, & occaſionem huic malo præbentes ſunt temperamentum ſanguineo-bilioſum, æſtatis fervor, iter inſolitum, & uſus ciborum acrium, & vini generoſi: quæ omnia humores acres produxerunt, anſamque inflammationi dederunt.

§. 7. Quod *Prognoſin* concernit non immerito etiam atque etiam levamen deſideravit, cum ad ſuppurationem & ſphacelationem facile tendat, & cœcitatem inferat. Quoniam autem hoc malum adhuc recens eſt, principiis obſtandum erit, & videndum num ſanitas poſſit reſtitui.

§ 8. Hunc in finem *cura* maturanda erit, & ſequentibus indicationibus perficienda, ut 1. *remotis omnibus, quæ malo huic occaſionem dederunt, obviam eatur.* 2. *Humores ſtagnantes in ordinem redigantur, & temperentur* & 3. *digeſtio circa caput divertatur.*

§. 9. *Primam indicationem* obtinemus diætam convenientem imperando, quæ in legitimo rerum ſex non naturalium uſu conſiſtit. Hinc caveat ſibi ægrota ab *aere*, & vento frigido, fugiat aſpectum lucis, fumi, ignis, coloris rubicundi, vel albi. Abſtineat porro

ab

Digitized by Google

abuſu ♁tuoſorum, calidorum, acrium ⊖ium volatilium, allii, & cæparum vapore, nec non ab omni motu corporis vehementiore, & animi maxime iracundia.

§. 10. *Secundam indicationem* V.S. implet, uſus blandorum diaphoreticorum, diſſipantium & humorum acrimoniam temperantium. Primi generis ſunt ♁ *diaph. lap.* 69. ⦶ *& alia cum camphora mixta* v.g.

Rec. ♁ *diaph.*
Lap. 69. *pp. aa.* ℈ij.
⦶ *depur.* ℈j.
Camph. gr. iiij.
EE. anid. gtt. j.

M.f. pulv. de quo ſumatur ℈ß in ▽ fl. ſambuci.

His ſuccedunt humorum acrimoniam temperantia: quod facit *ſerum lactis tamarindinatum*, quod veſperi ſemper ad ℥iiij ſumi poteſt.

§. 11. Tandem ut *tertiæ indicationi* ſatisfiat derivandi fine *veſicatorium* in nucha applicari poteſt, *ſcarrificatio cum fonticulis* commendari. Divertendi fine etiam *purgantia clyſteres ſatis ſtimulantes* & pediluvia adhibentur ex herbis cephalicis parata.

§. 12. Externe *albumen ovorum c.* ▽ *roſ. conquaſſatum* applicari poterit, *vel mucilago cydoniorum cum camphora, ſacharo* ♄, *atque croco* maritari, & tepide applicari. Item *infuſiones croci* metallorum, *& collyria ex* ▽ *roſarum, tut. &c.*

CASVS IX.

De
ANGINA

Hiſtoria.

Vir 30. annorum temperamenti ſanguineo cholerici in convivio quodam vino incaleſcens, & poſt modum auræ frigidiori ſeſe

(Pp) exponens

Digitized by Google

exponens ſubito deglutiendi, & reſpirandi difficultate corripitur paulatim ingraveſcente. Hæc intra paucas horas adeo invaleſcit, ut omnem quem aſſumit potum naribus rejiciat, & non niſi erecto capite ſpiritum ducat. Collum tumet, & intenſe calet, fauces rubent, & ſiccæ ſunt. Pulſus adeſt celer, & frequens, urina intenſe tincta. Sitit intenſiſſime, & cum potum non poſſit aſſumere etiam atque etiam petit auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

HIc affectus eſt *Angina* ſive inflammatio muſculorum colli. Dicitur ita ab ἄγχω ſtrangulo, quia deglutitionem impedit, & reſpirationem tollit. Commode autem definiri poteſt quod ſit *inflammatio muſculorum faucium a ſtagnatione humorum circulantium orta.*

§. 2. Adeſſe autem hunc affectum demonſtrant 1. *eſſentialiter inhærentia* deglutiendi, & ſpirandi difficultas, quæ adeo invaleſcit ut potum naribus rejiciat, & erecto cervice ∽ ducat. Huc tumor colli accedit, calor, rubor & ſiccitas. Idem oſtendunt 2. ex *antecedentibus* ætas conſiſtens, temperamentum ſanguineo cholericum, abuſus vini, & auræ: nec non 3. *conſequentia* pulſus celer & frequens, urina intenſe tincta, ſitis intenſa &c. quæ omnia teſte experientia Angina laborantibus accidere ſolent.

§. 3. *Partem* ab hoc morbo *affectam* fauces conſtituunt, muſculi ſcilicet pharyngis cum larynge ſive capite aſperæ arteriæ, interdum etiam muſculi colli afficiuntur.

§. 4. Quod *cauſam proximam* attinet, *formalis* eſt ſtagnatio humorum in his partibus, ſive circulatio impedita & ſufflaminata: *materialis* ſunt ſangnis, & lympha particulis acribus & bilioſis abundans.

§. 5. Sponte exinde fluit *connexio* ratioq; *ſymptomatum. Deglutiendi, & reſpirandi difficultate corripitur* adeo ingraveſcente *ut potum naribus rejiciat, & erecto capite ſpiret.* Cauſa hujus rei eſt laryngis & pharyn-

pharyngis intumeſcentia, qui aeri, & potui vias intercludit. *Collum porro tumet, intenſe calet, fauces rubent, & ſicca ſunt.* Hæc ſunt inflammationis ſigna pathognomonica, & illius effectus. *Pulſus eſt celer & frequens* ob motum ſanguinis auctiorem has partes liberare molientem. *Urina eſt intenſe tincta cum ſiti magna*: ob defectum humidi a calore & motu diſſipati,& particulas ⊖ino ♀eas quæ a calore exaltantur.

§. 6. Anſam huic malo ex *cauſis occaſionalibus* præbuit ætas conſiſtens, & temperamentum ſanguineo cholericum. Incaleſcentia a vino, & auræ frigidiori expoſitio: quæ motum ſanguinis ſufflaminarunt, illumque ſtagnare fecerunt.

§. 7. Quod *prognoſin* concernit, notandum erit omnem Anginam eſſe periculoſam,& facile lethalem evadere poſſe cum primis cynanchen. Clauſis enim viis æger ſuffocatur, & ſine aere vivere nequit. Interim cum æger adhuc viribus conſtet & malum adhuc in principio ſit optima quoque ſperamus.

§. 8. Interim *cura* maturanda erit, & ſequentibus indicationibus expedienda. 1.*removeantur cauſa externa* 2.*humores ſtagnantes in motum agantur & reſolvantur* & 3.*ſi hac fieri nequeunt ſuppurentur.*

§. 9. Quod *primum indicationem* attinet diæta legitima erit præſcribenda ab adſtantibus æque ac ægroto obſervanda. Opera itaque ante omnia erit danda ut corpus ægri in moderato calore detineatur, hinc omni ſtudio vitetur calor lecti, & hypocauſti nimius: cum nimius calor,& nimium frigus in omnibus inflammationibus noceant. *Alimenta* porro adhibeantur humectantia. *Potus* aſſumatur tepidus, nec frigidus,& quidem exigua in quantitate. Clyſteribus emollientibus, & lubricantibus *alvus* aperiatur. *Motus* vitetur omnis, corpusq; & animus *inquiete* detineantur, ut humores ſtagnantes commode poſſint reſolvi.

§. 10. Quod *ſecundam indicationem* attinet V. S. ſub lingua mature inſtituatur, & ſi opus fuerit etiam major aperiatur pro modulo inflammationis, aliarumq; circumſtantiarum. Facta V. S. ne humores ad ſuppurationem tendant ſtatim *diaphoretica blandiora, fixiora* in uſum vocentur, & totius morbi decurſu cum ⊕ & *camphora* continuentur.

Digitized by Google

Rec. *Tr. Bez. Mich* ʒij.
EE. ſuccin.
Lignor. aa. ℈j.
Anodyn. ℈ß.
M. d. ad vitr. S.
Eſſenz zu 30. Tropffen. vel

Rec. ▽ *Card. Ben.*
Scorzon.
Papav. errat.
Fl. Samb.
Scabioſ. aa. ℥j.
Mandib. luc. piſc. ʒj.
♁ *Diaph.* ℈j.
Elix. pect. ʒß.
Extr. Liquir.
Scorz.
Scabioſ. aa. gr. vj.
Syr. pap. errat. q. ſ.
M. d. cochleatim.
Externe etiam gargariſmata & Emplaſtra adhibeantur. v. g.

Rec. *Rad. Alth.*
Malv.
Liquir. aa. ℥ß.
Hb. Prunell.
Scabioſ.
Card. Bened. aa. m. j.
Caric. pingu. no. vj.
Inciſ. contuſ. coqu in ſ. q. ▽ ſimpl. colat.

Rec. ℔ *iß.*
Syr. papav. errat.
Dia. mor. aa. ℥ß.
Eap. prunell. ʒj.
M. f. gargariſma. Is.

Rec.

Digitized by Google

Rec. *Empl. de melilot.* ℥j.
Sperm. cet. ʒiſs.
Camph. gr. iiij.
°°°*Scorpion.*
Amygd. d. aa. q. ſ.
M. f. Empl. collo imponendum.

§. 11. Pro *tertio ſcopo ſi materia* ſuppurata videtur conveniunt decocta pectoralia & traumatica v. g.

Rec. *Rad. chin.*
Liquirit.
Symph. maj. aa. ℥j.
Hb. pulmon.
Veron.
Tuſſilag. aa. m. j.
Fl. pap. errat.
Bugloſſ.
Borrag. aa. p. j.
Paſſul. maj.
min. aa. ℥ſs.
Sem. Aniſ.
Fœnic. aa. ʒij.
Inciſ. contuſ. d. ſ.
Species zum Tranck.

CASVS X.

De *PLEURITIDE.*

Hiſtoria.

Miles quidam gregarius præſidiarius intenſisſimo æſtatis fervore conis luſoriis ſeſe exercens, indeque ſumme incale-

Digitized by Google

ſcens hauſtum ▽ frigidæ ſatis largum ingurgitat ſitin: non minus, quam calorem illo mitigaturus. Paulo poſt dolore lateris punctorio intenſisſimo corripitur cum reſpiratione difficili & tuſſi. Facies rubet, & turget, Pulſus eſt fortis & celer, urina rubicunda. Uxor in ſummis anguſtiis conſtituta medicum vocat præſidiarium, & ab eo petit conſilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

PHænomena in hoc caſu recenſita demonſtrant hunc militem laborare *Pleuritide*. A Celſo vocatur dolor lateris punctorius, & definiri poteſt quod ſit *inflammatio pulmonum ſuperficiaria conjuncta cum febri acuta, dolore punctorio hujus vel illius lateris, tuſſi, & ſputo cruento, vel etiam purulento.*

§. 2. Præſentiam hujus affectus declarant 1. *Eſſentialiter inhærentia* dolor lateris punctorius intenſiſſimus, & reſpiratio difficilis, Ex *antecedentibus* intenſiſſimus æſtatis fervor, & motus quo valde incaluit, nec non aqua frigida copioſe, & ſubito hauſta maſſam ſanguineam ad coagulationem diſponens. Idem deniq; 3 faciunt *conſequentia* rubor & tumor faciei, pulſus fortis, & celer cum urina rubicunda.

§. 3. *Pars affecta* eſt pleura non tantum, ſed & ſuperficies & exterior pulmonum tunica: id quod non tantum patet ex ſectionibus pleuriticorum, verum etiam ex ejectione materiæ purulentæ atque cruentæ: quæ ſi ſubſiſteret inter pleuram, & muſculos quomodo ad pulmones accedere poſſet.

§. 4. *Cauſa proxima formalis* eſt ſtagnatio ſanguinis in his partibus, & *materialis* ſanguis ipſe ſtagnans, & ab acido plus minus coagulatus.

§. 5. Sponte inde fluit *ratio ſymptomatum* ſuperius recenſitorum. *Dolore lateris intenſiſſimo corripitur* a ſanguine has partes premente & extendente, *cum reſpiratione difficili* ob ſpaſmodicam fibrarum in muſculis thoracis contractionem. Reliqua ſymptomata a febre oriuntur cum pleuritide ut plurimum conjuncta.

§. 6.

Digitized by Google

[illegible] *Cauſæ* [illegible] etiam in caſu recenſentur. Potiſſimum [illegible] occupat refrigeratio poſt motum, & calorem ſubi[illegible] ſanguinis impedit [illegible] ſtagnare facit.

7. *Prognoſtice* malum periculoſum eſſe notat, quia eſt acu[illegible] a cordi vicina. Quoniam tamen a cauſa externa [illegible] principio innotuit, haud difficilem ejus curatio[illegible]

[illegible] *Cura* itaque erit maturanda, & ſequentibus indicatio[illegible], I. *remotis cauſis externis* II. *humores in motum agen*[illegible] *reſolvantur & diſſipentur* & III. *reliquiæ ſupperentur* [illegible] *reſtituantur.*

8. [illegible] implet Diæta conveniens. Temperatus inde ca[illegible] omnium optimus eſt, & vitandus *aer* ſem[illegible] *Potus* ut in omnibus acutis ſit [illegible] ordinarii decoct. rad. ſcorzon. paſſ. [illegible] ad[illegible] aliquot fl. papav. [illegible] eſt egregium. Porro [illegible] in omnibus inflammationibus, ita etiam in pleuri[illegible] ſuppreſſam quam laxam: quæ ſi tamen [illegible] id fiat non laxantibus, aut purgantibus. Exu[illegible], & in lecto *quietus* degat patiens, & calide [illegible] circulationem, & tranſpirationem inſenſi[illegible] *Somnus* [illegible] omni modo procuretur, [illegible] ab omnibus [illegible]

[illegible] *indicationi*, [illegible] V. S. diaphoretica anti[illegible] mixta ſatisfaciunt. v. g. *CC. ſine* △*e, Mand.* [illegible] *ſine* △ [illegible] *volatilia* [illegible] *camphora* [illegible] expulſiva *napi, citri, card. ben. Mar.* quæ in [illegible] *card. ben. fl. ſamb. ſcabioſ.* [illegible] pro[illegible] *v. g.*

℞. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Camph. gr. iij

[illegible] V. S. ▽ Card. Ben. [illegible] Vel in forma mixturæ.

℞.

Rec. ▽ *fumar.*
Scabioſ.
Fl. ſamb. aa ℥j.
CC. ſ. ▽*e pp.*
Mand. luc. pp. aa ʒj
Dent. apr. ʒß
Syr. Bapav. errat. q. ſ.
M. f. potio

S.

Stillendes und zertheilendes Trencklein [illegible] [illegible], und ſich darauf vvarm zuzudecken.

Vel

Rec. Sem. card. ben.
Mar.
Napi.
Citri aa ʒj
F. cum ▽ *card. ben.*
Mar.
Fumar.
Scorzon. aa [illegible]
S. a. Emulſio add.
Mand. luc. piſc. ʒjß
Sach. perl. par.

S.

Stillend, und zertheilende Milch [illegible] darauf zu ſchvvizen.

Externe conveniunt *Empl. diaphor.* [illegible] ea varia. v. g.

Rec. [illegible]
[illegible]

M. f. linimentum [illegible]

§. 11. [illegible]
erunt vocanda, de quibus videatur [illegible]
nec non cataplasmata & balſamica [illegible]
calia [illegible] v. g.

Rec. [illegible]
[illegible]

Chin. aa ℥ij
Hb. tuſſilag.
Veron.
Hedr. 🜄 ſtr. aa mj.
Sem. aniſ.
Fœnic. aa ℥ij

[illegible] contuſ. coq. in ſ. q. 🜄 ſymplic. colat.
Rec. ℔ ij
Syr. de ſymph. Fern. ℥ij
S.

[illegible] Bruſt-Tranck darvon Morgens Mittags und Abends [illegible] Glaſs voll laulich zu nehmen.

Rec. Balſ. 🜍 Tereb. ℥iß
♄ ℥ß
S.

[illegible] Balſam darvon alle Morgen 12. bis 15. Tropffen im obi- [illegible] zu nehmen.

CASUS XI.

De

NEPHRITIDE.

Hiſtoria.

[illegible] 50. circiter annorum poſt exercitationes juſto ve- [illegible]es, aut levem in Diæta errorem incidit ſubin- [illegible] obtuſum primo mox autem ſatis acutum in regio- [illegible] præcedente ſæpe frigore & horrore. Appetitus [illegible] cum vomitu, & torminibus abdominis inſignibus. [illegible] præterea cardialgia, & anxietates cordis inſignes ut quo-

uſque ſe vertat quieſcere non poſſit. Vrina eſt [illegible] *ſanguinea, in qua olim quandoque arenulas, & materiam* [illegible] *dam viſcidam excreverat: quæritur quid faciendum?*

RESOLUTIO.

§. 1.

Affectus præſens quoniam ſedem ſuam in regione lum[illegible] tiſſimum habet, quin inter *dolores nephriticos* [illegible] lus dubito. Id enim phænomena in hac hiſtoria rec[illegible] declarant. Hoc faciunt autem potiſſimum (1) [illegible] vel concomitantiâ dolor in regione lumborum [illegible] gore, & horrore interdum occurrente. Porro hos [illegible] *antecedentibus* habitus corporis obœſus, exerc[illegible] tiones, & alii errores & denique (3) ex [illegible] [illegible] vomitus, [illegible] abdominis, cardialgia [illegible] [illegible]: quæ omnia de præſentia nephritidis te[illegible] hil aliud eſſe indicant, niſi *præternaturalem ſang*[illegible] *congeſtionem in renibus, conjunctam cum dolore in re*[illegible] *febre, aliisque ſymptomatibus.*

§. 2. *Pars affecta* ſunt renes præcipue autem [illegible] membranoſæ, & nerveæ, tubuli ſcilicet [illegible] pelvis & ureteres. Conſtat enim exterior illorum [illegible] nutiſſimis vaſculis, & glandulis, ex qua ductus [illegible] valde exigui emergunt, qui undique a renum [illegible] ſus pelvim deducti, & in progreſſu in faſciculos col[illegible] las papillares conſtituunt. Singulæ iſtæ carun[illegible] ſis membranaceis in pelvim deſinentibus. Ab [illegible] inſignis ſeu pelvis membranacea in ureteres deſinens. [illegible] que pars una, vel altera, ex quibus renes componuntur, [illegible] reliquæ per conſenſum ſimul patiuntur.

§. 3. *Cauſa* hujus mali [illegible] [illegible]

[illegible] partiumque nervearum, membranacearum, [illegible]

Digitized by Google

[illegible], & contractio: *materialis* autem ſunt humores ſtagnan-[illegible].

[illegible] Hac ratione etiam *ſymptomata* in caſu recenſita facile poſ-[illegible]. Inter hæc eminent *tormina abdominis, apetitus dejectio,* [illegible], quæ ortum ſuum a ſpasmodica contractione nervorum [illegible] e plexu meſeraico in renes, inteſtina, & ſtomachum [illegible]. *Dolor* ſentitur admodum *acutus* a compreſſione, & [illegible] partium ſubjectarum. *Præcedit horror, & frigus* a com-[illegible] humorum febrili ſimul conjuncta: *urina autem eſt craſſa, &* [illegible] *calore*, & materia viſcida in renibus contenta.

[illegible] *cauſas remotas* exercitationes juſto vehementiores, [illegible] eminent: quæ anſam & occaſionem huic malo de-[illegible]

[illegible] Quoad *prognoſin* notandum hoc malum admodum eſſe [illegible], & moleſtum, cum renum perenchima deſtructum [illegible] mala ſequi ſoleant. In præſenti caſu autem mi-[illegible] eſſe videtur, quoniam ſymptomata non adeo ſunt [illegible]. Hinc etiam ſpes quædam ſalutis & reconvaleſcentiæ [illegible] videtur.

[illegible] hæc obtineatur *cura* maturanda erit, & ſequentibus [illegible] perficienda I. *Remotis cauſis externis* II. *dolores in paroxyſ-*[illegible] & III. *extra illum humores ſtagnantes reſolvendi, & eli-*[illegible]

[illegible] *ſcopus* legitimam rerum VI. non naturalium ad-[illegible] ſibi vendicat. Eligatur itaque hunc in finem *aer* tem-[illegible] *ciborum* acrium, ⊖ſorum, acidorum vitetur. Abſti-[illegible] vini, & potus fæculenti. *Alvus* ſervetur aper-[illegible] in quiete detineatur. *Motus* enim corporis vehe-[illegible], nec non ♀. ira, & alia *animi pathemata* inordi-[illegible]

[illegible] inſerviunt *clyſteres* V. S & alia demul-[illegible]

Rec. Rad. Alth.
Malv.
Lil. Alb. aa. ℥ß.
Hb. melilot.

♀ialis
Pariet. aa mj
Fl. papav. errat.
Chamom. aa p. ij
⊖ gemm. ʒij
Inciſ. contuſ. coqu. in ſ. q.
▽ ſimpl. tunc collatura.
Rec. ♃ß
Terebint. in vitell. ovorum ſolut.
Sach. Thom. aa ℥ß
D. cum inſtrumento pro adulto.

In uſum porro vocetur V. S. ad revellendum in [illegible] brachio inſtituta, externe regio lumborum inungatur [illegible]

Rec. Ungt. dialth. Fern. ℥j.
🝆 Amygd. d. ʒij
Scorp. ℈ij
M. f. l. a. linimentum regioni lumborum inungendum.

§. 10. Ut *tertiam indicationem* obtineamus diaph[illegible] ſpaſmodica, diuretica, & lithontriptica in uſum vocanda [illegible]

Prioris generis ſunt *& d[illegible] lap. 69. manas. ſu cin.* [illegible] *piſc.* ⊕ *& camph.* quæ cum aquis convenientibus *[illegible]* *errat. petroſelin.* & aliis ſub varia forma exhiberi poſſ[illegible]

Rec. Lap. 69. pp.
Succin. alb. pp. aa. ʒj.
⊕ *depur. ʒß*
Camph. ℈ß
M. f. pulv. div. in 6 part. æqu. S.

Stillende Pulver davon alle vier Stunden in [illegible] Waſſer eins einzunehmen.

Rec. ▽ Fumar.
Petroſel.
Fl. Pap. errat.
Malvae [illegible].
Syr. dialth. Fern. aa. ʒ[illegible]
M. S. Waſſer zum Pulver.

[illegible] cedunt diuretica, & lithontriptica e. g. oo *Amygd. d, carv.* [illegible] *ov. &* ▽ *conveniente* in emulſionem redactum. v. g.

Rec. oo *Amygd. d.* ℥ij

Terebinth. ʒß. *Solv.*

In vitell. ov. adde

▽ *petroſel.*

Fragar.

Haliacac. ana ℥ij

Syr. de alth. Fern. ʒß

M. d. S.

[illegible] und treibende Milch oeffters einen Löffel voll darvon [illegible] vor aber vvohl umzurütteln. Vel

Rec. *Tr.* ♁ ♀*ſat.* ʒij

♎ ⊖ * ʒj

EE. ep. ℈ß

[illegible] Eſſenz darvon Morgens 25. und Nachmittags 30. [illegible] in warmer Brühe zu nehmen.

CASUS XII.

De HAEMOPTYSI.

Hiſtoria.

M[illegible] *Françofurtenſis valetudinarius, macilentus, ſtri-* [illegible] *& anhelosus Schwalbaci acidularum curam aggre-* [illegible] *per aliquot dies hauriens, & abhinc motu ſolenni* [illegible] *quem calorem, & [illegible] circa pectus ſen-* [illegible] *aliquali* [illegible] *difficultate, atque tuſſi primum levi,* [illegible] *uſu aucta ſanguinem floridum exſpuit, reji-*

citque, adeo ut notabilem inde virium jacturam [illegible] *ret, lectoque affixus ſuccumberet. De ſua* [illegible] *ſollicitus aliquot medicorum tum præſentium opem* [illegible] *que ſimul conſulit an rebus ſic ſtantibus curam* [illegible] *tinuare poſſit nec ne?*

RESOLUTIO.

§. 1.

HIc affectus a medicis dicitur Hæmoptoe, vel *Hæmopt*[illegible] habet ab *ἁιμα* ſanguis & *πτύω* ſpuo, quia ſang[illegible] ſputum patientes rejiciunt. Definiri poteſt quod [illegible] *cum tuſſi ex pulmone, thorace, & aſpera arteria.*

§. 2. Hujus affectus præſentiam declarant. 1. *F*[illegible] augmentum tuſſis, & ſanguinis floridi rejectio. [illegible] bitus corporis frigoſus, macilentus & anheloſus, [illegible] & motus ſolennis. 3. *Conſequentia* notabilis virium [illegible] cuſtodia.

§. 3. *Subjectum* ſeu pars affecta ſunt pulmones, [illegible] ria, quæ organa reſpirationi dicata ſunt.

§. 4. *Cauſa proxima formalis* eſt eroſio [illegible] quens extravaſatio ſanguinis in illis contenti [illegible] particulis acribus imprægnatus conſtituit.

§. 5. Ex hactenus dictis *ratio ſymptomatum* [illegible] *Calorem & halitum circa pectus ſentit* [illegible] congeſtionem ſanguinis in pulmones factam [illegible] dens. *Tuſſit* porro, & *ſanguinem floridum* [illegible] rerum acrimonia ſanguinis fuit has partes [illegible] vaſatus ſertatu eaciendos. *Notabilem virium* [illegible] nimiam ſanguinis evacuationem, qua [illegible] partium cedit.

§. 6. *Cauſæ occaſionales* hujus mali habitus corporis [illegible] cilentus & anheloſus fuit. Huc acidularum [illegible]

Digitized by Google

[illegible] per ſanguinis motum intenderunt, ut vaſa in pulmonibus [illegible] rumperet.

Quod *prognoſin* attinet notandum erit hoc malum facile ſe-[illegible]in, pulmonum corruptionem, & plenariam [illegible]

[illegible] *Cura* itaque maturanda erit, & ſequentibus indicationi-[illegible]nda tam in, quam extra paroxyſmum.

In paroxyſmo *ſanguinis ejectio ſiſtenda erit* V. S. in brachio [illegible], interne ſimul dando adſtringentia, & opiata, qui-[illegible] fluxus, & exſpuitio fugata *reliquus extravaſatus diſjicia-*[illegible] reſolvatur. Priori ſcopo inſerviunt ſequentia v. g.

Rec. ▽ *Burſ. paſtor.*
Fol. querc. *aa* ℥jß
[illegible] ▽ *ſigil.* ℥j
Trochiſc. de carrabe ℨj
Syr. papav. errat.
Portulac. aa ℥ß
M. d. S.

[illegible]endes Træncklein auf dreymahl zu geben.

[illegible] *ſperm. cet. lap.* 69. ⊕, & alia inſerviunt v. g.

Rec. *Pulv. ſtipt. rubr.* ℨj
Croc. ♂ *adſtr.*
Lap. 69. [illegible] *aa* ℈j
Laud. op. gr. iij
M. d. pro 4. *doſibus.* *Vel*

Rec. *Elix. pect.* ℨij
E E. traumat. ℨij
Maſtich. ℨß
Anod. ℈ß
M. d. 25. Tropffen auf einmahl.

[illegible] Extra paroxyſmum *apertum* [illegible] *ſigilletur, & partes roborentur* [illegible] remediis v. g.

Rec. *Rad. conſol. maj.*
Diptamn. aa ℥ß
Hb. agrimon.

Per

Per fol.
Prunell.
Scabioſ. aa. m. j
Fl. Hyper.
Roſ. Rubr.
Symph. aa. p. ij.
Sem. Aniſ.
Fœnic. aa. ʒij.

Inciſ. contuſ. coqu in ſ. q. ▽ ſimpl. tunc.

Rec. *Colat. menſ. j.*
Syr. dialth. Fernel. ℥ij.
S.

Heilender Bruſt-Tranck, darvon œffters ein [illegible]

Poſſunt etiam pro re nata in hac potione ſumi evac[illegible], [illegible]rientia, & antiſpaſmodica.

§. 15. Tandem etiam cavendum, ne diæta nimis [illegible] ſervata medicamentorum efficaciam illudat. Hinc [illegible] nus acidulis omne frigus, ventique ſeptentrionales [illegible] non *aer* nimis calidus, & æſtuoſus. Ita quoque ab[illegible] *cibis* piperatis, aromaticis & ſupra modum calidis acid[illegible] nocent quoque vinum, & omnes liquores ♌tuoſi, [illegible] tamen concedi poteſt moderate ſumptum. *A terrore* [illegible] veat patiens nec non ab omnibus *animi, & corporis* [illegible]

CASUS XIII.

De

APOPLEXIA

Hiſtoria.

SEnex LXX. annorum temperamenti melanc[illegible] [illegible] ris nimium indulgens tempore hyemali neſcio quam [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

vitatem experitur cum vertigine aliquali ſæpius recurrente. Omnia vero inſuper habens tandem ſubito in terram concidit ut humi bos nihil audiens, aut videns nec vellicationes ſentiens partibus flaccidis, & omni motu deſtitutis. Reſpiratio eſt difficilis cum ſtertore, pulſus tardus & magnus. Adſtantes de vita ejus ſoliciti petunt conſilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

AFfectus hic quo ſenex noſter laborat eſt *apoplexia.* Dicitur ita ἀπὸ τοῦ ἀποπλήσσειν a percutiendo, quoniam illa laborantes de cœlo quaſi percuſſi videntur, & definiri poteſt quod ſit *ceſſatio functionum animalium, orta a motu ♌tuum depravato, conjuncta cum ſenſuum abolitione, ſtertore, motus depravatione, & aliis* ſymptomatibus.

§. 2. Huic vero affectui obnoxium eſſe ægrotum noſtrum patet ex ſymptomatibus eſſentialiter inhærentibus ſive concomitantibus, antecedentibus, & conſequentibus. Sic ex 1. *eſſentialiter inhærentibus* probant hoc lapſus ſubitaneus in terram, ſenſuumque privatio, quæ 2. cum *antecedentibus,* quorſum ætas ſenilis ſpectat, temperamentum melancholicum, creber uſus acetariorum, & tempus hyemale, gravitas item capitis, & vertigo ceu præcurſores hujus affectus & 3. *Conſequentibus* reſpiratione ſc. difficili, ſtertore, pulſu tardo & magno conjuncta, Apoplexiam adeſſe ſatis ſuperque declarant.

§. 3. *Pars* primario ab hoc morbo *affecta* eſt medulla oblongata, quæ principium nervorum eſſe ſolet Nec hæc ſola afficitur, ſed cerebrum etiam cum nervis ſuos patitur manes, quæ ♌ animales ſeparant, vehunt, motuſque organon exiſtunt.

§. 4. *Cauſa proxima* hujus mali eaque *formalis* eſt motus ♌tuum in cerebro, & ſyſtemate nervoſo depravatus, dependens a denegato illorum influxu tam in ſenſorium commune, quam in nervorum paria ſenſus, & motus præſidia. Sufflaminaſſe autem horum

Digitized by Google

rum motum, tanquam *cauſa proxima materialis*, ſanguinem ſtagnantem, & plusminus coagulatum *Boyleus* vult in tractatu de Apoplexia.

§. 5. Clare inde, & diſtincte *ſymptomata explicari* poſſunt, in præſenti caſu recenſita. *Gravitatem ſc. & dolorem gravativum capitis* experitur ob diſtenſionem, & obſtructionem pororum plexus choroidæi, & quoniam hæ partes craſſiores ſuperficiem ventriculorum concavam oblinunt, porosque ita obſtruunt, ut ♌ animales ſecundum lineam rectam non poſſint progredi ſed motu circulari, mentique talem motum impriman, tilla poſtmodum omnia viſibilia circumgirari judicat, unde *Vertiginem* experitur. Auctis denique his obſtructionibus *in terram concidit*, & *motus omnis perit*, *reſpiratio eſt difficilis cum ſtertore*, ob lympham in aſpera arteria reſtagnantem, aerique viam intercludentem.

§. 6. *Cauſas remotas* quod concernit, illarum etiam in præſenti caſu fit mentio. Sunt autem ex rebus naturalibus ætas ſenilis, quæ ipſa morbus eſt, temperamentum melancholicum, & ex non naturalibus creber uſus acetariorum, & tempus hyemale: quæ omnia plurimum valent ad Apoplexiam producendam, & ſtaſin maſſæ ſanguineæ inducendam.

§. 7. *Prognoſis* affectum admodum periculoſum eſſe innuit. Apoplexiam levem enim ſolvere eſt difficile, fortem impoſſibile, cum & curata facile recidivet, & ſubito mortem inferat. Quoniam autem æger adhuc reſpiret, & arteriæ pulſent, ſpes quædam adhuc ſupereſt, & medicationi locus relictus.

§. 8. Omne *curationis* negotium in eo potiſſimum conſiſtit ut I. *cauſa externa removeantur.* II. *Æger excitetur, excitatus reficiatur* & III. *a novo paroxyſmo præſervetur.*

§. 9. *Primæ indicationi* ſatisfit diæta legitima ordinata. Ante omnia itaque æger a frigore defendatur, & in loco lucido & ſereno detineatur. Abſtineat ab omnibus vaporoſis ſuaveolentibus, & volatilibus, ab alliaceis, cæpis, 🜄, vino dulci, & copioſo. Porro pedes lectis vel integumentis probe ſunt muniendi, ægerq; in poſitura media minus autem erecta, & declivi detineatur. Vitet omnes animi, & corporis graviores commotiones.

§. 10. Fine excitandi naribus applicentur odorifera cephalica. v. g.

Rec.

Digitized by Google

Rec. 🜄 *Camph* ℥ß.
🜍 ⊖✻ ʒij.
⚱ *rut.*
Caryoph. aa. gtt. vj.
M. d. S.

Euſſerlich in die Naſe zu ſtreichen, und in die Schlæffe zu reiben.

Infundi etiam poſſunt vomitoria, & clyſteres in uſum vocari v. g.

Rec. *Syrup. Emet. A. S.* ℥ß.
🜞 *Emet. gr. j.*
M. d. S. Safft einzuſchütten.

Hoc vel aliud clyſma etiam injici poteſt v. g.

Rec. *Rad. lil. alb.*
Angel. aa. ℥j.
Hb. Majoran.
Salv.
Origan. aa. m. j.
Fl. Anth.
Lil. convall. an. p. ij.
Colocynth. in pen. lig. ʒß.
⊖ *Gem.* ʒj.
Inciſ. contuſ. coq. in ſ. q.
▽ *Simpl. colat.*

Rec. ℔j.
▽ *Bened. Rul.* ℥ij.
M. f. clyſma d. tepide cum inſtr. pro adulto.

Uſu interno conforandi fine hæc vel alia mixtura adhiberi poterit v. g.

Rec. ▽ *Lil. convall.*
Fl. til.
Naph. aa. ℥ij.
🜍 *Ceraſ. nigr.*

⊖✳ aa. ℨj.
EE. Succin.
Caſtor.
Conf. Alkerm. aa. ℨj.
Syr. cort. citr. ℥ß.
M. f. potio d. cochleatim.

§. 11. Fine præſervationis leniora purgantia, vel etiam blandiora ſudorifera in uſum vocentur, & cum cephalicis, & ant apoplecticis aliquandiu continuentur. Hinc 1.

Rec. *Extr. panchym. Croll.*
Reſin. lign. Al.
Ladan.
Benz.
Troch. Alhand.
⊖ Succin.
☿ d.
Balſam. peruv. aa. ℈j.
M. f. c. ſ. q. EE. caſtor. ex ℈j. pil. XIV. S.

Laxirende Haupt-Pillen, darvorn alle Abend 14. einzunehmen. 2.

Rec. *⊖ vol. ℃oſ. Sylv. ℨij.*
EE. Succin.
Caſtor.
Lign. Al. aa. ℨj.
S.

Hauptſterckende Eſſenz, darvon Morgens und Nachmittags 35. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen. 3.

Rec. *Hb. Beton.*
Lavend.
Majoran. aa. m. j.
Fl. Anth.
Spic.
Roſ. rubr. aa. p. ij.

Inciſ.

Digitized by Google

Inciſ. d. ad chart. S.
Species zum Hæubchen.
Rec. ▽ *Apopl.* ℥j.
Moſch.
Ambr. aa. gr. j.
S.
Spiritus die Species zum Hæubchen darmit anzufeuchten.

CASVS XIV.

De *VERTIGINE.*

Hiſtoria.

Viro cuidam ſexagenario conſtitutionis pituitoſæ cum ab aliquot ſeptimanis, & quidem hyemali tempore quandam ad motum tarditatem, & pigritiem cum gravitate capitis, auriumque tinnitu ſenſiſſet ante triduum in muſeo obambulaturo pleraq; objecta in gyrum circumrotari viſa ſunt, viſusque adeo obtenebratus ut niſi a recepto illico baculo ſe ſuſtinuiſſet protinus in terram concidiſſet. Quæ moleſtia illum adhuc affligit exiguo quietis intervallo conceſſo: & licet in partibus corporis inferioribus præter ſupra dictam laſſitudinem nihil incommodi ſentiat; interea tamen gravitati illi capitis tinnitus aurium acceſſit cum olfactus læſione ſomnoque profundo. Metuens ergo pejora petit conſilium.

Digitized by Google

RESOLUTIO.

§. 1.

QUi facile titubat, facile cadit. Idem in hoc affectu accidit, quem ideo *vertiginem* eſſe dicimus. Nomen habet a vertendo quia non tantum ipſi ſibi; ſed & objecta quævis externa circumgirari videntur. Præſentiam ejus demonſtrant ex *eſſentialiter inhærentibus*, objectorum in motum circulatorium rotatio, obtenebratio, lapſus in ♁, *ex antecedentibus*, ætas ſenilis, conſtitutio pituitoſa, & tempus hyemale, tarditas ad motum & pigrities, gravitas capitis, auriumque tinnitus, & denique *ex conſequentibus* laſſitudo continuans & capitis gravitas, olfactus læſio, ſomnusque profundus.

§. 2. *Subjectum cauſæ* eſt oculus & cerebrum: *Symptomatis* autem tunica retina & ſpiritus animales.

§. 3. *Cauſa proxima formalis* eſt vitioſa ſpirituum undulatio & criſpatio tunicæ retinæ: *cauſa proxima materialis* autem ſunt humores turbulenti, & acidi originem ex ſtomacho & hypochondriis producentes.

§. 4. Sponte inde fluit *connexio ratioque ſymptomatum* in hoc ſene obſervatorum. *Adeſt* enim *ad motum tarditas & pigrities cum gravitate capitis & tinnitu aurium* ob paucos & craſſos ſpiritus ad motum ineptos, humoresque ſegnius per meningum tubulos motos. *Objecta* porro *in gyrum circumrotari viſa ſunt, oculi adeo obtenebrati, ut in terram concidiſſet.* Cauſa hujus rei ſunt particulæ heterogeneæ ſpiritibus permixtæ, illosque in motum circularem rapientes, unde mens concipit ideam motus circularis, cumprimis ſi ab iisdem tunica retina criſpetur & irritetur. *Hac moleſtia autem illum adhuc affligit*, quia hæ partes à ſpiritibus nondum ſunt ſeparatæ, & e corpore proſcriptæ.

§. 5. *Cauſæ occaſionales* hujus affectus, ætas ſenilis fuerunt ubi pauci ſpiritus generantur, conſtitutio pituitoſa, & tempus hyemale, quæ plurimum valent ad hujusmodi humores producendos.

§. 6. Quoad *prognoſin* hic morbus in ſenibus non eſt negligendus. Solet enim certus prodromus eſſe apoplexiæ. Recens autem facilioris eſt curationis, quam inveterata.

§. 7. *Curatio* duplex erit, alia *in paroxyſmo*, *alia extra illum.* In paro-

Digitized by Google

paroxyſmo *æger ad quietem diſponatur*, & *ſpiritus* animales *a motu inſolito revocentur per clyſteres acriores*; *& ſpecifica* in ſuperioribus deſcripta.

§. 8. Extra paroxyſmum ad *cauſam reſpiciatur*, eaque evacuetur ex ventriculo & inteſtinis tam purgantibus quam emeticis in ſuperioribus deſcriptis. Porro cura continuetur ſpecificis antidinicis, radice Doronici ſcilicet, ſuccinatis, caſtoreatis, & aliis.

CASVS XV.

De

MALO HYPOCHONDRIACO.

Hiſtoria.

VIr circiter XL. annorum, temperamento melancholico, facieque pallida præditus, vitæque ſedentariæ a plurimis annis aſuetus ſæpe cruditate ſtomachi & dolore laborat, flatibus in abdomine laborantibus vexatur, iisque magis, ſi alvus, quæ utplurimum obſtructa eſt, contumacior fuerit. Adſunt rugitus & murmura Hypochondriorum, in quorum ſiniſtro dolor obſcure pungitivus ſæpe percipitur, quem anxietates præcordiales concomitantur. Quandoque etiam e partibus inferioribus aliquid ſurſum in gulam usque tendere videtur, quod deglutioni obſtat. Acidulis Schwalbacenſibus cum levamine uſus eſt, attamen morbus penitus curatus non eſt, ideoque ulterius conſilium petit.

RESOLUTIO.

§. 1.

COnſideratis omnibus ac ſingulis Sympromatibus & circumſtantiis ægrotum hunc affligentibus, cuivis facile patebit, ægrotum hunc

hunc laborare. *Malo hypochondriaco*: quod a loco, in quo hoſpitatur nomen accipit. Ab aliis a flatibus conjunctis malum flatulentum & a Chimicis ♀ hypochondriorum nominari ſolet, & commode definiri poteſt, quod ſit affectus Spaſmodicus ſyndrome graviſſimorum ſymptomatum ſtipatus, & ex vitio viſcerum abdominis originem trahens.

§. 2. Hujus affectus præſentiam demonſtrant (1) *Eſſentialiter inhærentia* ſive concomitantia; dolor in ſiniſtro hypochondrio obſcure pungitivus cum ſenſu globuli in gulam usque aſcendentis & deglutitioni obſtantis. Idem faciunt (2) *Conſequentia*, anxietates ſcilicet præcordiorum, ſpasmodica inteſtinorum contractio, flatus, alvi adſtrictio & alia. Et hæc omnia confirmant (3) *Cauſa antecedentes*, ætas nimirum conſiſtens, temperamentum melancholicum, facies pallida & vita ſedentaria: quæ omnia malo hypochondriaco laborantibus familiter accidere ſolent.

§. 3. *Subjectum* hujus morbi ſunt inteſtina tam craſſa quam tenuia, cum meſenterio: Cauſa autem in ventriculo, vena portæ & meſeraicis utplurimum latere ſolet.

§. 4. *Cauſa proxima formalis* eſt motus ſanguinis impeditus per viſcera abdominis; *Materialis* autem ſanguis craſſus & denſus, nec non alii humores corrupti.

§. 5. Sponte inde fluit *ratio ſymptomatum* in caſu præſenti recenſitorum. A ſanguine enim copioſo & impuro circa abdominis viſcera congeſto motus ſpaſmodici effrenes ſuſcitantur: unde *dolor in hypochondriis pungitivus cum anxietatibus præcordiorum & ſenſu globuli adſcendentis*. In vena portæ, ejusque ramis ſtagnans vapeſcit, corrumpitur lymphamque ſtomachalem, inteſtinalem & pancreaticam ſimili vitio inquinans, *flatus, obſtructiones, borborgymos*, & alia ſymptomata producit.

§. 6. Quoad *cauſas remotas* occaſionem huic malo ætas conſiſtens præbuit, temperamentum melancholicum & vita ſedentaria.

§. 7. Ratione *prognoſeos* hic affectus diuturnus eſſe ſolet, & plerumque incurabilis, ſi radices egerit, per graviores viſcerum obſtructiones. Periculo quidem plerumque caret: & qui ex malo hypochondriaco moriuntur, decidunt vel hectica, ſi perſonæ ſicciores

&

Digitized by Google

Rec. [illegible]

℧ [illegible]

P. [illegible]

Add. [illegible]

M. f. [illegible]

Laxierende Milch Morgens auf einmahl [illegible]

Rec. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Rec. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

§. [illegible]

CASUS XVI.

De

PASSIONE HISTERICA.

Vir Experientiſſime!

[illegible] Cum vero verearis, ne paralyſis tandem [illegible] collocatas. Vale.

RESPONSIO.

[illegible]

[illegible] nam

[illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]
V. [illegible]

Rec. ▽ *Meliſſ.*
Fuliq.
Ammob. [illegible]
Hirund. [illegible]
E.E. caſtor. [illegible]
Camph. [illegible]
Syr. [illegible]

M. f. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

Rec. [illegible]
[illegible] *ſal.* [illegible]
E.E. ſuccin.
Caſtor.
Al. Cardi. [illegible]

M. & S. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

M. f. c. ſ. q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] M. et hæc omnia [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible].

Digitized by Google

CASVS XVII.

De

EPILEPSIA

Hiſtoria.

[illegible] corpulento habitu præditus, [illegible] quod nutricem nactus ſit ſucci plenam, & ab ea [illegible] replebatur, quotidie quoq; pulticulas [illegible] lacte coctas [illegible]. Hinc [illegible] variis [illegible] corpore [illegible].

RESOLUTIO.

§. I.

[illegible]

[illegible]
[illegible] collectum.

§. 4. Sponte unde [illegible] *Senſus* [illegible] influxum [illegible] *oculos diſtorques* à ſpaſmodica [illegible] *circa* [illegible] foras promovent.

§. 5. [illegible]

§. 6. Quoad [illegible] aut levior eſt, nec adeo [illegible]

§. 7. [illegible]

§. 8. [illegible]

℞. [illegible]

[illegible]

℞. [illegible]

Digitized by Google

[illegible] 97.
[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] & quoni-
[illegible]
[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] epileptica [illegible]
[illegible]

Rec. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

CA-

CASUS XVIII.

De DISENTERIA BENIGNA

Hiſtoria.

Studioſus temperamenti melancholici tempore æſtivo [illegible] [illegible] ſed ſæpe, & [illegible] de ſtriis ſanguineis tincta. P[illegible] levior eſſe videtur, petit conſilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

Conſideratis omnibus, & ſingulis in hoc caſu [illegible] [illegible] dem benignam. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quæ Dyſenteria [illegible] [illegible]

§. 2. [illegible]

§. 3. *Pars affecta* ſunt inteſtina tenuia duodenum, jejunum & Ileon, quæ ventriculo vicinius adhærent, chylumque ex ventriculo per pylorum recipiunt, illumque admixtis in duodeno bile & ſucco pancreatico per motum periſtalticum promovent. Afficiuntur præterea etiam inteſtina craſſa cœcum, colon & rectum: quod teneſmus conjunctus teſtatur.

§. 4. *Cauſa proxima* hujus mali eaque *formalis* eſt motus inteſtinorum periſtalticus auctus, & quaſi convulſivus: *materialis* autem materia acris cauſtica, vellicans tunicas inteſtinorum nerveas, & muſculoſas.

§. 6. Ex hactenus dictis *ratio ſymptomatum* facile reddi poterit. Sentit *tormina abdominis acerbiſſima* ob ſpaſmodicam tunicarum inteſtinalium contractionem: *ſanguis autem in dejectionibus obſervatus* a congeſtione ad inteſtina oritur, ejusq; in his locis extravaſatione ob tunicam villoſam vaſcula vaſorum occludentem deraſam. *Appetitus perit* ob depravatum ventriculi fermentum ab aſſumtis: & quia motus ſanguinis pulſatorius ſimul intenditur *pulſus juſto celerior deprehenditur.*

§. 7. Quoad *prognoſin* hæc dyſenteria non adeo eſt periculoſa: & quoniam a cauſa externa ortum duxit nihil erit, quod æger pertimeſcat.

§. 8. In *Cura* cauſæ eo quo influunt ordine erunt removendæ. Hinc I. *remotis cauſis externis* II. *fomes morboſus tollatur.* III. *Materia peccans corrigatur* & IV. *ſpaſmi, & dolores ſiſtantur.*

§. 9. *Primam indicationem* diæta conveniens implet, quæ plurimum valet ad hunc morbum profligandum. Ante omnia itaque proſpiciendum erit, ne corpus frigori exponatur, hinc illud velato corpore arcendum, blandaque diaphoreſis omni modo procuranda erit. Porro accurata ſervetur victus ratio, & cibi adhibeantur molles, & faciles, ex quibus oryza, & vitella ovorum ſua laude non ſunt defraudanda. Loco potus ordinarii conveniunt emulſiones amygd. dulcium, item panis toſtus cum vino Hiſpanico hauſtus, & gelatina CC. Optima his omnibus in rebus erit abſtinentia. Quo enim quis minus in hoc morbo comedit, & quo diligentius temperantiæ legibus ſe adſtringit, eo facilius maturiusque ab illo liberatur. Porro ægroto imperanda eſt quies tam animi, quam corporis, cum vehemens motus exulceret, & malum augeat.

(Tt) §. 10

Digitized by Google

§. 10. *Secundam indicationem* emetica implent v. g.

Rec. *Rad. Hipecac.* ℈ß.
Lap. 69. pp. gr. vj.

M. f. pulvis ſtatim in principio exhibendus. Si æger a vomitu abhorret leniter purgantia inprimis Rhabarbarina in uſum vocari poterunt. v. g.

Rec. *Rhabarb. toſt.* ℈ß.
Magneſ. alb. ʒß.
☍ *NM.* ♃. *gtt. ij.*

M. f. pulv. d. pro doſi.

§. 11. *Tertia indicationi* omnia ∀ea, mucilaginoſa, & diluentia ſatisfaciunt. Ita laudatiſſima hunc in finem ſunt *decoctum avenaceum* CC. *& ejus gelatina, potus calidus Thea, cum dimidia parte lactis factus.* Porro etiam ∀æ varii generis huc faciunt, *gum. tragacant.* ♁ *diaphor., lap. 69.,* ♁ *ina,* & leniora anodyna. v. g.

Rec. *Pulv. pannon. rubr.* ʒiß.
NM. toſt. ʒß.
Theriac. cœleſt. gr. vj.

M. pro 6. doſibus d. in ▽ fol. quercus.

Rec. *Diaſcord. Fracaſt.* ʒß.
Theriac. cœleſt. gr. iij.
Pulv. ſtipt. rubr. ℈ß.
M. f. l. a. bolus.

Rec. *Raſ. priap. cerv.* ℥ß.
Pulv. Rad. torment. ʒij.
Vnicorn. foſſ. ʒj.
Syr. cydon. arom. q. ſ.

M. f. la. Elect.

§. 12. *Quarta indicationi* antiſpaſmodica lenioribus anodynis permixta ſatisfaciunt: inter quæ *caſtoreum, ſuccinum, Camphora, Crocus, cinnabarina* & partes animalium duriores eminent v. g.

Rec. ♁ *nat. pp.*
Succ. alb. aa. ℈j.

Cam-

Digitized by Google

Camph. gr. iij.
Extr. op. gr. ij.

M. d. pro III. doſibus vel

Rec. *Diaſcord. Fracaſt.* ʒij.
♁ ♁ ʒß.
E E. caſtor. ℈ß.
Laud op. gr. iij.

M. f. Electuarium bis de die exhibendum.

CASUS XIX.

De

FEBRE PETECHIALI.

Hiſtoria.

JUvenis quidam XXIV annorum temperamenti ſanguinei tempore vernali terrore quodam a funere prætereunte febre petechiali defuncti corripitur & levi horrore, cui calor ſuccedit non adeo inſignis cum tanto virium languore ut de lecto amplius ſurgere non valeat. Altero die medicum vocari jubet, qui pulſum celerem deprehendit, & debilem febriumque malignam ſubeſſe ratus medicamentis utitur abſorbentibus & reſolventibus. Aeger nullum inde ſentit auxilium ſed tusſis inſuper accedit cum reſpiratione difficili, dorſi compunctione, dolore capitis, vigiliis & deliriis. Die ſexto alius inſuper vocatur medicus qui, prioribus adjungit lenia diaphoretica, & expellentia a quorum uſu noctem ſequentem egit tranquilliorem. Medici mane accedentes ma-

Digitized by Google

culas vident rubicundas in pectore & dorſo erumpentes, adſtantes autem quærunt qualis morbus adſit?

RESOLUTIO.

§. I.

Medici de nomine hujus morbi interrogati reſpondent illum eſſe *febrem petechialem.* Hoc colligunt, 1. ex *eſſentialiter* huic morbo *inhærentibus* phænomenis ex horrore & calore, virium languore, pulſu frequente & tardo, maculisque erumpentibus rubicundis. 2. Ex *conſequentibus* tuſſi, reſpiratione difficili dorſi compunctione, dolore capitis intentiſſimo, vigiliis & deliriis nec parum confirmantur. 3. Ab *antecedentibus* ſexu virili, ætate media, temperamento ſanguineo, tempore vernali, & terrore a febre petechiali: quæ phænomena in febri petechiali laborantibus utplurimum obſervari ſolent.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi eſt maſſa ſanguinea & totum corpus. Illa cauſam ſuſtinet: in hoc autem morbus truculentiſſimus ſuam tyrannidem exercere ſolet.

§. 3. *Cauſa* febris petechialis *proxima* eaque *formalis* eſt motus humorum præter naturæ ordinem & gradum inſtitutus ad ſanguinem a terrore coagulatum reſolvendum, & ⊖ cauſticum in partibus corporis interioribus hærens ad exteriora deferendum: *cauſam proximam materialem* autem ⊖ quoddam cauſticum conſtituit partes corporis internas, deſtruere moliens.

§. 4. *Phænomena* in ægroto obſervata ita *explicant.* A ſanguine ab exterioribus ad interiora recedente *ſenſus frigoris* in partibus externis percipitur, quem *calor* ſequitur ab illo ad exteriora redeunte.

Virium debilitas oritur a ſpiritibus oppreſſis motuque humorum præternaturali inſtituto.

Pulſus celer deprehenditur ob motum ſanguinis inteſtinum auctum, & *debilis* a debiliore ejus ſpiritualeſcentia, & inopia ♌tuum animalium.

Tuſſis accedit ob partes acres in aſpera arteria, pulmonumque cellulis hærentes, quæ ſimul etiam *reſpirationem* reddunt *difficilem.*

Dolorem

Digitized by Google

Dolorem capitis ſanguis producit in vaſis ſanguineis per membranas cerebri diſperſis hærens, illasque premens & diſtendens: cui denique *vigiliæ* conjunguntur & *deliria* illo in inflammationem abeunte.

Maculæ tandem rubicundæ apparent a materia peccante ad exteriora delata, indicio omnia morbo ſuperato ad priſtinum ſtatum redire.

§. 4. Occaſionem huic morbo ex *cauſis remotis* ſexus & ætas virilis præbuit, temperamentumque ſanguineum hujusmodi febribus admodum obnoxium. Ad hoc accedit anni conſtitutio, & terror ab hoc morbo priora in actum deducens.

§. 5. Quoad *Prognoſin* notandum febrem petechialem morbum eſſe admodum periculoſum: exanthemata autem die critico erumpentia bonum ſignum præbent. In ſpecie autem rubicunda & copioſa morbum a natura ſuperatum oſtendunt: illisque præſentibus medicus ſalutem poteſt promittere.

§. 7. In *Cura* uſus diaphoreticorum & expellentium poterit continuari, interpolatis ſimul cordialibus donec omnia erunt iterum pacata. Ad illa pertinent ♁ *diaphoreticum, lap.* 69, *mater perl. mixt. ſimplex* cum aquis & ſyrupis in potiunculas redigenda. v. g.

Rec. ▽ *fl. ſamb.*
Ceraſ. nigr.
Scord. aa ℥ij
Succ. citr. ℥ß
♁ *diaphor.*
Lap. 69. *pp.*
Mixt. ſimpl. aa ʒj
Syr. acetoſ. citr. ℥3
M. f. potio. *S.*

Austreibendes Trœncklein darvon alle vier Stunden ein Löffel voll zuvor vvohl umgerüttelt zunehmen.

Ad hæc autem *confect. Alkerm. pulv. Bez. Senn.* & alia cordialia. v. g.

Rec. ▽ *citr. ex toto* ℥j
Cinamom.
Namph. aa ℥ß

Confect. alkerm. compl. ℈j
Pulv. Bez. Sennert. ℈j
Syr. ceraſ nigr. ℥ß
M. f. potio. d. ad fict. *S.*

Herz ſtærckendes Træncklein darvon zu vveilen einen Löffel voll zuvor vvohl umgerüttelt zu nehmen.

Plura videantur de cura hujus febris in caſu de *febribus malignis, & peſte.*

CASUS XX.

De

PESTE.

Hiſtoria.

Vid. Bernh. Verzaſch. obs. med. LIII.

Anno CIↃ IↃCLXVII. truculenta peſte apud Baſileenſes graſſante Verzaſcha ad junvenem quendam vocatus, omniaque febris peſtilentialis ſigna in illo obſervans, ſequentes præſcribit potiunculas diaphoreticas.

Rec. *Pulv. pannon rubr.* ℈j
Lap. Bez. or. ℈ß
▽ *acetoſ.* ℥j
Syr. citr. ℥3

Rec. ▽ *Theriac.*
Succiſ.
Citr. aa ℥j

Pro potu ordinario ſequens decoctum v. g.

Rec. *Raſ. CC.* ʒiij. *coqu. in*
▽ *font. q. ſ.*
Colat. menſ. j adde
Syr. berb.

Papap.

Papav. errat ℥ij
∽ ♀ ℈ij *Miſce.*

Secundo die bubo in dextro inguine ſe manifeſtat, hinc chirurgo mandatur veſicatorium in parte affecta applicare & Emplaſtrum ordinarium imponere, ſimulque faucibus more conſueto gargariſmate ſuccurrere.

Æger præterea prædictas potiunculas repetens ſumendo priorem hora VII. matutina & poſteriorem tertia pomeridiana bis ſudat cum euphoria.

Ad veſperam rediens medicus ægro de ſiti, calore intenſo, & conatu vomendi continuo quærenti ſequentia præſcribit remedia.

I. *Rec.* ▽ *Acetoſ.*
Succiſ: aa ℥ijß
Syr. corall. ℥j
Pav. errat. ℥ß
∽ ♀ *gtt. viij*

M. f. Julepus pro duabus doſibus.

II. *Rec. Rob. ribium* ℥j
Conſ. acetoſ. citr ℥ß
Conf. alkerm.
Hiacinth. aa ʒj
CC. ſ. △
Pulv. pannon rubr.
Spec. liberant aa ℈ß
Syr. corall. q. ſ.
F. l. a. electuarium

III. *Rec.* °° *NM. expreſ.* ʒj
Balſ. peruv. ʒß
°° ♋ *aurant.* ℈ß
Angel. gtt. v.

M. f. l. a. balſamum ſcrobiculo cordis inungendum.

Die tertio rediens ægrumque viribus proſtratum obſervans chirurgum munere ſuo non rite fungentem increpat remotoque veſicatorio, & cataplaſmate bubonem videt retrogreſſum, veneverumque a corde ad corporis ſuperficiem retropellere molitur ſequentibus remediis.

Rec.

Digitized by Google

I. *Rec.* ▽ *acetoſ.* ℥ij
Syr. citr. ℥iß
Mithridat. opt. ʒj
Spec. liberant. ℈j.
M. f. hauſtus.

II. *Rec.* ▽ *acetoſ.* ℥ij
Syr. citr. ℥ß
Theriac. veter ℈ij
Pulv. pannon ruvr. ℈ß
Lap. Bez. or. gr. iiij
M. f. hauſtus

Ad virium robur conſervandum ſequentem præſcribit aquam cardiacam.

Rec. ▽ *cardiac.*
Acetoſ.
Nymph. aa ℥jß
Syr. paeon. ℥j
Citr ℥ß
Julep. roſar. ʒiij
Conf. Alkerm incompl. ʒj
Spec. liberant.
Pulv. pannon. rubr.
CC. phil. pp. aa ℈ß

Quarto die ob metum paraphrenitidis ſequentem præſcribit potionem diaphoreticam, & linimentum cephalicum, v. g.

Rec. *Lap. Bez. or.*
CC. ſ. △*e aa* ℈ß
▽ *Nymph.* ℥j
Syr. citr. ℥ß
M. ſumatur ſtatim.

Rec. *Ungt. alabaſtr.* ʒij
°° ϑ *citr.* ʒß

M. f. linimentum temporibus inungendum & circa veſperam hunc Julepum.

Rec. ▽ *Nymph.* ℥iij
Roſar. ʒj

Syr.

Digitized by Google

Syr. pap. errat. ℥iß.
Citr. ℥ß.
∽🜍 *gtt. iij.*
M. f. l. a. Julepus.

Quinto die ob delirium continuum potiuncula & Julepus repetuntur, & ſexto ob eadem ſymptomata ſequenti utitur potiuncula mane & veſperi ſumenda v. g.

Rec. ▽ *Theriac.*
Scord.
Nymph. aa ℥ij.
Syr. de ſucc. citr. ℥iß.
Rub. id. ℥j.
Confect. Alkerm. incomp. ʒj.
Spec. liberant.
Pulv. pannon. rubr. aa. ℈ß.

Septimo die æger periculoſa corripitur Diarrhæa cum virium proſtratione & ſiti, cui obviam ire contendit ſequenti decocto & Julepo.

Rec. *Raſ.* C. C.
Rad. Tormentill.
Acetoſ. aa. ℥iiij.
Coqu. in ſ. q. ▽ font. & colat. menſ. 1. addatur.
Syr. corall.
Rub. id.
Granat.
Ribium aa. ℥j.
∽🜍 ℈j.
M. pro potu ordinario nec non

Rec. ▽ *Acetoſ.* ℥iij.
Plantag.
Syr. corall. rubr.
Rub. id. aa. ℥j.
M. f. Julepus pro III. doſibus.

(U u) Die

Digitized by Google

Die octavo fluxus alvi adhuc durat & emulſ. amygd. cum decoct. CC. parata propinatur cum Julepo præcedente.

Die nono ob durantem alvi fluxum ſequens præſcribitur emulſio.

Rec. *Amygd. d. rec. excort.* ℥ß.
Sem. cucum.
Melon. excort. aa. ʒij.
Papav. alb. ʒj.
▽ *Acetoſ.* ℥iiij.
Plantag. ℥ij.
F. l. a emulſio add.
Sacch. roſ. tabul. ʒij.
CC. *ſine* △*e pp.* ℈j.
M. pro II. doſibus.

Die decimo delirium, & fluxus alvi ceſſat, tuſſis autem ſuccedit moleſtiſſima, cui ſequentia opponuntur remedia.

Rec. ▽ *Scabioſ.*
Acetoſ.
Farfar. aa. ℥ij.
Syr. viol.
Granat. aa. ℥j.
♌ △ *gtt. vj.*
M. f. Julep. pro II. doſibus.

Rec. *Syr. Farfar.*
Pap. errat.
Berber. aa. ℥j.
▽ *Farfar.* ℥ß.
De quo ſæpe cochlear ſumatur.

Undecimo die tuſſi adhuc duranti ægrumq; debilitanti ſequentibus obviam itur remediis.

Rec. *Confect. Alkerm.* ʒj.
Spec. dia. ir. ſimpl. ʒß.
Dia tragacant. frig.
Liberant. aa. ℈j.

Sacch.

Digitized by Google

Sacch. opt. ▽ farfar. ſolut. ℥iij.
F. l. a. rotul.

Die decimo tertio ſequens præſcribitur decoctum & Julapium.

Rec. *Rad. liquir. raſ. ʒj.*
Acetoſ. ʒij.
Jujub. recent. no. IV.

Coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. colat.

Rec. *Menſ. I. add.*
Syr. viol. ℥iiij.
Pap. errat.
Granat. aa. ℥ij.
♌ ♀ ʒij

M. pro potu ordinario.

Rec. *▽ Scabioſ. ℥iiij.*
Farfar. ℥ij.
Syr. viol. ℥iß.
Pap. err. ℥ß.

M. f. Jalap. pro II. doſibus.

Die XIV. ſequente utitur potiuncula purgante.

Rec. *Mann. calabr. ℥ij.*
▽ farfar. q. ſ.
F. l. a. linctus.

Et ad vires recuperandas ſequente tragea.

Rec. *Spec. de hyacint.*
Dia trion ſantal.
Dia marg. frigid. aa. ʒj.
Lap. 69. pp. ʒiß.
Sach. roſ. tabul. ʒiiij.

M. f. tragea more conſueto uſurpanda & ita æger omnino convaluit.

Scholia.

§. I.

PEſtis eſt quam Verzaſcha in hoc juvene curavit: cujus præſentiam demonſtrant I. *eſſentialiter inhærentia* febris maligna cum bubone in

dextro ingenuine apparente & retrocedente. 2. *Conſequentia* virium proſtratio, phrenitis, diarrhæa cum ſiti nimia & tuſſi admodum moleſta, & 3. *Antecedentia* ſexus virilis, ætas juvenilis. conſtitutio epidemica peſtifera.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi ſeu pars affecta ſunt partes corporis omnis generis, cauſa autem in humoribus maſſaque ſanguinea utplurimum hærere ſolet craſin illius, motum actionesque vitales deſtruens.

§. 3. *Cauſa* peſtis *proxima formalis* eſt motus humorum præter naturæ ordinem & gradum a natura inſtitutus ad putredinem imminentem avertendam, & contagium conceptum a centro ad corporis peripheriam ferendum. *Cauſa materialis* autem eſt materia tenuis & inviſibilis vaporis forma vagans, ab uno corpore in aliud tranſiens effectumq; putrefactivum in illo exercens. Hac extra corpus proſcripta ſanitas redit; ſin parti cuidam infigitur varia conſtituit *exanthemata*, eaque retrocedentia *virium debilitas*, *vigiliæ*, *delirium*, *diarrhæa*, *tuſſis*, *convulſiones* tandemque *mors* ſequitur.

§. 4. Ex *cauſis occaſionalibus* anſam huic morbo ſexus virilis dedit ætasque juvenilis, epidemica peſtifera conſtitutio in hujusmodi ſubjecto peſtem facile producens.

§. 5. *Prognoſis* admodum triſtis eſſet inſtituenda niſi vires adhuc in ægroto noſtro ſupereſſent, malumq; robore naturæ ſuperaretur. Peſtis cum bubonibus ſalutaris quidem dici poteſt: illis autem retrocedentibus mors ante fores eſt, omnisque cura, & diligentia in eo ponenda ut virus extra corpus iterum proſcribatur.

§. 6. In *cura* peſtis I. *removeantur cauſa externa* II. *materia peccans e corpore proſcribatur* III. *virium habeatur ratio*, & *ſymptomatum ſimul orientium*.

§. 7. *Primam indicationem* diæta legitime inſtituta implet, & uſus rerum nonnaturalium correctus. & emendatus. Quod itaque *aerem* infectum attinet ille vitetur, & quantum fieri poteſt emendetur igne luculento exſtructo. *Victu* ab initio utatur tenui ex juſculis avenaceis ſyr. granat. acetoſ. citr. vel ejus ſucco recenter expreſſo correctis, in morbi declinatione juſcula pinguiuſcula ex carne caponum, vitulorum, cum carne aſſata & cereviſia tenui, & deinceps cibi boni ſucci, cereviſia probe defæcata, & hauſtus vini generoſi. Ad ſitim fallendam

Digitized by Google

ſiſtendam potum theæ calidum, decoctum Scorzoneræ, & aliorum vegetabilium cum paucis guttis ∽ ⦶ dulcis acuatum. *Somnus* præterea procuretur modo convenienti, *animusque* liber ſit a timore, terrore & mœrore, ſpeque ſemper delectetur optima.

§. 8. *Secundam indicationem* medicus obtinet lenia diaphoretica continuo uſurpanda donec malum extra corpus ſit proſcriptum: cujus generis ſunt fixiora cum acidis propinanda v. g. *M. S. Tr. Bez.*, *clyſſus* ♁🜍 *atus*, *ſuccus citr.*, & *ſyr. acetoſ. citr.*, ▽ *prophylact. Sylvii*, ∽ ⦶*d.* v. g.

Rec. ♁ *Diaph.*
Lap. 69 *pp. aa.* ʒij.
Succ. ex toto citro.
▽ *Prophylact. Sylv.* ℥ß.
Fl. Samb.
Scabioſ.
Scord. aa. ℥j.
Syr. acetoſ. citri. ℥ß.
M. f. potiuncula.
S.

Sonderlich Träncklein darvon alle vier Stunden etliche Lœffel voll zuvor vvol umbgerittelt zu nehmen.

Hæc potiuncula aliquoties poterit repeti, M. S. etiam addi donec malum penitus ceſſaverit aut bubones appareant.

§. 9. Inter ſymptomata ut *tertiæ indicationi* ſatisfiat *bubones* primo loco occurrunt emplaſtris emollientibus, cataplaſmatibus maturantibus & ungto quod componitur ex croco therebintina, & ſevo hircino curandi. Si retrocedunt M. S. & Tr. Bez. adjiciatur hauſtibus diaphoreticis vomendi conatui ſimul reſiſtentes.

His ſuccedunt *vigiliæ*, *deliria*, & *faccium inflammatio* quibus ⦶ cum camphora opponitur abſorbentibus maritandum. v. g.

Rec. ♁ *Diaph.*
⦶ *Depur. aa.* ʒj.
Camph. ℈ß.
M. f. pulv. in IV. partes dividendus S.

Kühlende Pulver darvon Morgens und Mittags eines in vvarmer Brühe zu nehmen. Vel etiam ſequens emulſio interpolatis vicibus ſumatur. v. g.

Rec. *Amygd. d. excort.* ℥ß.
Sem. 4. frig. maj. aa. ʒij.
Pap. alb. ʒj.
▽ *Nymph.*
Pap. errat.
Hypnot. Dorncrell.
Cinnamom. cydon. aa. ℥j.
Syr. pap. alb. ℥ß.
Fl. l. a. Emulſio. S.

Kühlende Stârck-Milch darvon zuvveilen etliche Lôffel voll zu nehmen. Aut etiam hæc potiuncula.

Rec. ▽ *Borrag.*
Card. bened. aa. ℥ij.
Ceraſ. nigr. ℥j.
Pulv. dent. apr.
Hyppopot. aa. ʒj.
Specif. ceph. Mich. ʒß.
Ambr. Gryſ. ♌ *roſ. ſol. gr.* iij.
Syr. pap. errat. ℥ß.
M. f. potiuncula d. ad ſict. S.

Sonderl. Trâncklein davon zuvveilen etliche Lôffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

In *Diarrhæis* quæ uti hoc loco in fine accedunt & morbum ſalutariter terminant pulveres temperantes conveniunt & ſi neceſſitas urget *Balſ. vitæ Hoffm.* ☍ Menth. deſtillatum, aut ſacculus herbis aromaticis & roborantibus impletus in urina coquatur & calide ventriculo imponatur vel etiam ſequens cataplaſma.

Rec. *Ferm. panif.* ℥iß.
Pulv. Hb. Abſinth.

Menth.

Menth. aa. ℥ij.
N. M.
Caryophill.
Bacc. Iunip. aa. ℥j.

Cum aceto & 🜄 fiat cataplaſma ventriculo calide imponendum.

CASVS XXI.

De

PURPURA.

Hiſtoria.

PUerpera quædam XXVIII. annorum temperamenti ſanguinei ob varios in Diæta commiſſos errores quarto poſt puerperium die lochiorum quandam ſentit remisſionem cum reſpirandi difficultate & tusſicula. Quarto die lochia penitus ſupprimuntur, horror accedit, quem calor excipit cum appetitu proſtrato, dolore capitis, dorſi compunctione, artuum lasſitudine, viriumque tanta proſtratione ut medicum accerſiri cogatur, qui accedens arteriam tangit, pulſum celerem deprehendit, & frequentem. Juſtum inde inſtituit diætæ regimen hancque præſcribit potiunculam diaphoreticam.

Rec. ♄ *Diaph.*
Lap. 69. pp.
Martr. perl. pp.
M. S. aa. ℥j.
Succ. ex tot. citr.

🜄 Fl.

Digitized by Google

▽ *Fl. ſamb.*
Card. bened.
Scabioſ. aa. ℥j.
Syr. acetoſ. citr. ℥ ß.
M. d. ad fict. S.

Stärck-Träncklein darvon alle vier Stunden zwey Löffel voll zuvor wohl umbgerittelt zu nehmen.

Puerpera medico quinto die redeunti refert ſe noctem habuiſſe quietam, omniaque ſymptomata fere receſſiſſe remanente ſaltim reſpiratione adhuc difficili, nec non dolore circa lumbos, & genitalia. Demonſtrat præterea pectus & dorſum tuberuculis rubicundis impletum, & lochia fluere incipientia. Medicus his cognitis remedia antea recenſita judicat eſſe continuanda, & ad lochia expedienda ſequentia denuo præſcribit v. g.

Rec. *Elix. propr. ſ acido.*
Tr. Bez. Mich. aa. ʒj.
EE. ſuccin.
Caſtor. aa. ʒß.
Anod. ℈ß.
D. ad. vitr. S.

Mutter reinigende Eſſenz, darvon Morgens und Mittags 35. Tropffen in warmer Brühe zu nehmen.

Die ſexto mediocriter valet, lochia autem rite ſuccedere nolunt: circa veſperam autem ſeptimi præcordiorum ſuccedit anxietas, reſpiratio anheloſa cum vigiliis, & deliriis. Medicus accerſitus tubercula rubicunda in alba videt mutari, lochia interim copioſius fluere: unde etiam expellentia judicat eſſe continuanda, ſed bis tantum de die propinanda. Deliriis & vigiliis ſequentia opponit remedia v. g.

Rec. ⦶ *Depur.* ʒj.
♁ *nat. pp.* ℈ʒ.
Camph. ℈ ß.
M. div. in IV. part. æqu.
S.

Sonderliches Pulver darvon alle vier Stunden eins in warmer Brühe zu nehmen.

Die

Die VIII. tubercula penitus videt expulſa cum quadam ſymptomatum remiſſione, viresque penitus proſtratas, quas recreare nititur his remediis v. g.

Rec. ▽ *ex tot. cirtr.*
Roſ. fragr.
Ceraſ. nigr. aa ℥j ʒ
Namph.
Cinamom. aa ʒj
Confect. Alkerm. incompl. ʒj
Pulv. Bez. Sennert.
Specif. ceph. Mich. aa ℈j
Syr. rub. id.
Berber. aa ℥ß
D. ad vitr. S.

Herz Stærckung darvon zu vveilen etliche Löffel voll zuvor vvohl umgerüttelt zu geben.

Die IX. & X. tubercula incipiunt exſiccari, undecimo autem & duodecimo cuticula ſeparari incipit cum euphoria ſymptomatumque remiſſione.

Die XIII. & XIV. de lecto ſurgere incipit greſſusque moliri. Diebus ſequentibus vires redeunt, appetitus viget & medicus puerperæ ſoſtro accepto valedicit.

Scholia.

§. 1.

Morbus ex quo hæc puerpera male ſe habet eſt *Purpura.* Illam adeſſe demonſtrant 1. *eſſentialiter inhærentia* febris ſcilicet cum tuberculis rubris aut albis in pectore primum, & dorſo, & denique toto corpore erumpentia. 2. *Conſequentia* præcordiorum anxietas reſpiratio difficilis, tuſſicula cum vigiliis, deliriis viriumque proſtratione. 3. *Antecedentia* puerperium, errores in diæta commiſſi, lochiorumque ſuppreſſio.

§. 2. *Subjectum* huic morbo habitus corporis præbet, ſeu integumenta communia, & totum denique corpus; cauſa autem in humoribus & tota maſſa ſanguinea quærenda eſt.

§. 3. *Cauſa* purpuræ *proxima formalis* eſt motus humorum ad

 partes

partes acres in centro hærentes ad peripheriam deferendas præternaturalem ordinem & graduma natura inſtitutus. *Cauſa proxima materialis* eſt ⊖ cauſticum ex partibus corporis internis ad externa deferendum, & per poros cutis excernendum.

§. 4. Inter *cauſas occaſionales* potiſſima eſt puerperium, ubi geſtationis tempore ob tranſpirationem non rite ſuccedentem ejusmodi ſordes, & impuritates colliguntur, cum lochiis poſt partum & per tranſpirationem excernendæ.

§. 5. Quoad *prognoſin* notandum erit purpuram eſſe morbum acutum, ejusque incertas prædictiones. Salus autem promitti poteſt ſi exanthemata cito expelluntur, expulſa manent, & tandem cum ſymptomatum remiſſione & euphoria diſſipantur.

§. 6. His ita præmiſſis ad *curam* nos accingimus in qua 1. *remotis cauſis externis* 2. *materia peccans expellatur & 3. ſymptomatum ratio habeatur.*

§ 7. *Prima indicatio* diætam requirit convenientem. Ut hæc itaque rite inſtituatur puerpera in *aere* & conclavi moderate calido degat, & lectis modice tecta ſervetur ut poris apertis materia peccans commode excerni, & diſcuti, exanthemata vero expelli poſſint. *Victus* ſit tenuis ex juſculis, & liquidis conſtans, admitti tamen poſſunt ceraſa, pruna damaſcena cocta, nec non pulpa pomorum ſubdulcium. Cerevíſia ſit tenuis, bene cocta lupulata & fermentata, vinum autem non admittatur. *Somnus* quantum fieri poteſt concilietur per tuta, & convenientia auxilia. *Animus* ſit tranquillus, evitetur ira & adſtantes omnem curam impendant ne ſubitanea conſternatione, aut terrore afficiatur. *Emunctoria* naturæ ſerventur apperta, omnisque cura in eo ponatur ut natura continuo in excretione maneat per ſudorem & tranſpirationem.

§. 8. *Secundam indicationem* lenia diaphoretica, & expellentia implent: cujus generis ſunt *CC. ſ. △e ♁ diaph. ♂tiale, & ♃viale, pulv. Bez. Sennert. pannonicus ruber*, quibus *Myrrha, camphora,* ⊖ *CC volat. & ſuccini* exigua in quantitate adjici poſſunt. v. g.

Rec. Antihect. poter
CC. ſ. △ e aa ℥j
Myrrh. ℈ß
M. f. pulv. div. in IV. part. aqu. *S.*

Aus

Austreibende Pulver darvon Morgens Mittags und Abends eins in warmer Brühe zunehmen.

Vel etiam ſequens emulſio adhiberi poterit v. g.

Rec. *ſem. citr.*
Card. bened.
Aquileg. aa ℥j
▽ *fl. ſamb.*
Aquileg.
Scabioſ. aa ℥j
CC. ſ. △*e*
♁ *diaph. aa* ʒj
Syr. papav. alb. ℥ß.
M. f. l. a. emulſio. *S.*

Austreibende Milch darvon alle vier Stunden ein Löffel voll zuvor wohl umgerüttel zunehmen. Vel etiam ſequens potiuncula.

Rec. *Extr. ſcord.*
Card. ben.
Cent. min. aa ʒß
▽ *Theriac.*
Scabioſ.
Fl. ſamb. aa ℥j
Tr. B. Bez. ℈ij
M. f. potiuncula d. ad fictile. *S.*

Austreibendes Træncklein darvon alle vier Stunden ein Löffel voll zu geben.

§. 9. Exanthematibus expulſis, *ut tertia indicationi* ſatisfiat, ſymptotum ratio habeatur: inter quæ vigiliæ, & deliria primo loco occurrunt, quibus opponendum ☽ cum camphora: Lochiis non rite fluentibus *Borax, ſuccin. alb. liqu.* CC. *ſuccinatus, crocus, Myrrh. & alia* opponuntur: de quibus in caſu de lochiorum ſuppreſſione. Viribus proſpicimus ita dictis cordialibus ▽ *ſc. & ſyrupo ex toto citro meliſſ. borrag. bugloſſ. conf. Alkerm. incompl. matre perl. corall. rubris & aliis.*

Digitized by Google

CASVS XXII.

De

PHRENITIDE.

Hiſtoria.

MErcatoris filius XVIII. annos natus febre delirio, & vigiliis inopinate corripitur. Vocatus Verzaſcha faciem purpureo colore ſuffuſam & oculos torvos nunc vagos, nunc fixos deprehendit, ægrumque delirantem, alta voce clamantem, & e lecto dictorum factorumque immemorem proſilientem phrenitide afflictum parentibus indicat. Hoc præmiſſo clyſtere v. g.

Rec. Rad. Alth. ℥j
Fol. malv.
Viol. aa m. j
Fl. Nymph. p. ij
Sem. aniſ. ʒij
Coqu. in ſ. q. ▽ *fontana colat.*
Rec. ℥X
Elect. diacathol, ℥j
Mel. viol. ℥j ß

M. f. l. a. clyſter d. cum inſtrumento pro aduſto.

Vena in brachio dextro aperitur & veſperi hic Julepus uſurpatur.

Rec. ▽ *Lact.*
Portul. aa ℥iij
Syr. berber. ℥ij
Sp. 🜍 *gtt. vj M. pro II. doſibus.*

Secunda die vena in brachio ſiniſtro aperitur & ſequens julepus produabus doſibus præſcribitur.

Rec.

Rec. ▽ *Cichor.*
Acetoſ. aa ℥vj
Syr. citr. ℥iiij
🜍 ⊕ *gtt. vj*

Tertio die cum delirium maxime urgeret frontale & potiuncula diaphoretica præſcribitur.

Rec. ▽ *roſ.*
Nymph.
Lactuc. aa ℥iiij
Roſac. ℥jß
Fiat. frontale

Rec. *Syr. papav. alb.* ℥j
▽ *Nymph.* ℥ß
Sumatur hora ſomni

Quarto die V. S. inſtituitur, & veſperi ſequens emulſio præſcribitur.

Rec. *Amygd. d. excort.* ℥j
Sem. cucum.
Melon. aa ℥ß
Papav. alb. ʒij
▽ *Nymph.*
Lact.
Papav. errat. aa ℥iiij
Sach. roſ. tabul. ℥ß

M. f. emulſio pro tribus doſibus.

Quinto die ob incendium febrile carpis & cordi epithema apponitur, & electuarium refrigerans præſcribitur v. g.

Rec. ▽ *Roſ. fragrant.* ℥iiij
Viol.
Acetoſ. aa ℥j
🜊 *Roſac.* ℥jß
Spec. cord. ℈ij
F. epithema.

Rec. *Conſ. roſ. rubr.* ℥jß
Conf. citr. ʒvj
Rob. ribium ℥j

Digitized by Google

♎ ℞ gtt. X.
Syr. berber. q. ſ.
M. f. l. a. electuarium.

VI. VII. VIII. IX. & decimo die præcedentes Julepi emulſiones, & hora ſomni potiunculæ ſomniferæ bis repetitæ fuerunt.

Die XI. Febris remanſit, ratiocinatio rediit, & ſequens potiuncula purgans præſcripta fuit.

Rec. *Fol. ſenn. ſ. ſt.*
Rhabarb. elect. aa ʒij
Cremor. ♀ ʒj
Sem. aniſ. ʒß
▽ *Endiv. q. ſ.*

Infund. per noctem, mane ebulliant parum, in colat. ℥iij ſolv. ſyr. roſ. ſolut. ℥j. f. potio purgans. Per totum morbi decurſum victu tenui, refrigerante, juſculis, borragine acetoſa, lactuca & endivia alteratis uſus eſt, pro potu ordinario Tram roſarum aut ſequentem ▽m divinam.

Rec. *Succ. citr. recent.* ℥iiij
Sachar. opt. ℥ij
▽ *font.* ℔ iiij *f.* ▽ *divina.*

Scholia.

§. 1.

HUnc ægrotum *Phrenitide* laborare ex phænomenis patet in hoc ægroto obſervatis. Referre illa poſſunt ad *antecedentia*, quo pertinet ſexus virilis, ætas juvenilis, & vitæ genus ad luxum accedens. 2. *Eſſentialiter inhærentia* cum deliret cum febri, & 3. *Conſequentia* : cujus generis ſunt vigiliæ, facies purpureo colore ſuffuſa, oculi torvi, fixi & vagabundi.

§. 2. *Subjectum* phrenitidis ſunt τὸ ἐγκέφαλον & totum corpus: cauſa autem in dura, & pia matre ſeu membranis cerebrum involventibus & ambientibus hærere ſolet.

§. 3. *Cauſa* phrenitidis *proxima formalis* eſt motus ſanguinis præternaturalem ordinem & gradum inſtitutus ad ſanguinem in poris, &

Digitized by Google

& vaſculis membranarum cerebrum obvolventium in motum & ordinem redigendum, corruptelasque inde oricundas avertendas: *Cauſam proximam materialem* ſanguis conſtituit his in partibus in motu ſuo retrogrado impeditus, hincque ſtagnans, & ad corruptionem tendens.

§. 4. Inter *cauſas occaſionales* ſexus virilis occurrit, ætasque juvenilis quæ cum vitæ genere ſine dubio lauto, victuque pleno anſam plethoræ dederunt, variisque malis inde oriundis.

§. 5. *Prognoſis* morbum nobis ſiſtit acutum, & periculoſum, ætas autem juvenilis ſpem ſalutis aliquo modo promittit, quam cura rite inſtituta in hoc ſubjecto etiam produxit.

§. 6. Ad *curam* itaque feſtinante pede eundem erit, in qua I. *cauſa externa removenda* II. *motus humorum corrigendus* III. *motus ♀-tuum inquietus demulcendus, & componendus,* Et IV. *Idea peregrina menti eximenda.*

§ 7. *Primam indicationem* medicus obtinet diætam legitimam imperando. Vitet itaque æger *aerem* frigidum febri contrarium, & adhibeat calidum & temperatum tranſpirationi veliſicantem. *Victus* ſit tenuis & humidus, & loco potus ordinarii concedatur decoctum citri Mynſichti, nec non auctoris aqua divina. In reliqua diæta omnia ita inſtituantur ut æger ſomnum capiat exoptatum, nec violentas ſibi inferat manus.

§. 8. *Secundam indicationem* obtinemus motum humorum progreſſivum promovendo lenibus diaphoreticis, a quibus cura inchoanda, illisque V. S. ſuccenturienda ſufficienter ſed non nimium, in brachio, pedibus, aut ſub lingua inſtituta. Ex diaphoreticis terrea eligimus ♁ *diaphoreticum, lap.* 69. *matrem perl.* nec non partes animalium duriores cum *acetis theriacalibus, Bezoardico,* ▽ *prophylact. Sylvii, ſucco citri* & aliis ſaturanda, & cum ▽ *fl. ſamb. card. ben., ſcord., ſcabioſ. fl. til. ceraſ. nigr. & aliis* propinanda v. g.

Rec. ▽ *fl. ſamb.*
Til.
Ceraſ. nigr. aa. ℥ij.
♁ *Diaph.*
Lap 69.
M. S. aa ʒj.
♁ *Bezoardi.*

Syr.

Syr. acetoſ. citr. aa. ℥ß.

M. d. ad fict. S.

Schvveiſstreibendes Träncklein darvon alle 4. Stunden etliche löffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

§. 9. *Tertiæ indicationi* ſatisfaciunt motum humorum inteſtinum corrigentia: cujus generis ſunt ⏀oſa, ⏀ *ſc. depuratum & cryſtalliſatum* cum diaphoreticis *camphora*, & *cinnabari* propinanda incendia interna extinguentia v. g.

Rec. ♁ *Diaph.*
⏀ *Cryſtall. aa.* ʒj.
♁ *Nat. pp.* ʒß.
Camph. ℈ß.

M. f. pulv. div. in 6. part. æqu.

S.

Temperirende Pulver darvon Morgens und Mittags eines im ordinair Tranck zu nehmen.

Conducunt etiam hunc in finem clyſteres ex emollientibus cephalicis parati. v. g.

Rec. *Rad. Alth.*
Pœon. aa. ℥j.
Hb. Mercurialis.
Beton. aa. m. j.
Fl. Chamom.
Verbaſc. aa. p. j.
Caric. pingu. no. iiij.

Coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. & colat.

Rec. ℔ *j. add.*
⏀ *Anod.* ʒij.
Elect. cathol. ℥ij.
Mell. viol. ℥j.

M. f. l. a. clyſter d. cum apparatu pro adulto.

Conveniunt etiam in alvo obſtructa lenia evacuantia ſuppoſitoria, aliaque ſacharina alvum expedientia. In ſubſidium etiam veniant

veniant externa pulli gallinacei & columbarum diſſecti, exenterati & calide impoſiti, nec non ſequens epithema frontale calide applicatum v. g.

Rec. ✠ *Roſ.* ℥ij.
⊕ ℥j.
Camp. gr. xij.

§. 10. Ut *quartæ indicationi* denique ſatisfiat *cucurbitulæ* conveniunt, *veſicatoria*, *emulſiones*, & *anodyna* doſi refracta propinanda v. g.

Rec. *Sem. pœon.* ʒij.
4. *frig. maj.*
Pap. alb. aa. ʒj.
▽ *fl. ſamb.*
Til. aa. ℥iiſs.
Hypnot. Dorner. ℥j.
Pulv. march.
Dent. Hyppopot. aa. ʒj.
Syr. papav. alb. ℥ſs.
F. l. a. Emulſio S.

Stärcke-Milch darvon zuvveilen etliche Löffel voll zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

Rec. *M. S.*
♌ ℞ *ceph. aa.* ʒj.
EE. anod. ℈ſs.
S.

Stärckende Haupt-Eſſenz darvon Morgens und Abends 35. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Digitized by Google

CASUS XXIII.

De

HÆMORRHAGIA NARIUM.

Hiſtoria.

VIr quidam XXXVI. annorum temperamenti ſanguineo cholerici diæta lauriori & uſui ſpirituoſorum addictus ingentem experitur hæmorrhagiam ſanguine per os & nares exeunte. Hac per aliquot horas durante pallor ſuccedit faciei, & levis quædam Lypothymia. Medicus accedens refrigerantia adhibet teſtibus applicanda ex ♄, ceruſſa, album. ov. &c. parata. Chartam præterea bibulam ſolutioni ⊕ imprægnatam & pulvere ſympathetico conſperſam turundarum forma naribus intrudit, variaque inſuper adſtringentia & incraſſantia ſed nullo cum levamine adhibet. Alius medicus accerſitus removere jubet refrigerantia, & ut extrema in moderato calore detineantur mandat. Hoc facto lac caprillum calidum naribus jubet attrahere, V. S. in brachio inſtituit, & ☾oſa præſcribit cum abſorbentibus & ⊖inis: a quorum uſu fluxus ſanguinis fuit prohibitus, ſomnusque ſubſequens vires egregie revocillavit.

Scholia.

§. I.

VIr præſens laborat *Hæmorrhagia narium*: Hoc demonſtrant phænomena in ſenſus & oculos incurrentia: cujus generis ſunt. 1.

Eſſen-

Digitized by Google

Eſſentialiter inhærentia effluxus ſanguinis per os & nares contingens & per aliquot temporis ſpatium durans. 2. *Conſequentia* pallor faciei, lypothimia, virium debilitas & 3. *Antecedentia* ſexus & ætas virilis, temperamentum ſanguineo cholericum, diæta lauta, & abuſus liquorum ſpirituoſorum.

§. 2. *Subjectum* ſeu pars ab hoc morbo affecta ſunt nares: in ſpecie autem arteriolæ in illarum tunica exiſtentes.

§. 3. *Cauſa proxima* eaque *formalis* eſt ruptio vaſorum ſanguineorum, factaque inde ſanguinis effuſio: *materialis* autem ſanguis acris magna in copia ad caput, & nares delatus exitum ſibi, & viam per has partes aperiens.

§. 4. *Cauſas occaſionales* ſexus & ætas virilis conſtituit, temperamentum ſanguineo cholericum, diæta lauta, & abuſus liquorum ſpirituoſorum abundantiæ ſanguinis, illiusque orgaſmo occaſionem præbentes.

§. 5. Quoad *prognoſin* notandum hunc affectum non admodum eſſe periculoſum; ſed potius ob plethoram hac excretione imminuendam ſalutarem.

§. 6. In *Cura* hæmorrhagiæ narium *præſentem paroxyſmum medicus debet tollere*, & *ægrum a futuro imminente præſervare.*

§. 7. In ipſo paroxyſmo ſequentes conſiderandæ veniunt indicationes I. *ſanguinis derivatio ad alium locum.* II. *Motus orgaſtici, & acrimoniæ temperatio.* Et III. *partium læſarum roboratio & conſolidatio.*

§. 8. *Prima indicatio* obtinetur V. S. in brachio vel pedibus inſtituta, immittendo illos ſimul in aquam calidam cum fortioribus partium externarum ligaturis, & frictionibus.

§. 9. *Secundam indicationem* ⊕ oſa implent & abſorbentia Cinnabariſata v. g.

Rec. ⊕ *Depur.*
Lap. 69. pp. aa. ℥ß.
♁ *nat. pp.* ℈ß.
M. f. pulv. div. in III. part. æqu.
S.

Temperirende Pulver darvon alle zwey Stunden eins in warmer Brühe zu nehmen. Vel etiam emulſiones ex amygd. piſtaceis

Digitized by Google

& ſem.papav.alb. cum aquis diapnoicis & ſyrupis convenientibus paratæ. v. g.

Rcc. *Amygd. d. excort.* ℥ß.
Nucl. piſtac.
Sem. papav. aa. ʒij.
▽ *fl. ſamb.*
Card. ben.
Scabioſ. aa. ℥iß.
Syr. pap. alb. ℥ß.
F. l. a. emulſio. S.

Kühlende Milch darvon alle halbe Stunden etliche Löffel voll zu nehmen.

§. 10. *Tertiam indicationem* adſtringentia implent, & alia Iſchæma, lac caprillum, 🜄, & his non ſufficientibus liquores ſtipitici, turundarum forma applicati.

§. 11. Extra paroxyſmum 1. *Materia plethora ſubtrahatur*, & 2. *orgasmus humorum tollatur* rerum non naturalium uſu rite inſtituto. Diæta itaque adhibeatur quantum fieri poteſt excarnis, aut ſanguinis copia motu detrahatur laborioſo. Venæ ſectio præterea autumno & vere inſtituatur, & reliquæ excretiones legitime procurentur. Vitetur potus liquorum ſpiritnoſorum, & ciborum aromaticorum, animusque liber ſit a gravioribus commotionibus.

CASUS XXIV.

De

MENSIUM SUPPRESSIONE.

Hiſtoria.

R*Eligioſa virgo Franciſcana XL. annorum ſuppresſionem menſtruorum paſſa erat: plurima illi ab aliis præſcripta ſunt remedia, & aliquoties vena malleoli aperta ſed omnia incaſſum.*

Tandem

Digitized by Google

Tandem ad Verzaſcham Baſileæ venit, ejusque expetit auxilium. Hic præmiſſo examine magnam in illa deprehendit ſanguinis copiam, alternatim aperire jubet venam in utroque brachio, unde menſes fluere inceperunt quæ uſurpato ſequenti ſacculo, & balneo fluxum naturalem poſtea obſervarunt.

Rec. *Rad. bryon.* ℥β.
Hb. artemiſ.
Marub. alb.
Chamædr.
Sum. cent. min.
Abſinth. aa. p. i.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ℥ij.
Agar. rec. trochiſcat. ℥ß.
Helleb. n. pp ʒij.
Sem. aniſ. ʒiß.
Cinnamom. ʒj.

Inciſ. contuſ. includ. ſacculo ex ſindone albo, affundatur menſ. vini albi veteris & ab illius colatura bibantur mane alternis diebus ℥vj.

Poſt uſum hujus vini purgantis balneum tali modo paretur.

Rec. *Rad. lil. alb.*
Bryon.
Alth. aa. ℥ij.
Hb. malv.
☿ial.
Puleg.
Matric.
Artemiſ. aa. m. ij.
Sem fœn. Græc.
Lini. aa. ℥j.

Inciſa dentur pro balneo per ſex dies uſurpando.

Scholia.

1.

Religioſam hanc virginem *menſium ſuppreſſione* laborare ex hiſtoria ſatis ſuperque patet. Celatur illa quidem utplurimum a fœminino genere, ſed facile cognoſci poteſt ex 1. *eſſentialiter inhærentibus*, dolore & tenſione lumborum, & regionis epigaſtricæ gravitate, cum æſtu & pulſu quæ quovis tempore conſueto exacerbantur: unde etiam ad hæc ſymptomata accedit 2. *ex conſequentibus* languor totius corporis, capitis, lumborum & coxarum, phlogoſes, appetitus proſtratus, reſpiratio difficilis, ſingultus, motus convulſivi, deliria tandemque color faciei mutatus, inflatio corporis, phtiſis, hydrops, & alia mala, & denique. 3. *ex antecedentibus* uti ſunt ſexus ſequior, tempus pubertatis, errores in rebus non naturalibus commiſſi vel etiam morbi prægreſſi.

§. 2. *Subjectum* itaque hujus morbi eſt totum corpus: cauſa autem in ſanguine, utero ejusque vaſibus quærenda eſt.

§ 3. *Cauſa proxima formalis* menſium ſuppreſſorum eſt obſtructio vaſculorum minimorum in utero exiſtentium, & inde nata debilior circulatio: *materialis* autem in ſanguine quærenda eſt quantitate & qualitate peccante.

§. 4. Promovent hunc morbum ceu *cauſæ occaſionales* errores diætæ menſibus inprimis fluentibus commiſſi, vita ſedentaria, motus nimius, balnea & adſtringentia, viſcerum ἀνξασια, & uteri occluſio ob vitium conformationis.

§. 5. Quod *prognoſin* attinet notandum eſt hanc menſium ſuppreſſionem tanquam levem & incipientem facile curari poſſe, in veteratam autem in cachexiam, hydropem, phtiſin & alios morbos degenerare.

§. 6. In *cura* medicus ad cauſas debet reſpicere, illisque remedia opponere convenientia. Hinc *I. removeantur cauſæ externæ* II. *ſanguinis quantitas imminuatur* & III. *ejus qualitas corrigatur.*

§. 7. *Prima indicatio* diætæ rationem habet. Hinc ægrotæ mandandum ut diætam ſervet convenientem. Vitet itaque *aerem* frigidum menſibus inprimis fluentibus admiſſum: *Victu* præterea utatur tenui, abſtineat a carnibus, vino, ovis aliisque ſanguinem nimia in co-

pia generantibus. Corpus *exerceat* ſolito magis, nec *quieti* adeo indulgeat. *Vigiliæ* excedant *ſomnum*, *animuſque* occupetur rebus ſeriis. Venter quotidie ſuo fungatur munere, & reliquæ *excretiones* rite procedant; ad quod facilitandum venæ ſectio vere & autumno in uſum vocetur.

§ 8. *Secundam indicationem* V. S. in hoc ſubjecto implet aliquoties inſtituta ſanguisque in ſufficiente quantitate detractus ut plethora hoc modo imminuta relictus ſanguis vaſa & poros facilius tranſire, ejusque qualitas vitioſa melius corrigi poſſit.

§. 9. Ut *tertiæ* denique *indicationi* ſatisfiat aperentia incidentia & reſolventia in uſum vocentur inprimis martialia. Succedant ſanguinem rarefacientia aromatica & emmenagoga informa decocti aut infuſi cum ♌ ⊖ ✱ *liqu. CC. ſucc. Elix. propr. &* ⊖ *vol.* ℥*oſo* propinata. Agmen denique claudant purgantia inprimis *Aloetica* balnea ſuffitus, & alia.

CASUS XXV.

De
LOCHIORUM SUPPRESSIONE.

Hiſtoria.

PUerpera quarto poſt partum die cum imprudenter aeri ſe expoſuiſſet in lochiorum ſuppreſſionem incidit unde febris accenſa fuit. Ad illam vocatus medicus ſub veſpera ſequentem clyſterem Julepum, & ſacculos præſcribit.

Rec. *Rad lil. alb.* ℥j
Bryon. ℥ß
Hb violar.
Malv.
Artemiſ.
Buleg. aa m. ji

Fl.

Scholia.

§. I.

[illegible] ut ex hiſtoria patet eſt *lochiorum ſuppreſſio*. Illud de- [illegible] *cedentia*, puerpera enim quarto poſt partum die im- [illegible] exponit. 2. *Eſſentialiter inhærentia*. Cum hoc facto [illegible] ſuppreſſionem incidat, & ſanguis poſt partum fluere [illegible] deſinat. Et 3. *Conſequentia* febris inde accenditur: [illegible] lochiorum ſuppreſſione familiariter accidere ſolent.

[illegible] hujus morbi eſt totum corpus: cauſa autem [illegible] ejusque vaſibus quærenda eſt.

[illegible] *proxima formalis* lochiorum ſuppreſſorum eſt va- [illegible] in utero antea apertorum [illegible], & mo- [illegible] excernendi [illegible]. *Cauſam* [illegible] *materia-* [illegible] a frigore [illegible] vaſa [illegible] ante aper- [illegible] quæ [illegible] ſanguinis intenditur, febris [illegible]ditur.

[illegible] *cauſas occaſionales* frigus imprudenter admiſſum [illegible] coagulans & lochia in puerperis ſupprimens.

[illegible] nobis exhibet non contemnendum. Lo- [illegible] illas calamitates producunt, quas vene- [illegible] inflammatoria [illegible] ſolet [illegible] eſt.

[illegible] itaque [illegible] erit, & ſequentibus indicatio- [illegible], ut I. [illegible] II. *humores reddantur* [illegible] IV. quia [illegible] *ducantur*.

[illegible] *indicationem* diæta implet legitime [illegible]. De- [illegible] noſtra corpus in æquali & temperato calore. [illegible], & fugiat omnia frigida, acida, fermente- [illegible] tam [illegible], quam *corporis*. Tranſpiratio [illegible] diæta fere [illegible].

Secundam indicationem obtinemus reſolventibus, & leni- [illegible] motui humorum debitis. Commendantur itaque [illegible]entia, & diaphoretica fixiora acidis ſaturata, & [illegible] propinata, v. g.

Rec. ▽ *Pul*[illegible]

Meliſſ.

Fl. ſamb. aa. ℥iß.

Cinnamom. ʒß.

Lap. 69. [illegible]

[illegible] *aa* [illegible]

Tr. Bez. [illegible]

[illegible]

Syr. [illegible] ℥vj.

[illegible]

Sonders Trünckleins [illegible] alſe 4. bis 5. [illegible] ſel [illegible] auff ein mahl. [illegible] evacuaro ſequenti Elleboria [illegible]

Rec. [illegible]

[illegible] ʒj

[illegible]

[illegible] *aa.* ʒß.

[illegible]

[illegible] Tropffen [illegible]

§. 9. [illegible]

[illegible] Conveniens [illegible]

[illegible]

Rec. [illegible]

[illegible] *aa* [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] *aa* [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Google

Rec. [illegible]

Elect. [illegible]

[illegible] cham. an [illegible]

Mel. roſat. [illegible]

M. f. [illegible] tepidè inijciendus d. cum [illegible] pro adulta. [illegible] antiſpaſmodica anodynis mantata. v. g.

Rec. *Pulv. antepil. March.*

[illegible] depur. an. [illegible]

[illegible] nat. pp. [illegible]

Camph. gr. [illegible]

M. f. pulv. div. in VI. partes æquales S.

[illegible] darvon alle 3. Stunden eines in warmer Brühe [illegible]

[illegible] nec non [illegible]

Rec. *[illegible] Lil. alb.*

Chem.

Lavend. an. ʒj.

Camph. gr. [illegible]

[illegible]

M. [illegible]

S.

[illegible] Salbe den Unter-Leib darmit zu ſalben.

[illegible]

[illegible] Loco.

[illegible] ad pellendum [illegible] dum erit [illegible] cujus generationi [illegible] CC. [illegible]

Rec. [illegible]

[illegible] CC. [illegible]

[illegible]

S.

 [illegible]

Mutter reinigende Eſſenz darvon alle 3. bis 4. Stunden 30. Tropfſen in vvarmer Brühe zu nehmen.

CASVS XXVI.

De

SCABIE SICCA.

Hiſtoria.

SArtor quidam XVIII. annorum temperamenti ſanguineo cholerici iter facit peregrinas civitates perluſtraturus, & cibis apud magiſtrum uti cogitur acidis ⊖ſis & fumo induratis. Per aliquot temporis ſpatium apud illum morans puſtulas oriri ſentit extrema primum, mox autem totum corpus occupantes, pus parum & tenue continentes, & in cruſtas ſiccas minores & furfuraceas abeuntes. Ambiente calido, & motu inprimis pruritum ſentit inſignem unde ſcalptus invitatur, eoque continuato dolor oritur, vigiliæ & calor. Hujus moleſtiæ itaque pertæſus noſtrum petit auxilium, & ſequentia in ſchedam congeſta reportat remedia.

Rec. *♁ diaph. ♂tialis ʒj.*
Reg. ♁ medic. ʒß.
⊖ nat pp. ℈ß.
🝆 macer. gtt. iij.

M. f. pulv. in IV. part. æquales dividendus mane & veſperi ſumendus, nec non ſequentes pilulas conſumpto pulvere ſumendas.

Rec. *Extr. Panchymag. Croll.*

☿ d.

Digitized by Google

☿ d. rit. pp. aa. ℈ß.
Diagrid. ♎at. gr. iij.

M. f. pilulæ no. XV. ♎ e lycopod. conſpergendæ.

Quinto die revertitur, puſtulas ſentiens exſiccatas pruritumque imminutum, & ſequentia remedia pharmacopœo offert præparanda v. g.

Rec. *Rad. liquir.*
Sarſapar.
Chin. aa. ℥j.
Lign. ſanct.
Guajac. aa. ʒvj.
Hb. ſcabioſ.
Veron.
Scord. aa. m. j.
Sem. aniſ.
Fœnic. aa. ʒij.
Paſſul. maj.
Min. aa. ℥ß.

Inciſ. & contuſ. d. ad chartam S.

Species in ein und ein halb Maaſs Waſſer zu kochen daſs eines bleibet, und darvon alle Morgen einen Schoppen warm zu trincken. Nec non ſequens ungtum.

Rec. *Axung. porc. ℥ij.*
☿ Viv. ʒj.
ZZ. pulv. ʒß.
☍ Laur. ℈j.

M. f. linimentum.

Decimo die redit, priſtinæ ſanitati reſtitutus ſoſtrum offert, animumque gratiſſimum.

Digitized by Google

Scholia.

§. 1.

Affectus hunc ſartorem affligens eſt *ſcabies*, & quidem *ſicca*. Ejus exiſtentiam probant 1. *Eſſentialiter inhærentia* puſtulæ minores in extremis primum orientes mox totum corpus occupantes, ſerum plorantes acre & tenue, & in cruſtas ſiccas minores & furfuraceas abeuntes. 2. *Conſequentia* pruritus calido ambiente, & noctu potiſſimum moleſtus, ſcalptum invitans cum dolore, calore, & vigiliis: nec denique abludunt. 3. *Antecedentia* ætas juvenilis, vita ſedentaria, mutatio cœli, abuſus ciborum nimis ⊖ſorum & crudorum.

§. 2. *Subjectum* ſcabiei cutis conſtituit, in ſpecie autem tubuli ſubcutanei, & vaſcula excretoria glandularum miliarium ſubcutanearum; cauſa autem in primis viis, & maſſa ſanguinea potiſſimum hærere ſolet.

§. 3. *Cauſam* itaque *proximam formalem* hujus mali obſtructio tubulorum cutaneorum & vaſculorum excretoriorum in glandulis ſubcutaneis conſtituit: *cauſa* autem *materialis* eſt ſerum ⊖ſum per glandulas ſubcutaneas illarumque poros non rite circulans.

§. 4. Ex his cauſis ita ſuppoſitis *ratio ſymptomatum* ſupra recenſitorum facile dari poteſt. Stagnans enim ſerum acre & ⊖ſum in tubulis ſubcutaneis poros contrahit, corrodit, & eſcharam quaſi producit: Unde *puſtulæ eriguntur cum pruritu in cruſtas minores & furfuraceas abeuntes.* Quo magis autem corpus ad ſudorem componitur eo magis cutis defædatur: unde etiam *ambiente calido & noctu pruritus* excitatur *ſcalptum invitans cum dolore, vigiliis, & calore.*

§ 5 Inter *cauſas occaſionales* vita ſedentaria potiſſimum accuſatur, cui ſartores utplurimum dediti ſunt, nec non mutatio cœli, & abuſus ciborum ⊖ſorum & crudorum glandulas menſenterii, & poros conſtringentes & obſtruentes, ſcabiemque producentes.

§. 6. Quod *prognoſin* attinet notandum erit ſcabiem magis moleſtam eſſe, quam periculoſam, diu durantem in cachexiam terminare, & retropulſam febrem phtiſin, & alia mala producere.

§. 7. In *cura* ſcabiei ſequentes indicationes erunt obſervandæ ut I. *removeantur cauſæ externæ* II. *obſtructiones in primis viis hærentes tollan-*

Digitized by Google

llantur, & vitioſi humores ejiciantur & III. *partes læſæ conſolidentur, & itis munditiès reſtituatur.*

§. 8. *Primam indicationem* juſtum diœtæ regimen abſolvit. Eliat itaque æger *aerem* temperatum frigusque frangat inſolitum igne fornace accenſo. Quod *cibum* & *potum* attinet alimenta eligat e blando ramoſo, & ſero dulci & roſcido inſtructa. Hinc fugiat ita, acida, nimis pinguia, leguminoſa & ſpirituoſa chylum minus udabilem producentia. Inter potus adhibeantur etiam calidi inſum Theæ aut Veronicæ, *motusque* poſt illorum uſum inſtituatur d ſudorem, & laſſitudinem ut humores viſcidi hoc modo reſolantur, acrimonia ⊖ina abſtergatur, & per ſudorem & urinam eduatur. Vitet porro mœrorem, & triſtitiam ob domi relictos, animumque habeat tranquillum & ab omnibus motibus remoum.

§. 9. *Secundam indicationem* incidentia implent, reſolventia & vacuantia. Ex prioribus ♁ *diaph.* ♂*tiatum* ſeligimus cum *reg.* ♁ *med.* ☿ *combinandum* v. g.

Rec. ♁ *diaph.* ♂*tial.* ʒj
Reg. ♁ *medicin.* ʒß
☿ *nat. pp.* ℈ß.
°° *macer. gtt.* iij.
M. f. pulv. div. in 4. *part. æquales* *S.*

Oeffnende Pulver darvon alle Mittag um drey Uhr eins zu ehmen.

Vel etiam in forma fluida *Tram.* ♁ & ♀ propinando. v. g.

Rec. *Tr. Bez.* ʒiij
♁ ♀ *ſat.*
EE. lign. aa ʒj *S.*

Oeffnende Eſſenz Morgens Mittags und Abends 35. Tropfen in Warmer Brühe zu nehmen.

His ſuccedunt purgantia quorum baſin ☿ *dulcis rite præparatus* onſtituit in pilulis exhibendus v. g.

Rec. *Extr. panchym. Croll.*
☿ *dulc, rit. pp. aa* ℈ß
Diagr. 🜍*at, gr.* iij.
F. pil. no XV. *S.*

Pur-

Digitized by Google

Purgier-Pillen Morgens auf einmahl zu nehmen und The darauff zu trincken.

§. 10. *Tertiam indicationem* diaphoretica implent abſterſiva detergentia ungta & balnea v. g.

Rec. Rad. liquir.
Sarſapar.
Chin. aa ℥j
Lign. ſanct.
Guajac. aa ʒvj
Hb. ſcord.
Fumar.
Scabioſ. aa m. j
Sem. aniſ.
Fænic. aa ʒij
Paſſul. maj. & min. aa ℥ß
Incis. contuſ. d. adchartam. S.

Species in anderthalb Maaſs Waſſer zu Kochen, daſs eine bleibet und alle Morgen einen halben Schoppen warm davon zu trincken. Agmen denique claudant externa v. g.

Rec. ☿ ♎ ʒj ſolv. in
▽ roſ. ℥vj S.

Waſch-Waſſer Hænde, Füſſe und den Leib darmit zu waſchen. Poterit etiam ſeques adhiberi unguentum.

Rec. Axung. porc. ℥ij
☿ viv. ʒj
Pulv. Zz. ℈ß.
☍ laur. ℈j

Salbe in die Gelencke zu reiben bey dem warmen offen.

Nec inconveniens erit furfures triticeos aquæ calidæ infundere, manusque & pedes inde lavare ut cuti priſtinus ſplendor reſtituatur.

CA-

Digitized by Google

CASVS XXVII.

De

PHLYCTENIS.

Hiſtoria.

Fœmina quædam XXXIII. annorum temperamenti ſanguineo cholerici, menſium obſtructione per aliquot menſes affecta, vere ineunte laſſitudinem artuum ſentit cum tumore faciei, oculorum, & abdominis. Parvo temporis ſpatio interjecto pruritum ſentit in toto corpore ita ut frictionem evitare nequeat cum quadam commotione febrili. Succedunt puſtulæ minores faciem veſicularum referentes ab ▽ fervida excitatarum. Familiares hac re perterriti medici implorant auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

PUſtulæ in hac fœmina apparentes dicuntur *Phlyctenæ.* Eas adeſſe probant 1. *eſſentialiter inhærentia*, & ſigna hujus affectus pathognomonica pruritus ſc., & puſtulæ veſiculis ſimiles, quæ ab ▽ fervida excitantur. 2. *Conſequentia* tumor faciei, oculorum & abdominis cum inſigni artuum laſſitudine, & denique. 3. *Antecedentia* ſexus ſequior, ætas conſiſtens & obſtructio menſium: quæ omnia de hujus affectus præſentia teſtantur.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi eſt habitus corporis externus ejusque integumenta communia. Interdum totius corporis peripheria ab illo afficitur; interdum autem pedes tantum, & manus occupat.

§. 3. *Cauſa proxima formalis* conſiſtit in ſoluta unitate integu-

Digitized by Google

mentorum eroſorum & in puſtulas elevatorum: *materialis* autem eſt ſerum acre, & ⊖inum in glandulis ſubcutaneis ſeparatum, & ad poros delatum.

§. 4. Et hæ cauſæ ſufficient ad *phænomena* in hiſtoria recenſita *explicanda*. Ad ſerum acre enim & ⊖inum a centro corporis ad peripheriam deferendum motus humorum febrilis excitatur, quod in illa deinde ſtagnans *tumores* producit. Partes acres & ⊖inæ in glandulis ſeparatæ fibrillas cutaneas irritant & erodunt: unde *pruritus* excitatur, *frictionem invitans*, illæque laceratæ *in puſtulas* elevantur.

§. 5. Occaſionem huic morbo ex *cauſis remotis* ſexus ſequior dedit, ætas conſiſtens & temperamentum ſanguineo cholericum ad humores acres producendos aptum. His ſuccedit menſium obſtructio, quam plethora ſequitur motum humorum turbans, & excrementa cutanea ſupprimens.

§. 6. Quod *prognoſin* attinet hujus morbi eventus ex ſymptomatibus erit judicandus. Quo mitiora illa ſunt, eo felicior exitus erit ſperandus. Retropulſæ mortem inferunt. Si ſtomachus bene digerit, caput non dolet, excreta & retenta rite ſuccedunt bona aderit reconvaleſcentiæ ſpes.

§. 7. Ordinis ratio tandem etiam requirit ut *curationem* ſuſcipiamus. Ut hæc rite ſuccedat ſequentes medicus indicationes obſervet. I. *Removeantur cauſæ externæ* II. *materia peccans e corpore proſcribatur* & III. *ſymptomatum ratio habeatur.*

§. 8. *Prima indicatio* juſtum diætæ regimen requirit. Hoc enim neglecto fruſtra & incaſſum laborat medicus. Hinc ex ſex rebus n. n. *aer* debet eſſe temperatus, purus, effluviis nebuloſis fœtidis, & putredinoſis deſtitutus, & ſi talis non ſit arte emendetur. *Cibus & potus* ſint optimi, & boni ſucci, & facilioris digeſtionis vitentur acida, viſcida, ⊖ina, & fumo indurata. Potus nec acidus ſit nec auſterus, & loco hujus commendetur infuſum Theæ, Veronicæ, cereviſia probe defæcata, & in conſuetis vinum bonæ notæ. *Somnus & vigiliæ*, motus & quies modum non excedant ſed in decenti moderamine teneantur. *Animi pathemata* fugiantur immoderata ira potiſſimum, mœror & triſtitia, & quilibet exploret quid ſuæ ſanitati conducat.

§. 9.

Digitized by Google

§. 9. *Secundam indicationem* lenia diaphoretica, & expellentia implent continuo uſurpata donec materia peccans extra corpus proſcripta ſit. Conveniunt itaq; hunc in finem ♁ *diaphoreticum & ſtiatum, M. S. Tr. Bezoardica* & alia v. g.

Rec. *CC. phil. pp.*
♁ *Diaph. aa.* ℨj.
♁ *nat. pp.* ℈ß.
⊖ *vol.* CC. *gr. vj.*
Div. in V. part. æqu.
S.

Auſtreibende Pulver darvon Morgens und Mittags eines in warmer Brühe zu nehmen, und ſich drauff warm zuzudecken. Vel inſequenti forma liquida.

Rec. *Tr. Bez.*
M. S. aa. ℨj.
Liqu. CC. *ſucc.* ℨß.
S.

Auſtreibende Eſſenz darvon Morgens und Mittags jedesmahl 30. bis 35. Tropffen in warm Bier zu nehmen, und ſich darauff warm zu halten.

Ad menſes pellendos inſtituatur V. S & ſequens eſſentia exhibeatur.

Rec. *EE. Myrrh. balſ.*
Pin. aa. ℨij.
Caſtor.
Elix. propr. aa. ℨj.
°°*caryoph. gtt. iij.* S.

Blutreinigende Eſſenz, darvon 35. bis 49. Tropffen in Meliſſen Waſſer zu nehmen.

§. 10. Ut *tertiæ indicationi* ſatis fiat ſymptomatum ratio habeatur & quidem I. *puſtularum* quæ °° amygd d. inungendæ & maturandæ II *cutis excoriatæ* quæ emplaſtro de lapide calaminari & ungto dia-pompholigos conſolidanda. Conveniunt etiam hunc in finem

 deco-

decoctum lignorum interne propinatum, & ♎ *fl. ſamb. Terebinth. camphora* externe adhibita.

CASVS XXVIII.

De

CATARRHO.

Hiſtoria.

VIr quidam XL. annorum tempore hyemali & inæquali iter faciens, vinumque auſterum largius bibens ſtreperam ſermonis percipit aſperitatem cum quadam capitis gravedine. Succedit tusſis admodum moleſta cum pruritu rubore, & madore narium ſerumacre, & tenue plorantium. Adeſt præterea reſpiratio difficilis cum calore totum corpus occupante: Pejora itaque metuens malæ noſtrum expetit conſilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

CAtarrho laborat hic Chremes quo nomine Coryza, raucedo, & tuſſis hoc loco comprehenditur: Hoc demonſtrant phænomena his affectibus 1. *eſſentialiter inhærentia* ſtrepera ſc. ſermonis aſperitas, capitis gravedo, & tuſſis admodum moleſta. Porro id declarant. 2. *Conſequentia* uti ſunt pruritus, rubor & mador narium ſerum acre & tenue plorantium, reſpiratio difficilis, & calor totum corpus occupans. Nec denique abludunt 3. *Antecedentia* ſexus virilis, ætas ſenilis, tempus hyemale, & inæquale nec non vinum auſterum largius hauſtum: quæ omnia catarrho laborantibus familiariter accidere quotidiana docet experientia.

§. 2. Quoniam hic plures affectus concurrunt variæ etiam *partes*

tes ab illis *efficiuntur.* Ita glandulæ, & vaſa lymphatica hinc inde in capite occurrentia ſuos in gravedine patiuntur manes. Porro in pulmonibus, & aſpera arteria innumera ſunt vaſa lymphatica, in quibus ſi motus lymphæ qualitate acri imbutæ impeditur tuſſis excitatur & raucedo.

§. 3. *Cauſa* itaque *proxima formalis* horum affectuum eſt motus lymphæ in vaſibus lymphaticis capitis, pulmonum & aſperæ arteriæ inæqualis & impeditus: *materiam* autem illis lympha acris, & viſcida præbet his in partibus decumbens.

§. 4. Inter *cauſas occaſionales* ætas ſenilis primo loco occurrit his affectibus admodum obnoxia. Ob lympham enim acrem minusque blandam, & æqualem Chermetes ſunt & fiunt ſenes. Huic ſuccedit tempus hyemale & inæquale ſerum concentrans & poros conſtringens ut partes excrementitiæ excerni nequeant. Agmen denique claudit abuſus vini auſteri ſerum accumulans, & ſtimulans.

§. 5. *Prognoſis* malum nobis ſiſtit moleſtum quidem ſed non admodum periculoſum, & cum nondum diu duraverit facile curari poterit. Minus tamen ob levitatem eſt negligendum ne ex diebus in menſes & ex menſibus in annos propagetur.

§. 6. In *Cura* horum affectuum I. *cauſa occaſionales removeantur.* II. *lympha peccans & in coagulum abiens evacuetur & reſolvatur* & III. *in partibus ſubſiſtens abſtergatur.*

§. 7. *Primam indicationem* diæta implet rite inſtituta. Cum enim æger male ſe habuerit ex vitiis in illa commiſſis, neceſſe utique erit ante omnia illa removere ne ulterius noceant. Hunc in finem vitet hyemis tempeſtatem inæqualem intra domum, & parietes ſe continendo, illamque temperatam & æqualem reddat focum parando, ignemque in illo accendendo. Porro plus edat, quam bibat, juſculis utatur pinguibus, potu calido, quiete debita, ſomnoque vigilias excedente. Tranſpiratio porro promoveatur infuſis calidis, alvus quotidie ſuo fungatur munere, animusque ſit pacatus.

§. 8. *Secunda indicationi* ſatisfaciunt varii generis evacuantia. Primas inter illa tenent diaphoretica ſeroſæ colluviei arcendæ panacæa: cujus generis ſunt *Tr. Bez. cum elix. propr.* ♌ ℞ *cephal. & liqu. CC. ſuccinato* miſcenda v. g.

Digitized by Google

Rec. *Tr. Bez.* ℥ij.
Liqu. CC. ſuccin.
Elix. pector. aa. ʒj.
E E. anod. ℈j.
S.

Reſolvirende Fluſs-Eſſenz darvon Morgens und Mittags 30 bis 35. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Si malum diutius duraverit *decoctum & eſſentia lignorum* cum cephalicis, & pectoralibus mixta adhibeantur v. g.

Rec. *Rad. chin.*
Sarſapar.
Liquir. aa. ℥j.
Lign. Saſſafr.
Sanct.
Sandal. rubr. aa. ℥ß.
Hb. Beton.
Fl. lavend. aa. m. j.
Paſſul. maj.
Min. aa. ℥j.
Inciſ. contuſ. d. ad chart.
S.

Species in einer Maaſs Waſſer zu kochen, daſs drey Schoppen bleiben und Morgens und Mittags einen halben Schoppe vvarm darvon zu trincken.

His ſuccedunt purgantia phlegmagoga dicta *Extr. panch. Croll. pill. de ſucc. Crat., Radix & reſin. Jalap.* v. g.

Rec. *M. P. de ſuccin. crat.* ℈j.
Reſin. Jalap. gr. vj.
F. pil. no. XV. Conſperg. pulv. rad. liquir.
S.

Purgierende Fluſs-Pillen Morgens auff einmahl zu nehmen.

Nec non veſicatoria, ac ptarmica atque ſternutatoria v. g.

Rec. *Sacch. opt.* ℥j.
Balſ. apopl. gr. XII.

Fl. Benz.

Digitized by Google

Fl. Benz.
Reſin. Guajac. aa gr. X.
M. f. pulv. naribus attrahendus.

Vel *Rec. Pulv. tabac.* ▽ *roſ. fract.* ℥ß
Fl. aurant. exiccat ʒij
°o *fl. aurant. opt. Ital. gtt. X.*

Vel *Rec. Pulv. lign. Al.*
Succini.
Tabac. aa ʒj
Caſtor. gr. X.
°o *major. gtt. iv*

Vel *Rec.* ⊖ *vol.* ⊖✱ ʒj
°o *major. gtt. X.*

Vel *Rec. Pulv. Rad. Ir. Flor.* ʒj
Fl. balauſt.
Roſ. rubr. aa ℈ij
Anth.
Lavend. aa ʒß
Helleb. alb. gr. X.
Moſch. ♎ *roſ. ſol. gr. ij*

Vel *Rec. Pulv. Fl. lil. convall.*
Majoran.
Tabac. aa ʒj
Helleb. alb. gr. XII.
°o *Major.*
Cubeb. aa gtt. iv.

§. 9. *Tertiam indicationem* obtinemus ſpecificis capiti & pectori dicatis, & invicem combinatis. Hinc in uſum vocentur *Elix. pector. Eſſent. Myrrh. balſ. balſ.* 🜍 *&* ♎ ⊖✱ *aniſatus* nec non *decocta ex pectoralibus* parata & omnia *ſuccinata* v. g.

Rec. Elix. pect.
Ceph. aa ʒiß
♎ ⊖✱ *Aniſ.*
Liqu. CC. ſuccin. aa ʒj
Balſ. 🜍 *aniſ. gtt. vj* *S.*

Son-

Digitized by Google

Sonderliche Fluſs - Eſſenz darvon Morgens Mittags und Abends 35. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Hucpertinent etiam externa capiti & pectori applicanda. Ita naribus exhiberi poteſt *balſ. majoran.* cum ℅ *nigell.* nec non ♌ ⊖ ✱ cum ℅ *Majoran. & nigell.* odoretenus hauſtus. Vid. *Vvedel. Epitom. prax. clin. Sect. I. Cap. XII.*

CASUS XXIX.

De

CACHEXIA.

Hiſtoria.

Virgo quædam XXII. annorum temperamenti phlegmatici menſium obſtructione per longum temporis ſpatium laborans, tanta inde incurrit incommoda ut calor faciei vividus & floridus in pallidum, humidum flaccidum & ſubtumidum mutetur. Laſſitudo artuum ſuccedit & crurum cum illorum intumeſcentia, pulſus deprehenditur debilis, reſpiratio difficilis cum appetitu proſtrato, & quadam inquietudine. Diu itaque his malis fatigata medici implorat auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

MEnſium obſtructio antiqua tandem in *Cachexiam* degenerat: quod etiam in hac virgine factum eſſe phænomena demonſtrant in hac hiſtoria obſervata. Referri autem illa poſſunt ad 1. *eſſentialiter*

ntialiter inhærentia color faciei vividus, & floridus in pallidum, humidum flaccidum & ſubtumidum mutatus 2. *Conſequentia* laſſitudo corporis & crurum cum illorum intumeſcentia, pulſu debili, reſpiratione difficili, appetitu poſtrato & poſt cibum inquietudine, &, 3 *Antecedentia* cujus generis ſunt ſexus ſequior, ætas juvenilis, temperamentum phlegmaticum menſium que obſtructio per logum tempus durans

§. 2. *Subjectum* hujus morbi eſt totius corporis habitus: cauſa autem in lympha vaſibusque lymphaticis quærenda eſt.

§. 2. *Cauſa* cachexiæ *proxima, eaque formalis* eſt circulatio ſeri nutritii per minima vaſcula ſuppreſſa, & obſtructa: *materialem cauſam* ſerum nutritium conſtituit partibus viſcidis excrementitiis repletum. Ab hoc enim obſtructiones in venis capillaribus oriuntur, & a particularum balſamicarum defectu depravata nutritio.

§. 4. Ad *cauſas occaſionales* ſexus ſequior refertur, ætasque juvenilis, nec non menſium obſtructio antiqua.

§. 5. Quoad *prognoſin* notandum cachexiam malum eſſe admodum periculoſum, nimusque negligendum, cum in hydropem aliaque mala facile abeat.

§. 6. *Cura* itaque hujus mali maturanda & his indicationibus perficienda erit. I. *removeantur cauſa externa* II. *ſerum acidum & viſcidum incidatur, & evacuetur* III. denique *tonus partium roboretur & IV. menſes revocentur.*

§. 7. Ut *prima indicationi* ſatisfiat diæta legitima inſtituatur. Convenit itaque *aer* temperatus, corpusque, ut ſecretiones & excretiones rite procedant, ab omnibus aeris injuriis probe debet defendi. *Alimenta* porro eligantur ♀ blandum ramoſum, ſerumque dulce & roſcidum continentia. Vitentur itaque indurata, ⊖ita, acida, nimis pinguia, leguminoſa & ♌tuoſa, quæ chylum minus laudabilem præbent. Victu utatur tenui cum corpora impura victu pleno magis lædantur. *Motus* corporis nec nimius ſit, nec deficiens *vigiliaque ſomnum* excedant. Mœrorem denique fugiat, triſtitiam aliosque *animi motus* graviores.

§. 8. *Ad ſecundam indicationem* obtinendam remedia eligantur acidum. & viſcidum corrigentia, uti ſunt *Tr. ♂ aper Zwelfferi & ⊖ volat °°oſ. Sylv.* cum aliis aromaticis conjungenda. v. g.

 Rec.

Digitized by Google

Rec. Tr. ♂ aper. Zwelff.
⊖ vol. ⚹ oſ. Sylv. aa. ʒij.
EE. macer. ʒß.

S. Oeffnende Eſſenz darvon alle Morgen 35. bis 40. Tropffen in vvarmer Brühe zunehmen, und ſich darauf zu bevvegen.

Conveniunt etiam aperiendi fine *reg. ♁ medic. croc. ♂tis aper. ♁iatus, ♁ nat.* quæ infuſis & decoctis aromaticis ſuccenturiari poſſint. v. g.

Rec. Croc. ♂tis aper. ♁iat.
Reg. ♁ medic.
Arcan. duplicat. aa. ʒj.
♁ nat. pp. ʒß.
Divid. in VIII. part. æquales.

S. Oeffnende Pulver darvon alle Morgen eins in vvarmer Brühe zunehmen, und ſich darauff zu bevvegen.

His ſuccedunt evacuantia potiſſimum Hydragoga, quorum baſin ☿ *dulcis* conſtituit in forma pilularum exhibendus v. g.

Rec. Extr. panchym. Croll.
☿ dulc. rit. pp. aa. ℈j.
Reſin. Jalap. gr. v.
M. f. pil. no XV.

S Purgierende Pillen Morgens auff einmal. Vel etiam ſequens emulſio.

Rec. Reſin. Jalap. gr. XII.
Vitell. ov. no. I.
⚹ ♃ NM. gtt. iij.
Crem. ♀ ℈ß.
▽ Cinamom. ℥j.
Syr. roſ. ſol. ℥ß.

§. 9. *Tertiam indicationem* ſtomachica implent, & carminativæ *Eſſentia ſcilicet abſinth. compoſ. carmin. Wed. nec non alia aromatica* v. g.

Rec.

Rec. *EE. abſinth. compoſ.*
Carm. VVed. *aa* ℥j
Macer. ℥ß *S.*

Magen-Eſſenz darvon Morgens und nach der Mittags-Mahlzeit 30. Tropffen zu nehmen.

§. 10. Et ut *quartæ indicationi* ſatisfiat menſes revocentur, illisque proſpiciatur remediis convenientibus. *Venæ ſectio* itaque inſtituatur in talo, idque fiat aliquoties ante tempus conſuetum. Propinentur etiam hoc tempore *Emmenagoga, menſesque pellentia* v. g.

Rec. *Elix. propr.* ℥iij
Arcan. ♀ ℥j
Liqu. CC. ſuccin. ℥ß
EE. ſuccin. ℈ß

S. Blutreinigende Eſſenz darvon Morgens und Mittags 35 Tropffen zu nehmen.

CASUS XXX.

De

ANASARCA

Hiſtoria.

Fœmina quædam XXXVI. annorum gravida ob varios errores in Diæta commiſſos per totum fere geſtationis tempus febre laborat quartana tumore ſuccedente totum corpus occupante. Quarta ante partum ſeptimana medicus accerſitus medicamenta præſcribit antifebrilia v. g.

Rec. *Rad. Galang.*
Zedoar. aa. ℥j.
Hb. card. ben.

Rec. *Conſ. Menth.*
Meliſſ. aa ℥ß
Cort. citr cond.
Aurant. cond. aa ʒij
Pulv. cort. peruv. ℥ß
EE. cinnamom. ʒß
Balſ. peruv. ℈ß
Syr: card. bened. q. ſ.

F. l. a elect. extra paroxyſmum ſingulis tribus horis ad ʒiß ſumendum & ita penitus convaluit.

RESOLUTIO.

§. 1.

AEffectus hanc fœminam affligens eſt *febris quartana* cum *Anaſarca*. Id patet ex 1. *eſſentialiter inhærentibus* febre quarto quovis die recurrente, & tumore totum corpus occupante: 2. *Antecedentibus* ſexu ſequiore, ætate conſiſtente, & variis in diæta commiſſis erroribus.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi totum corpus conſtituit, cauſa autem inprimis viis & maſſa humorum hæret.

§. 3. *Cauſa proxima formalis* eſt obſtructio glandularum, & vaſorum lymphaticorum in primis viis & reliquo corporis habitu hærentium: *materialis* autem in lympha tenaci & viſcida hinc inde in primis viis totiusque corporis habitu ſtagnante quærenda eſt.

§. 3. *Prognoſis* malum nobis ſiſtit non contemnendum cum juxta tritum illud, hydrops quartana ſint medicorum ſcandala plana, ægraque inſuper ſit gravida, tempusque partus inſtet.

§. 5. In *cura* medicus ante omnia I. *cauſas externas removeat*. II. *Serum tenax & viſcidum corrigat ut* III. *ſub ipſo partu cum lochiis aut poſt illum convenientibus purgantibus evacuari* & IV. *viſcera roborari, motusque humorum præternaturalis tolli poſſit.*

§. 6. *Prima indicatio* in diæta legitime inſtituta conſiſtit, quæ ſi in ullo alio morbo certe in hoc erit neceſſaria. Conſiſtit autem potiſſimum in abſtinentia a *potu* nimio, & dextro rerum n. n. uſu

Digitized by Google

uſu. *Aer* itaque evitetur nebuloſus & frigidus & e contra purus eligatur calidior, atque ſubtilior. Vitanda porro ſunt *alimenta* acida. ⊖ſa, viſcida, leguminoſa flatulenta cum viſcidum ſanguinem, & pituitoſum corporis habitum inducant, & obſtructiones pariant. *Somnus* non ſit nimius, *motus* blandus, vita ſedentaria &. otium atro notentur carbone: & in omnibus reliquis corporis, & animi motibus moderare ſe gerat.

§. 7. *Secundam indicationem* implent lentorem ſeri corrigentia amara, aromatica ⊖ina, ♂tialia, & omnia aperientia, ex quibus ſequentia ſeligimus *Hb. abſinth. cent. min.*, *ſcolopendr.*, *fumar.*, *Veron. marub. ſaturej. Becapung. naſturt. cort. fraxin. tamariſc. lign. Guajac. Saſſafras* rad. *Ari, raph. ruſt. ail.* Bacc. *junip. laur. Galang. Zedoar.* ex quibus EE., Tr., nec non infuſa parari poſſunt. His ſuccedunt 🜿🜖 *latus arcan. duplicat. liqu.* ∀ *fol.* 🜿, ♌ ⊖ * *ſimpl. & aromatiſatus. Tr.* 🜿. *♂tis, lim. & croc. ♂tis aper. fl.* ⊖* *♂tiales,* &c. ex quibus variæ formulæ parari poſſunt.

Rec. *Tr. ♂tis aper. Zvvelff.*
⊖ *vol.* 🝆*ſ. Sylv. aa.* ʒij.
🝆 *citr. ver. gtt. iij.*
S.

Oeffenende Eſſenz darvon alle Morgen 30. Tropffen in Bier zu nehmen. Vel etiam ſequens pulvis.

Rec. *Reg.* ♁ *medic.*
Arcan 2. plic. aa. ʒj.
Fl. ⊖* ℈j.
M. f. pulv. div. in VI. part. æqu.
S.

Oeffnende Pulver davon alle Morgen eines in vvarmer Brühe zu nehmen.

§. 8. *Tertiam indicationem* obtinemus purgantibus, ſudoriferis, & diureticis. Ex purgantibus commendamus *M. P.* 🜿 *Schred. hydrag. Sylv. cryſtall. & crem.* 🜿, 🜿🜖 *lat. &* 🜿 *ſatum.* vel etiam fortiora *reſin. Jalap. ſcammon.* ☿ *dulc. mag. g. g. ſucc. Jr. noſtr. extr. Eſul.* ſub varia forma exhibenda v. g.

Rec.

Rec. *M. P.* ♀ *Schred.*
☿ *d. rit. pp. aa.* ℈ß.
Diagr. 🜂 *gr. v.*
M. f. pil. no. XV.
S.

Purgier-Pillen Morgens auff einmahl zu nehmen.

Ex diaphoreticis ♁ *diaph.* commendamus. CC. *phil.* ⊖*ia fixa & deſtill.* v. g.

Rec. ♁ *diaph.*
CC. ſ. △*e aa.* ʒij.
⊖ *vol. ſuccin.* ℈ſ.

M. f. pulv. div. in IV. part. æqu. lenem. inde expectando ſudorem.

Et ex diureticis, ⊖ *abſinth. ſtip. fabar. geniſta* ⌽*ſa Tr. Ammelung* ♌⊖♀, *mille pedes & canthárides.* v. g.

Rec. ⊖ *Abſinth.*
Geniſt. aa. ʒ.
⌽ *depur.* ʒß.
Div. in V. partes mane ſumendas.

§ 9. *Quarta indicationi* tonum viſcerum labefactatum reſtituentia, ſatisfaciunt, motumque humorum p. n. corrigentia v. g. *Abſinth. ejusque ſuccus. cortex. peruv.* cum aliis *ſtomachicis* in electuarium redigenda. v. g.

Rec. *Conſ. abſinth.*
Card. ben. aa ℥ß.
Cydon. cond.
N. M. cond. aa. ʒii.
Pulv. cort. peruv. ℥ß
EE. abſinth. compoſ. ʒj
Syr. cort. citr. q. ſ.
F. l. a. elect. S.

Stärckende Lattwerge darvon alle 3. Stunden einer Caſtanien groſs zunehmen.

CASUS

CASVS XXXI.

De

HYDROPE UTERINO.

Hiſtoria.

MUlier XXXIV. annorum ſucciplena, εὐεξία *gaudens plethorica, conſtitutionis phlegmaticæ infantem lactans incidit in febrem intermittentem ortam ab errore in Diæta commiſſo. Fructus enim præcipue horarios immaturos ſine diſcrimine in magna copia devorat de diæta ob rem anguſtam domi parum ſollicita, quare in ſummo æſtatis calore meſſorem agens laboribus defeſſa ac exæſtuans, ad potum frigidum & quidem aqueum ſimplicem non coctum ſe invitando plus juſto ſe ingurgitabat: Unde horror atque calor præternaturalis, ſitisque immodica ſubſecuta eſt. Ea etiam jam dicta febris intermittens duravit per menſis ſpatium, quam tamen nullo medico in conſilium vocato remediis ut vocant domeſticis pellit in M. S, cruditatibus ac ſordibus febrilibus adhuc inhærentibus, & dyſcraſia ſimul etiam manente, ventriculi debilitate male conſtituti, quia curatio male fuit peracta, & ad ventriculum, & læſam tranſpirationem, ad ⊖inas & ♎ tuoſas ſordes evacuandas, nullus reſpectus habitus. Ideo ſæpe poſt aſſumtum cibum preſſionem nimiam atque molem ventriculi, anguſtiamque circa præcordia ſentit, frigus ſive horror ſubcutaneus, ſitis præter naturam aucta, facies pallida cum liventibus*

oculis

oculis, menſium paucitas & decoloratio, fluxus inordinatus, & tandem totalis ſuppreſſio fuit inſecuta. Quia vero venter inprimis ad pubis regionem vergens intumeſcere, & in dies magis atque magis accreſcere incipiebat certo ſibi habet perſuaſum ſe utero geſtare gravidamque eſſe, ſignisque anamneſticis conſideratis enarrata ſymptomata ab imprægnationis cauſa deſcendere. Non multo poſt ventre in tantam magnitudinem ſe extendente ut non modo non ordinariam formam ſervaret, ſed multo magis ſuperaret inſimul etiam moles ſeu gravitas ſic erat mobilis ut ab uno latere ad alterum ſe inclinaret inſtantibus etiam acutisſimis doloribus circa genitalia, & pungitivis cum eruptione materiæ mucoſæ tempus parturiendi inſtare plane credebat. Quare obſtetrix in conſilium vocata, ut ſibi perſuadet, perita, partum inſtare veriſſimum penicillo plusquam Apelleo depingebat, & ad dolores nimis acutos leniendos coctum ervorum ſtramen tepide ventri applicat. Verum enim vero nulla dolorum accutisſimorum remisſione ſubſequente, neque certioribus ſignis partus ſe manifeſtantibus, & urina guttatim, & plane decolore & vea maximis cum cruciatibus exſtillante opem medici implorare cogitur.

RESOLUTIO.

§. 1.

MUlierem hanc *hydrope uterino* laborare ex phænomenis in hiſtoria relatis ſatis ſuperque conſtat. Hoc autem in ſpecie demonſtrant. 1. *eſſentialiter inhærentia* cum venter inprimis ad pubis regionem vergens intumeſcere, & indies magis magisque accreſcere inciperet

tamque in molem exereſceret ut etiam ordinariam formam ſuperaret & ab uno latere ad alterum inclinaret. 2. *Conſequentia* dolor circa genitalia accutiſſimus, & pungitivus cum eruptione materiæ mucoſæ, urina ſtillans guttatim, decolor, cruda & aquea. 3. *Antecedentia* ad res naturales, non naturales & præternaturales referenda. Prioris generis ſunt ſexus ſequior, ætas conſiſtens & temperamentum phlegmaticum. His ſuccedunt errores in diæta commiſſi, & ex rebus præternaturalib⁹ plethora, febris intermittens male curata, hancque in ſequens cachexia viam aperiens ad hydropem.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi eſt uterus tam quoad cavitatem, quam membranas: cauſa autem in M. S. & humoribus circulantibus quærenda eſt.

§. 3. *Cauſa proxima* eaque *formalis* eſt extravaſatio & ſtagnatio ſeri in utero, ejusque partibus: *materialis* autem ſerum ad nutritionem ineptum, uterum replens, diſtendens & in tumorem hydropicum elevans.

§. 4. *Cauſæ occaſionales* eæque *naturales* ſunt ſexus ſequior, ætas conſiſtens, & temperamentum ſanguineum. His ſuccedunt *non naturales* errores nimirum in diæta commiſſi & *præternaturales* plethora febris intermittens in Cachexiam degenerans.

§. 5. *Prognoſis* malum in genere nobis ſiſtit curatu difficile, grave & periculoſum: in ſpecie autem in noſtra ægra ſpes ſalutis adhuc ſupereſt cum humores in uteri cavitate videantur collecti, & malum a menſium obſtructione ortum duxerit.

§. 6. Ad *curam* hydropis uterini devoluti illam ſequentibus IV. indicationibus abſolvi credimus ut I. *removeantur cauſæ externæ* II. *ſerum tenax & viſcidum incidatur* & III. *evacuetur*, & IV. *tonus viſcerum roboretur*.

§ 7. *Primam indicationem* regimen diætæ rite inſtitutum implet. Eligat itaque ægrota *aerem* & calorem ambientem temperatum, *cibuque* utatur facilis digeſtionis ut carnibus juniorum animalium agnina, vitulina, juſculis carnium, ptiſana avenacea aromatibus moderate condita. Porro in uſum cedat *vinum* aut cereviſia probe defæcata & lupulata tantum ad ſitim fallendam. *Vigiliæ & ſomnus, motus & quies* moderate ſe habeant, *animique pathemata* præter gaudium exulent.

§. 8.

Digitized by Google

§. 8. *Secundam indicationem* aperientia, & reſolventia implent *Tr. ♂tis aper. Zwelff. Ludov.*, ⊖ *vol. °o°ſ. Sylvii*, nec non *crocus ♂tis aperitivus ♁iatus reg.* ♁ *medic.* ♁ *nat. aut* ♁, *Arcanum duplicatum* & alia *v. g.*

Rec. *Tr. ♂tis aper. Zwelff.*
⊖ *vol. °o°ſ. Sylv. aa.* ʒij.
EE. cinnamom. ʒß.
S.

Oeffnende Eſſenz darvon alle Morgen 40. bis 45. Tropffen in warmer Brühe zu nehmen.

Hujus loco poterit etiam hic pulvis ſumi v. g.

Rec. *Reg.* ♁ *medic.*
⊖ *Abſinth. aa.* ʒj.
♁ *nat. pp.* ʒß.
Div. in V. part. æqu.
S.

Oeffnende Pulver darvon alle Morgen eines in warmer Brühe zu nehmen.

§. 9. Ut *tertia indicationi* ſatisfiat evacuantia in uſum veniant *purgantia, diaphoretica, & diuretica.* Ex purgantibus ita dicta hydragoga eligantur *reſin Jalap. ſcammon.* ♀ *d. gg. extract. elat.* ſub varia forma adhibenda v. g.

Rec. *Reſin. Jalap.*
Crem. ♀ *aa. gr. XII.*
Vitell. ov. no. I.
∇ *cinnamom.* ℥j.
Syr. roſ. ſolut. ℥ß.
S.

Purgierende Milch des Morgens auff einmahl zu nehmen.

Ex diaphoreticis ♁ *diaph.* ♂*tiale*, ♀ *diaphor. Eſſent. lignorum* & alia, & ex diureticis ⊖ *abſinth. card. bened. mille pedes &c.*

§. 10. *Quartam indicationem* tonica & roborantia implent uterina & ſtomachica *EE. aromat. Elix. propr.* ♎ *Maſtich. compoſ. &c.* v. g.

Digitized by Google

Rec. ℞ *Maſtich. conpoſ.* ℥ß.
Elix. propr. ʒij
EE. cinnamom. ʒj

S. Stærckende Eſſenz darvon Morgens und Mittags nachs Eſſen 45. Tropffen zu nehmen.

CASUS XXXII.

De

PARALYSI.

Hiſtoria.

JUvenis quidam XIV annorum tempore autumnali frigidiore iter faciens, & vinum auſterum copioſius ingurgitans ſtuporem quendam ſentit lateris dextri per aliquot dies durantem; ſuccedit movendi impotentia cum flacciditate, & frigore membrorum ejusdem lateris. Ægrotus de ſua ſalute ſollicitus medicum jubet accerſiri qui pulſum celerem deprehendit & frequentem.

RESOLUTIO.

§. 1.

Affectus ex quo hic ægrotus decumbit dicitur *Hemiplexia* ſeu *Paralyſis dextri lateris.* Illam adeſſe demonſtrant 1. phænomena *eſſentialiter inhærentia* ſive ſigna pathognomonica ſtupor lateris dextri cum movendi impotentia, & membrorum flacciditate. Nec abludunt 2. *conſequentia* frigus membrorum lateris affecti pulſusque celer & frequens & 3. *Antecedentia* ſexus virilis ætas juvenilis tempus autumnale frigidius & vinum auſterum copioſius ingeſtum.

§. 2.

§. 2. Sedes paralyſeos ſeu *pars affecta* eſt medulla ſpinalis ſeu caudex, & productio cerebri per totam dorſi ſpinam diſperſa. Dividitur illa a membrana ambiente in partem dextram & ſiniſtram & ſi in una parte conſtrictio & obſtructio fit, oritur hemiplexia ſeu paralyſis dextri aut ſiniſtri lateris; adeoque *ſubjectum* hujus morbi eſt pars dextra medullæ ſpinalis.

§. 3. *Cauſa proxima* eaque *formalis* hujus mali non eſt tam obſtructio medullæ ſpinalis, quam ſpasmodica membranarum conſtrictio dextram illius partem ambientium, a qua conſtrictione motus ♌tuum animalium ad partes intercipitur: *materialis* autem eſt lympha acida, & auſtera membranas tendens, & conſtringens motu ſanguinis mediante ad illas delata.

§. 4. Ex his ita ſuppoſitis *ratio ſymptomatum* in hiſtoria relatorum non amplius poterit eſſe obſcura. Obſtructis enim tubulis nervoſis ex medulla prodeuntibus motus ♌tuum ad partes intercipitur, unde *ſtupor* oritur in latere affecto, & partes quæ tactu antea gaudebant illum non amplius experiuntur, Perit porro *movendi potentia* eandem obcauſam, ſublatoque tono & robore partium *flacidæ* illæ *apparent & pendula*. Et uti motus calorem in partibus producit: ita illo ceſſante calor omnino minor eſt, & *frigus* partium ſentitur: *pulſus* autem *celer*, & *frequens* naturam ad morbum expugnandum inſurgere indicat, febremque ſuccedentem paralyſin ſolvere liberatis nervis a ſpaſmodica illa contractione.

§. 5. Anſam autem, & occaſionem ex *cauſis remotis* huic malo ætas juvenilis dedit, nec non frigus nervis inimicum, & acidum vini ſubtilius lymphæ nuptum nerviſque communicatum.

§. 6. Quod *prognoſin* attinet notandum erit Paralyſin curatu quidem eſſe difficilem ab obſtructionibus ortam, leviorem vero quæ a ſpasmo provenit Recens eget mora illam tamen febrem ſupervenientem ſolvere ratio & experientia ſuadent, hincque ſpes ſalutis & reconvaleſcentiæ poterit promitti.

§. 7. Sed ut hæc obtineatur *cura* maturanda erit & ſequentibus indicationibus perficienda ut I. *removeantur cauſæ externæ* II. *ſpasmus partium nervoſarum tollatur* III *ſenſus & ſpiritus ad partes revocentur* & IV. *denique acidum & acre in M. S. hærens tollatur*.

Digitized by Google

§ 8. *Prima indicatio* obtinetur diætam legitimam imperando Hinc vitandus erit *aer* frigidus, parsque affecta in leni calore detinenda, fovendo illam chirothecis & ocreis ex pelle urſina paratis, aut mittendo in corpus animalis recens mactati. *Cibus* ſit euchymus & *potus* diluens & humectans. *Animus* erigatur ſalutem promittendo & ſpe optima concepta. Si enim ullo in morbo valet nihil deſperandum eſſe ſine ſpe, monſtra fieri in medicina, illamque aliquid poſſe certe illud in paralyſi verum eſt.

§. 9. *Secunda indicationi* ſatisfaciunt cephalica & nervina tam volatilia quam fixiora. Ad illa pertinent ♎ ⊖✱ *ſimplex & ♂tialis* & ex illo paratus *liquor cephalicus* v. g.

Rec. ♎ *Apopl.* ʒij
⊖✱ ʒj
⸪ *rut.* ♋ *gtt.* vj *S.*

Sonderlicher Haupt-Spiritus darvon alle 3. bis 4. Stunden 20. bis 25. Tropffen in Mayen-Blumen Waſſer zu nehmen.

Huc pertinent etiam ♎ *CC. ſimpl. & ſuccinatus lil. convall. ruta omnesque urinoſi Eſſentia caſtorei* omniaque ⊖*ia volatilia* ex cephalicis & nervinis parata. v. g.

Rec. *Tr. Bez.* ʒij
Liqu. CC. ſucc. ʒj
EE. caſtor. ʒß

S Sonderliche Haupt Eſſenz öffters 30. bis 35. Tropffen in warmer Brühe zu nehmen.

Inter fixiora ⊖ina eminent cum antiſpaſmodicis & anodynis permixta *ſpecif. ſt. ceph. Mich. Ludov. pulv. March.* & alia generis ejusdem compoſita.

Rec. *Pulv. March.* ʒj
Specif. ceph. Mich. ʒß
Laud op. gr. iij
M. f. pulv. div. in V. part. *S.*

Sonderliche Haupt-Pulver zu weilen eins in warmer Brühe zu nehmen.

Hunc in finem etiam aromatica balſamica & ⊖ vol. ⸪oſ. prædita in uſum vocari poſſunt. v. g. rad. *Paon. galang. caryophill. Helen. Sarſaparill. chin. trifol. fibr. Hb. beton. roſmar. Salv. Thea,* pol. mont. ſerpill.

Digitized by Google

ſerpill. Chamædr. chamep. *Meliſſ. Majoran.* Flores *cheiri lil. convall. anthoſ. Salv. herb. paral. ſtœchados Arab. ſem. ſileris mont. paon. coriandr. aniſi turc. cinamom. cubeb* lign. *Aloes ſaſſafras & alia* ex quibus infuſa, & decocta, potus medicati, eſſentiæ[addito ſuccino, caſtor & ♌ ♃ ceph. cucuphæ & ſacculi nervini parari poſſunt.

§. 10. *Tertiam indicationem* implent varia externa inter quæ eminent 1. *urticationes* percutiendo partem carnoſam paralyticam non autem nervoſam urticis minoribus donec rubeſcat, & incaleſcat idque aliquoties repetendo. 2. *frictiones* cum pannis calidis vel etiam viva & calida manu. 3. *thermæ* alcalicæ & ♁ eæ in & externe applicatæ 4. *fotus & balnea* ex nervinis ſupra recenſitis parata, nec non ex formicis cum toto coquendo illas in ▽ vel vino & tepide applicando. 5. *topica alia* oleoſa, & ſpirituoſa. Ad illa pertinent ⁰₀ *irinum, coſtinum, petroleum rubrum, & album, Junip. ſpic. Nard. ſalv. roſmar. ſuccin. philoſoph. cum axungia humana, ungt. nerv. Auguſt. Martiat populneo pingued. caſtor,* & aliis miſcenda. v. g.

Rec. Ungt. nerv.
Mart. aa ℥ij
Pingued. human.
Caſtor. aa ʒj
⁰₀ *Salv.*
Succin.
Lavend. aa gtt. vj
M. f. l. a. ungt. *S.*

Nerven Salbe in die lahme Seite warm zureiben.

Ad hæc autem ▽ *Apopl. Magnanim. Anhalt. regin. Hungar.* ▽ *lumbr.* ♌ *cochl.* ⊖✱ *lumbr. terreſtr. eboris & balſ. vit. Hoffm.* v. g.

Rec. ▽ *Apopl.*
Anhalt. aa ℥j
♌ ⊖✱
Lumbr. ▽ *ſtr. aa ℥ß*
EE. ſuccin.
Caſtor. aa ʒj *S.*

Glieder Spiritus die lahme Seite offt darmit zu beſtreichen.

Et 6, denique vinacea & balſama nervina, & apoplectica.

§. 11.

Digitized by Google

§. 11. Ut *quarta* denique *indicationi* ſatisfiat 1. aperienti in uſum vocentur v. g. *Rad. Helen. trifol. fibr. decoct. & eſſentia ſuccin. pini nec non Tr.* ♀. 2. purgantia & clyſteres. Ad illa pertinent pil. *Aloet. de Rhabard. de ſuccino,* ♀*ea &c.* Ad hos autem *plantæ nervinæ & cephalicæ* ſuperius recenſitæ 3. lympham evacuantia particularia *ſetaceum* & *fonticuli* qui præſervationis gratia adhiberi poſſunt.

CASUS XXXIII.

De

CATALEPSI.

Hiſtoria.

VIr quidam litteratus XLVI. annorum temperamento melancholico præditus, vitæque ſedentariæ deditus, cum meditationibus profundis ſolitis eſſet occupatus ſubito animo emovetur. Hinc menſæ ab ejus amanuenſi fortuito ingrediente immobilis aſſidens offenditur pennam manu tenens animi concepta litteris conſignaturus. Reliqui familiares advocati oculos ejus vident apertos ſed immobiles, illumque in ſtatuam vivam mutatum eſſe ſibi perſuadent. Ad medicum itaque currunt, ejusque implorant auxilium qui accedens corpus adhuc deprehendit calidum reſpirationem liberam, pulſumque in celerem & frequentem mutari cum ſudore totum corpus perfundente. Ejulatu adſtantium & medici opera excitatus iterum ad ſe redit memoria tenens omnia tempore paroxyſmi ſecum facta.

RE-

Digitized by Google

RESOLUTIO.

§. 1

VIrum hunc *Catalepſi* laborare indicant phænomena huic morbo 1. *eſſentialiter* inhærentia animi ſcilicet emotio ſubitanea, rigor corporis in eodem quo deprehenditur ſitu permanentis, ſenſuum abolitio manente reſpiratione pulſu & calore. 2. *Conſequentia* cujus generis ſunt oculorum immobilitas, mutatio pulſus in celerem & frequentem, ſudor corpus perfundens, & memoria rerum tempore paroxyſmi geſtarum, & 3. denique illud confirmant *antecedentia* ſexus & ætas virilis, temperamentum melancholicum, vita ſedentaria meditationesque ſolitæ profundæ.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi ſunt partes corporis ſolidæ molliores motus & ſenſuum organa: cauſa autem in cerebro & humoribus circulantibus hærere ſolet.

§. 3. Inter cauſas proximæ primo loco occurunt in formalem & materialem diviſæ. *Cauſa* itaque *proxima formalis* hujus catalepſeos eſt ſpasmodica ſenſuum & motus voluntarii organorum contractio: *materialem* autem humores conſtituunt partibus rigidis & auſteris imprægnati.

§. 5. Anſam ex *cauſis occaſionalibus* huic malo dederunt ætas & ſexus virilis, temperamentum melancholicum, vita ſedentaria, & meditationes profundæ motum humorum quadantenus remorantes, fibrarumque & nervorum relaxationem impedientes.

§. 6. *Prognoſis* malum nobis ſiſtit non negligendum. Gravis enim Catalepſis raro hominem ſecunda vice corripit quin ipſum enecet, levior autem facile recidivat & in Epilepſiam Melancholiam, Paralyſin aliosque generis ejusdem affectus degenerat: ad quod avertendum cura non diu erit differenda.

§. 7. In *cura* hujus mali medici officium erit ut *ægrum* a præſente paroxyſmo liberet, & a futuro præſervet. Scopo priori jam obtento in poſteriori omnem ſuam curam & operam ponat. Hunc itaque in finem I. *cauſas externas removeat* II. *Humores quantitate, & qualitate peccantes corrigat, & evacuet* & III. *denique partes roboret.*

Digitized by Google

§. 8. *Prima indicatio* obtinetur diætam legitimam imperando. Vitet itaque ægrotus omnem *aeris* inclementiam, corpusque in æquali calore detineatur. *Cibus* ſit parcus euchymus & facilis digeſtionis. In *potum* cedat cereviſia tenuis & probe defæcata, vinumque antiquum & tenuium partium. *Vitæ genus* ſenſim denique mutetur, corpus *moveatur* moderate, fugiantur animi pathemata graviora, meditationesque profundiores; & ad mediam noctem protractæ.

§. 9. *Secundam indicationem* implent alterantia & evacuantia ſolita medicorum arma. Inter hæc eminent, diaphoretica volatilia, & fixiora cum cephalicis maritanda. Ex volatilibus eminent ♌ ⊖ ✳ *ſimplex*, & *compoſitus* aut in liquorem cephalicum mutatus, & alii urinoſi ex cephalicis parati ℞ *ceph. Tr. Bez. Lud Mixt. ſimpl. Eſſent. Succini, caſtor.* nec non omnia ⊖ia volatilia v. g.

Rec. ♌ *Apopl.* ℥ß.
⊖ ✳ ʒij
°°ᴼ 🜄 *majoran.* ℈ß.
S.

Haupt-Spiritus darvon alle vier Stunden 30. bis 35. Tropffen im Mayen-Blumen-Waſſer zu nehmen. nec non.

Rec. *Tr. Bez. Lud.* ʒij.
E E. ſuccin. ʒj.
Anod. ℈ß.
S.

Haupt-Eſſenz darvon alle Morgen 35. Tropffen in folgendem Thee zu nehmen.

Rec. *Hb. beton.*
Veron.
Chamædr. aa. m. j.
Fl. lavend.
Anthos aa. p. ij.
Caryoph.
Cubeb.
Cort. lign. ſaſſafr. aa. ʒij.

Incif.

Digitized by Google

Inciſ. contuſ. d. ad chart.

S.

Species wie Thee zu gebrauchen.

Ad fixiora abſorbentia pertinent tum ſola tum cum cephalicis mixta v. g. *pulv. abſorb. Wed. c. duplo* ♁, *ſpecif. ceph. Mich. c.* ⊖ *e ſuccin. & caſtor.* ♀ ♁ *latus pulv. Epilept. Lang.* & omnia diaphoretica fixiora. w. g.

Rec. ♁ *Diaph.*
Specif. ceph. Mich. aa. ℨß.
Caſtor.
⊖ *vol. ſuccin. aa. gr. vj.*

M. f. pulv. div. in III. part. æqu. S.

Haupt-Pulver darvon alle Nachmittag eines in warmer Brühe zu nehmen.

His ſuccedunt purgantia tum *κάτω ex Helleb. n. Agarico, Mechoac. rhabarb.* in infuſo. *Jalap.* in pulv. cum ♁ *nat*, *lap. laz.* ℨ *lign. ſaſſafr. reſin. Jalap., ſcammon., extr. panchym., colocynth. Helleb. cum M. P.* ♀ *earum & ♂ tialium in pilulis.* Tum *ἄνω* ex ♀ *emet.*, ⊖ ♁, ☿ *vit*, *& rad. Hipecacoann.* Nec non *V. S. cucurbitulæ, veſicatorium, ſetaceum, & cauteriſatio levior bregmatis.*

§. 10. Ut *tertiæ indicationi* ſatisfiat ſpecif. antepilept. ſuperius tradita in uſum veniant nec non ungta & linimenta ex nervinis parata, & ubi de paralyſi agitur deſcripta, & denique cucuphæ & balſama nervina, & cephalica bregmati, ori & naribus illita.

CASUS. XXXIV.

De *MANIA.*

Hiſtoria.

P*ictor quidam XXXVI. annorum temperamenti melancholici ære alieno onuſtus tempore hyberno nocturno frigidiore ſu-*

Digitized by Google

bito e lecto proſilit imagines in hypocauſto ſuſpenſas lacerat, creditores eſſe putans quos vult trucidare. A fruſtis decidentibus perterritus feneſtras diffringit, per illas in aquam præterfluentem ſe demiſſurus, ne a creditoribus & diabolo raperetur. Uxor ejus interea hac re perterrita vicinos in auxilium vocat qui illum accurentes prohibent, & in cuſtodiam militum præſidiariorum ducunt. Cum illis degens varias fabulas profert ex animo faſtu & ſuperbia elato provenientes. Manus poſtero die violentas cuſtodibus allaturus in Xenodochio publico catena vinctus medico traditur ut a præſente malo liberetur. Medicus diæta convenienter præſcripta V. S. inſtituit, & veſperi hoc exhibet digeſtivum v. g.

Rec. *Conch. pp.*
⦶ *☿iat. aa. ℈ß.*
♁ nat. pp.
Camph aa. gr. v.
S.

Linde Pulver Abends auff einmahl in warmer Brühe zu nehmen.

Poſtero die ſequens propinatur Emeticum v. g.

Rec. ♀ ⊕*ar. Tach. ℈ß.*
Emet. gr. IV.
M. f. pulv. *S.*

Brech-Pülverlein Morgens auff einmahl zu nehmen.

Et ingentem copiam humorum vitioſorum cum inſigni levamine vomitu rejicit.

Quarto die ſequentes pilulæ purgantes adhibentur v. g.

Rec. *Extr. panchym. Croll.*
☿ dulc.

Digitized by Google

☿ *dulc. rit. pp. aa.* ℈ß.
Reſin. Jalap. gr. V.
M. f. pil. no XV. conſperg. pulv. liquir.
S.

Purgierende Pillen Morgens auff einmahl zu nehmen.

Ab uſu harum pilularum decies purgatus circa veſperam ad ſe redit, & poſt VI. dies dimittitur adhibitis interea ſpecificis v. g.

Rec. *E.E. anagall.*
Fl. hyper. aa ℥ij.
Lap. Lazul. c. ♌ ⊖ ✱ ℥iß.
S.

Haupt-Eſſenz darvon Morgens, Mittags, und Abends 35. bis 40. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

Rec. ⦶ *Depur.*
Sach. perl. aa. ℥ij.
S.

Kühlendes Pulver darvon allemahl eine gute Meſſerſpitze voll im Trunck zu nehmen.

RESOLUTIO.

§. 1.

Pictorem hunc *Mania* laborare patet ex phænomenis 1. huic morbo *eſſentialiter inhærentibus*, delirat enim ſine febre abſurda agendo, & loquendo cum furore, & audacia 2. ex *antecedentibus* cujus generis ſunt ſexus, & ætas virilis, temperamentum melancholicum, angor, mœror, & triſtitia ob æs alienum conflatum.

§. 2. *Subjectum* maniæ eſt cerebrum, cerebellum & medulla ſpinalis cum nervis inde prodeuntibus.

§. 3. *Cauſa* maniæ *proxima formalis* eſt motus ſpirituum irregularis & impetuoſus ad partes heterogeneas illis permixtas debellandas. *Cauſam proximam materialem* partes heterogeneæ conſtituunt humoribus, & ♌tibus impactæ.

Digitized by Google

§. 4. *Cauſis occaſionalibus & remotis* ætas, & ſexus virilis accenſentur, temperamentum melancholicum, mœror, angor, & triſtitia ob æs alienum conflatum.

§. 5. Quod *prognoſin* attinet notandum erit nullam maniam eſſe tutam; ſed ſemper periculoſam, & ſæpe incurabilem. Varices, hydrops, Dyſenteria, & febris maniæ ſupervenientes illam ſolvunt. Noſter ægrotus in ætate virili conſtitutus viribusque præſtans naturæ robore, & remediis facile poteſt reſtitui.

§. 6. Ad *curam* hujus morbi tandem pervenimus quam ſequentib⁹ indicationibus abſolvi credimus I. *removeantur cauſæ externæ* II. *partes heterogeneæ liquori nerveo permixtæ eliminentur, & ejiciantur.* Et III *motus humorum & ſpirituum corrigatur.*

§. 7. *Primam indicationem* bonum diætæ regimen implet. Suadendus itaque erit ægroto noſtro *aer* temperatus & humidus qui ſi non ita a natura ſit arte parari debet. *Victus* porro commendetur tenuis, frigidus, & humectans. *Potus* ſit aquoſus, copioſus & ⏀ſis acidisque particulis conſtans. *Motus* corporis nimius coerceatur carcere & ligaturis. *Animus* ſuavibus verborum demulceatur lenociniis. Muſica & delectamentis aliis. *Excreta & retenta* legitime ſe habeant.

§. 8. *Secunda indicatio* vitia humorum & ſpirituum corrigit, in quantitate, & qualitate conſiſtentia. Nimia humorum quantitas evacuantia requirit *V. S. & purgantia* ἄνω & κάτω operantia. Qualitas vitioſa corrigentia exigit *abſorbentia* ⏀*oſa* & alia.

§. 9. *Tertia indicatio* opiata requirit camphorata, ♎tuoſa, moſchata & alia. Vid. *Wed.* prax. clin. exempl. Sect. I. cap. VIII.

CASUS XXXV.

De

MELANCHOLIA.

Hiſtoria.

S*Tudioſus quidam XXIV. annorum temperamenti melancholici tempore hyemali frigidiore per aliquot dies hominum fugit con-*

conſortia & ſolus in muſæo igne minus calefacto noctes aliquot tranſigit lucubrationibus inſomnes. His vigiliis, & frigore nimis perturbatus ad commilitones revertitur abſurda illis proferens, & obtrudere nitens ex phyſica, & medicina. Matheſin denique dum emendare, ſitum hominum erectum increpare, vimque frigoris contemnere molitur veſtimentis in ſylva vicina abjectis manibus & pedibus pronus in nive incedit. Digitis ambuſtis ab agnato prætunte domum reducitur, medicique traditur curationi.

RESOLUTIO.

§. 1.

Affectus ſtudioſum hunc affligens eſt *Melancholia*, cujus præſentiam demonſtrant 1. *eſſentialiter inhærentia* cum deliret ſine febri abſurda loquatur, & faciat cum mœrore & triſtitia 2. *Antecedentia* ætas juvenilis, ſexus virilis, temperamentum melancholicum, tempus hyemale frigidius, & lucubrationes inſolitæ in illo inſtitutæ.

§. 2. *Subjectum* hujus *morbi* cerebrum conſtituit pneumatoſeos organon, & animæ regia: cauſæ autem humores nidum præbent acidi, & viſcidi.

§. 3. *Cauſa melancholiæ proxima formalis* eſt motus ſpirituum lentus & tardus per cerebri, & nervorum poros ideas triſtes, meticuloſas, & ſtolidas animæ inprimens. *Cauſam proximam materialem* humores acidi & fixi conſtituunt poros, & tubulos cerebri, & nervorum conſtringentes, motumque liquidi in illis contenti remorantes & pervertentes.

§. 4. *Cauſæ occaſionales* hujus mali fuerunt ſexus virilis, ætas juvenilis, temperamentum melancholicum, aer ambiens frigidior, & lucubrationes inſolitæ humores acidos, viſcidos ſuppeditantes, & augentes.

§. 5.

Digitized by Google

§. 5. *Prognoſis* malum nobis ſiſtit non contemnendum cum melancholici facile fiant epileptici, maniaci,& ἀἰλίχειςεις. In noſtro ſtudioſo ſpes reconvaleſcentiæ adhuc ſupereſt cum juvenis ſit, malum que adhuc in principio.

§. 6. Sed ut illa obtineatur *cura* maturanda, & ſequentibus indicationibus perficienda erit, ut I. *removeantur cauſæ externæ* II. *Humores peccantes evacuentur* & III. *motus* ♁-*tuum emendetur, & æqualis reddatur.*

§. 7. *Prima indicatio* Diætæ emendationem requirit qua omiſſa reliqua medicamenta nihil efficient. Quod itaque *aerem* attinet eligatur temperatus & vis frigoris igne luculenter exſtructo ſfrangatur. Manus & pedes illo aduſti in aquam tepidam immittantur, deſtructi digiti manuum & pedum & ſphacelo laborantes pluma ℥ imbuta tangantur ut caro viva a mortua ſeparetur, Facta ſeparatione oſſa nudata & corrupta auferantur, illisque ungtum digeſtivum imponatur, & toti manui ſequens cataplaſma.

Rec. Hb. ſcord.
Biſmalv. aa m. IV.
Fl. chamom.
Samb. aa m. ij
Far lupin.
Lin. aa ℥iij
Myrrh. ʒij
Pan. Biſcoct. q. ſ. coqu. in vino &
f. l. a cataplaſma.

Cibus porro ſit tenuis, & humectans vinum in *potum* cedat, qui etiam majore, quam alias fieri ſolet, in quantitate ſumatur. Corpus exerceatur moderate, fugiatur ſolitudo nimia, lucubratio, & familiari utatur jucundo, & facundo. *Animus* demulceatur verbis gratis, Muſica & aliis. *Excreta* denique & *retenta* in decenti teneantur moderamine.

§. 8. Ut *ſecundæ indicationi* ſatisfiat humores acidi & viſcidi inprimis viis, & toto corpore hærentes educendi, & emendandi ſunt. Conveniunt itaque hunc in finem Emetica v. g.

Rec. ♀ *(Rat Tach.* ℈j
Emet. gr. IV.
M. f. Pulv. *S.*

Brech

Digitized by Google

[illegible] Pulverlein Morgens auf einmahl zu nehmen. Nec non [illegible] v. g.

Rec. *Extr. panch. Croll.*
☿ *d. tit. pp. aa* ℈ß
Extr. trochiſc. Alb. gr. j
☍ *mac. gtt. iij*
F. l. a. pil. no XV.
S.

[illegible] Pillen Morgens auf einmahl zu nehmen.

[illegible] *V. S. veſicatoria* nuchæ applicata, nec non *cucur-* [illegible] vertici raſo impoſitæ, ut & acidum & viſcidum [illegible] ♌ ⊖ ✱ *ſimplex & oleoſus* & alia abſorbentia.

[illegible] *indicationi* diaphoretica ſatisfaciunt, & opiata cum [illegible] & roborantibus exhibenda. v. g.

Rec. *EE. anagall. c.* 🜄 *par.* ʒiij
⊖ *vol.* ☍ *ſ. Sylv.* ʒij
EE. anod. ʒj
S.

[illegible] Eſſenz darvon Morgens und Abends 35. bis 40. Tropf- [illegible] Bruhe zu nehmen.

Vel

Rec. *Amygd. d.* ʒß
Sem. pap. alb. ʒij
🜄 *papav. errat.*
Fl. ſamb.
Scabioſ. aa ℥ij
Syr. pap. alb. ʒß
F. l. a. Emulſ.
S.

[illegible] Milch darvon zu weilen und Abends bey Schlaf- [illegible] Loffel voll zu nehmen mit beykommender Eſſenz.

Rec. ⊖ *vol.* ☍ *ſ. Sylv.* ʒj
EE. anod. ʒß
S.

[illegible] Eſſenz darvon 15. Tropffen in obiger Milch bey [illegible] gehen zu nehmen.

(Eee) Tem-

Tempus denique convenit ipſum & mora [illegible] bis utimur.

CASUS XXXVI.

De

DLORE CAPITIS.

Hiſtoria.

Virgo quædam XXIV. annorum temper[illegible] cui menſes non rite feruntur per quaſdam [illegible] pitis ſentit admodum moleſtum. Facies [illegible] flatur, vaſa turgent & pulſant, [illegible], [illegible] lacrimas fundunt. Viſus acies porro [illegible] ſuccæ ſunt, ſomnus fit turbulentus, & interr[illegible] noctes jam tranſegerit inſomnes: unde ad [illegible] que expetit auxilium.

RESOLUTIO.

I.

Virgo hæc laborat *cephalalgia* [illegible] ita ſe habere declarant 1. [illegible] capitis admodum moleſtus per aliquot [illegible] confirmant 2. *Conſequentia* rubor faciei, [illegible] rum, rubor oculorum & caligo, lacry[illegible] tes, hebetudo viſus, narium [illegible] [illegible] nec 3. abludunt [illegible] [illegible] ſanguineum & menſes [illegible]

[illegible] *um* hujus morbi *ſunt* membranæ capitis cerebrum & ce-[illegible] ambientes: *cauſa* autem in vaſibus hinc inde in illis diſper-[illegible] ſolet.

§. [illegible] *Cauſa proxima formalis* hujus morbi eſt diſtenſio vaſorum [illegible]um in membranis cerebrum ambientibus diſperſorum [illegible] compreſſio. *Cauſam materialem* ſanguis con[illegible] mo-[illegible] mediante ad caput delatus, ibique in vaſibus præter-[illegible]ens.

§. [illegible] ita ſuppoſitis *ratio ſymptomatum* ſuperius recenſito-[illegible] poterit. *Dolor capitis* oritur a membranarum compreſ-[illegible] ambientium ob ſanguinem ad caput delato, ibique [illegible] & ſtagnantem. *Facies* præterea *rubet vaſa turgent & pul-*[illegible] cauſam. *Oculi* præterea *rubent* a ſanguine in eorum va-[illegible] & dum glandulas lacrumales comprimit *lacrymas* pro-[illegible], quæ dum ex oculis effluunt ad nares tranſire ne-[illegible] *narium ſiccitas* oritur. Comes denique dolorum in-[illegible], cum animus ob triſtem ideam conceptam com-[illegible].

§. [illegible] *Cauſæ occaſionales* hujus morbi ſunt ſexus ſequior, pu-[illegible] incrementum ſanguinium, menſiumque fluxus difficilis: [illegible] in copia generatus rite moveri nequit ſed hinc [illegible] ſtagnat & ſubſiſtit.

§. [illegible] Moleſtus hic morbus magis quam periculoſus eſt: un-[illegible] triſtis non eſt ferenda. Remediis enim legitime [illegible] cedit, & ſanitas redit amiſſa.

§. [illegible] In cura hujus morbi potiſſimum eo reſpiciendum ut I. [illegible] ad *inferiora feratur*. II. *motui illius inteſtino* [illegible] *capitis reſtituatur.*

§. [illegible] *indicationum* V. S. complet in pede [illegible]. Hinc [illegible] ex [illegible] parata v. g.

Rec. [illegible] *Puleg.*
Meliſſ.
Serpil. *ana* m. ij.
Fl. [illegible]

CASVS XXXVII.

De

DOLORE CARDIALGICO.

Hiſtoria.

[illegible] quidam XIV. annorum texturæ corporis ſenſibilioris, [illegible] activioris poſt varios in Diæta commiſſos errores do[illegible] acerbum ſatis, & mordicantem in ſcorbiculo cordis ad [illegible] excurrentem. Concurrunt præterea anxietates, [illegible] reſpirandique difficultas cum ſudore frigido pedumque [illegible]. Parentes de ſalute pueri ſolliciti noſtrum expe[illegible].

RESOLUTIO.

§. 1.

[illegible] in hac hiſtoria [illegible]poſita indicant puerum hunc labo[illegible]. Faciunt autem hoc potiſſimum 1. *eſſentialiter in*[illegible] dolor acerbus & mordicans in ſcorbiculo cordis [illegible] excurrens. 2. *Conſequentia* cujus generis ſunt anxie[illegible] reſpirandi difficultas, ſudor frigidus pedumque [illegible] 3. *Antecedentia* ſexus virilis, ætas juvenilis, [illegible] animus activior, [illegible] in diæta com[illegible]

[illegible] Cardialgiæ non eſt cor uti veteres crediderunt, [illegible] cujus tunica nervea potiſſimum in hoc malo affi[illegible]

[illegible] *Cauſa proxima* eaque *formalis* eſt ſpaſmodica ſtrictura, & [illegible] nervearum ventriculi conſtrictio. *Cauſam proxi-*

[illegible] humores acres conſtituunt, rod[illegible] tes in ventriculo contenti.

§. 4. Sponte inde quaſi fluit *connexio rati[illegible]* pra recenſitorum. A ſpaſmodica enim nervearum [illegible] tractione *dolor* oritur, cui *inquietudo* conjungitur, & [illegible] ob diaphragma per conſenſum affectum. *Ex[illegible]* oritur dum humores ad interiora partemque [illegible] *ſudor* autem *frigidus* dum motus humorum [illegible] glandulæ ſubcutaneæ ſimul compreſſæ ſerum plorant [illegible]

§. 5. *Cauſæ occaſionales* hujus morbi fuerunt [illegible] licet rem non diſtinguat niſi ob ætatem juvenilem, [illegible] voſum debile, potiſſimum autem errores in [illegible] tuunt humores acres & vellicantes producendo.

§. 6. Quoad *Prognoſin* denique notandum [illegible] dem periculi hunc morbum præ ſe ferre, ſed illo [illegible] ex vitio diætæ, & flatibus ortus ſit.

§. 7. His ita prælibatis ad *curam* me accingo [illegible] canonibus perficiendam I. *doloris [illegible]* *tur.* II. *Materia peccans corrigatur, evacuetur, &* III. [illegible] *convenienter [illegible].*

§. 8. *Primam indicationem* antiſpaſmodica [illegible] maritanda v. g. *E E, caſtor., opii, camph. crocus* & alia [illegible]

Rec. *E E. ſuccin.*
Caſtor. aa. ℥j.
Camph.
Croc. aa. ℈j.
S.

Linderende Eſſenz [illegible] von [illegible] bis [illegible] Tropffen [illegible] Balſam-Waſſer zu nehmen. Item

Rec. ♁ *Diaph.*
Specif. ceph. [illegible] aa. ʒß.
⊕ *depur gr. [illegible].*
Theriac. cœl.
[illegible] aa. gr. [illegible].
M. f. pulv. div. in [illegible] part. æqu.
S.

[illegible]tzen ſtillende Pulver darvon alle Stunden eines in vvar-[illegible]

[illegible] 9. *Secundam indicationem* obtinemus ſtomachicis & carmi-[illegible] v. g.

Rec. ∇ *Menth.*
Cort. aur. c. vin.
Fl. til. aa. ℥ iß.
EE. cort. aurant.
⊕ *d. aa.* ʒ j.
Syr. cort. aur. ʒ ij.
M. f. potio.
S.

[illegible]ſtärckendes Tränckle in darvon alle Stunden einen Löf-[illegible] zuvor vvohl umbgerittelt zu nehmen.

[illegible] 10. Ut *tertia indicationi* ſatisfiat, ſequens adhibeatur linimen-[illegible] v. g.

Rec. ♂ *Lil. alb.*
Hyſſ. aa. ʒ ij.
Caryoph.
Menth.
Lavend. aa. ʒ ß.
Camph gr. xij.
⊖✱ *gtt. xx.*
M. f. linimentum.
S.

[illegible] Magen und Rücken damit zu ſalben.

CA-

CASUS XXXVIII.

De

COLICA FLATULENTA

Hiſtoria.

F*OEmina quædam XXXV. annorum cibis* [illegible] *cereviſiamq́; inde etiam ingurgitat minus* [illegible] *tem unde dolorem ſentit in abdomine hinc inde* [illegible] *ter inſuper inflatur, alvusque adſtricta eſt.* [illegible] *metuens nostrum expetit auxilium.*

RESOLUTIO.

§. 1.

C*Olica* dicitur præſens affectus, de quo hæc [illegible] Hoc evincunt phænomena huic morbo [illegible] mum hoc faciunt 1. *eſſentialiter inhærentia* dolor [illegible] domine hinc inde diſcurrens. 2. *Conſequentia* [illegible] tia alvique pertinax adſtrictio & 3. *Antecedentia* [illegible] conſiſtens, & abuſus ciborum flatulentorum & [illegible] ne defecatæ.

§. 2. *Sedes* hujus morbi eſt inteſtinum colon [illegible] interius nerveam defectum [illegible] de ſenſibile eſt, hancque ob [illegible] cetur.

§. 3. Quod *cauſam* colicæ attinet [illegible] ſtenſio tunicarum inteſtinalium eſſe [illegible] tri diſtenſio, alvique adſtrictio [illegible] conſtituunt a ſtagnatione [illegible]

§. 4. *Cauſæ occaſionales* [illegible]

Digitized by Google

[illegible], & abuſus ciborum flatulentorum, cerevifiæque minus [illegible] defecatæ, unde flatus manarunt, ſibique ſumſerunt originem.

§. 5. Quod *prognoſin* attinet, notandum erit hanc colicam ma-[illegible]periculoſam videri quam eſſe. Expers enim fere periculi eſt co-[illegible] ex vitio diætæ orta, hincque facile curanda.

[illegible] 6. In *cura* doloris colici ſequentes obſervandæ ſunt indica-[illegible] I. *cauſæ externæ removeantur.* II. *Tumultuarius inteſtinorum* [illegible] *illaque a vitioſis humoribus eluantur.* Et III. *flatus diſcutian-*[illegible] *que inteſtinorum roboretur.*

[illegible] *Indicationem primam* obtinemus ſervando, & præſcribendo [illegible] legitimam. Vitanda acida enim ſunt, cerevifia minus defe-[illegible] potusque frigidus, & facile fermenteſcibilis. Utile quoque [illegible] cibos uti ⊖ibus volatilibus °°oſis cum Tr. ♀ & EE. cort. [illegible] mixtis. Aquæ vitæ autem ſpirituoſæ parum corpus præmu-[illegible] adverſus colicos inſultus cum partes chyloſas præcipitent.

[illegible] *Secundam indicationem* clyſteres implent ex emollien-[illegible] & carminativis parati, cujus generis ſunt *Rad. Alth. fl. chamom.* [illegible] *vulg. ſamb., ſummit. cent. min. bacc. laur. Junip. ſem. carv. aniſ. &c.*

[illegible]

Rec. *Rad. Alth.* ℥j.
Fl. chamom. Rom.
Vulg. aa. p. iij.
Summit. cent. min. p. ij.
Bacc. Laur.
Junip. aa. ʒij.
[illegible] contuſ. coqu. in ſ. q. ∇ commun. colat.

Rec. ℔ iß.
Add. hier. picr. Galen. ʒij.
°° *coct. aneth.*
Chamom. aa. ʒiij.
Sach. Thom. ʒß.
°° *carv.* S *gtt. xx.*
F. l a. Clyſter.

§. 9. *Tertiam indicationem* obtinemus ſequentibus remediis [illegible]

Rec. *°o Carv.*
Menth.
Aniſ.
Hyoſc. expr. aa. ʒij.
Pingued. caſtor.
Human. aa. ℥iß.
Camph. ℈ij.
ᔕ⊖✱ *gtt. xx.*

M. f. l. a. linimentum.

S.

Salbe den Leib darmit warm zu ſalben. & denique:

Rec. ᔕ ⦶. *d.* ʒiij.
⊖ *vol. °oſ. Sylv.* ℥ß.
EE. ſuccin.
Caſtor. aa. ʒj.

S.

Sonderl. Eſſenz darvor öffters 50. bis 60. Tropffen in Wein zu nehmen.

CASVS XXXIX.

De

PODAGRA.

Hiſtoria.

Vir quidam XLVI. annorum temperamenti ſanguineo melan-cholici hæmorrhoidibus hactenus fluentibus ſuppreſſis vere ineunte febriculam quandam ſentit brevi ad ſenſum terminantem. Succedit artuum laſſitudo, & dolor pedum vehemens cum illorum calore,

Digitized by Google

calore, rubore, & tumore conjunctus. His malis aliquot diebus fatigatus noſtrum petit auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

Affectus ex quo hic æger decumbit, eſt *Podagra*. Id patet ex 1. *eſſentialiter inhærentibus* cum febriculam præcedentem artuum ſequitur laſſitudo & dolor pedum vehementiſſimus. 2. *Conſequentibus* pedum ſc. calore, rubore, & tumore & 3. denique ex *Antecedentibus*. Vir enim coſiſtentis ætatis temperamenti ſanguineo melancholici hæmorrhoidibus ſuppreſſis verno tempore his malis corripitur.

§. 2. *Subjectum* Podagræ illius nomen indicat. Non afficiuntur tamen ab illa partes duræ, & ſolidæ oſſa dictæ; ſed molles & porosiores perioſtium, tendines, fibræ carnoſæ muſculorum, & ligamenta, quæ vaſis omnis generis inſtructæ materiam peccantem in ſe recipere, & inde dolere poſſunt.

§. 3. *Cauſa* hujus morbi *proxima*, eaque *formalis* eſt tenſio, & diſtenſio in perioſtio, & reliquis fibrarum poris, & tubulis facta a materia elaſtica acri ⊖ina, a tunica glandulosa articulos connectente glandulisque pinguedinoſis ſeparata *cauſam materialem* conſtituente.

§. 4. Et hæ cauſæ ſufficere poſſunt ad *phænomena* in noſtro ægroto obſervata rite explicanda. Ad tollendas partes acres ⊖inas elaſticas M. S. hærentes *motus febrilis* excitatur, quæ dum a partibus internis ad externas pedeſque deferuntur *artuum* producunt *laſſitudinem*, donec tandem in peroſtio. & reliquarum fibrarum poris, & tubulis depoſitæ has partes extendunt *doloremque, calorem, ruborem, & tumorem* producunt.

§. 5. Ad *cauſas occaſionales* ſexus virilis refertur, ætas conſiſtens, temperamentum ſanguineo melancholicum, & hæmorrhoidum fluentium ſuppreſſio: quæ cauſæ omnes ſanguinem producunt quantitate, & qualitate peccantem. Vere autem hoc malo afficitur cum morbus lymphaticus ſit, & cum illis verno, aut autum-

 nali

nali tempore initium ſumat, aut antiquam ludere repe[illegible]
diam.

§. 6. Quod *prognoſin* deniq; attinet, notandum erit poda[illegible]
lum eſſe admodum ferox, & moleſtum, nunquam tamen [illegible]
tantis vim inferre. Porro etiam hodierna methodus in[illegible]
non adeo ſinit eſſe ferocem; ſed remediis citius quam [illegible]
gnat legitime adhibitis. Hinc etiam ægrotum noſtrum bo[illegible]
eſſe juſſimus, & ſequenti methodo medendi inſtituta priſti[illegible]
mus ſanitati.

§. 7. In *cura* podagræ medicus I. *cauſas occaſional*[illegible]
materiam peccantem eliminet. III. *reliquias in M. S. hæ*[illegible]
diſſipet. Et IV. *tonum partibus reſtituat.*

§. 8. *Primam indicationem* implet diæta legitime [illegible]
peret itaque ſibi æger a vino Venere, animi affectib[illegible]
moderate exerceat. Et ut ab ulteriore ejus inſultu libe[illegible]
utatur, aut harum loco decoctis ſudoriferis, diluen[illegible]
ventibus. v. g.

Rec. *Raſ. C. C.* ℥ij.
Rad. chin.
Scorzon.
Sarſapar. aa. ℥j.
Hermodact.
Paſſul. maj.
Min. aa. ℥vj.

Inciſ. coqu. in ſ. q. ▽ ſimpl. colat. menſ. III. add[illegible]
dat in potum ordinarium. Ante æquinoctium porro [illegible]
tur, & pedes ſcarrificentur circa novilunium ſingulis [illegible]
membra denique panno ſæpius fricentur, & inungan[illegible]
vitæ Hoffmanni.

§. 9. *Secundam indicationem* medicus obtinet [illegible]
ter quæ primo loco *V. S.* occurrit in parte minus dol[illegible]
aut *exſuctio* vaſorum *hæmorrhoidalium* per hirudine[illegible]
gro admodum neceſſaria. Nec *moxa*, aut *empla*[illegible]
gantur ſerum acre ex loco affecto educentia. [illegible]
cathartica materiam ἄνω & κάτω evacuantia. Ad [illegible]

Digitized by Google

[illegible] ☿ *vit. rad. hipecac.* ad hæc autem rad. *Jalap. ſcammon. Aloe,* [illegible] baſin ☿ *d.* conſtituit ſalivationem interdum cum ἱ.φορία moventi.

§. 10. Ut *tertiæ indicationi* ſatisfiat reliquiæ in M. S. hærentes per abſorbentia temperentur & per poros cutis, aut vias urinarias [illegible]tur. Commendantur hunc in finem ♁ *diaph. ſimpl. &* ♂*tiale,* [illegible] ♁ ☿ *diaph. lap. 69. CC. ſ.* △*e, mater perl. unicorn. foſſile* cum [illegible] & ſyrupis in potiunculam mutanda. v. g.

Rec. ▽ *Fl. ſamb.*
Acac.
Scabioſ.
Scord.
Pap. errat. aa. ℥j.
Diaſcord Fracaſtor.
♁ *Diaph. aa.* ʒj.
⊕ *Depur.* ℈ij.
Syr. papav. errat. ʒij.
M. f. potio.
S.

Sonderl. Tråncklein darvon alle 4. Stunden 2. bis 3. Löffel voll [illegible] wohl umbgerittelt zu nehmen. vel.

Rec. *Pulv. March.* ʒj.
⊕ *Depur.*
♁ *Nat. pp.* ℈j.
Camph. gr. ij.
M. f. pulv. div. in VI. part. æquales.
S.

V[illegible]ſſende Pulver darvon Morgens und Mittags eines in [illegible] Brühe zu nehmen.

[illegible]autem volatilia in principio minus conveniunt: ita in decli[illegible] admodum ſunt ſalutaria. Diuretica omni tempore dari [illegible]nius generis ſunt ∀ *fol.* ♀ *arcan. duplicatum,* ♀ ⊕ *lat. Tach.* [illegible]

Rec. *Sperm. cet.* ʒj.
∀ *fol.* ♀.
Arcan. duplicat.
Solut. lap. 69.
⦶ *Depur. aa.* ʒß.
☿ *nat. pp.*
Croc. aa. ℈ß.
M. f. pulv. cujus doſis eſt ʒß.

§. 10. *Qartam indicationem* implent anodyna, nec [illegible] externa v. g.

Rec. 🜄 *rectif* ʒij.
♎ *lumbr.* ∀ *ſtr. c.* ⊖ *vol.* ʒß.
Balſ. peruv.
Camph. aa. ʒj.
⁂ *N. M.* ♋ ℈ij.
EE. caſtor. ʒij.
M. f. l a linimentum.
S.

Schmertzenſtillende Salbe den ſchmertzhafften [illegible] darmit zu ſalben.

CASVS XL.

De

DOLORE EX CALCULO.

Hiſtoria.

F*œmina quædam XXVIII. amorum temperam*[illegible] *plethorica ante VI. circiter annos ex templo* [illegible] *in terram cum impetu in lumbos ruit, ut ad ſuos* [illegible]

Digitized by Google

tur. Ab hoc tempore ſemper de dolore lumborum tenſivo conqueritur ardorem urinæ patitur, arenam cum illa ſimul & calculos minores excernens. Vere ineunte in convivio laute vivit, vinum acidum ingurgitans magna in copia. Poſtero die nauſea corripitur & vomitu cum præcordiorum anxietate. Sequitur dolor fixus lumbos occupans, & ad latera Ilei, & natu[illegible] ſeſe extendens cum extremorum tremore & frigore. Maritus & liberi hac re perterriti noſtrum petunt auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

M[illegible]erem hanc *dolore ex calculo* laborare phænomena indicant in hoc caſu recenſita. Commode illa referri poſſunt ad 1. *eſ[illegible] coherentia* quo dolor pertinet fixus lumbos invadens & ad [illegible] Ilei ſeſe extendens. 2. *Conſequentia* uti ſunt nauſea, vomitus [illegible]orum anxietas, tremor extremorum, & frigus & 3. *An[illegible]* ætas ſcilicet conſiſtens, ſexus ſequior, temperamentum ſanguineum plethora, lapſus in lumbos impetuoſus & abuſus vini acidi & [illegible]um ciborum minus convenientium.

§. 2. *Subjectum* hujus morbi ſeu partem affectam renes conſtituunt in utroque latere ad lumborum muſculos & latera venæ [illegible] & aortæ ſiti, per conſenſum autem inteſtina ventriculus & aliæ [illegible] afficiuntur.

§. 3. *Cauſa proxima formalis* hujus morbi eſt ſpasmodica partium [illegible], & membranacearum circa renes occurrentium contractio. *Materialem cauſam* calculus renibus aut ureteribus im[illegible] conſtituit.

§. 4. *Ex cauſis occaſionalibus* ſexus ſequior primo loco occur[illegible] conſiſtens, & temperamentum ſanguineum. His ſuccedunt ple-

plethora lapſus in lumbos, tempus vernale, & abuſus [illegible], & ciborum inconvenientium.

§. 5. Quod *prognoſin* attinet notandum erit dolorem [illegible] culo omnium eſſe acerbiſſimum. Hinc ſanguinis ordo [illegible] tur genusque nervoſum in conſenſum trahitur, unde febres [illegible] deliria, tremor, convulſio, & alia ſymptomata interdum [illegible] mors.

§. 6. In *cura* hujus mali medicus *ægram a præſente* [illegible] *bet liberare* & II. *a futuro* & imminente præſervare remedi[illegible] nientibus.

§. 7. In paroxyſmo I. *dolores ſopiantur, parteſque* [illegible] *conſtricta relaxentur, & emolliantur* & II. *ſpaſmo ſublato* [illegible] *tur.*

§. 8. *Primæ indicationi* demulcentia ſatisfaciunt, & [illegible] dica in forma clyſterum balneorum, & alia adhibita v. g.

I.

Rec. °° *coct. chamom.*
Aneth.
expreſſ. amygd. d.
Bac. laur. aa ℥ß
carv. ʒß
EE. caſtor. ℈j
M. f. clyſter. tepide injiciendus.

II.

Rec. Hb. Malv.
Chamom.
Abrotan.
Artemiſ. aa m. ij
Sem. lin. ℥jß
Inciſ. contuſ. d. ad uſum balnei.

III.

Regio lumborum ſequenti inungatur unguento.

Rec. Axung. tax.
°° *Scorp.*
Hyoſc. aa ʒij
Junip.

Bac.

Digitized by Google

Succin.
Therebint.
Carv. aa ℨß
M. f. linimentum &

IV. *Rec.* °°° *Amygd. d.* ℥ij
♎ ⦶ *d.* ℨj.
EE caſtor.

Schmerzen ſtillendes Træncklein darvon 2. bis 3. Löffel voll auf einmahl zu nehmen.

§. 9. *Secundam indicationem* diuretica implent 🜄 *ſc. fol.* ♀, *arcan. duplicat.* ♀ ⦶ *latus Tiachenij* &c formula videatur in præcedente caſu.

§. 10. Extra paroxyſmum ſequentia corpus a calculo præſervant I. *clyſſus* ♄ ♀ *ſatus, & Tr. nephrit. Ammelungii* ad gtt. 30. 40. in juſculo pinguiore. II. *pulvis Vollkammeri* ſeu hujus loco *conchæ-ſtæ* adhiberi poſſunt. III. Sequentes pilulæ magnum habebuntuſum ſingulis ſeptimanis ſemel uſurpatæ v. g.

Rec. MP. de ſuccin. Crat.
Gum. ✳
⊖ *ſuccin.*
Extr. panchym. Croll. aa ℈j
Balſ. ♀ *Terebint.*
Peruv. aa gtt. X.

IV. Omnia humida diluentia ⊖e ⦶oſo amaro abſterſivo prædita v. g. *acidulæ thermæ, infuſ. Hb. Theæ, Veron. Rad. Alth. hedr.* 🜄 *ſtr. urtic. mort. petroſelin.* nec non ſi ventriculus ferre poteſt *ſerum lactis* in copia ſumtum.

CASUS XLI.
De
ICTERO FLAVO.
Hiſtoria.

Vir quidam XXXII. annorum temperamenti cholerici poſtquam ira aliquoties incanduiſſet, & cibum ſtatim inde cœpiſſet,

Digitized by Google

crurum& artuum ſentit laſsitudinem cum appetitu proſtrato& nauſea. Succedit dolor lateris dextri, & alvi quædam ſegnities. Albugo oculorum denique flava apparet, & totius corporis habitus flavo colore tingitur. Excrementa apparent albicantia, & urina excreta linteamina,& chartam immiſſam eodem colore tingit. Moræ itaque impatiens de nomine & eventu morbi ſollicitus noſtrum expetit auxilium.

RESOLUTIO.

§. 1.

AFfectus hic eſt *Icterus* ex obſtructione ductus cholodochi proveniens. Illum adeſſe demonſtrant phænomena 1. *eſſentialiter inhærentia* color oculorum, & faciei flavus, fæces albicantes, & urina tingens quæ conjunctim ſumta ſignum Icteri pathognomonicum conſtituunt. 2. *Antecedentia* cujus generis ſunt ſexus virilis, ætas conſiſtens, temperamentum cholericum, & cibus poſt incandeſcentiam ſtatim ſumtus. Nec denique abludunt. 3. *Conſequentia* artuum & crurum laſſitudo, dolor lateris dextri, & appetitus proſtratus.

§. 2. *Subjectum* hujus *morbi* eſt habitus corporis ejusque integumenta: quo nomine cuticula, cutis, pinguedo & panniculus carnoſus venit. A quibusdam recentioribus corpus reticulare mucoſum additur arctiſſime cum cuticula cohærens, & cum cute ſubjectum Icteri conſtituens. *Subjectum cauſæ* eſt hepar, in ſpecie autem ductus cholodochi.

§ 3. *Cauſa* hujus morbi *proxima* eaque *formalis* eſt obſtructio ductuum cholodochorum factusque inde tranſitus bilis ad maſſam ſanguineam; *materialis* autem eſt bilis excrementitia in ſe quidem naturalis, ſed in ſecretionis colatoriæ motu impedita.

§. 4. Ex hactenus dictis *connexio ratioque ſymptomatum* facile poteſt deduci. A bile enim ad ſanguinem delata oritur *artuum crurumque laſſitudo*, cum craſis ſanguinis inde corrumpatur ut in fibris muſculorum ſtagnet, aut tardius moveatur, & fibræ humoribus dilatatæ legitime ſe nequeant contrahere. *Appetitus proſtratus* obſervatur ex com-

commixtione bilis cum ſaliva, & cum illa per ductus hepaticos ad ramos venæ cavæ tranſeat, & ſanguini commiſceatur anſam dedit reliquis ſymptomatibus. Succedunt enim *faces albicantes*, *& alvi ſegnities* ab obſtructione ductus duodeni, & defectu bilis cibis digeſtis permiſcenda; *dolor lateris dextri* in quo bilis ad duodenum deſcendere molitur, & *color denique flavus in habitu corporis*, *& urina* deprehenditur a bile cum ſanguine ad glandulas miliares, & renales delata, & ibi ſecreta.

§. 5. Anſam & *occaſionem* huic malo ex rebus naturalibus ſexus virilis dedit, temperamentum melancholicum & ætas conſiſtens, ex non-naturalibus autem cibi poſt nimiam incandeſcentiam ingeſti bilem inductibus cholodochis coagulantes.

§. 6. Quod *prognoſin* concernit hoc malum non adeo erit periculoſum cum bilis coagulata facile ſolvatur: unde etiam ſalutem non ita poſt longum temporis ſpatium redituram promittimus.

§. 7. In *cura* hujus mali cauſæ eo quo influunt ordine erunt removendæ. Hinc I. *auferantur cauſa externa* & II. *obſtructiones ductuum cholodochorum aperiantur* III. *bilis etiam in M. S. hærens diſcutiatur* & IV. *ſymptomatum ratio habeatur*.

§. 8. Quod *primam indicationem* attinet obtinetur illa diætam legitimam imperando. Abſtineat itaque ægrotus a cibis acribus & ⊖lis, alimentaque aſſumat boni ſucci & facilis digeſtionis, nec illa ingerat protinus ac ira eſt commotus. Corpus porro detineatur intemperato calore, animumq; gerat ad tranquillitatem compoſitum.

§. 9. *Ut ſecunda indicationi* ſatisfiat optimo cum ſucceſſu adhibentur vomitoria v. g.

Rec. ♀ ℞*at. Tach.* ℈ß.
Emet. gr. iij.
M f. pul. S.

Brech-Pülverlein Morgens auff einmahl in warmer Brühe zu nehmen.

Huc pertinent etiam laxantia inprimis ⊖ina v. g.

Rec. ♀ ℞*at. Tach.*
Crem. ejuſd. aa. ℈ß.
Scamm. 🜍*at. gr.* iiij.
S.

Digitized by Google

Purgier-Pülverlein Morgens auff einmahl zu nehmen.

§. 10. His ſuccedunt diaphoretica inprimis volatilia, quæ & *tertia indicationi* ſatisfaciunt v. g.

Rec. ♌-⊖✱ ℥ij.
Liqu. CC. *ſuccin.* ℥j.
EE. anod. ℈ß.
S.

Eröffnende Eſſenz darvon Morgens und Mittags 30. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen. vel

Rec. *Elix. propr.*
Tr. ♂tis aper. Zvvelff. aa. ℥ij
Anod. ℥ß.
S.

Oeffnende Eſſenz darvon Morgens und Mittags 35. bis 40. Tropffen in vvarmer Brühe zu nehmen.

§. 11. Nec fortaſſe inutile eſſet balneum aquæ dulcis, cui ſequentia addi poſſunt, ut *quarta indicationi* ſatisfiat. v. g.

Rec *Hb. cent. min.*
Fumar.
Marub. aa. m. iij
Rad filic.
Chelidon maj. aa ℔ß.
Sigill. ſalom. aa. ℥ij.
Farin. fabar.
Phaſeol. aa. ℥iß.
Inciſ. contuſ. d. ad chart.
S.

Species zum Bade.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA V. EMANUELE

GREG-

Digitized by Google

Digitized by Google